

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נוֹתֵן
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַזְּמֵשׁ
לְהַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

פרשת כי תשא תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגראוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

קון הדפסה היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

לא פגעו בו קנאין מהו. מה עונש דבר: אנשייה רב לגמריה. שכח מה שגמר מרבו דבר זה ולא ידע להשיבו וכן הוא אמר ואת זכר וגו'. סיפיה דקרא תועבה היא: זונה. מופקרת ואפי' ישראלית: קדש. מפקר קדושתו והולך לרדוף זנות קדשה מולחל קדושתה כן קדש מחלל קדושתה: כתוב על גלגלות של ירושלים משום ר' חייא בר אביה נקט לה: זאת ועוד

נשגו זונה אם הוא כהן: ואידך זונה משה מפגשוניא מתא דאמר קרפ הבא על יבמתו (יבמות סא. ושם) אן זונה אלא גיורת ומשוררת וכ"ש גיה ו"ר דכין דכתיב זונה לא יקח לא מחייב משום זונה אלא אם כן יש בה ליקוח כגון גיורת דתפיש קדוש אבל גיה לא ועוד משמע קרא דאיירי בההיא דשריא ישראל ואסריה לכתוב לפוקד גיה דאסורה לתריוויה ומיהו קשה דברפל כל האסרוין (תורה כט. ושם) קאמר רבא בכתוב הבא על גיורת לוקח עליה משום זונה מדאורייתא ודחוק הוא לאוקמי שמעתיא דהכא כאביי פלוגי קשה דבפי עשה יוחסין (קדושין דף עח.) ועוד רבי יהודה ורבי יוסי ור"ש בגיורת לכתוב ואפי' לרבי מנחם לא שרי אלא בתגיירה פחותה מבת שלש שנורע בתוליה בישראל אבל גיה לא ונראה לפרש דהך שמעתיא במשמרתא אבל נבעלה ואפילו אינה משומרת לא קל דמדאורייתא מספיקא אבל ודאי בעולה לוקח מדאורייתא כרבא בתרומה וההיא דקדושין אפי' דמדאורייתא אסורה לאו משום זונה מיחסרה אלא גיורת דהביתוב וכן משמע בירושלמי פרק בתרא דקידושין דאירי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי מעשה בלמשה בדרום שהיו קרוין עליה רעור ושלא רבי את ר' רמנטי לבודק ומצא כשנתגיירה וקפחה פחותה מבת ג' חודש ויום אלא הכשריה רבי לכהונה רב הושיעא אמר רבי שמעון בכשריה א"ר ועירא דברי הכל הוא דאירי ועירא בשם רב אדא ר' אחא ר' יוחן מטו בה בשם רב א' אבדו בשם ר' יוחן ולד בוגרת כשר שהיא בלא עתירה ובא עתה עשה הוא אשה בבתוליה יקח ולא בוגרת כל לא תעשה הבא מבח עשה עשה הוא ודכותיה כי אם בתולה מעמיא ולא גיורת כל לא תעשה הבא מכלל עמיא עשה משמע מתחם בתריא דליבא מלקות והוצרכו חכמים לגזור כדי לחייבו מלקות ומיהו סוגיא דידן משמע דעבדאי דירושלמי משום זונה דמתייא על הבא ע"פ ר' יבמתו וכו' ולמפשי מניה דהלכה כר"ש רודי שאני התם הואיל ואינסב אנסב דהא רב ורבי יוחנן דאמרי בוגרת מוכח ע"ז לא ישא ואם נשא נשוי ומסיק שבלמא התם סופה להיות בעולה תחתיו וכן סופה להיות זונה תחתיו רציל זונה לאו דוקא:

לא פגעו בו קנאין, מהו. אינשייה רב לגמריה, אקרויהו לרב פהנא בקלמיה, בגדה יהודה ותועבה נעשתה בישראל ובירושלים פי חלל יהודה קדש ה' אשר אהב ובעל פת אל נכר. אתא, אמר ליה, הכי אקרוין, אדפריה רב לגמריה, בגדה יהודה, זו עבודת פוסקים, וכן הוא אמר ר' מנחם פי בית ישראל נאום ה'. ותועבה נעשתה בישראל ובירושלים זה משכב זכור, וכן הוא אמר ואת זכר לא תשכב משכב אשה ותועבה היא, כי חלל יהודה קדש ה', זו זונה, וכן הוא אמר ר' איתן דקדשה מנבת ישראל. ובעל פת אל נכר זה הפא על הפותיה, וכתבי בתריה יכרת ה' לאיש אשר יעשה ער ועונה [מאזהל] יעקב ומגוש מנחה לה' יצאות, אם תלמיד חכם הוא, לא יהיה לו ער בפחמים ועונה בתלמידים. אם פהן הוא, לא יהיה לו בן מגוש מנחה לה' יצאות. אמר רבי חייא בר אביה, כל הפא על הפותיה, פאילו מתחתן בעבודת פוסקים, דכתיב ובעל פת אל נכר, וכי פת יש לו לאל נכר, אלא זה הפא על הפותיה. ואמר רבי חייא בר אביה, פתוב על גלגלתו של יהויקים, זאת ועוד אחרת. וקינו דרבי פרידא, אשכח ההוא גולגלתא, דהות שרדיא בשערי ירושלים, וההו פתוב עליוהי. זאת ועוד אחרת. כברה, והדר נבגו. כברה, והדר נבגו. אמר, האי גולגלתא של יהויקים, דכתיב ביה יקברת חמור יקבר כחוב והשליף מהלאה לשערי ירושלים. אמר, מלקא הוא, ולא אורח ארעא לבווי. שקלה, כרה בשריא, ואזכריה בסיפמא. אתאי דביתיהו, חיותה. נפקת, אמרה להו לשיבכתהא. אמרי לה, האי דאתהא קפמיא היא, דלא קא מנשי לה. שנתא לתנורא, ילקתה. כי אתא, אמר, היינו דכתיבי עליוהי זאת ועוד אחרת. כי אתא רב דימי, אמר, בית דינו של חשמונאי אורג, הפא על הפותיה, חייב עליה משום נשגו. כי אתא רבין, אמר, משום נשגו, נדה, שפחה, גיה, זונה, אבל משום אישות לית להו. ואידך, נשיהו ודאי לא מפקרי. אמר רב חסדא, הפא לימלך, אין מוויין לו. ואיתמר גמי, אמר רבה בר בר תנה, אמר רבי יוחנן, הפא לימלך, אין מוויין לו. ולא עוד, אלא שאם פירש זמרי ותרנו פנחס, נהרר עליו. נהפך זמרי ותרנו לפנחס, אין נהרר עליו, שהרי רודף הוא. ויאמר משה אל שופטי ישראל וגו', הלא קא מנשי של שמעון אצל זמרי בן סלוא. אמרו לו, הן דנין דיני נפשות, ואתה יושב ושותק. מה עשה, עמד וקובץ עשרים וארבעה אלף מישראל, והלא קא מנשי זמרי. אמר רב, ראה מעשה ונזכר הלכה. אמר לו, אחי אבי אבא, לא קד לימדתי בדרתך מהר סיני, הבעל ארמית קנאין פוגעין בו. אמר לו, קרינא דאינרתא, איהו ליתוי פרונקא. ושמואל אמר, ראה שאין חכמה ואין תבונה ואין עצה נגד ה', כל מקום שיש חילול השם, אין חולקין בבוד לרב. רבי יצחק אמר רבי אלעזר, ראה שבא מלאך והשחית בעם. וקם מתוך העדה ויקח רומח בידו, מיכן שאין נגנסיין בכלי זין לבית המדרש. שלף שגנה, והניחה באנגלו, והיה נשען

אחרת. נקמה נעשית בה כבר ועוד אחרת תעשה בה: זונה ר' פרידא. אמר ר' חייא בר אביה רבי אמר' חלקי נבגו. בצבעה יצאה מקבורתה: קבורת חמור. מושלך ברחובות: כסיפמא. ארנו: לשיבכתהא. לשכנותיה: דלא קא מנשי לה. אינה נשכחת מלבו: שנתתה לתנורא. חלקי פירוש התנור: חייב עליה. כלומר נענש בה משום כל אלו: נדה. אפי' שום גיה כדס בתומה מכל מקום מיאוס חילול קדושת השם הוא: שפחה. שהיא שפחה אצל שוכנת ישראל: גיורה נקראת: גיה. לא תחתן כס ביי יסיר וגו' כל המסירות את הלב במשמע ומיהו לאו דלא תחתן ליבא דאורייתא דדרך תפנות משמע ובתי דיני של חשמונאי גזרו לפרוש מניה משום כל הני: א"א. ולא ממש דקדושין לית להו ומיהו לאי' דמאי חייב לפרוש הימנה שלא יתא רגיל באשת איש: אבל אישות אין לה. שם שנתה ולא מופקרת ואינה מיוחדת לבעלה ולא דמייא לא"א: אמר רב סדא. קנאי הבא לימלך בבית דין ובשעת מעשה אם יפגע בו אין מוויין לו ולא נאמרה אלא ללקא משמעו ואינו נמלק: ולא עוד אלא שאם פירש זמרי. כן האשה והרגו פנחס אחר כן נהרג עליו שלא נאמרה הלכה דא אלא בשעת מעשה: זמרי. הוא שלומיאלי: נשיא שבמ. שמעון דכתיב שמעון. שני לבסן לו שליש לבסן: בת יתרו פי התורה לך. משה קודם מתן תורה נשא וכשנתנה תורה כולן בניו היו ונכנסו לכלל מצות ואי עמדה וגרים רבים של ערב רב ונתעלמה משנו הלכה. שנאמר לו בסני הבעל גיה וכו': אחי אבי אבא. היינו משה שהיה אתו אבי אביו אחרי: פרונקא. שלתי: שמואל אמר מאי וימה אין חכמה. כלומר נזכר פסוק אין רומח ויחב ויחבנה נגד ה': שכל מקום שיש חילול השם אין חולקין בבוד לרב לפיכך הורה פנחס הלכה בפני רבו ולא המתין לטול רשות ממשע שלא ירא היראים ולמרו להחרי את גיה: ויהי ויקח. מכלל דעד השתא לאו בידו הוה: העדה. סנהדרין שהיו יושבים ודנין דכתיבי קא את כל ראש ואמר פריד' ר' ליעל (לה) חלק להם בתי דינן לרובם ידני בשעת על עון פנחס: שלף שגנה. שלף הברזל שבראש העץ של רומח: אנגלי. מלבשו: נשען

אמרה לו, בת מלך אני, וכן ציה לי אבי, לא תשמעי אלא לגדול שבחם. אמר לה, אף הוא נשיא שבח הוא. ולא עוד, אלא שהוא גדול ממנו, שהוא שני לבסן, והוא שליש לבסן. ותפשה בכלוריתה, והביאה אצל משה. אמר לו, בן עמרם, זו אסורה או מותרת. ואם תאמר אסורה, בת יתרו מי התירה לך. נתעלמה ממנו תלכה, געו פולס בבכיה, והיינו דכתיב והמה בוכים פתח אהל מועד, וכתיב וירא פנחס בן אלעזר. מה ראה, אמר רב, ראה מעשה ונזכר הלכה. אמר לו, אחי אבי אבא, לא קד לימדתי בדרתך מהר סיני, הבעל ארמית קנאין פוגעין בו. אמר לו, קרינא דאינרתא, איהו ליתוי פרונקא. ושמואל אמר, ראה שאין חכמה ואין תבונה ואין עצה נגד ה', כל מקום שיש חילול השם, אין חולקין בבוד לרב. רבי יצחק אמר רבי אלעזר, ראה שבא מלאך והשחית בעם. וקם מתוך העדה ויקח רומח בידו, מיכן שאין נגנסיין בכלי זין לבית המדרש. שלף שגנה, והניחה באנגלו, והיה נשען

היוצק

הדבולו. הא דלא חשיב מולק משום דפטור מולק נפקא לן בפרק השוחט ומעלה (דבחים דף קי. ושם) מדכתב אשר שחט על השוחט הוא חייב ולא על המולק אבל כל הני דכחא נפקא לן ב'פ' בתרא דבבבס (דף קטו. ושם) מדכתב אשר יעלה מה העלאה שחיא גמר עבודה וכו' והלכה לא חשיב משום דאפשר לבטלה

לשחוט בצד המזבח ולזרוק ומיהו קשיא ליתני נותן שמן ופתילה במזורה שיש אחריה הילקה ופטרי' בהו דר ב'פ' ב' דימוא (ד' רי. ושם) מהאי טעמא דאי דחרינה עבודה ומזרחקה גופה לא קשי' דלאו עבודה היא כדאמר התם: **המולח** המזינף והמגיש. לא דק דהנפה והגשה קודמת למליחה כדנתיא הניף והגיש קמץ ומלח והקטיר ועוד אחריון בחוקמין וכו' כ"ד ש"ד ש"ד קרב אצל המזבח גבי אלא מלח והיינו משום שהיתה המליחה אחר הנחפה והגשה: ולא

המשקוף. ואחר, שבא מלאך והשחית בעם. בא והכטן לפני המקום. אמר לפניו, רבונו של עולם, על אלו ופלו עשירים וארבעה אף משאראל, שגאמרו יהיו המותים בפגופה ארבעה ועשרים אף. והיינו דכתיב 'ועמד פנחס ויפול', אמר רבי אלעזר, 'ותפול' לא יאמר, אלא 'ויפול', מלמד בכיבול שעשה פלילות עם קונו. כקשו מלאכי השרת לדחפו. אמר להן, הניחו לו, קנאי בן קנאי הוא. משיב חימוך בן משיב חימוך הוא. התחילו שקמים מבין אותו, ראייתם בן פוטרי זה, שפיטם אבי אמו, עגלים לעבודת כוכבים, והרג נשיא שקט מישראל. בא הפתחו ויחסו לפנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, תקדם לו שלום, שגאמרו 'לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום'. וראויה פפרה זו, שתהא מכפרת והולכת לעולם. אמר רב נחמן, אמר רב, מאי דכתיב 'ורור מתנים או תיש ומלך אלקום עמו'. ארבע מאות ועשרים וארבע בעולות בעל אותו רשע אותו היום, והמתין לו פנחס עד שתשש כחו, והוא אינו יודע, שמלך אלקום עמו. במתניתא תנא, ששים, עד ששעשה פביצה המזורה, והיא היתה פפרוה מליאה מים. אמר רב פהנא, ומושבה בית סאה. תני רב יוסף, קבר שלמה אמה. אמר רב ששת, לא קובי שמה, אלא שוילנאי פת צור שמה, ולקוה נקרא שמה קובי, שפזבה פאביה. דבר אחר, קובי, שאמרה לאביה, כוס בי עם זה. והיינו דאמרי אינשי, בין קני לאורבני, שוילנאי מאי בעיאי. בהרי קלפי דקני, שוילנאי מאי בעיאי, גפתה לאמה. אמר רבי יוחנן, המששה שמות יש לו. זמרי, ובן סלוא, ושאויל, ובן הפנענית, וישלומיאל בן צורי שדי. זמרי, על ששעשה פביצה המזורה. בן סלוא, על שהסליא עונות של משפתחו. שאויל, על שהשאויל עצמו לדבר בעירה. בן הפנענית, על ששעשה מעשה פנען. ומה שמו, שלומיאל בן צורי שדי שמו: כהן ששימש בטומאה: בעא מיניה רב אהא בר הונא מרב ששת, כהן ששימש בטומאה, חייב מיתה ביד שמים או אין חייב מיתה ביד שמים. אמר ליה, תניתיה, כהן ששימש בטומאה, אין אחיו הפהנים מביאין אותו לבית דין, אלא פירחי פהנה מוציאין אותו חוץ לעזרה, ופוצעין את מוחו בגיזרין. ואי סלקא דעתך, מחייב ביד שמים, לישפקיה דליקטול ביד שמים. אלא מאי, אינו חייב, מי איכא מידי דרממנא פמריה, ואנן ניקום וניקטול ליה. ולא, והתנן, מי שלקה ושנה, בית דין מנסיין אותו לפיפה. רחמנא פמריה, ואנן קטלינן ליה. האמרי רבי ירמיה אמר ריש לקיש, ממלקות של פירותו עסקינן, דגברא פרא קטליה הוא. וגוב את הפקוה. האמר רב הונא, בכל שרת עסקינן, ורמיא לא יבואו לראות פבלע את הקדש המות'. והא, ממקל [בקוסם]. הא תני רב יוסף, ויה קוסם את קוסמו, דמיתו כמכרך את השם. והא, בועל ארמית, הא אקרייה לרב פהנא בחלמיה, ואדבריה רב לגמריה. איתביה, היוצק והבולל והפותה, המולח, המנוף, המגוש, והמסדר את השולחן, המטיב את הנרות, והקומין, והמקבל דמים בחוץ, פטור, ואין חייבין עליהן

נשען והולך על מקלו. על העץ לבדו בלי הרבול שלא יהיו מכירים בן בני שבט שלהרוג הוא בא: הכין מצניו כו'. כלומר אתם ממקריים עצמכם אחר בנות מואב אני למה לא אעשה בכותכם וכי שבט שלי גדול משלכם שאחיה פרוש וטורו יותר מכולכם כיון ששמעו בן אמרו הנחיו לו ליכנס לקובה שאחיה ורצה

כמותניהו צרכיו. תשמיש: התיירו פרושין את היבר. דבאי מותר לעשות בן שרירי פנחס עשה כמותניהו כך אמרו העומדים עם כשרא שובנס: שהיה לו פרושין. בן האשה ושוב אין ניתן להורגה: לדרב. לעוק לאנשי שבטו לטייעו: שכוון בזכותו ובנקבותה. וראו אותם דבוקים זה בזה וידעו שניתן רשות לקנאי לפגוע בו ולא יאמרו שגאה היתה לבבו עליה: שלא נשפטו. לפרוש זה מה עד שראו שהרגם בדין והבטיח את המשקוף. והצמיא נדבקים ולא הוצרך להשפיל לרוחם וישמחו: ואחד שבא מלאך והשחית. והטורדו בני שבטו ולא הרגו לפנחס: פלילות. ריב: בן קנאי. משבט לוי שקנא במעשה דימה דכתיב (בראשית לד) הכוונה יעשה את אחותנו: בן משיב חמה. אחרן במעשה דקרח דכתיב כי יצא הקצף וכתיב ויתן את הקטורת: אבי אמו. יתרו דאלעזר אבי פנחס לקח ממנות יתרו דכתיב ואלעזר בן אתרו לקח לו מננות פוטאל זה יתרו מלאכה ומפרש באגדה פוטאל זה יתרו שפיטם עגלים לעבודה זרה ואמרו בסוטה פוטאל זה בנו של יוסף שפטטס ביצור ומשינן יא אבדה דאימה מיתרו אמיה דאימה מיסוף יא אבדה דאימה מיסוף אימה דאימה מיתרו ידקא נמי דכתיב פוטאל ולא פוטאלו וראויה כפרה זו. עשה פנחס: שתהא מכפרת לעולם. דכתיב (במדבר כה) לברית כהונה עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר: ד' מאות וכו'. ודור בגימטריא כהו היה מתנים. לשון המגנה: או תיש. עד שתש כחו: אלקום עמו. שלח המנות שלו: ופנחס אל היה ויע. שהקדוש ב"ה ששמו מלך אלקום עמו שלא היה צריך להתקן שיתשש כחו ונראה בעיני שהתיבה הזאת לשון ערבי שכל פתיחת תיבותיהן אל: ששים. ואין לדבר רמז במקרא: שנעשה. ביצים שלו כביצים מזורות שהוקלש ונתבלבל שכתב זרע שבתוכו מרוב בעילות: והוא נבטמלאה. שכתב זרע עברוה מלאת מים: מושבה. מקום מושבה שהיתה רחבה ביותר: וקבר שלה. פתיחת רחמה: שכוונה באביה. שזרע אליה אל תשמעו לא לגדול שבהם: כוס בי עם זה. שחטו אותם ע"י והיינו דאמרי אינשי. על שם כובי אמריים דבר זה: בין קני לאורבני. מקום יחוד: אורבני. ערבה דקה הגדלה בין האמיים אשתיוריאל בלע"ז: מאי בעי. דאי משום נותן הלכה לשם: בהרי קלפי דקני. קליפות הקנים: שוילנאי מאי בעיאי. דאי

משום נותן הלכה שם: גפתה לאמה. הנאיפה אמה כלומר הוציאה שם גפיתה על אמה שכוין שיתנה קורין אמה וזנה בת זונה: הסליא. גרם שיכורו ויספרו לשון אל תסולל (איוב כה) המסולאים בפי (איכה ד) שדחי מעריכין עצמן פן ואת לו ואת משפתחו סלו בניאופים לא' אה ארם לחפש ולדקדק אחר עונם שלו מסלסל בשערו (גזיר דף ג.) מעשה כנען. זמה כדאמרין בערבי פסחים (ד' קיג) ד' דברים צוה כנען את בניו ואהבו את הזמה: לא גרמה לרב בתנא בחלמיה. יכרת וגו' ללאוה בר כרת הוא: היוצק. שמן על מנחה: והבולל. בשמן: והפותה. פתים לאחר אפייתה כגון פתיתו ומוחשת ומאפה תנור שהן באות אפיות: והמניפה והמנישה. בקרן מערבית דרומית כנגד חודה של קרן כדאמר' בסוטה פ"ב ב' ד' י"ב) והמסדר שלחן (ולחם) הפנים: בחוץ. אם עשה אתה מאלו בחוץ: פטור. דלא חייב כרת אלא שוחט דכתיב (ויקרא יז) אשר שחט וגו' ומעלה דכתיב (שם) אשר יעלה עולה חוורק דאתרבי מדם שפך בפ"ד (דף לד) וכל הדיש אחריה עבודה אמעיה בפ' בתרא דבבבס (דף קטו) מה העלאת מיוחדת שהוא גמר עבודה אף כל שהוא גמר עבודה:

לא משום זרות. וזר עשעה אחת מהם בפנים אינו חייב מיתה הנפקא לן בסדר יומא (דף כד.) מעובדהם עובדת בתמנה דרש"י עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה וכל הני יש אחריה עבודה יוצק ובוכל ושאר עבודות ומנחה יש אחריה עבודה והקטרת הקומץ אתר כולן. מסדר השולחן עבודה אחרונה של לחם הפנים

ולא משום טומאה. וא"ת תיפוק ליה משום טמא שנכנס למקדש דבכרת וי"ל כגון שנטמא בפנים ולא שהה וכי האי גונא פריך ומשני בפ"ב דשביעות (ד' ז. ושב) דפריך ההם אלא דקיימא לן טמא ששימש במיתה הזכי משבחת לה אי דשהה בר כרת דהוא ואי דלא שהה הזכי עביד עבודה ומשני כגון שבא בקברא והיפק בצניעה ועבדות

היינו סילוק בויכח והקטרתו המטיב את
הנרות המשמשם שחית"ש שחית"ש אחריה הולקת
ערבית. מקבל דמיס יש אחריו זריקה: ולא
משום טומאה. כתיב מן טמא ששימש דורות
ושמש בטומאה מחד קרא נפקי אהרה
ידידהו בפ' כל הובחים גינא בשחיטת
קדשים (ובחסד טו) וינורו מקדשי בני
ישראל ולא יחללו להדיני טומאה דכתיב
בתריה אמור אליהם לדורותיהם וגו' וזר נמי
מינה דרשנין מדיאצטריך קרא למכתב בני
ישראל למעטי מאי אי לא מעוטי קדשי גוים
וקדשי נשים וכי טומאה קרא: והא אמרינן
חתם דלא אלא הכי קאמר בני ישראל נמי
שהם זרים לא יעברו שלא יחללו וכיון
דורות וטומאה מחד קרא נפקי מאן דמחייב
אורות ולא יחללו טומאה: ולא משום
מחוסר בנדים. דאיננהו נמי מזרות אתרביאי
בפ"ב דובחים (דף ק) דכתיב ונותרת אותם
אבנט וגו' כומן שבגדיהם עליהם כהונתם
עליהם וכן מטיבא וכו' והווי להו זרים: ולא
משום שלא רחויי דיים ורגלים. דחוקה חוקה
ממחוסר בנדים גמר לה התם לענין אחולי
עבודה והאי תנא נמי ליקף מינה דאמר מה
מחוסר בנדים מי מחייב אלא אנמר עבודה
האי נמי לא מחייב אלא אעבודה שהוא
גבה. הא מקטיף. והוא עובדה תמה שאין
אחריה עבודה חייב משום טומאה ומאי חייב
לאו מיתה: לאו לאו דאחריה דכתיב ולא
יחללו: ופרכינן אלא וזר נמי. הא דדייקינן הא
מקטיף לענין זרות תימא נמי דלאו הוא
דמחייב והא מיתה בחדאי כתיב וזר הקרב
וגו': כי כדאימא וכו'. כותב ודייקינן הא
מקטר חייב מיתה ולענין טומאה לאו כבלל
דיוצק וכולל. מדקאמר מקטר לאו בעלמא
הוא דאית ביה מפתיהו חיובא מעיט ליוצק
ובולל אלמא אפילו לא לא מייחייב משום
טומאה: אהרה ליוצק ובוכל. לטומאת הגוף
מנין: קדושים יהיו ולא יחללו. אם אינו ענין
לעבודה תמה דהא כתיב וינורו ולא יחללו
תננה ענין לעבודה שיש אחריה עבודה: והאי
שבמיתה. כיריאתה היא חשביב נמי טורח וכו'
נמי טמא ששימש: האוכל את הפסל וכו'.
כולה מניי' ליקף לה מקראי לקמן: ופרועי
ראש. ששימשו פרועי ראש שעברו עליהם
יותר משלשים יום שלא גלחו ראשם: אבל

לא משום זרות, ולא משום טומאה, ולא משום
מחוסר בנדים, ולא משום רחויי דיים ורגלים. הא
מקטר, חייב. מאי לאו, מיתה. לא, באהרה. אלא,
זר נמי לאהרה. והכתיב, והזר הקרב יומת'. הא
בדאיתא, והא פדאיתא. מפלל דיוצק וכולל, לאו
נמי לא. והתניא, אהרה ליוצק וכולל, מניין. תלמוד
לומר, קדשים יהיו ולא יחללו: מדרבנן, קרא
אסמכתא עלמא. מיתוכי, ואלו הן שבמיתה, קמא
ששימש, תיובתא: גופא, ואלו שבמיתה, האוכל
את הפסל, וכהן טמא שאכל תרומה מהרה, וזר
שאכל את התרומה, וזר ששימש, וטמא ששימש,
וטובל יום ששימש, ומחוסר בנדים, ומחוסר כפרה,
ושלא רחויי דיים ורגלים, ושתנוי וזן ופרועי ראש.
אבל ערל, ואונן, ויושב, אינן במיתה אלא באהרה.
בעל מום, רבי אומר, במיתה. והכמים אומרים,
באהרה. הויד במעילה, רבי אומר, במיתה. והכמים
אומרים, באהרה. האוכל את הפסל, מניין. דאמר
שמואל משום רבי אליעזר, מניין לאוכל את הפסל
שהוא במיתה, דכתיב 'ולא יחללו את קדשי בני
ישראל [את] אשר ירימו לה'. פעתידים לתרום,
הכתוב מדרב. ויליף 'חילול חילול' מתרומה, מה
להלן במיתה, אף כאן במיתה. וגילף 'חילול חילול'
מגותר, מה להלן בקרת, אף כאן בקרת. כסתפרא,
מתרומה הנה ליה למילף, שכן תרומה חוצה לארץ
הותרה, דרבים, פירות, פיגול ונותר. אדרבה, מגותר
הנה ליה למילף, שכן פסול אוכל, אין לו היתר
במקרה. הנה, נפישן. רבינא אמר, חילול דרבים,
מחילול דרבים עדיף. וכהן טמא שאכל תרומה
מהרה, מנין. דאמר שמואל, מניין לכהן טמא שאכל
תרומה מהרה שהיא במיתה בידו שמים, דכתיב
'ושמרו את משמרתה ולא ישאו עליו חטא' וגו'.
מהרה, אין ממאה לא. דאמר שמואל אמר רבי
אליעזר, מניין לכהן טמא שאכל תרומה ממאה,
שאינו במיתה, שצאמר 'ומתו בו כי יחללוהו',

דחבא נמי אפשר למיעבד בלא שהיה ואפילו
איכא מנייהו דלא אפשר בלא שהיה חשבי
כולהו ורגלים זרות ומחוסר בנדים ושלא רחויי
דיים ורגלים ומיהו קשה את דקתיה ולא משום
רחויי דיים ורגלים דאסידור שלחן והטבת נרות
דבהיכל תיפוק ליה הנפקא לן לקמן שלא רחויי
דיים ורגלים דמכתיב בבואם אל אהל מועד וגו'
אלמא אפי' אביאת ריקנית בלא עבודה מייחבי
דאע"ג דכתיב בספייה דקרא או גשמת אל
המזבח וגו' אלמא שירת בענין ה"מ בעוהה
אבל בהיכל אפילו אביאת ריקנית מייחבי וצ"ל
לדעולם אפי' אביאת ריקנית בלא עבודה מייחבי
לשירת אבבואה נמי קאי וכן מוכח בפרק ב'
דובחים (ד' טו) דאמר אי כתב בבואם ולא כתב
גשמתה היא אפי' אביאת ריקנית ופריך לשירת
כתיב והא דתני כתיב כלים (פ"א כ"ט) ההיכל
מקודש ממנו שאין נכנס לשם שלא רחויי דיים
ורגלים ורבי יוסי פליג ואמר דבין האולם
למזבח שהו לו התם מעלה בלמיה מידו
בתוספתא שמעט דאיכא במיתה הדניא
בתוספתא דכלים (פ"א) אמר שמעון הצנוע
לפני רבי אליעזר אני נכנסתין בן האולם ואפילו
שלא רחויי דיים וכו' אמר ליה העבודה אפילו
כהן גדול פוצעים את מוחו מגזירין אלא שלא
מנאך בעל הפול פ' כמי אין פולין (שבת ק"ב)
איש רהי הבית המנונה ובורק ואי ליכא
מיתה לא היו פרחי כהונה פוצעים את מוחו
דבאר' ועל (דף פב) מי פוצע את מוחו דרמנא
פסריה לענין קטלין לוי ושמא ההיא פליגא:
חילול דרבים מחילול דרבים עדיף. אע"ג
דזלא יחללו דכתיב גבי טבל בנותר נמי איירי
כדמשמע בובחים שהו פתי שמואי (דף פב)
ושם מו). דתני לוי מניין שאכל בפיסול זמן התבואה
מדבר תלמוד לומר ולא יחללו את שם קדש
וגו' בשני חילוליה הכותב מדרב אחד פסול נותר
ואחד פסול טומאה מי"א היה ליקף טבל מניה
זה לא יחללו גזירה שיהי אלא ההיא שיש לקמן
קשה דלא בעי למילף טמא ששימש מנותר
משום דלא כתיב ביה חילול דרבים וגזירין לומר
דאע"ג דמוקמינן ליה נמי בנותר מי"ב עשרו לאו
לנותר אלא דמוקמי ליה נמי בנותר משום
דאשכחן בעלמא גבי נותר דכתיב ביה חילול כי
את קדש ה' חלל (וע"ע תוסי' ובחים טו. ד"ה
אלא.)

ערל. שמתו אחיו מחמת מילה וכן אונן ששימש וכן מי ששימש מיישב דכל הני כוליהו קים להו בהוא דמחלי עבודה בפ"ב דובחים (ד' טו) אפילו הכי לינתהו במיתה
אלא באהרה ולקמן מפרש לה: בעל מום. כהן בעל מום ששימש: רבי אומר במיתה. לקמן מפרש פלוגתיהו: הויד במעילה. נתנה מן הקדש שיש בו מעילה במזיד: איש
ירימו. שעתידין לתרום וקאמר דלא יחללום שאסור לאכלם בטבלם: מתרומה. שאלכה בטומאה דכתיב ומתו בו כי יחללוהו: מנותר. כי את קדש ה' חללו: תרומה חוצה
לארץ וכו', סימן הוא זהו תרומה מעורבת בו ואין נותנין בחוצה לארץ אבל נותר נוגע במדבר ובשעת היתר הבמות בכל מקום ויש היתר לאיסורו זה יש
היתר לאיסורו בהפרשה וזה יש היתר לאיסורו דטביל ומותר בתרומה אבל נותר אין היתר לאיסורו זה נאמר בו חלול בלשון רבים ולא יחללו וזה בלשון רבים כי יחללוהו
אבל נותר לשון יחיד קדש ה' חלל: פגול ונותר. אין נוגע לא בטבל ולא בתרומה אלא בקדשים: שכן פסול אוכלין. נותר וטבל שניהם פסול המאכל אבל תרומה פסול
הגוף וזהו יחללו בטומאת הגוף כתיב טבל ונותר אין להם טהרה במקרה אבל טמא בתרומה יש לה טהרה במקרה: שנאמר ושמרו את משמרתו וגו'. לכהנים
טמאים דרב הכותב בפרשת אמור איש איש מקראי ארשמואל דאמר טמא שאכל תרומה טהרה קאמר טהרה דווקא

פרט

פרט

אבל טמאה לאו במיתה אם אכלה בטומאת הגוף:

לימא

לזו שמוחללת ועומדת. תימה דבפ' השחוט והמעלה (בזחב ד' קו.) פליגי במנותחינ' ר' יוסי הגלילי ורבנן בטמא שאכל קדש טמא דר' יוסי הגלילי פוטר שלא אכל אלא דבר טמא אמרו לו אף טמא שאכל את הטהור כיון שנגע בו טימאוו והשתא תויקשי ויהי תרומה אלא על כרחין קדש שבתחב' לו חבירו הכא נמי ניטא הכי ור"ל

פרט לזו שמוחללת ועומדת: וזו שאכל את התרומה:

אמר רב, זו שאכל את התרומה, לוקח. אמרי ליה רב
בהנא ורב אפי' לרב, לימא מר, במיתה, דכתוב 'כל
זר לא יאכל קדש'. 'אני ה' מקדש'ם', הפסיק הענין.
מיתובי, ולא הו' שבמיתה, זר האוכל את התרומה.
מתניא, אדרב קא רמית. רב, תנא הוא ופליגי: וזו
ששימש, דכתוב 'והזר הקרב יומת': וממא ששימש,
פרבנא מיניה רב היא בר אבין מרב יוסף, מניין
לממא ששימש, שהיא כבמיתה, דכתוב 'דבר אל אהרן

לימא מר במיתה. דכתיב בתריה ומתו בו כי יחלוהו וכל זר לא יאכל קדש וכל
פרשתא בתרומה קאי דכתיב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן
הקדשים שאין כפרתו מעכבתו ואילו קדשים לא אכיל עד שיביא כפרה: הפסיק.
בדמותו ובין כל זר ומשמע דלא כתוב מיתה אלא לגבי כהנים ומשום טומאה:
וינזרו. ויבדלו מלעבוד: נוף טמא מקוח
ברבים. טמא ששימש וטמא שאכל תרומה
שניהם פסולי הגוף ושניהם פסולי טומאה
ויש להם חיות במקוח וחלולי בגדים רבים:
שכן קדש. טמא ששימש ועסק בקדשים
ובותר קדש ושניהם בפנים מה שאין בן
תרומה: והגרת אותם אבנש וגו'. והיתה
להם כהונה שומע על ידי בגדים והיא
כהונה: מכלל שהיא טמאה. קודם כפרה: בן
גבר. כן מומר לעבודה: וזה שהוא ערל לב
ותבאר מעשיו לאביו שבשמאל:
ועל

ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי, וילף 'חילול חילול' מתרומה,
מה לחלון במיתה, אף פאן במיתה. וילף 'חילול חילול' מנוהר, מה לחלון כרת, אף פאן כרת.
מסתברא, מתרומה תהו ליה למילף, שכן גוף, ממא, מקוח, ברבים. אדרבה, מנוהר תהו ליה
למילף, שכן קדש, פגים, פגול, וגוהר. חילול דרבים, מחילול דרבים עדין: מבול יום ששימש:
מנלן, דתניא, רבי סימאי אומר, רמז למבול יום שאם עבר, חילול, מניין, תלמוד לומר, 'קדשים
יהיו לאלהיהם ולא יחללו'. אם אינו ענין לממא ששימש, דנפקא לן מ'וינזרו'. הגיהו ענין,
למבול יום ששימש. וילף 'חילול חילול' מתרומה, מה לחלון במיתה, אף פאן במיתה: ומחוסר
בגדים, מנלן. אמר רבי אבהו, אמר רבי יוחנן, ומטו בה משמיה דרבי אלעזר רבי שמעון,
'והיגרת אותם אבנש', בזמן שבגדיהם עליהם, פהונתם עליהם. אין בגדיהם עליהם, אין
רב הונא, דאמר קרא, 'וכפר עליה הפהן והטהרה'. מהרה, מכלל שהיא טמאה. ואמר מר, ממא
ששימש, במיתה: ושלא רחיצו ידים ורגלים, מנלן, דכתוב 'בבאם אל אהל מועד ויחצו מים
ולא ימותו': גשתיו יון, דכתוב 'יון ושכר אל תשת'. פרועו ראש, דכתוב 'ראשם לא יגלוו
ופרע לא ישלחו', וכתוב בתריה 'יון לא ישתו'. איתקש פרוע ראש לשתיו יון, מה שתיו יון
במיתה, אף פרוע ראש במיתה: אכל ערל, אונו, יושב, באזרה. ערל, מנלן. אמר רב חסדיא,
דבין זה מתורת משה רבינו לא למדנו, עש שאב יחזקאל בן בוזי ולמדנו. ק"ל בן גבר ערל לב
וערל

לו חיבירו (וסי' ד) ומשבת לה בתרומה שלא
הוכשרה או נלושה במא פירוש אי נמי כגון
שנטמא הגוף ואחר' בטמא בתרומה כדאמר
התם בגמרא ובפרק גיד הנשה (חולין ד' קא.
ושם) גבי קדש וקרא דפטר בבחוללות
בשנטמא בחלה וליפנין מינה בעלמא דאין
איסור חל על איסור ומנא אדית לבא איסור אל
על איסור יאמר דשאני התם דגלי קרא וכן
משמע בפרק כל הבשר (שם ד' ק"ג ושם)
ושבטל יום ששימש מנבל. תימה חיפוק לן
מכתביב בני טבול יום אה השמש וזה כפ"ל
שהוא טמא כדנפקא לן מחוסר כפרים בסמוך
מכתביב הטהרה מכלל שהיא טמאה ותריץ ה"ר
חיים דגבי טבול יום איכא מחוסר טהר טהר
וינא דברישוי דברכות (י"ב ב"ב וזהו ה"ר
שייך למדוש הכי ואע"ג דאפרק הערל (יבמות
ד' ע"ה) ושם דרשין וטהרה לטבול יום היא
מחוסרת כפרה היא וע"י מכלל שהיא טמאה
לא אתי מתיב טבול יום גרידא מיהו שטמא
דאיכא קרא אחרינא ובקדשים לא יאכל עד וגו'
דמוקמינן כפ' הערל (שם) בוב בעל שתי ראיית
דלאו בר קרבן הול וענין תרומה ונימא מכלל
שהוא טמא ור"ל דרבי סימאי דפטר הבא טבול
יום מקרא אחרינא סבר רבא כתנא דפליגי ה"ר
אחא בדי רבי ישמעאל דמוקי ליה התם בוב
בעל שלש ראיית ומיהו קשה דגבי נגישה כתיב
(ויקרא יב) וטמא עד הטבר והזר וצריך לומר
דאי לא קרא דרבי סימאי דררשי טבול יום
מולא יחללו לא הוה דרשין מחוסר כפרה
מטהרה מכלל שהיא טמאה ולא טבול יום
מוטהר מכלל שהוא טמא משום דקלישא
טומאתיהו אכל מבין דאשכחן קרא בהדיא
לטבול יום אע"ג דקלישא טומאתיהו תה דרשין

מינה שפיר מחוסר כפרים ומ"ל פברק שלשה מינין (נודר ד' מה). ושם ובפ"ב (דברכות ד' ט) דרשין טמא יהיה לרבות טבול יום עד שנומאנו לו לרבות מחוסר כפרים גבי נכנס
למקדש חיפוק לה מוטהרה כ"ל שהיא טמאה ור"ל כדפרשיית משום דקלישא טומאתו לא הזה מחשבינן ולא טבול לענין מוקדש ומוקדש מהך דרשה איהו דהיי בטמא לענין אכילת קדש
היינו משום דאשכחן טבול יום דהיי כדעברא לענין שבת ויהו ויהו לרבות טבול יום ועוד שנומאנו לו לרבות מחוסר כפרים ממלא דרשין טבול יום
מקרא יתירא נפקא לן שפיר מחוסר כפרים מוטהרה מכלל שהיא טמאה והוה דחוק לומר משום דגבי נכנס למקדש לא כתיב טבול יום בהדיא אלא מרבייא דקרא ולא דמי לעבודה
דכתיב בהדיא אלא לתריץ נמי דאי לא אלא חד רבייא הוה מוקמינן במחוסר כפרים משום דמחוסר מעשה ליה טבול יום דשימשא ממילא ערבא דאי' חיה ליה למימר איפכא
טמא איה לרבות מחוסר כפרים עד שנומאנו לו לרבות טבול יום גורא לר"ת לדענין ביאת מקדש לא הוה דרשין מחוסר כפרים מוטהרה מכלל שהיא טמאה מחוסר דבכרת
דטומאת קדש כתיב (מכבד ט') שמי אשר יטמא וכו' ומיירי בהדיא בטומאת מומ ולכך צריי נמי ספי קרא לרבות טבול יום דמשמע מכלל שנטמא לזו משום מעשה
כגון טבול יום לא הוה בכרת ולמאי דפרשיית דמוטהרה מכלל שהיא טמאה לא הוה מרביין מחוסר כפרים אי לאו דאשכחן טבול יום מקרא דר' סימאי קשה קצת הא דקאמר בפ"ב
דבזבים (ד' יז. טו.) שם דאי כתב דרומנא מחוסר כפרים טבול יום לא אתי מיניה הא לא אתא לן מחוסר כפרים אי לאו דאשכחן קרא לטבול יום ור"ל הדיק אי כתב דרומנא מחוסר
כפרים בהדיא ובכ"ג בפ"ב (ביבמות ב' ג.) ושם גבי שפחה וגו' ומיהו קשה דאי לאאי נחית ליכתוב דרומנא טבול יום ומחוסר כפרים בהדיא ולא ליכתוב טמא ויש לומר דכיון דלא
משבח צריכותא ור"ל לטבול יום. הוה גמי' מילף מבנייא מיישב וחד מתוך דריש' פ"ב דבזבים (ו' יז.)

חילול חילול מתרומה. הקשה הר"ר חיים כיון דטבול יום ילף מתרומה אם כן טבול יום שאכל תרומה יחא במיתה ולעיל גבי ואלו חן במיתה קתני טמא שאכל תרומה
ואילו טבול יום שאכל תרומה לא קתני ושמא הוא הרין אי נמי כי היכי דמעמיט רבנן לקמן בעל מום ששימש מכתביב לו ולא בעל מום ח"ה בו ולא בטבול יום ומיהו
טמא ששימש אין למעט מכתביב בו דלכתי אחני ג"ש דחילול חילול וכן טבול יום ששימש ומיהו לא יתכן ככל לדענין תרומה ממעטינן טבול יום ממיתה מכתביב בו ולענין טמא
ששימש יהיאי גופה מתרומה לרפא לא מעטינן ליה כן נראה דה"ה טבול יום שאכל תרומה במיתה ויש ליתן טעם דלא חשיב ליה משום דטמא וטבול יום מתוך קרא נפק רבי
כתיב בפרשת אמור אל הכהנים ובא השמש וטהר וגו' והדר כתב ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי וגו' וקצת תימה דהיי ילף מחוסר כפרה ששימש במיתה מדאקרי טמא וטמא
ולפינן חילול חילול דמחוסר טמא ופטול בתרומה במיתה ודלא פסול בתרומה ודלא פסול בתרומה דרדריש' פ"ב דבזבים (ד' יז. טו.) ושם בתרומה וכו' ור"ל דכיון דמחול עבודה
כדנפקא לן מיוורו כל דאריקא טמא וסבא ודא דגמינן מתרומה יהוי במיתה אע"ג דטהרו לתרומה: אין בגדיהן עליהם ויהו ויהו דרשין ויבן. הקשה ה"ר יעקב דאורליינש' חן במיתה כתב בהדיא
גבי מחוסר בגדים בפ' ואתה תצוה ותנין דהואו אתה ממנסים כתיבא בדשמשעי דפיהו דקרא ודומרת דרדריש' מיניה אין בגדיהם עליהן אין כהונתם עליהם וצאמריך
לשאר בגדים ומיניה לא הוה ילפינן ממנסים דלא כתיב התם ומיניה קשה למאן דאמר דילף ממנסים בפ"ק דינא (ד' ה.) ושם מודה הרב דריי' מוסיק על ענין ראשון ויש מפרשים

דמיתה דכתיבא אמנסנים משום אח"מ דמחיוב מחוסר בגדים ושלא רחוצ' דיים ורגלים אפילו אביאא ריקות ואי' לומר כן כדפרשיית לעיל מתוך הברייתא:

וערל בשר. שמתו אחיו מחמת מילה: לא יבא. והיינו אוהרה מדברי קבלה בעלמא ולא לקי עלה: וזמן המקדש לא יבא וגו'. כלומר אע"פ שמתו אביו ואמו אין צריך לצאת מן המקדש שאם יעבוד לא יחלל הא כהן אחר שלא יצא חללו מי כתיב בגופיה. מי כתיב בכהן הדיוט גופיה חילול מכלל דמכהן גדול דכתי' ביה און ואינו מחלל הוא דקא אתי: ולא לישביה. דכיון דלא נבחר היה ליה כור ובפ"ב דבובים דף (בג) רמינן מכדי יושב כור דמי ומיחיל עבודה אימא בגמיה: אמר קמי' ביה גמיה נתיא אינו במיתה והתם מפרק לה משום דהוי זר ושלא רחץ ידיה ורגליו ושתיי יין שלשה כתובים הבאים כאחד דכתיב בהו מיתה ואין מלמדקי: אמר קמי' בו. בתרומה במיתה ודכולהו נמי מיניה גמרי ואתא בו למיעוטא ולא בעל מום ומסבירא בעל מום הוא דקא ממעט ולא טמא וטובל יום שהן פסול טומאתן במיתה: גמר חטא משמא מיתרובא מעילה כתיב בה חטאה בשגגה והכא כתיב ולא ישאו עליו חטא ומתה בו ולא במעילה. וממיתה לחודה הוא דאמעיט דגבי מיתה הוא דכתיב בו אבל אוהרה מגמרי גמר להויד במעילה בגורה שוה דחטא חטא מיתרובא: מה להלן בשרי שמים. דבמאתים וחמשים איש דקרח בשרפים כתיב (במדבר ז): ה' ויחנן בן נורי וכו'. וס"ל בניא שהדיח את הרבים בתנן ולקמן מפרש במאי פליגי: פלוגתא דר"ש ורבנן באלו הן התנחנן וליף טעמא מקרא: והא תנן. זר ששימש רבי עקיבא אמר בתנן ובברייתא קתני לר"ע בסקילה: מיתנין ר' שמעון. דאמר נביא שהדיח בתנן זר ששימש מיניה גמר ורבי שמעון תלמידו של רבי עקיבא הוא ואמר לר"ע זר ששימש בתנן בביא שהדיח בתנן: וברייתא רבנן. בני מילכותא של רבי שמעון ואף הם תלמידי רבי עקיבא הוו ואמרי משמו סקילה ברייהו:

וערל בשר. שמתו אחיו מחמת מילה: לא יבא. והיינו אוהרה מדברי קבלה בעלמא ולא לקי עלה: וזמן המקדש לא יבא וגו'. כלומר אע"פ שמתו אביו ואמו אין צריך לצאת מן המקדש שאם יעבוד לא יחלל הא כהן אחר שלא יצא חללו מי כתיב בגופיה. מי כתיב בכהן הדיוט גופיה חילול מכלל דמכהן גדול דכתי' ביה און ואינו מחלל הוא דקא אתי: ולא לישביה. דכיון דלא נבחר היה ליה כור ובפ"ב דבובים דף (בג) רמינן מכדי יושב כור דמי ומיחיל עבודה אימא בגמיה: אמר קמי' ביה גמיה נתיא אינו במיתה והתם מפרק לה משום דהוי זר ושלא רחץ ידיה ורגליו ושתיי יין שלשה כתובים הבאים כאחד דכתיב בהו מיתה ואין מלמדקי: אמר קמי' בו. בתרומה במיתה ודכולהו נמי מיניה גמרי ואתא בו למיעוטא ולא בעל מום ומסבירא בעל מום הוא דקא ממעט ולא טמא וטובל יום שהן פסול טומאתן במיתה: גמר חטא משמא מיתרובא מעילה כתיב בה חטאה בשגגה והכא כתיב ולא ישאו עליו חטא ומתה בו ולא במעילה. וממיתה לחודה הוא דאמעיט דגבי מיתה הוא דכתיב בו אבל אוהרה מגמרי גמר להויד במעילה בגורה שוה דחטא חטא מיתרובא: מה להלן בשרי שמים. דבמאתים וחמשים איש דקרח בשרפים כתיב (במדבר ז): ה' ויחנן בן נורי וכו'. וס"ל בניא שהדיח את הרבים בתנן ולקמן מפרש במאי פליגי: פלוגתא דר"ש ורבנן באלו הן התנחנן וליף טעמא מקרא: והא תנן. זר ששימש רבי עקיבא אמר בתנן ובברייתא קתני לר"ע בסקילה: מיתנין ר' שמעון. דאמר נביא שהדיח בתנן זר ששימש מיניה גמר ורבי שמעון תלמידו של רבי עקיבא הוא ואמר לר"ע זר ששימש בתנן בביא שהדיח בתנן: וברייתא רבנן. בני מילכותא של רבי שמעון ואף הם תלמידי רבי עקיבא הוו ואמרי משמו סקילה ברייהו:

הדרן עלך אלו הן הנשרפין

בידי שמים. רבי עקיבא אומר, נאמר פאן יהודי הקרב יומת, ונאמר להלן ויתנבא שהוא אז חלם החלום שהוא יומת. מה להלן, בסקילה. אף פאן, בסקילה. רבי יוחנן בן נורי אומר, מה להלן, בתנן. אף פאן, בתנן. במאי קמפילגי, רבי ישמעאל ורבי עקיבא. רבי עקיבא סבר, דנין יומת' מ'יומית' ואין דנין 'יומית' מ'יומית'. ורבי ישמעאל סבר, דנין הדיוט מהדיוט, ואין דנין הדיוט מנבאי. ורבי עקיבא, פון שהדיח, אין לך הדיוט גדול מזה. במאי קמפילגי, רבי עקיבא ורבי יוחנן בן נורי. בפלוגתא דרבי שמעון ורבנן, דתניא, נביא שהדיח, בסקילה. רבי שמעון אומר, בתנן, הוא אגן תנן, רבי עקיבא אומר, בתנן, תני תנאי, ואליפא דרבי עקיבא. מתניתין, רבי שמעון ואליפא דרבי עקיבא. ברייתא, רבנן ואליפא דרבי עקיבא:

הדרן עלך אלו הן הנשרפין

פרק הנהגה (דף יח) דמעט מחובר ממעילה משום דגמרה מתרומה אלמא ליפני קדיש בדיק הבית מתרומה ויש לומר דהתם הוא דבעינן דומיא דתרומה משום דכתיב לה' לרבינו ולא גמרינן אלא דומיא דקדושת הגוף אע"ג דרבי יוסי דריש ליה התם ולא רבנן מכל מקום לרבנן נמי אהני לגבי הכי דלא גמרינן קדשי בדיק הבית מתרומה (וע"ע תוס' תמורה ג. ד"ה מאי תרומה):

הדרן עלך אלו הן הנשרפין

פרק הנהגה (דף יח) דמעט מחובר ממעילה משום דגמרה מתרומה אלמא ליפני קדיש בדיק הבית מתרומה ויש לומר דהתם הוא דבעינן דומיא דתרומה משום דכתיב לה' לרבינו ולא גמרינן אלא דומיא דקדושת הגוף אע"ג דרבי יוסי דריש ליה התם ולא רבנן מכל מקום לרבנן נמי אהני לגבי הכי דלא גמרינן קדשי בדיק הבית מתרומה (וע"ע תוס' תמורה ג. ד"ה מאי תרומה):

וערל בשר. שמתו אחיו מחמת מילה: לא יבא. והיינו אוהרה מדברי קבלה בעלמא ולא לקי עלה: וזמן המקדש לא יבא וגו'. כלומר אע"פ שמתו אביו ואמו אין צריך לצאת מן המקדש שאם יעבוד לא יחלל הא כהן אחר שלא יצא חללו מי כתיב בגופיה. מי כתיב בכהן הדיוט גופיה חילול מכלל דמכהן גדול דכתי' ביה און ואינו מחלל הוא דקא אתי: ולא לישביה. דכיון דלא נבחר היה ליה כור ובפ"ב דבובים דף (בג) רמינן מכדי יושב כור דמי ומיחיל עבודה אימא בגמיה: אמר קמי' ביה גמיה נתיא אינו במיתה והתם מפרק לה משום דהוי זר ושלא רחץ ידיה ורגליו ושתיי יין שלשה כתובים הבאים כאחד דכתיב בהו מיתה ואין מלמדקי: אמר קמי' בו. בתרומה במיתה ודכולהו נמי מיניה גמרי ואתא בו למיעוטא ולא בעל מום ומסבירא בעל מום הוא דקא ממעט ולא טמא וטובל יום שהן פסול טומאתן במיתה: גמר חטא משמא מיתרובא מעילה כתיב בה חטאה בשגגה והכא כתיב ולא ישאו עליו חטא ומתה בו ולא במעילה. וממיתה לחודה הוא דאמעיט דגבי מיתה הוא דכתיב בו אבל אוהרה מגמרי גמר להויד במעילה בגורה שוה דחטא חטא מיתרובא: מה להלן בשרי שמים. דבמאתים וחמשים איש דקרח בשרפים כתיב (במדבר ז): ה' ויחנן בן נורי וכו'. וס"ל בניא שהדיח את הרבים בתנן ולקמן מפרש במאי פליגי: פלוגתא דר"ש ורבנן באלו הן התנחנן וליף טעמא מקרא: והא תנן. זר ששימש רבי עקיבא אמר בתנן ובברייתא קתני לר"ע בסקילה: מיתנין ר' שמעון. דאמר נביא שהדיח בתנן זר ששימש מיניה גמר ורבי שמעון תלמידו של רבי עקיבא הוא ואמר לר"ע זר ששימש בתנן בביא שהדיח בתנן: וברייתא רבנן. בני מילכותא של רבי שמעון ואף הם תלמידי רבי עקיבא הוו ואמרי משמו סקילה ברייהו:

הדרן עלך אלו הן הנשרפין

בידי שמים. רבי עקיבא אומר, נאמר פאן יהודי הקרב יומת, ונאמר להלן ויתנבא שהוא אז חלם החלום שהוא יומת. מה להלן, בסקילה. אף פאן, בסקילה. רבי יוחנן בן נורי אומר, מה להלן, בתנן. אף פאן, בתנן. במאי קמפילגי, רבי ישמעאל ורבי עקיבא. רבי עקיבא סבר, דנין יומת' מ'יומית' ואין דנין 'יומית' מ'יומית'. ורבי ישמעאל סבר, דנין הדיוט מהדיוט, ואין דנין הדיוט מנבאי. ורבי עקיבא, פון שהדיח, אין לך הדיוט גדול מזה. במאי קמפילגי, רבי עקיבא ורבי יוחנן בן נורי. בפלוגתא דרבי שמעון ורבנן, דתניא, נביא שהדיח, בסקילה. רבי שמעון אומר, בתנן, הוא אגן תנן, רבי עקיבא אומר, בתנן, תני תנאי, ואליפא דרבי עקיבא. מתניתין, רבי שמעון ואליפא דרבי עקיבא. ברייתא, רבנן ואליפא דרבי עקיבא:

הדרן עלך אלו הן הנשרפין

פרק הנהגה (דף יח) דמעט מחובר ממעילה משום דגמרה מתרומה אלמא ליפני קדיש בדיק הבית מתרומה ויש לומר דהתם הוא דבעינן דומיא דתרומה משום דכתיב לה' לרבינו ולא גמרינן אלא דומיא דקדושת הגוף אע"ג דרבי יוסי דריש ליה התם ולא רבנן מכל מקום לרבנן נמי אהני לגבי הכי דלא גמרינן קדשי בדיק הבית מתרומה (וע"ע תוס' תמורה ג. ד"ה מאי תרומה):

אלו הן הנחניקין ה"ג ואצטרך למכתב מכה איש ומת ואצטרך למכתב ואיש כי יכה כל נפש. ולא כמו שכתוב בספרים כל מכה נפש בדברך יוצא דופן (גדה מה: ושם) גמרין כן יום אחד דההרוג חייב ומפיק לו מדרבתי ואיש כי יכה כל נפש נפש כל זה:

איש דבר מצוה אין. יש ספרים שכתוב בהן אשה לא ואע"ג הדשוה הכתוב אשה ואיש וכו' וכו' בפרשה שצנאמה בלשון זכר אבל הדיא מילי איהו בחדאי מנעטן אשה כדפריש שלחו פרק ד' מיתות (לעיל סו.) גבי מקלל אביו ואמה:

הוה אמנא אפילו נפלים. תימה איכ הוי מייחייב דמי וולדות הוא מייחייב הוי ו"ל ד"א דהכא גזירת הכתוב היא היכא דלא נתכון לולדות דנמשחן לרבי ונתנה נפש תחת נפש ממון אי לא נמי דהוה מייחייב אנפיל ליתר נפש ונולד קודם שנולד הוא מייחייב **הכחישה** באבנים כו. בהכחשה דלא הורא אייזי דאם לא כן אל שייך נוק דמקרי שבת מידי דהוה אפילו על ידו וגמתה וסופה לחזור ואתבהו על שיהי ד' בדריס:

אלא למאן דלית לה דתנא דבי חזקיה. פירשתי לעיל בפ' הנשרפן (דף עט. ד"ה ב"ק):

מאן שמעת ליה דאמר מקלקל חבורה חייב ר"ש. פלוגתא ד' יתודה ור"ש במקלקל חבורה ומקלקל בהבערה לא מצונו בפירוש לא במשנה ולא בבירייתא ובפירק האורג (שבת דף קו. ושם) דחק רש"י לפריש נתפקא מפלוגתא דמלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה הלכך אין לך חובל ומבעיר שאינו מקלקל אפילו מבעיר עצים לחבישה מקלקל הוא אצל העיצים ומה שהוא מתק אצל אחרים לרבי משמען לא חשב ליה אלא מלאכה שאינה צריכה לגופה היא אם כן חייב הכתוב חובל ומבעיר ומדאצטרך למישרי מילה ומדאסר הבערה דבת כחן על כרויך במקלקל נמי חייב אבל רבי יתודה מכירא ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה הלכך חיוב החובל בערוך כלבו ומבעיר בערוך לאפור משכחת לה ואע"פ מקלקל הוא אצל מלאכה עצמה מתקן הוא אצל אחרים ולרבי יתודה בני האי ונונא מלאכה היא משום תיקון דאחרים אבל מקלקל ואינו מתקן פטור לשון הקונט' סבתי השתא דר' אבהו ד' התם בפרק האורג (שם) חייב רבי אבהו דמיר' ד' יוחנן כל המקלקלי פטורים חוץ מחובל ומבעיר אמר ליה פוק תני לברא חובל ומבעיר אינה משנה בו משמע מתוך פי הקונטורס דר' אבהו כר"ש ורבי יוחנן דבעי ערוך כלבו ולא פטור ר' יתודה ווחי אמאי אלא פוק תני לברא אטו משום ד'ל כרבי יתודה מאן דתני כר"ש משתיק ליה דבי האי גונא פירך פירק קמא דחולין (דף סו.) ועוד אי חשבי תיקון גמור ערוך כלבו ולא פטור אמאי גבי חובל ומבעיר ועוד דרש"י פ' חובל ומבעיר בעי שתהא צריכה לגופה כדמסקי בשם רבי יוחנן

משנה אלו הן הנחניקין, המכה אביו ואמו, וגונב נפש מישראל, וזקן ממרא על פי בית דין, ונביא השקר, ותמתנפא בשם עבודת פוקבים, והפא על אשת איש, וזוממי בת פהו ובועליה: **נמרא** מכה אביו ואמו, מגלן. דכתיב 'מכה אביו ואמו מות חק. אימא, עד דקטיל ליה מיטגל. סלקא דעתך, קטל חד פסיף, ואביו פתק. הניחא למאן דאמר, חקן קל. אלא למאן דאמר, הניק חמור, מאי אפק למימר. אלא, מודכתיב 'מכה איש ומת אביו, וכתביב 'או באיכה הכהו בידו וימת', שמת מיניה, כל היכא דאיכא הפאה סתם, לאו שמתה הוא.

ואצטרך למיכתב 'מכה איש', ו'איצטרך' למיכתב 'כל מכה נפש'. דאי פתב רחמנא 'מכה איש ומת', הנה אמנא, איש, דבר מצוה, אין. קטון, לא. פתב רחמנא, 'כל מכה נפש'. ואי פתב רחמנא 'כל מכה נפש', הוה אמנא, אפילו נפלים, אפילו בן שמונה, צריכי. ואימא, אף על גב דלא עביד ביה חבורה, אלקמה תנו, 'המכה אביו ואמו, אינו חייב עד שישעשה פהו חבורה'. אמר קרא, 'מכה אדם' 'מכה בהמה'. מה מכה בהמה, עד דעביד בה חבורה, דכתיב בה נפש. אף מכה אדם, עד דעביד חבורה. מתקין לה רב וימיה, אלא מעתה, הכחישה באבנים, הכי נמי דלא מייחייב. אלא, אם אינו ענין לנפש בהמה, דהא אי נמי הכחישה באבנים, תיב. תניהו ענין לנפש אדם. אלא, הקישא לקמה לי, לכדתניא דבי חזקיה. הניחא ליה תנא דבי חזקיה, הקישא לקמה לי. מה מכה בהמה לרפואה, פטור. אף מכה אדם, דאיבעיא להו, בן, מהו שאינו דם לאביו. רב מתנא אמר, 'ואתבה ליעד פמוך'. רב דימי פר חנינא אמר, מכה אדם ומכה בהמה, מה מכה בהמה לרפואה פטור, אף מכה אדם לרפואה פטור. ר' לא שביק לבריה למישקל ליה סילוא. מר בריה דרבנא, לא שביק לבריה למיפתח ליה פותא, דילמא חביל, ותה ליה שגנת אפור. אי הכי, אחר נמי. אחר, שגנת

אלו הן הנחניקין: ממרא על פי בית דין. כמו ממרים היית עם ה' (דברים ט) שמטור על פי ב"ד הגדול שבלשכת הגזית; וזוממי בת כהן, אע"פ שהם היו מחייבין אותה שריפה אין נדונין אלא במיתה שהיו מחייבין לבעול והיינו חק כשאר בא על אשת איש כדמפרש קרא היא תשרף ואלא בועלה חוממיא ליפניו

כמאשר זמם לעשות לאחיו ולאחיו ולא לאחותו; ובעולה: ושואה בת כהן קמיידי אבל ארוסה בועלה חסדקה: **נמ' ס"ה.** בתמימה: קטל חד כס"י. כדחנן פריקין לעיל (דף עו) אלו הן הנחניקין הרוצח ועיר הדחתו: **מאי איכא** לסיפר. הכא דאיכא למדרש דאביו חנקי. אלא מדרבתי מכה איש ומת. היכא דבני מיתה מפרש מיתה בהדיא: **אפילו נפלים.** כגון בן תשעה וראשו אטום או איש ש'ו שני בגין דלא חיי. דכתיב ביה נפש. ונפש משמט כל דהוה חבורה: הכחישה: באבנים. באבנים. ולא עשה בה חבורה: **לנפש אדם.** דהיינו אביו דאף על גב דלא בעינן מיתה חבורה מיהא בעינן: **אלא הקישא** למה לי. דאתקש מיהא אדם למכה בהמה למה לי. דהואיל ויפתח ליה מאם אינו ענין: לכדתניא דבי חזקיה. בב"ק (בהמגנח) (דף קל"ה) לפטור חייבי מיתות שזגנין מן השתלמין מה מכה בהמה לא חלקת בו וכו'. הניחא וכו'. פלוגתא דרבי יוחנן ורשב"ל בחבורות באלו גערות (דף לד): מה מכה בהמה לרפואה. כגון מקיח עם פטור מן השתלמין שחרי לא חזקה: **אף מכה אדם.** דהיינו אביו: לרפואה פטור. ממינה ואע"ג דחבורה היא: ואתבה ליעד כפוך. לא הוהרוג ישראל מלעשות לחבריהם אלא דבר שאינו חפץ לעשות לעצמו: סילוא. קוף שבו לו בשרו: **למפתח ליה פותא.** כויה לחוציא ליה מנבתי: **אף הכי** אחר נמי. לא לפתח שחרי כל ישראל הוהרוג על החלת בייורו דכתיב (דברים כד) לא יוסף פן יוסיק: **שגנת לאו.** כשאין מתוך היו שגנה מלאכה שדונו לא בעלמא דקיל: **מהו** ש' יד. היא מחט קטנה שתופרין בה בגדים ונטלת בשבת לטולל בה את הקוף ומשום דקתני לה לחלן במסכת שבת בפרק כל הכלים (דף קכב) בה וש' שקאני לפתוח בו את הדלת קרי ליה להא קטנה מחט של יד: **דילמא חביל.** ועבדי חבורה בשבת מקלקל הוא. וכל המקלקלי פטורין בחול שבת מלאכת מחשבת כתיב ואין מייחייב אמקלקל אלא רבי שמעון ומקלקל חבורה רבי שמעון נמי לא מייחייב אלא במחבוך לן דהוי ערוך לחבלה אבל הנוטל קוף אין ערוך לחבלה וברצונו לא חביל:

ל'א. בגו, שגנת חק. והדרתנו, מחט של יד, ליפול בה את הקוף. ליחיש דילמא חביל, והיויא לה שגנת סקוליה. התם, מקלקל הוא. הניחא למאן דאמר, מקלקל פטור. אלא למאן דאמר חייב, מאי אפק למימר. מאן שמעת ליה דאמר מקלקל חבורה חייב, רבי שמעון היא. וכו' מקלקל

אבהו דר' אבהו ו' יוחנן אליבא דר"ש פליגי דר' אבהו כר"ש כדאייתא בפרק האורג (שבת דף קו.) ורבי יוחנן דאפילו ר' שמעון בני תיקון קצת מיהא לא חשבי תיקון שתיחייב בכך לר' יתודה דאין דרך לחבול בחבירו ליתן כלבל ולשרוף גדיש שבטל אפר ופלוגתא דמקלקל חבורה דרבי יתודה ורבי שמעון קים ליה להישי' או בקבלה או שמא ברייתא שניה בשום מקום ובי תימא לרבי אבהו כיון דליכא תיקון איכ צריכה לגופה היכי משכחת לה באיסורי הנאה שסבור שיכול ליהנות כלבלו וכן מבעיר באיסורי הנאה שסבור שיכול לבעול קדירה ועוד יש לדיקוק פלוגתא דמקלקל חבורה מדרתן בפסחים פר' אלו דברים (דף עב) ושם עג (ושם) ושאר כל ההובשים ששחטן ספק פסח אם אינן ראויין חייב ואמרי' בגמ' מאן תנא דשני ליה בין ראויין לשאינן ראויין ר"ש הוא ואמרין התם לעיל מנייה דאיירי בטועה אלמא מייחייבין מתעסק ואמרין ב' ספק אבל (בריות ד' ט') הנה לתנוקות הואיל ממקלקל חבורה חייב מתעסק נמי חייב וממייחייב רבי שמעון מתעסק חבורה שמע מינה מקלקל

ור' שמעון אית ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה פמור עליה. בפרק המציע (שבת ד' צג) גבי המוציא את המת במטה: מהו עישה שליה. ב"ד לאביי אמ נתחייב אביי נדוי או מלקות: ואחר מי התירו. לקלו ולהכות את חבריו והלא כל ישראל הוותרו על הכאת הבריות ועל קללתם כדילפינן בד' מיתות (לעיל ד' נח) אפ"ה נעשה שליה ב"ד לכך דכתיב (דברים

כח) ארבעים יכנו וכתוב (במדבר ה) יתן ה' אותך: ומה מי שלמה: והמורה. ברייתא תניא הכי מביבלתא: פמור לאו אירי ואירי מצוה ואינה מצוה תרוייהו במקום מצוה והא בבנו הוא באחר והכי קאמר וליף אזהרה למכה אפיו: ומה אחר שמצוה להכותו מצוה מצוה. דכתיב כנו: מצוה שלא להכותו. יותר מארבעים דכתיב (דברים טז) ולא יסוף פן יוסף בנו שאינו מצוה להכותו אפילו לא במקום מצוה אלאמיא אינו נעשה שליה לכך אבין דין שמוהר"א שלא להכותו שלא במקום מצוה: ומה במקום מצוה שמצוה להכותו מצוה שלא להכותו. יותר מארבעים שלא במקום מצוה לא כל שכן וליף אזהרה למכה אביו ון חבריו מהדא: בא אחר והכהו וקילו פמור. סק"ד פטור ממלקות: ואינו יוצא. ואשמעי' דבנו אינו נעשה שליה ב"ד דין לכופו לצאת וקשיא לרב ששת: והא ר' חייב רב ששת ביישו ישן ומת חייב. ביישו ישן ומת חייב שנתה חייב. דהא מתביישין בניו והאי נמי ליש: מכלל דחייב דקתינ גבי בנו ממון קאמר בתמיא ושהו אבין גבי בנו פרוטה מוקמת לה: אלא. על כרחך חייב בדינו קאמר מיתה: הכא נמי. דתני גבי אחר פטור בדינו קאמר ומלקות פטר ליה ואתכי מאי שנא: בעושה מעשה עמך. וזה שעובר עבירה שחייב מיתה לאו עושה מעשה עמך: הוא התינה קלה. דכתיב ביה בעמך: מקשינן. כלומר מורטין במה מצוינו ואיכל מצוינו היקשא דכתיב מכה אביו ומקל אביו גבי הידיי באלה המשפטם אלא שמקרא אחד מפקיס ביתנים: אי הכי בנו נמי. דהא לא כתיב אזהרה במקלל אביו אלא במקלל חברו שאביו בכלל עמך בפ' ד' מיתות (לעיל ד' טו): ורב פנחס. משעיה דרבא במסכת חגיגה בסוף חומר בקודש: במקיים. הראוי להתקיים ולא זה שנגמר דינו

מקלקל נמי מחייב ור' יהודה יש להקדו דפטר מרתנן בפ' כל הכלים (שבת ד' קכב) ומייתא בסמוך דמחט של יד (מותר) לטול בה את הקוץ אבל משמע ליה לחישי' דאתיא ככולי עמא כי הדיא דשלחי שבת (ד' קגו). דאמר' אבא מוסא מחמת חסרון כיס אפילו ר' שמעון מודה דתנן כל הכלים נעשין בשבת חוץ מוקפת הגדול יותר של מחרישה ומנא ליה דמודה ר' שמעון בה אלא משמע ליה בדסתמא דהתם מודו כ"ע דהכא דלא משבח פלוגתא וכוין דר' יהודה מחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה' לא אפשר למישרי מחט של יד לטול בה את הקוץ אי לא משום דסבירא ליה מקלקל בחבורה פטור ואע"י דאמר'י בפ' בירה (שם דף מב.) דשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה רבי יהודה ובפ' ספק אבל (בכירות דף יט) מסיק ר"ג אליבא דשמואל הנה לתנוקות היאל ומקלקל בחבורה חייב אלא משום דסבירא ליה הכי לשמואלא אלא אליבא דמאן דמחייב קאמר ותדע דבשילחי האורג (שבת דף קז) קמו שמואל כל פטורי שבת פטור אבל אסור לרב מהני תלת דפטור ומותר המפיס מורסא ומנא לן דפטור מותר דתנן מחט של יד (מותר) לטול בה את הקוץ ומדשרי לטול הקוץ שי"מ דקסבר מקלקל בחבורה פטור דמשמע מלאכה שאינה צריכה לגופה לא פטור. דהא סבירא ליה דחייב

ורבי שמעון האמר מלאכה שאינה וכו'. הא דקיימאן לן הלכה כר' שמעון בגרידה לאו שגגת סקילה היא דאי עביד חרץ הוי כללארז די כדיתא שלוח' פ' בירה (שם דף מו) ושם ועוד דאינה צריכה לגופה ועוד דאפי' לר' יהודה לא אין מתכוין דלא פסק רישה פטור מדאורייתא דלא הוי מלאכת מחשבת וכן משמע ביומא דף (לה) גבי עשישות דאמר' צירוף דרבנן פי כי האי משום דאין מתכוין ולא הוי מלאכת מחשבת היתרו משום דאין שבות במקשך וכן מוכיח בהדיא דהמכבד המרובץ דהא רבנן דסבירא להו רבי' יהודה דברב שאין מתכוין ופטרי אפילו ישוה גומות וכן בפרק ספק אבל (בכירות דף כ.) דמתעסק שאינו מתכוין למלאכה פטור כי היכא דאינו מתכוין אלא לגרידה ואת דמחייב רבי' יהודה בכבירות נתכון לכבות את העליות והובערי התחנות

מאלוהו היינו התם משום דהוי פסק רישה מחשבת כיון שידע שביעיד ור' שמעון דפטור משום דאינה צריכה לגופה ולא בעי מלאכת מחשבת דהא ר' שמעון מחייב מקלקל בחבורה דמיקטל בשיא מלאכות היינו משום דלא הוי מלאכה בעלול לבעול לכתחלה בשבת אם להנאת עצמו או צריך אפילו דם חבורי מחרב ד"ה משום דאינה צריכה לגופה ור' אליעזר דמחייב טעא במכבד ומרובץ לאו משום דלדיה פסק רישה דהא שרי לר' שמעון לכתחלה אלא חשיב תיקון לכבודו ולירוביו כעין בגין ואפילו בלא השוואת גומות דבבר' משע' מיהייב משום בונה כדאשכחן גזלת ופוקסת ובס' בירה (שבת דף מו) דהוי שרי לטלטל נר הדולק בשבת אי לא משום דביסא דבר' האסור היינו משום דאי מכבד בלא מתכוין אינה צריכה לגופה היא ומיהו תימנה דהא לשמואל קאמר בפרק בירה דבדרב שאין מתכוין סבר לה כרבי' יהודה שמצוה שאינה צריכה לגופה פטור לה כר' יהודה וכוין דסבר כר'י במלאכה שאינה צריכה לגופה היכי שרי דרב' שאין מתכוין דקיש התם (דף מא) גבי מיחם שפינדו לתת לחובו מיחם להפשיט אפי' שיעור לצרף דיהה ליה שגגת סקילה וי"ל דהא דאסרין הוא קוץ וסילוא משום דחיישין כשמתחיל לחסיר שמא יתחפר דלא סגי אי לא הוי פסק רישה ולא יניח בשביל כך אבל שאר דבר שאין מתכוין דלא פסק רישה הוא שרי לטול קוץ בשבת מודה שמואל א"ע' דמחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה דקסבר מקלקל בחבורה פטור:

הא בבנו את באחר. רוצה ללמד מכאן אזהרה למכה אביו דלא נפקי מן יוסף כיון דאינו מצווה להכותו ומשמע בסמוך דאפי' בירצא ליהרג נפקא לן אזהרה לבנו דחייב דמוקי לה בר חסדי במסרתי' ב' לצאת ואע"י דאין מוהירין מן היין וחי מילי' לחלקותו ומיהו קיש היכי אתא בנו בקל וחומר פטור ממכרין כיון לצאת ואינו יוצא ושמא גלויי מילתא בעלמא הוא דפן יוסף מיירי אפי' בבנו א"ע' דארבעים יכנו לא מיירי בבנו: והאמר' רב ששת ביישו וכו'. תימנה דפ' החובל (ב"ק דף פה) ושם) בעי רבי אבא בר ממל ביישו ישן ומת מרו ולא איפשיטא והכא פריך בפשיטות ויש ספרים דרביסין והאמר רב ששת ביישו ישן חייב ולא גרס ומת ולא נהירא אלא ענין אישן לירצא ליהרג ועוד מאי קמ"ל בר ששת מתייתא היא בפרק החובל בהבייש את הישן חייב ור"ת גרס והאמר רב ששת ביישו חייב וירצא ליהרג קאי מיהו אין כל כך תימא אל לא הכי דבר בר ששת ברק החובל במתייתא היא בעיא דכי האי גונא אשכחן בגרדים בפרק אין בהמור (ר' לה) ושם) דאיבעיא לן דנהו כתיבי שולחי דין או שלוחי דשמאי ולא מייתי התם דברי ר' הונא בריה דרב יהושע דאמר בפרק קמא דקדושין (דף כג) ושם) הני כתיבי שולחי דרמנא ניהו דאי שולחי דין מי איכא מידי דאנן לא מצינן עבדין ושולחי דין עבדי: הכהו

הכאה שאין בה וכו'. תימנה אמאי ליק הא פן יוסף לאו שניתן לאזהרת גזירת ב"ד הוא דמניח נפקא לן אזהרה למכה אביו כדאייתא בספרי ובירושלמי:

שיבול הואיל וחיוב במכה כו'. הוי מצוי למימר הואיל וכתוב בעמך כדאמר לעיל במקום שבעמך: **ומה** מזה אביו כו'. ואם תאמר מה למכה שכן בחזק תאמר ממקלל בבסקילה וי"ל דהיא גופה ילפינן השתא דמכה אביו בבסקילה מקל וחומר ממקלל ומיהו קשה לבסוף דילפינן מקלל לאחר מיתה חיוב גנף ליה שלא נעשה בו שלא בעמך כבעמך ממקלל דחיוב ביה לאחר מיתה ומכה פטור דבעינן נפש כדרששין לעיל (דף פד) עד דעביד חבורה: **איש** איש מה תלמוד לומר איש איש. פירשתי שיהי' פ' ד' מיתות (לעיל דף סו. ד"ה לרבות). **ושורו** כישראל. לא לגמרי בישראל דשור של ישראל שנגח לשור של כותי פטור משום דקסינן ליה כדאמר בירש פ' ד' (ב"ק דף לז) ומיהו לגבי הכי הוי בישראל דשור של כותי שנגח לשור של ישראל חם משלם חצי נוק ומועד נוק שלם ושור של גוי שנגח לשור של ישראל בן חם בין מועד משלם סוף שלם: **עד** שיכניסנו לרשות. משום דכתיב ונמצא בידו ואע"פ דבפ"ק דבבא מציעא (דף י) גבי נזיבה ומצרכין תרי קריא לרבויה דידו לא דוקא דהוא הדין גזו דחילו דקריפו ולמטא כאן נמי יש שום ריבוי ואפשר דרפס הגביהו אפילו ברשות בעלים חיוב כדאשכחן גבי נגיבה בשבט מרובה (ב"ק דף עט: ושם) הדין הנהך משום שיהי' ויבא כו' אי ימנ הכא דפטר ר' משה מכרו לקרובים דבעינן שיציאנו מרשות אחיו כ"ש דברשות בעלים לא מחייב כלל. מונמצא

מידי דהוה לאחר מיתה. דילפינן לקמן מקלל לאחר מיתה חיוב וא"ת והתנן מכה לאחר מיתה פטור והכא מחייב ליה אחבאה דקתני הכותי וקללו היינו טעמא דפטור מכה לאחר מיתה משום דבעינן חבורה ולאחר מיתה ליתא חבורה דליכא נפש דנפקא ליה לעיל מנפש ורצא ליהרג איבא חבורה דחי הוא אלא דסופו למות: **מתני'** שהמקלל לאחר מיתה חיוב. כדילפינן בגמרא: והכמה לאחר מיתה פטור. חבורה ליתא: **גמ'** אביו ואמו קלל. קרא ויתרא הוא דתיב ויתרא דקרא אשר יקלל את אביו ואת אמו: מכה שעשה שלא בעמך כבעמך. דגבי הכאה לא כתיב בעמך למעוטי שאינו עושה מעשה עמך והאי תנא כבר לאו מקשינן הכאה לקלל לפני המקרא המפסיק בינתים: לא חיוב בו לאחר מיתה. והא חבורה כתיב: לרבות בת. טמטום דאנדרוגינוס: אין לי אלא אביו ואמו. שניהם יחד: אביו קילל והוא קיללו. ואם המקרא סמך קללה לאביו ובסוף סמך לאמו: עד שיפירש לך דכתיב יהיו. וכמו שפירש בחורש בשרו ובחומר מדפרט לך שמי דאי לא הוי חידו ומשמע שור לבדו חומר לבדו הוא אביו ואמו דרשאי דרשין נמי או אביו או אמו וסיפא לאתרוי לאחר מיתה: מוטקלל אביו. ודאלה המשפטים: ואידך. דמפיק לאחר מיתה מאביו ואמו קיללו: ולתני נמי וכו'. אמתיניתן קאי דקתני זה חומר במקלל במכה: ליתא הני תנאי. תנא דמתניתין דלא תנא חומר במכה שעשה בו שלא בעמך כבעמך ואת דברייא דלעיל דתנא גרים גמורים הוי ועכשיו הרשיעו וישראל שאינו עושה מעשה עמך וזכי הכי דעל קללתו פטור על כתיב נמי פטור: גירי אריות הן. והרי הם גמורים: אי הכי דטעמא דפטור משום גירי אריות הן: היינו דתנא עליה. בתמיה בודך מתני' דקתני אינו מצווה לא על הכאתו ולא על קללתו קתני ושורו כישראל שור שלנו שנגח את שורו ושורו שנגח שלנו חם משלם חצי נוק ומועד משלם נוק שלם ואילו דגירי תנן שור של ישראל שנגח שור של גוי פטור שור גוי שנגח שור של ישראל בין חם בין חם מועד משלם נוק שלם: **מתני'** שיכניסנו לרשות. דכתיב (שמות כב) ונמצא בידו ותניא במכילתא ונמצא אינו נמצא בכל מקום אלא בעדים בידו אין בידו אלא ברשותו וכן הוא אומר (במדבר כא) ויקח את כל ארצו מידו: **גמ'** עימור. מושג: נגבו ומכרו כשהוא ישינ מהו. לקמן מפרש ליה ומהו: **מכר** אשה לעוברת. נגב כמה שהיא עבה ומעיל יותר ויהי' דסמך עליה: דאוקמא **כפי** זיקא. עלה כמה שהיא עבה ומעיל יותר להגן בפני הרוח: אין [לי] אלא איש. שהתגבב איש: ונגוב איש. שהתגבב איש ולא אשה וקרא אשה לאל קפיד אנגבב למיהו איש דכתיב וקרא דלקא לך אין לי אלא איש שנגב בין איש בין אשה דהייכא דנגב הוי איש כתוב גוגב נפש ואשה שנגבה איש

מדי דתורה, לאחר מיתה. מאי הנה עילה? אמר רבה בר רב הונא, וכן תנא דבי רבי ישמעאל, לכל, אין הני נעשה שליח לאביו לתבוחו ולקללו, חוץ ממפסית, שהרי אמרה תורה לא תחמול ולא תכסה עליו: משנה המכה אביו ואמו, אינו חיוב עד שיעשה בהן חבורה. זה חומר במקלל במקמה, שהמקלל לאחר מיתה חיוב, והמכה לאחר מיתה פטור: **גמרא תנו רבנן, 'אביו ואמו קלל', לאחר מיתה. **שיבול** הואיל וחיוב במקמה, וחיוב במקלל. לא מה מכה אינו חיוב אלא מחייבם, אף המקלל אינו חיוב אלא מחייבם. ועוד, קל וחומר, ומה מכה, שעשה בו שלא בעמך כבעמך, לא חיוב בו לאחר מיתה. מקלל, שלא עשה בו שלא בעמך כבעמך, אינו דין שלא חיוב בו לאחר מיתה. תלמוד לומר, 'אביו ואמו קלל', לאחר מיתה. הניחא לרבי יוחנן, דמייתר ליה קרא 'אביו ואמו', אלא לרבי יאשיהו, מאי איפא למימר. דתניא, 'איש איש, מה תלמוד לומר איש איש, לרבות בת טומטום ואנדרוגינוס. אשר יקלל את אביו ואת אמו, אין לי אלא אביו ואמו, מניין. תלמוד לומר, 'אביו ואמו קלל', אביו קלל, אמו קלל, דכר' רבי יאשיהו. רבי יוחנן אומר, משמע שניהן פאחד, ומשמע אהד ואחד בפני עצמו, עד שיפירט לך הכתוב 'והיו', מנא ליה. נפקא ליה, מ'מקלל אביו ואמו מות יומת'. ואידך, הוה מיבעי ליה, לרבות בת טומטום ואנדרוגינוס. ותפיק ליה, מ'איש איש'. דבריה תורה פלשון בני אדם. וליתני חומר במקמה, שהמכה, עשה בו שלא בעמך כבעמך, מה שאין כן, במקלל, קסבר, מקשינן הפאה לקללה. ליתא, הני תנאי קתני תנאי, דתני תנאי, פותי אתה מצויה על הפאהו ואי אתה מצויה על קללתו. ותניא אידך, אי אתה מצויה לא על קללתו ולא על הפאהו. סבריה, דכולי עלמא, פותים גירי אמת הן. מאי לאו, פהא קמיפליגי. דמר סבר, מקשינן הפאה לקללה. ומר סבר, לא מקשינן הפאה לקללה. לא, דכולי עלמא, לא מקשינן הפאה לקללה. והכא, פהא קמיפליגי. מר סבר, פותים גירי אמת הן. ומר סבר, פותים גירי אריות הן. אי הכי, היינו דקתני עליה 'ישורו בישראל'. אלא שמע מינה, שהקישא פליגי, שמע מינה: **משנה** הוגנב נפש בישראל, אינו חיוב עד שיכניסנו לרשותו. רבי יהודה אומר, עד שיכניסנו לרשותו וישמש בו, שגאמור 'והתעמר בו ומכרו'. הוגנב את בנו, רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה, מתייב. וחכמים פומרין. גנב מי שהציו עבד וציווין או חורין. רבי יהודה מתייב. וחכמים פומרין. **גמרא** ותנא קמא, לא בעי עימור. אמר רב אחא בריה דרבא, עימור, פחות משהו פרוטה, איכא בנייניה. בעי רבי ירמיה, נגבו ומכרו ישן, מהו. מכר אשה לעוברת, מהו. ישן, דרך עימור כפקד, או אין דרך עימור כפקד. ותפיק ליה, דליכא עימור כלל. לא צריכא ישן, דוהא עליה אשה דאוקמא באפי ויקא. דרך עימור כפקד או אין דרך עימור כפקד, מאי. תיקו. תנו רבנן, 'כי ימצא איש גונב נפש מאחיו, אין לי אלא איש שגנב, אשה מניין. תלמוד לומר, 'וגנב איש'. אין לי אלא איש שגנב, בין אשה ובין איש. ואשה שגנבה איש, אשה שגנבה אשה, מניין. תלמוד לומר, 'אמת תגנב ההוא, מקל מקום. תנאי אידך, 'כי ימצא איש גונב נפש מאחיו, אחד תגנב את האיש, ואחד תגנב את האשה, ואחד גר, ואחד עבד משוחרר, וקמן, חייב. נגבו ולא מכרו, מכרו ועדיין ישנו ברשותו, פטור. מכרו לאביו או לאחיו, או לאחד מן הקרובים, חייב. הוגנב את העבדים, פטור. תנ**

דכתיב ונגוב איש וגונב אפילו אשה וגונבת משמע: הגנב. מ"מ וההוא דרשין ליה בספרי למעוטי גונב עבד: ועדיין ישנו ברשותו. גנב ברשותו פטור. שהרי לא נגבו: לאביו, אביו של גנב:

תני תנא. לךך מתני' דקתני מוכר לאביו חיבי: סתם ספרא. תורת כהנים: סתם ספרי. ספר ודבר ומשנה תורה והאי סתמא דכ"י ימצא איש במשנה תורה הוא: אליבא דרבי עקיבא. ממה שלמדו מר' עקיבא אמרום: של בית פלוני. לא רצה להוכיח רבם שלמדו ולא הוה ליה דהו נהגין בדת שהו הרבה דרין בבית אחד אנשים ונשים והיו מצויין תמיד עם נהגין חביריהן ולא שמתיהדין: ונמצא. קרא יתירא הוא דאי לא מצויי שימצא בעידם מכי ימצא נפק אבן: כמצינו בן דמו. החלמלים מצויין תמיד בבית הרב ואם גב הרב אחד מתלמידיו ומכור אינו נהרג: אין לעבדים בושת. המבייש את העבד לא חיבתו תורה לתת דמי בשות: וכי ניצו אנשים יתיו והכה איש וגו'. מהתם נפקא לן חיוב בשת דכתבי וקולות את כפה ממון אתא אומר ממון או אינו אלל ממש נאמר כאן לא תחוס עיני ונאמר להלן בעידם ונאמר (דברים ט) לא תחוס עיניך מה להלן ממון אף כאן ממון: עבד שאין לו אחוה. ואפי' עם אחיו בני אביו דכתבי (בראשית כב) עם החמור עם הדומה לחמור אתא אלל כבהמה: אחיו הוא כמצות. בכל מצות שהאשה חיבת בהן עבד חיוב בהן דגמר לה לה מאשה: והכא במתני' גזונב בני דכתבי מאחיו: חיבי דרשי. רבי יהודה לויש ע' מי שחצוי עבד. אחיו למעוטי עבדים. שהיו רבי יהודה אין לו אחוה: פבני. יתירא דרש ליה הדוה ליה למכתב מאחיו בני ישראל: מלא תגנוב. האומר בשנת הדידות בלגנב נפשות מתוקם לקמן בשמעתין: דבר הלמד מעניינו. אם אי אתה יודע במה הכתוב מדבר צא ולמד מפרשה שכתוב בה ולפי הפרשה הוא נכתב אצלה וכתב במה כל הענין מדבר בנפשות ולא תרעה ולא נתפא כל אלה חיבי מיתות ב"ד אף לא תגנוב בגניבה שיש בה מיתת ב"ד: לא תגנוב. ופירש קדושים תהי: משע' עשרה מדות. זו היא אחת מהן שהיא הדבר מענינו למה: כמה התחב מדבר. הענין של מטה ושל מעלה מזה: כממון. לא תעשוק את ערך (ויקרא ט"ז) עידי גניבה ועידי מכירה. שני כיתי עדים אכת העידה שגנב את ההפס ואחז העידי שמכר את נהרגין כדמפרש טעמא ואייל וכיון דאינהו לא מקטלי איהו נמי אם לא החמו לא מקטיל דהוי' על עדות שאי אתה יכול להימנה ולא משכתה ול מקטילי אלא בכת אחת שמעידין על הגניבה ועל המכירה: פליתתא ד"ע ורבני. כבבא בתרא בחוקת הבתים על פי שנים עדים יקום דבר ולא חצי דבר והאי חצי דבר אחרת. אלא אצל כל תב חצי דאי לאו עידי גניבה אינו נהרג משום עידי מכירה שכול לומר רבי מכרתי ואי לאו מכירה נמי לא מחיבי אגניבה: בעידם האחרונים עם בן סורר ומורה. דנתן לעל (דף ע"א). מתרין בו בפני ג' ומלקין אותו חור וקלקל נדון בעשרים וכשאלה מתרין בו אביו ואמו בפני הדיינין וכשאלה עדים ראשונים ומעידין עליו שאלכ תרטימו רבי ושחה חצי לוג יין מגניבה מלקין אותו כדכתבי ויסרו אותו ודייניו מלקות חור וקלקל נדון

מונמצא בידו קא אמנא. תימא דבוסתא פ' עגלה ערופה (דף מה) דרשיכי כי ימצא חלל פרט למצוי ופטרין עיר שרובו גוים וי"ל דהתם תיבוי בארמיה והוי כמו בידו דהכא ואכתי קשה דדרשינן בפ' בתרא דערבין (דף ג' גבי בתי עיר חומה ומצא שפט למצוי שלא ימכרו ברווח ויגאל בקרוב וי"ל דכפי' בקנטרס ורמא מייבויא דקרא: **יצא** עבד שאין לו אחוה. פירש בקנטרס עבד אין לו אחוה ואפילו עם אחיו בני אביו דכתבי עם החמור עם הדומה לחמור וקשה דאם כן ג' ומשוחרי נמי ורמא נהגין שאין לו אחוה שאין יוצאי חלציו קרויין אחוה משא"כ בגב.

בני ישראל למעוטי מי שחצוי וכו'. אבל כולו מושחרר וגו' לא ממעט מבני ישראל וכן בפרק בנות כותים (גדה דף לז. ושם) בני ישראל מיטטאין בידיה וכו' אבל גרים מושחררים אל ממעט וכו' שלדפי פ' דמנחות גבי סמיכה וגו' ישראל סומכין ואין הגויס סומכין (מוסחרר וגו' לא ממעטין וכן פ"ק דערבין (דף ה) בני ישראל מעדיין ואין הגויס מעדיין ולא ממעטין גרים ולע עם עבדים משוחרין ותימה דבפרק כל המנחות באות מציה (מנחות דף ס"א. ושם) גבי תופה אמרין בני ישראל מניפין ואין הגויס מניפין ואין לי אלא בני ישראל גרים ועבדים משוחררים מניין תלמוד לומר המוכריס וכן בפ' הערל (יבמות דף ע"ז. ושם) ושלדפי פ"ק דבריות (דף ז) אשה כי תורעי אין לי אלא בני ישראל גירות ושפחה משוחרתת מניין תיל אשה ושמה בכל הני יש שום רבוי ומרבינן מציה גרים משוחררי: **דבר** ואפי' חצי דבר. ואי' את' את' אמרין לקמן (דף ז). קיים מקצת וביטל מקצת דשאר מצות דברי הכל פטור ופי בקנטרס משום דכתבי אף הנביא אשר יידי לידר דבר דבר ולא חצי דבר והאי דפליגי ארביי מודו דדרשינן סלי חצי דבר הוא דפליגי ארביי עקיבא היינו משום דחשבי ליה דבר שלם כדוכיח במרובה (כ"ק דף ע"ז) ובחוקת הבתים (כ"ב דף נ"ג. ושם) וצריך לחלק בדרים דיש מקצות כותי' (דף פ' ד' וד' וי"ל כ"ג. ושם) כופר שלם אמר רחמנא ולא חצי כופר ובפרק יש כבור (בכורות דף מה) חומש ולא חצי חומש ובמרובה (ב"ק דף ע"א) חמשה בקר אמר רחמנא ואפי' חמשה חזאי בקר ובפרק אהנו את בני (חולין דף ע"ט. ושם) פליגי ר' אליעזר ורבנן בשא ואפילו מקצת שיה ולענין כסיוו וביבוי ואפילו מקצת עבד ובפרק הבא על יבמתו (בבבא דף נ"ט. ושם) בתלוליה מקצת בתולים ובכתובות פ"ק אלמנה (דף צ"ז. ושם) במקצת כסף ככל כסף ושלדפי כסי הרם (חולין דף פח. ושם) דם ואפילו מקצת דם ובריש בכורות (דף ג' וי"ל) כסף כבור ואפילו מקצת כבור: **מתוך** שישלים עדים הראשונים כו'. אין הטעם תלוי באמירתם אלא במאי דעדידי גניבה ראשונה לא צריכי לעידי גניבה שניה דבארמין במרובה (ב"ק דף ט"ו. ושם) דמודה רבי עקיבא בשנים אומרים קודש ושנים אומרים רבי אע"ג דעדידי ביאה צריכי לעידי קדושין (הואיל) וכן לא צריכי לעידי ביאה כוליה דבר הוא:

תני תנא תפא קמיה דרב שש'ת, אפר לו, אני שונה, רבי שמעון אומר, מא'היו, עד שיוציאונו מן'רשות א'היו, וא'ת א'מרת תיבוי. תני, פטור. מאי ק'ושיא, דילמא, הא רבי שמעון, הא רבנן. לא ס'לקא ד'עתה, דאמר רבי יוחנן, סתם מתניתין, רבי מאיר. סתם תוספתא, רבי תנחומי. סתם ספרא, רבי יהודה. סתם ספרי, רבי שמעון. וכולהו, אליבא דרבי עקיבא: הגונב את בנו: מאי טעמא דרבנן? אמר אב'י, דאמר קרא 'א'י ימצא, פ'רס למצוי. אמר ליה רב פפא לאב'י, אלא מ'מ'תה, 'פי ימצא איש שכב עם אש'ה עללת בעל, הכי נמי 'פי ימצא' פ'רט למצוי, פ'נון אש'ה בית פלוני, ד'שכיבון ג'ב'יהו, הכי נמי ד'פטורי. אמר ליה, א'נא, ו'נמצא כ'רד' קאמינא. אמר רבא, הל'פך, תני מ'קרי ד'רד'קו ומתנו רבנן, כ'מצויין ב'רוך ד'מו, ו'פטורי: ג'נב מי ש'חציו וכו': ת'נן ה'תם, רבי יהודה אומר, אין ל'עבדים ב'ושת. מאי טעמא דרבי יהודה? אמר קרא, 'פי יצו אנשים י'חדו איש וא'היו, מי שיש לו אחוה, יצא עבד שאין לו אחוה. ורבנן, אחיו הוא כ'מצות. והכא, חיבי ד'רש רבי יהודה. ס'בר, 'מא'היו ל'אפוקי עבדים. 'בני ישראל, ל'מעוטי מי ש'חציו עבד וה'ציו בן חורין. 'מבני ישראל, ל'מעוטי מי ש'חציו עבד וה'ציו בן חורין, ה'וי מ'עוטי אחר מ'עוטי, ואין מ'עוטי אחר מ'עוטי אלא ל'רבות. ורבנן, 'מא'היו ל'אפוקי עבדים, לא מ'שמע' להו, ד'הא אחיו הוא כ'מצות. 'בני ישראל' 'מבני ישראל, חד ל'מעוטי עבד, וחד ל'מעוטי מי ש'חציו עבד וה'ציו בן חורין. א'ה'רה לגונב נ'פש, מ'נון. רבי יאשיהו אומר, מ'לא תגנב'. רבי יוחנן אומר, מ'לא י'מכרו מ'מפרת עבד'. ולא פ'ליגי. מ'ר, קא ח'שיב לאו ד'גניבה. ומ'ר, קא ח'שיב לאו ד'מכירה. תני רבנן, 'לא תגנב', ג'גונב נ'פשות, ה'תתוב מ'דבר. א'תה אומר ג'גונב נ'פשות, או אינו אלא ג'גונב מ'מון. א'מרת, צא ול'מד מ'שלש ע'שרה מדות ש'התורה נ'דרשת בהן, ד'כך ה'למד מענינו'. ב'מה ה'תתוב מ'דבר, ב'נ'פשות. אף פ'אן, ב'נ'פשות. ת'ניא אידך, ה'תתוב, ג'גונב מ'מון, ה'תתוב מ'דבר. א'תה אומר ג'גונב מ'מון, או אינו אלא ג'גונב נ'פשות. א'מרת, צא ול'מד מ'שלש ע'שרה מדות ש'התורה נ'דרשת בהן, ד'כך ה'למד מענינו'. ב'מה ה'תתוב מ'דבר, ב'מ'מון. אף פ'אן, ב'מ'מון. א'יתמר, ע'די ג'ניבה וע'די מ'כירה ב'נ'פש, ש'החמו. ה'זק'ה דאמר ק'רבי עקיבא, דאמר, ד'כך' ולא ח'צי ד'כך. ורבי יוחנן אומר פ'רבנן, דאמר, ד'כך' ואפילו ח'צי ד'כך. ומ'ודה ה'זק'ה, ע'דים הא'חרונים של בן סורר ומורה, ש'החמו, ש'ה'רגין. מתוך ש'יכולים לומר הראשונים, כ"ג'א למיתה ומודה חזקיהו ביהן אחרונים שהעידו שחור וקלקל שהחמו שנהרגין ולא אמרין שחצי דבר הוא דאי לא סהדותא כשהיה דהני אלא אמרין שחזקיהו ביהן קא עונש של פי ראשונים שוה לקח על ידה תו לא שייכא ההוא סהדותא קמייא בני בתרייתא והני בתראי כוליה דבר קא עבדי: להלקותו

להלקותו

אמרין שחזקיהו ביהן קא עונש של פי ראשונים שוה לקח על ידה תו לא שייכא ההוא סהדותא קמייא בני בתרייתא והני בתראי כוליה דבר קא עבדי: להלקותו

גניבה אתחלתא דמכירה היא. וא"ת אמאי מקטליה הא מצו למימר לפוטלו לעדות באנו וכו' דבעו התראה ובין דאמרי שהתרו בו למיתה אלמא למיטקליה קא אתא אם כן לחוקיה נמי לקטלו אע"ג דאתו נמי להלקות כדאשכחן בפ"ב דב"ק (דף קר). ושם דרש"י דעדידי גניבה הראשונה ושניה אע"ג דאתו לחובבי חצי נוק כיון דאתו נמי ליעידו משלמי חצי נוק של העדאה עם הכת השלישית כשהוזמו השלש כחת וי"ל דקסבר חוקיה

להלקותו **באנו**. ולא הועדנו להמיתו שלא ידענו שסופו לחזור ולקלקל. להלקותו **באנו**. על הגניבה ולא ידענו שימכרנו: **ולא** לקי. אנגיבה לחודה משום יהודה ליה לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד שאם ימכרונו יורגו: **עדי גניבה בנפש**. שהעידותו שנגב נפש: **מראמר** חזקה אין נהרגין. אם הוזמו לאחר שצדו בני מכירה משום חכי לוקין שהרי אין סופן למות על עדות זו ולא הוי לגבייהו לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד: **דאי ר' יוחנן** כיון דאמר נהרגין. אם באו עידי מכירה אחריו כן קודם הזומא וגמגמר דינו ע"פ שתי הכחות והוזמו היכי לקו אם הוזמו קודם שבאו עידי מכירה את היה ליה לאו דלא תענה לגבייהו בשעה שהעידו או שניתן לאזהרה שלא לחזיקו בני עידי ולא יחמו עד שיבאו עידי מכירה ויגמרו דינו ויחמו מיתתו וכל **לאו** שניתן לאזהרת ב"ד אין לוקין עליו. ואפילו יפטרו מן המיתה שהרי לא לאזהרת מיתת ב"ד: **איתנה** היכי לקו. הא לאו כאשר זמם הוא ואי משום לא תענה (שמות ב) לאו שאין בו ממשא דהא: **בעדי מכירה** בזלי **עלמא** לא פליגי דנהרגין. אם נגמר דינו על פי שתי הכחות לחודה קיימא. ועידי גניבה אינן באין להורגו אלא להלקותו אבל עידי מכירה שבאין עמוח ואומרין שהתרו בו למיתה מונעין אותו ממלקות ומביחין אותו מיתה והיא לה מכירה דבר שלם: **אתחלתא דמכירה**. דקסבר ר' יוחנן אל לקי עלה דלאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד ואינן באין אלא להורגו ואף על גב דמתחין צריכות בו לזו והוה ליה כח חזא וחזאי חצי יביר מביטל כרבנן: **ומדה ר' יוחנן** בעדים הראשונים של בן סוור ומורה שהוזמו דאין נהרגין. דאינהו דאי למלקות אתו כדכתיבו ויסרו אותו (דברים כא) הכל מודים בו. כלומר יש עדים בבן סוור ומורה שהכל מודים באחת כותויו לפטור ויור שבת שהכל מודים בו לחיוב וכי בת בית וסור ומורה שחלוק חזקה ורבי יוחנן לפי מה ששמענו במלכות: **שנים אומרים בפנינו** נגב. משל אביו מעות לקנת בשר ויין בפנים שניה אחר שלקה: **ושנים אומרים בפנינו** אבל. במשך ברשות אחרים דאנו חייב עד שנגוב משל עידי ויבטל ברשות אחרים הנך שתי כותו צריכות זו לזו ואין הראשונים יכולין לומר להלקותו באנו והוה ליה חזאי דבר לחזקה דסבר לה כר"ע דאמר אין נהרגין ולר' יוחנן דאמר נהרגין כרבנן: **עדי מכירה בנפש**. ולא באו עידי גניבה על כך לפנינו: **אחך מתוך קאמר** אפי חצי דבר אין כאן שהרי היה לו להציל נפשו מב"ד טעמיה: **ובדלא** אתו עידי גניבה קאמר רב אשי וכדפירשית שהיה יכול לומר עבדי מכרתי: **לכסוף**. אתר שהעידו עידי מכירה באו עידי גניבה ונגמרו הדין ע"פ שניהם: **ואבתי** מאי **מימרא**. כשהעידו הראשונים לא היה הדין ראוי ליגמר על פיהם ויכולין לומר לא היינו יודעין שיבואו עידי גניבה עלינו: **דקא פטרו** רמוז. וזה להני: **מתני'** ג' בתי דינין היו ש. כשעברו עורר נשים ובאין נשים וירא וקמת ועלית: **אחד יושב על פתח הר חבית**. הוא שער המזרחי שלפנים מן החיל לפני עורר נשים: **ואחד יושב למעלה הימנו**. כשעברו עורר נשים ובאין נשים וירא וקמת ועלית: **ואחד לשבת הנונית**. שהיא בנויה בתוך הגנהו חציה בקדשו ורצה בחור כדאמרנן בסדר יומא (דף כה). **באין לוח שעת** פתח הר חבית. וכן זה שהורה בעירו ונתלק ב"ד שבעירו עליו והוקיעו הכתוב לעלות לירושלים ולשאלו ובאין הוא ובית דין שבעירו לב"ד זה שעל פתח הר חבית שהרי בו פוגעין תחילה: **תלמיד לעשות**. תלמיד שלא הגיע להוראה ונתקל על ב"ד שבעירו ובאו לב"ד הגדול ושאלו חזור לעירו והורה כבתחילה פטור שאין לסמוך על הוראתו והתורה לא חייבהו אלא מפלא ומומחה לב"ד כדאמר' **בגמ'** נמצא חומרו קולו. חומר שהחמירו עליו שאינו ראוי להוראה עד שיהא בן ארבעים שנה נעשה לו קל לפטורו מן המיתה:

1 **לְהַלְקוֹתוֹ בְּאֵנוּ. וְהָיָה אַחֲרָיו, כֹּהֵל דְּבַר קָא עֲבָדוּ לֵיהּ.**
2 **מִתְקַרְף לָהּ רַב פְּפָא, אִי הֵכִי, עֵדֵי מְכִירָה נִמְוִי לְקִטְלָיָה,**
3 **מִתּוֹךְ שִׁיבּוּלֵין עֵדֵי גְּנִיבָה לּוֹמַר לְהַלְקוֹתוֹ בְּאֵנוּ. וְכִי**
4 **תֵּימָא דְקָסְבֵר חֻזְקָה דְלֹא לְקִי, וְהָא אִיתְמַר, עֵדֵי גְּנִיבָה**
5 **בְּנֶפֶשׁ שְׁהוּמוּ, חֻזְקָה וְרַבֵי יוֹחֲנָן, חַד אָמַר לּוֹקִין, וְחַד**
6 **אָמַר אִין לּוֹקִין. וְאֶמְרֵינוּ, תַּסְתִּים חֻזְקָה דְאָמַר לּוֹקִין,**
7 **מִדְאָמַר חֻזְקָה, אִין נְהָרְגִין. דְאִי רַבֵי יוֹחֲנָן, פִּין לְאָמַר**
8 **נְהָרְגִין, הָוֵה לֵיהּ לֹא שְׁנִיתָם אֲוֹהֲרַת מִיתַת בֵּית דִין, אִין**
9 **וְכָל לֹא שְׁנִיתָם אֲוֹהֲרַת מִיתַת בֵּית דִין, אִין לּוֹקִין עֲלוּ.**
10 **אִיהוּ לֹא לְקִי, אִינְהוּ הֵיכִי לְקִי. אֶלָּא אָמַר רַב פְּפָא,**
11 **בְּעֵדֵי מְכִירָה, דְכֹהֵל עֲלָמָא לֹא פְּלִיגֵי דְנְהָרְגִין. כִּי פְּלִיגֵי,**
12 **בְּעֵדֵי גְּנִיבָה. חֻזְקָה אָמַר אִין נְהָרְגִין, גְּנִיבָה לְחֻזְקָה**
13 **קִימָא, וּמְכִירָה לְחֻזְקָה קִימָא. רַבֵי יוֹחֲנָן אָמַר נְהָרְגִין,**
14 **גְּנִיבָה אֲתַחְלָתָא דְמְכִירָה הִיא. וּמוֹדָה רַבֵי יוֹחֲנָן, בְּעֵדִים**
15 **הֵרָאשׁוּנִים שֶׁל בֶּן סוֹרֵר וּמוֹדָה שְׁהוּמוּ, שְׁאִין נְהָרְגִין,**
16 **מִתּוֹךְ שִׁיבּוּלֵין לּוֹמַר, לְהַלְקוֹתוֹ בְּאֵנוּ. אָמַר אַבְתִּי, הַכֵּל**
17 **מוֹדִים בְּבֵן סוֹרֵר וּמוֹדָה, וְהַכֵּל מוֹדִים בְּבֵן סוֹרֵר וּמוֹדָה,**
18 **וּמְחַלְקַת בְּבֵן סוֹרֵר וּמוֹדָה. הַכֵּל מוֹדִים בְּבֵן סוֹרֵר**
19 **וּמוֹדָה, בְּעֵדִים הֵרָאשׁוּנִים שְׁאִין נְהָרְגִין, מִתּוֹךְ שִׁיבּוּלֵין**
20 **לּוֹמַר לְהַלְקוֹתוֹ בְּאֵנוּ. וְהַכֵּל מוֹדִים בְּבֵן סוֹרֵר וּמוֹדָה,**
21 **בְּעֵדִים אַחֲרוֹנִים שְׁנְהָרְגִים, מִתּוֹךְ שְׁעֵדִים הֵרָאשׁוּנִים**
22 **יְכוּלִין לּוֹמַר, לְהַלְקוֹתוֹ בְּאֵנוּ. וְהָיָה, כֹּהֵלֵי דְבַר, קָא**
23 **עֲבָדוּ לֵיהּ. וּמְחַלְקַת בְּבֵן סוֹרֵר וּמוֹדָה, שְׁנִים אֲמִירִים**
24 **כְּפִינְהוּ נֻגְבּוּ, וְשְׁנֵים אֲמִירִים כְּפִינְהוּ אֶכֶל. אָמַר רַב אַסִּי,**
25 **עֵדֵי מְכִירָה בְּנֶפֶשׁ, שְׁהוּמוּ, אִין נְהָרְגִין, מִתּוֹךְ שִׁיבּוּל**

1 **דְגִיבָה לְחוּדָה קִימָא כְּיָמָא עֵדֵי קְרוּשִׁין וְעֵדֵי**
2 **בִּיאָה וְעֵיג' גְּנִיבָה בְּאוּרֵי בֵּיהּ מִזְמַטְלָה לְרִבִי**
3 **יוֹחֲנָן מִימָו לֹא שִׁיךְ בְּהוּ חֻיב מִיתָה וְאִפְשֵׁר**
4 **לְדַחְקָיָה לֹא בְּעֵי הֵרָאָה וְלר' יוֹחֲנָן בְּעֵי אִי נִמְוִי**
5 **הֵיטֵל לֹא חַשׁ בְּטַעמָא לְדַפְלוּסֵי לְעוֹדוֹת בְּאֵנוּ**
6 **מִדְאִיצְטָרֵךְ לְעֵיל לְבִמְרָא לְהַלְקוֹתוֹ וְשִׁמָּא**
7 **אִיצְטָרֵךְ הֵיכָא דִּמְפַסִּיל מְעִיקָרָא וְקֵאִי**
8 **עֲבָרֵי מִכְרָתָה. וְאִי אִי לֹא נִמְקַטְלָה קָא**
9 **אֲתָה אִם יִבֹא עֵדִים שְׁאִינוּ עִמְךָ אִם**
10 **כֵּן לִמְאָא קָא אַתְרוּ בֵּיהּ דְאֲתוּ לְקִימֵי מִבְּרַח וְאִי**
11 **אִי דְלֹא אַתְרוּ בֵּיהּ לְמַח לֵן טַעמָא דְעֲבָדֵי מְכִרְתִּי**
12 **אֲלֹא וְדִאי אַתְרוּ בֵּיהּ אִם כֵּן מִזְמַטְלָה קֵאֲתִי**
13 **וְיִל דְאֲתְרוּ בֵּיהּ אַחֲרָיו וְאִינְהוּ לֹא יַדְעִי וְכִי הָאִי**
14 **גּוֹנָא הָוֵה מְצִי לְבִמְרָא בְּרִישׁ פֶּרַךְ הָוֵה בְּדַרְקִין**
15 **(לְעֵיל דָּף מֵא). גַּבֵי נֶעֱרַב הַמְאֹרֶסָה.**
16 **אָמַר רַב יוֹסֵף ב'ו'. סִלְקָא דְעַמְרָךְ דְרַב יוֹסֵף**
17 **בְּדִאָתוֹ עֵדֵי גְּנִיבָה וְהִפ' מִתּוֹךְ שְׁוֹאֵא**
18 **יְכוּל לְיַמַר בְּעֵדֵי מְכִירָה לֹא הָוֵה אִינְהוּ**
19 **גְּנִיבָה אִם כֵּן אִין בְּעוֹדוֹתָם מִמֶּשׁ וְחֻצֵי דְבַר הוּא**
20 **אֲבִי פֶרַךְ לֵיהּ אִין מִתּוֹךְ קֵאֲמַר דְּמִשְׁמַע הַלְשָׁן**
21 **דְּאִפְלוּ הַשְׂתָּא נִמְי כְּתָר דְאֲתוּ עֵדֵי גְּנִיבָה מְצִי**
22 **לְמִימַר הֵכִי: "כַּמ"ל רִמְיָה לֹא כְּלוֹם הוּא.**
23 **בְּפ"ב דְב"ק (דף כד). וְשֵׁם) גְּבִי לִיעִידֵי דְרַבֵי.**
24 **לִיעִידֵי גְּבִרָא דְמִסְתַּקִּין תַּחַם אֲלֹא דְקָא מִרְמִיזו**
25 **רְמִיזו לֹא דְמִי לְרִמְיָה דְרַבָּא דִּיהֶם מִיִּרִי**
26 **בְּרִמְיָה חֻשׁבָה שֶׁכֵּל הַשְּׁלֵשָׁה הֵיחָם בְּאו אֲלוֹ**
27 **עַם אֲלוֹ קָא מִרְמִיזו אֲבַל אֲלוֹ בְּרִמְיָה בְּרִיעָה**
28 **אִיִּירֵי דְלֹא מִלְתָּא הִיא אִי נִמְי דִּינִי נַפְשׁוֹת**
29 **שָׁנָה:**
30 **בְּמוֹפְלָא**

1 **לּוֹמַר עֲבָדֵי מְכִרְתִּי. אָמַר רַב יוֹסֵף, כְּמָאן אֶלָּא הָא שְׁמַעְתָּא דְרַב אַסִּי, פְּרַבֵי עֲקִיבָא, דְאָמַר**
2 **דְרַב' וְלֹא חֻצֵי דְבַר. אָמַר לֵיהּ אַבְתִּי, דְאִי פְּרַבְנֵן, נְהָרְגִין הָא, מִתּוֹךְ קֵאֲמַר. אֶלָּא, אֶפְיֵלוּ תֵימָא**
3 **רַבְנֵן, וּבְרִלָא אֲתוּ עֵדֵי גְּנִיבָה. אִי הֵכִי, מֵאִי לְמִימָרָא. לֹא צְרִיבָא, דְאָף עַל גַּב דְאֲתוּ לְכַסְפוֹ.**
4 **וְאִפְתִּי, מֵאִי לְמִימָרָא. לֹא צְרִיבָא, דְקָא מְרַמְזֵי רְמוּזֵי. מַהוּ דְתִימָא, רְמִיזָא מִלְתָּא הִיא. קָא מְשַׁמְעַ**
5 **לֵן, רְמִיזָא לֹא פְלוֹם הוּא: מוֹשֵׁנָה וְקָן מְמָרָא, עַל פִּי בֵּית דִין, שְׁנָאֲמַר 'כִּי יִפְלֵא מִמְךָ דְבַר**
6 **לְמִשְׁפָּחָא שְׁלֵשָׁה בְּתֵי דִינֵין הָיוּ שֵׁם, אַחַד יוֹשֵׁב עַל פֶּתַח הר חִבְרֹת, וְאַחַד יוֹשֵׁב עַל פֶּתַח הַעֲוֹנָה,**
7 **וְאַחַד יוֹשֵׁב בְּלִשְׁכַּת הַנְּהוּיָה. בְּאִין לֹחֵ שְׁעָלוּ, פֶּתַח הר חִבְרֹת, וְאֲוֹמְרִי, קַדִּי דְרִשְׁתִּי חִבְרִי.**
8 **קַדִּי לְמִימְרֵתִי, וְקַדִּי לְמִימְרֵתִי. אִם שְׁמַעְתִּי, אִם שְׁמַעְתִּי לְהֶם. וְאִם לֹא, בְּאִין לֹחֵ לְאוֹתָן, שְׁלֵשׁ פֶּתַח**
9 **עֲוֹנָה, וְאֲוֹמְרִי, קַדִּי דְרִשְׁתִּי, וְקַדִּי דְרִשְׁתִּי חִבְרִי, קַדִּי לְמִימְרֵתִי. וְקַדִּי לְמִימְרֵתִי. אִם שְׁמַעְתִּי, [אֲוֹמְרִים]**
10 **לְהֶם. וְאִם לֹא, אֲלוֹ וְאֲלוֹ בְּאִין לְבֵית דִין הַגְּדוֹל שְׁלִבְשַׁת הַנְּהוּיָה, שְׁמַמְנֵי יוֹצֵא תוֹרָה לְכָל**
11 **יִשְׂרָאֵל, שְׁנָאֲמַר מִן הַמְּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר ה'. הוֹר לְעִירוֹ, שְׁנָה וְלְמַד פְּרָדֵךְ שְׁתֵּיהּ לְמַד,**
12 **פְּטוֹר. וְאִם תוֹרָה לְעֵשׂוֹת, תֵּיבֵי, שְׁנָאֲמַר 'וְהֵאִישׁ אֲשֶׁר עָשָׂה בְּרוּן, אִינְהוּ חֵיב עַד שְׁיִרְהַר לְעֵשׂוֹת.**
13 **תְּלִמִיד שְׁחוֹרָה לְעֵשׂוֹת, פְּטוֹר, נִמְצָא חוּמְרוֹ קוּלוֹ: גְּמִרָא תְּנֵן רַבְנֵן, כִּי יִפְלֵא מִמְךָ דְבַר',**
14 **בְּמוֹפְלָא**

ואין לנו אלא תפילין ואליבא דר' יהודה. כל הך דרשות דדרשינן לעיל מקרא דכי

יפלא לא הישג: א"י סבירא לן דלולב אין צריך אגד וכו'. משמע אבל אי סבירא

לן דצריך אגד לא אמרנן האי לחודיה קאי

והאי לחודיה קאי והכי נמי אמרי' בריש לולב

הגולל (סוכה דף לא). דקאמר רבי יהודה אי

אוגרין את הלולב אלא בבעניו מאי טעמא דכין

דאמר ר' יהודה לולב צריך אגד אי עבדי ליה

ממין אחרי הוה ליה ד' מינין ותרומה דאמר התם

(שב' ד' מינין שבלולב כשם שאין פוחתין מהן

כך אין מוספין עליהם פוחין פשיטא ומשני מיהו

דרמיא הואיל ואמר רבי יהודה לולב צריך אגד

אי אייתי' מינא אמרנאן האי לחודיה קאי והאי

לחודיה קאי מינא קאי מאי קא תלי טעמא דהאי

לחודיה קאי משום דלולב פריך ויהודה דלרבנן אמר

מטעם זה יש לנו לומר יותר דאסור ומיהו י"ל

דהתם בדמנה ליה חוץ לאגד אבל קשה

דמשמע דמסיק לר' יהודה דלא אמר האי

לחודיה וכו' שר' לרבנן דהוא משמע דלרבנן אמר

האי לחודיה קאי וי"ל דהתם מדרבנן אסור ורי"ח

ל"ג התם הואיל ואמר ר' יהודה ודו' לטעונו מיהו

דרמיא הואיל ואמר הוציאם בין אגד בין שאינו

אגד כשר הלכך אין צריך אגד והאי יתיה

דמוספי על הד' לחודיה קאי ולא מיפסל ביה

קמ"ל ומיהו תימה אמאי לא משבח לולב לרבי

יהודה כבי האי גונו שאגד ג' מינין בפני עצמן

נדעשה לבישרות ואחר כך אגד נעמקו מן אחר

דדחה ליה מוספי גורע ויש לומר בין דקודם

נטלתו נפסל הוה ליה גרוע ועומד אבל תפילין

אם הניין בין מוספי בכשרות ודחין בגייהו בית

חמישי שר' זה בארטיק גורע ופסולין ומכטל מצות

שעל ראשו ולא דמי ללולב אגד נטלו ובכדו

בידו הוסיף מין חמישי אין זה מבטל מצותו

דמראגביה נפק ביה

קשר

בעירו. משום מעלין אותו לתר הבית. משום לענרה. משום ללשפת הגזית. שלחו מתם, ואתהו

בן העולם הבא, עגונוהו, ושפל ברה, שיוף צייל, שיוף ונפיק, וגרסי בהוריייתא תדינא, ולא

מחזיק טיבותא לנפשיה. והכו ביה רבנן ענייהו, פרב עולא פר אבא: תור לעירו, ושנה: תנו

רבנן, אינו חייב עד ששעשה בהוראתו, או שיורה לאחרים ונעשו בהוראתו. בשלמא, יורה

לאחרים ונעשו בהוראתו, מעיקרא, לאו בר קמלא הוא, והשתא בר קמלא הוא. אלא, שעשה

בהוראתו, מעיקרא נמי בר קמלא הוא. התינה, היכא דאורי בחלב ודם, דמעיקרא לאו בר

קמלא הוא, והשתא בר קמלא הוא. אלא, היכא דאורי בחיב מיתות בית דין, מעיקרא נמי

בר קמלא הוא. מעיקרא, פעי התראתו. השתא, לא בעי התראתו, מסית, דלא בעי התראתו,

מאי איכא למימר. מעיקרא, אי אמר מעמא, מקבלין מיניה השתא, אי אמר מעמא, לא

מקבלין מיניה: מושנה חומר בדברי סופרים מדברי תורה, האומר אין תפילין, כדי לעבור

על דברי תורה, חמש מוטפות, להוסיף על דבר מעיקרו מדברי תורה, ופירושו מדברי

סופרים, ויש בו להוסיף, ואם הוסיף גורע, ואין לנו אלא תפילין, ויש בו להוסיף, אמר רבי

אלעזר אמר רבי אושעיא, אינו חייב אלא על דבר מעיקרו מדברי תורה, ופירושו מדברי

סופרים, ויש בו להוסיף, ואם הוסיף גורע, ואין לנו אלא תפילין, ויש בו להוסיף, אמר רבי

לולב, דעיקרו מדברי תורה, ופירושו מדברי סופרים, ויש בו להוסיף, ואם הוסיף גורע, בלולב

מאי סבירא לן, אי סבירא לן דלולב אין צריך אגד, האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי. ואי

סבירא לן דצריך אגד, גרוע ועומד הוא. והאיכא ציצית, דעיקרו מדברי תורה, ופירושו מדברי סופרים, ויש בו להוסיף, ואם הוסיף

גורע, בציצית מאי סבירא לן, אי סבירא לן דקשר העליון לאו דאורייתא, האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי. ואי סבירא לן

דקשר

בן סורר ומורה. אף לאחר ומורה. אף לאחר שהתרו בו וקלקל והלקודו וחזר וקלקל אם רצו למחול

ולא הביאותו לבית דין מוחלין לו שהכתוב תלה בהם ותפשו בו: תיובתא. מהתלי

טעמא בשלא ירבו מחלוקת שי"מ אפי' הוא אומר לפי השמועה והן אומרין כך הוא

בעיניה: וישבן בחלו. מפני שהעם רץ להם בלשכה אי נמי שלא ירו

נראים כיושבין בדין שבלשכת הגזית היו

דיני וזה עיקר: משום מעלין אותו. להיות

בית דין בהר הבית כשמת אחד מהם וישבם עם

עד שמת אחד מהם בעלמא ומבלין את זה עם

ובולן יש בהם מעלה זה מזה: שייף. שוחה

בכנס ושוחה יוצא והכי אמרי' בבב' (דף טו)

גבי הקרת הבית שנחבטה שוף עול שוף פוק:

מעיקרא. קודם שמת לבית דין שבלשכת

הגזית לישראל לא היה מייחב קטלא כל

כמה דלא בעידי איהו גופיה: מעיקרא נמי

בר קמלא הוא. אם עושה עבירה שיש בה

מיתת חיים דין הזה מוטפלי: מסית לראי בעי

התראה. אם היה מסית ומורה טעם היתר

ולומר אין בלשן הזה הסתה מעיקרא נמי

מקטיל בלא התראה: אי אמר טעמא

לזכותא לא עוליה אבל השתא אי אמר

טעמא לא מקבלינן שחרי שמע מפי ביד

שלא לעשות והמרה: מתני' האומר אין

תפילין פטור. ודין זו הוראה דויל קרי ירי ב

הוא: המש מוטפתי יש שאע"פ שאין גורע

זה אלא להוסיף על דברי סופרים חייב

בדורש סופרים הוא לטפפת לטפפת

לטפוטות הרי כאן ד': גמ' ויש בו להוסיף.

על הזה שפירשו בתוספתו: ואם שייף גורע.

ופסל הראשון בתוספתו ואין לנו אלא

תפילין. שעיקרו בתורה ופירושו מדברי

סופרים שהם ד' בתים ויש להוסיף משהו או

יותר אלא הוסיף דקא עבר בכל הוסיף גורע

ולא עבר מצוה: ואליבא דרבי יהודה. אמר

ר' אושעיא למיתיה דאמר לעיל עד דאיכא

תורה וירורן ואית דאמרי אין לנו אלא

תפילין ואליבא דרבי יהודה דאמר צריך

להדיבק במחנות בדוקמין ובה (דף לד) ולא

נדירא לי דההיא בתפילין של יד קאי ומתני'

טספתת תאני ודינינו דראש ועוד מדקא

מקשי בספא אי יעבד ארבעה בתים כי

שמע מינה בעש רשע ארבעה דאי ביש ד'

בית אחד הוא דקא הוי: האי לחודיה קאי.

ואין זה גורע: גרוע ועומד. דמתחילתו לא

עשה כהונתו שאגד עם טוספת מצוה ואנן

בעינן גורע דהשתא שהיה מתחילתו כשר

ופסלו בתוספתו: ופירושו מדברי סופרים.

ד' חוטין דילפנין גזיל ב' גזילים ד': קשר

עליו. שנישן סמך לבנח שכתתלו החוטין

ועל ידיון ענין דתבור לטילת לאו

דאורייתא (אלא) הלכה למשה מסיני

דפולגתא היא במנחות (דף לט): האי

לחודיה קאי. דכיון דלא נקשר אינו חיבור

על השאר והראוי למצוה היא המצוה

והעודף כמי שאינו:

שאינו

סבירא לן דצריך אגד, גרוע ועומד הוא. והאיכא ציצית, דעיקרו מדברי תורה, ופירושו מדברי סופרים, ויש בו להוסיף, ואם הוסיף

גורע, בציצית מאי סבירא לן, אי סבירא לן דקשר העליון לאו דאורייתא, האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי. ואי סבירא לן

דקשר

הלכה ב משנה כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה הכלי מצרף מה שבתוכו לקודש אבל לא לתרומה הרביעי בקודש פסול והשלישי בתרומה ובתרומה ניטמאת אחת מידי חבירתה טהורה ובקודש מטביל שתיהן והיד מטמא את חברתה בקודש אבל לא לתרומה: **גמרא** תני מעשה באשה אחת שהיתה אורגת בגד א' בטהרה ובאת אצל ר' ישמעאל להישאל לו אמרה לו יודעת אני שלא ניטמא אלא שלא נתתי דעתי לשומרו מתוך שהוא בודקה אמרה לו נידה באת ומתחה עמי בחבל באותה השעה א"ר ישמעאל גדולים הם דברי חכמים שאמרו כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה שוב מעשה באשה אחת שהיתה אורגת מטפחת אחת בטהרה ובאת אצל ר' ישמעאל להישאל לו אמרה לו יודעת אני שלא ניטמא אלא שלא נתתי דעתי לשומרו מתוך שהוא בודקה אמרה לו נפסקה נימא אחת וקשרתיה בפי באותה השעה א"ר ישמעאל גדולים הן דברי חכמים שאמרו כלים הנגמרין בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה החותך משפופרת הקודש חותכה ומטבילה מעון טבילה ניהא חותכה מטבילה ויכריכה בסיב ויטבילה א"ר אילא תיפתר שהתכה על מנת להטבילה א"ר יהושע בן לוי עד כאן בקודשי מקדש המקודשים מיכן והילך בחולין שנעשו על טהרת הקודש א"ר יוחנן מעידותו של רבי עקיבה היא דתנינן

[דף י"ז ע"א]

תמן הוסיף רבי עקיבה הסולת והקטרת הלבונה והגחלים שנגע טבול יום במקצתן שפסל את כולן רשב"ל אמר יודעין היו שכלי שרת מחברים ומה בא להעיד על שירי מנחות שיהו מחברין את עצמן ר' יוסה בי ר' זמינא בשם ר' יוחנן מפני מה אמרו שירי מנחות מחברין את עצמן מפני שזקקו לכיליין רבי אחא רבי אילא בשם ר' יסא יודעין היו שכלי שרת מחברין ומה בא להעיד על הסולת ועל הקטורת ועל הלבונה ועל הגחלים ניהא סולת וקטורת ולבנה גחלים מאי א"ר בון בר כהנא תיפתר בגחלים של יה"כ שכמה שהוא חותה הוא מכנים אבל בגחלים שבכל יום לא כהיא דתנינן תמן נתפזר מומנו כקב גחלים היה מכבדן לאמה ובשבת כופין עליו פסכתר א"ר מתניה וכי סולת וקטורת ולבונה וגחלים יש להן שיעור אצל זה לא מפני שזקקו לכיליין והכא מפני שזקקו לכיליין ר' בון בר חייה בעי קומין מהו שיקרב בשני כלים התיב ר' חנין והא תנינן הכלי מצרף אין תימר שקומין קרב בשני כלים וליידא מילה תנינן הכלי מצרף א"ר לעזר דרומיאי לא כן א"ר יוסי בי ר' זמינא בשם רבי יוחנן מפני מה אמרו שירי מנחות מחברין את עצמן לא מפני שזקקו לכיליין והכא שזקקו לכיליין א"ר מתנייה וכי סולת וקטורת ולבונה וגחלים לא בכמה כלים הן קריבין ואת אמר הכלי מצרף והכא הכלי מצרף כהנא שאל לרבנין דתמן מנחה חלוקה

[דף י"ז ע"ב]

בגסה ניטמאת זו ניטמאת זו א"ל ניטמאת זו ניטמאת זו וקפצה טומאה אמרון ליה וקפצה טומאה אפי' אחרת בינתיים אמרון ליה אפילו אחרת בינתיים קומין מוּזו לזו א"ל שמועה לא שמענו משנה שנינו כהיא דתנינן לתמן שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקמוין מוּזו בפ"ע ומזו בפ"ע כשירות ואם לאו פסולות ואין שיריה של זו מפסיקין לזו אתא ר' יעקב בר אחא ר' יסא בשם ר"י קומין מוּזו על זו ניטמאת זו ניטמאת זו האמצעית לא ניטמאת לא כן תני כף אחת שהיא עושה מה שבתוכה אחת א"ר חננה אין הכלי מצרף אלא דבר שהוא אסור לו רשב"ל בעי צריד של מנחות מהו שיעשה מיניין התיב ר' לעזר והכתיב (ויקרא יא) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא את שטומאתו על ידי מים עושה מיניין את שאין טומאתו על ידי מים אינו עושה מיניין התיב ר"י הרי נבלת עוף הטהור הרי היא מטמא טומאת אוכלים בלא הכשר ובלא טומאה מפני שסופה לטמאות טומאה חמורה מאי כדון מכל האוכל אשר יאכל את שטומאתו משם אוכל עושה מיניין ואת שאין טומאתו משם אוכל אינו עושה מיניין ר' יונתן בשם רבי האוכל אוכל שלישי בתרומה נפסל גופו מלוכל בתרומה ר' שמואל בר רב יצחק בעי מה ר' כר"א דתנינן תמן האוכל אוכל ראשון ראשון האוכל אוכל שני שני האוכל אוכל שלישי שלישי דברי הכל היא כדי שיהא בדל מן התרומה ודכוותה האוכל אוכל שני במעשר נפסל גופו מלוכל במעשר נישמענה מן הדא וחכמים אוסרין

[דף י"ח ע"א]

במעשר ולא שמיע להו דא"ר שמואל בשם ר' זעירה מהו וחכמים אוסרין במעשר נפסל גופו מלוכל במעשר ודכוותה האוכל אוכל רביעי בקודש נפסל גופו מלוכל בקודש נישמענה מן הדא דא"ר ירמיה בשם ר' בא בר ממל עשו אותו כאוכל אוכל רביעי בקודש הדא אמרה האוכל אוכל רביעי בקודש נפסל גופו מלוכל בקודש עד כדון בקדשי מקדש המקודשין ואפי' בחולין שנעשו על טהרת הקודש נישמענה מן הדא דתנינן תמן השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם כשירין ונאכלים בידים מסואבות אע"פ שלא הוכשרו בדם ר"ש אומר הוכשרו בשחיטה ר' לעזר בשם רבי הושעיה מתני' בחולין שנעשו על גב הקודש כר' יהושע ר' זעירא ר' יסא ר' יוחנן ר' ינאי בשם ר' האוכל אוכל שלישי בתרומה נפסל גופו מלוכל בתרומה ולא מתני' היא שהשלישי שני לקודש מתני' בקודשי מקדש המקודשין דרבא אתא מימר לך ואסור בחולין שנעשו על גב הקודש א"ר בון בר חייה קומי ר' זעירה מתני' אמרה כן ככרות הקודש בתוך גומותיהם המים מקודשין באש לך דאתא מימור לך עשה משקה פיו כמשקה קודש א"ר זעירה כמה דאת אמר תמן עשה את הטהור לחטאת כמי חטאת וכאפר חטאת והכא עשה משקה פיו כמשקה קודש ר' זעירא ר' יסא ר' יוחנן ר' ינאי ולא ידעין אין

ממי כה בשם ר' מתניתא מינה קיומה ומינה תברה מינה קיומה שהשלישי שני לקודש ואין שני לתרומה שנעשה לטהרת התרומה

[דף י"ה ע"ב]

אבל אם נעשה לטהרת הקודש נעשה גופו שני אצל הקודש מינה תברה שהשלישי שני לקודש ולא שני לתרומה שנעשית לטהרת הקודש אבל אם נעשה לטהרת התרומה נעשה גופו שני אצל התרומה וכל שכן אצל הקודש תני ר' יוסי מניין לרביעי בקודש שהוא פסול ודין הוא מה אם מחוסר כיפורים שאינו פוסל בתרומה הרי פוסל בקדש רביעי שהוא פוסל בתרומה אינו דין שיפסל בקודש הרי למדנו לשלישי מן הכתוב ולרביעי מק"ו התיב ר' יוחנן הרי האוכל הכא מחמת טבול יום יוכיח הרי הוא פוסל בתרומה ואינו פוסל בקודש ר' חנניה בשם ר' יוחנן אתיא דר' יוסה בשיטת ר"ע רבו כמה דר"ע אמר תמן יטמא יטמא דבר תורה כן ר' יוסה אמר הכא יטמא יטמא דבר תורה ר' אבהו בשם ר' יוסה בן חנניה לית ר' יוסי צריך להדין ק"ו קריי דרש ר' יוסי (ויקרא ז) והבשר אשר יגע זה שני שנגע בראשון בכל טמא זה שלישי שנגע בשני לא יאכל סוף טמא לא יאכל עד כדון באוכלין שניטמאו מאויר כלי חרס שניטמא בשרץ אוכלין עצמן שניטמו ודין הוא ומה אם הכלים שאינן מיטמין מאויר כלי חרס שניטמא בשרץ הרי הן מיטמין כשרץ לטמא אוכלין עצמן שניטמו בשרץ אינו דין שיטמו כשרץ לטמא אוכלין עד כדון כר' עקיבה כר' ישמעאל תני ר' ישמעאל והבשר אשר יגע בכל טמא זה ראשון שנגע בטמא לא יאכל לרבות אתה שני שלישי בתרומה מניין ודין הוא מה אם טבול יום שאינו פוסל בחולין הרי הוא פוסל בתרומה שני שהוא פוסל בחולין אינו דין שיפסול בתרומה רביעי בקודש מניין ודין הוא מה אם מחוסר כיפורים שאינו פוסל בתרומה הרי הוא פוסל בקודש שלישי שהוא פוסל בתרומה אינו דין שיפסול בקודש הרי למדנו לראשון ולשני מן הכתוב ולשלישי מן הדין ולרביעי מק"ו דנין לו דין מן הדין שיהא הכל משועבד להלכה שיהא השלישי פוסל בתרומה והרביעי בקודש. ובתרומה אם ניטמאת אחת מידי חבירתה טהורה לטמא את הקודש דברי רבי ר' יוסי בי ר' יודה אומר לפסול בקודש מה ר' כר' יהושע דתנינן תמן כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות והיד מטמא את חבירתה דברי ר' יהושע ודר' יהושע רבא מן דר' מה דאמר ר' בקודש ומה דא"ר יהושע בתרומה ר"ש בן לקיש אמר לא שנו אלא חבירתה הא

[דף י"ט ע"א]

אחרת לא ר' יוחנן אמר אפילו אחרת ר' ירמיה ר' אמי בשם ר' יוחנן אפילו ככר אמרין חזר ביה ר' יוחנן מה הדא מה אמר כה עד לא יחזור ביה לא אמר אלא לטמא ככר על שם כל הפוסל את

התרומה מטמא את הידים להיות שניות הא לטמא ככר כל עמא מודיי שאינו מטמא על שם שאין שני עושה שני:

הלכה ג' משנה אוכלין אוכלים נגובים בידי מסואבות בתרומה אבל לא בקודש האונן והמחוסר כיפורים צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה:

גמרא א"ר הנניה בן אנטיגנס וכי יש אוכלים נגובין אצל הקודש תוהף את החררה משפוד ואוכל עמה כזית בשר בתרומה אבל לא בקודש תמן תנינן היה אוכל דבילה בידי מסואבות הכנים ידו לתוך פיו ליטול את הצרור חזקיה אמר לא שנו אלא דבילה שהוא רוצה במשקין שעל אצבעו הא שאר כל הדברים לא ר"י אמר לא שנייא היא דבילה היא שאר כל הדברים מתניתא פליגא על חזקיה מוגע טמא מת שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו הכנים ראשו לאויר התנור טהור וטימאהו והטהור שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו הכנים ראשו לאויר התנור טמא וניטמא ניהא משקין טמאין אוכלין מאיכן הוכשרו לא ממשקה פיו תיפתר או בדבילה שמינה או באוכלין שהוכשרו עד שהן מבחויין מתניתא פליגא על ר"י אוכלין

[דף י"ט ע"ב]

אוכלין נגובין בידי מסואבות בתרומה אבל לא בקודש פתר לה בזורק אם בזורק אפי' בקודש שמא ישכח ויגע אם שמא ישכח ויגע אפי' בתרומה יהא אסור מאי כדון אוכלי תרומה זריזין הן ואינו שוכח אוכלי הקודש אינן זריזין והוא שכח תמן תנינן אונן נוגע ואינו מקריב ואינו חולק לוכל בערב תמן את אמר מותר ליגע וכא את אמר אסור ליגע א"ר יניי כאן בשחסיע דעתו וכאן בשלא חסיע דעתו רבי יוסה בעי אם בשחסיע דעתו אפי' בתרומה יהא אסור מאי כדון כהיא דא"ר ירמיה בשם ר' בא בר ממל עשו אותו אוכל אוכל רביעי בקודש הדא אמרה האוכל אוכל רביעי בקודש אסור לוכל ומותר ליגע וכא אסור לוכל ומותר ליגע תמן תנינן שבית שמאי אומרים צריכה טבילה באחרונה וב"ה אומר אינה צריכה טבילה באחרונה מה אנן קיימין אם לאכילת תרומה קשיא על דבית שמאי ולא טבולת יום היא ואין טבול יום מעריב שמשו ואוכל אם לאכילת קדשים קשיא דבית הלל ולא מחוסרת כפרה היא ואין מחוסר כפרה טעון טבילה אצל הקודש אין תימר בתרומה אנן קיימין תמן והדא דתנינן הכא רישא דברי הכל וסיפא במחלוקת אין תימר בתרומה אנן קיימין הכא והדא היא דתנינן תמן רישא דברי הכל וסיפא במחלוקת א"ר שמואל בר אבדומי קומי ר' מנא בתרומה אנן קיימין תמן טעמון דב"ש מפני ההדיוטות שלא יהו אומר ראינו אשה שופעת דם ואוכלת בתרומה:

הלכה ד' משנה חומר בתרומה שביהודה נאמנין על טהרת יין ושמן כל ימות השנה ובשעת הגיתות והבדים אף על התרומה עברו הגיתות והבדים והביאו לו חבית של יין של תרומה לא יקבל ממנו אבל

[דף כ' ע"א]

מניחה לגת הבאה אם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית קודש נאמן כדי יין וכדי שמן המדומעות נאמנין עליהן בשעת הגיתות והבדים קודם לגת שבעים יום:

גמרא חומר בתרומה שביהודה נאמנין הא בגליל לא רבי סימון רבי יהושע בן לוי בשם רבי פדייה מפני שפסקייה של כותים מפסקת והא תנינן שנייה לה רגב בעבר הירדן בלא כך אין פסקיות של כותיים מפסקת א"ר שמי תיפתר במביא גרגרים וכותשן שם וביהודה נאמנין על היין אבל לא על הקנקנים רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בן דרום שאמר מגליל הבאתיה נאמן ובן גליל שאמר מדרום הבאתיה אינו נאמן רבי ירמיה סבר מימר בתרומה שנעשית על גב הקודש הא על גב עצמה לא א"ר יוסה ואפילו נעשית על גב עצמה פליגא על רבי יוסה צריך לעמוד עליהן עד שיטבולו פתר לה שלא בשעת הבד אית לך מימר שלא בשעת הגת א"ר יצחק בי רבי לעזר או קודם עד שלא בצרו בה ג' בני אדם נגעו בו טהרות בשעת הגיתות והבדים הטהרות טהורות עברו הגיתות והבדים הטהרות טמאות ויש כלי חרש משהוא מיטהר חוזר ומיטמא ולית כל אילין מילייה כן אלא כיני נגעו בו טהרות קודם לגיתות ולבדים הטהרות טהורות ויש כלי חרש משהוא מיטמא חוזר ומיטהר ולית כל אילין מילייה כן אלא כיני נגעו בו טהרות בשעה שהוא מלא הטהרות טהורות פינהו הטהרות טמאות ויש כלי חרש משהוא מיטהר חוזר ומיטמא ולית כל אילין מילייה כן אלא כיני

[דף כ' ע"ב]

נגעו בו טהרות בשעה שהוא ריקן הטהרות טמאות מילהו הטהרות טהורות ויש כלי חרש משהוא מיטמא חוזר ומיטהר ולית כל אילין מיליין כן א"ר יוחנן כושת וקירויה ומבוי וגר ועם הארץ חומרין כושת כיי דתנינן תמן הכושת והחמת וראשי בשמים התייה והחלתית והפילפלין וחלות חריע נלקין בכסף מעשר ואינן מטמין טומאת אוכלין דברי רבי עקיבה אמר רבי יוחנן בן נורי אם נלקחין בכסף מעשר מפני מה אינן מטמות טומאת אוכלין אם אינן מטמות טומאת אוכלין אף הן לא ילקחו בכסף מעשר ר' יוחנן אמר חומרין מטמין טומאת אוכלים ואינן נלקחין בכסף מעשר קירויה כיי דתנינן תמן קירויה שהטבילוה במים שהן ראוין לקדש מקדשין בה עד שתיטמא ניטמא אין מקדשין בה רבי יהושע אומר אם מקדשין בה בתחילה אף בסוף אם אינן מקדשין בה בסוף אף לא בתחילה בין כך ובין כך לא יאסוף בתוכה מים מקודשין ר' יוחנן אמר חומרין אין מקדשין בה לא בתחילה ולא בסוף

מבוי כיי דתנינן תמן וכן מבוי שניטלה קורתו או להיוו כו' ר"י אמר חומרינן אסורין בין בשבת הזאת בין בשבת הבאה גר דתני גר שנתגייר והיו לו יינות אמר בבריא לי שלא נתנסך מהן בזמן שנעשו על גב עצמו טהורין לו וממאיין לאחריים ע"ג אחרים ממאיין בין לו בין לאחריים ר"ע אומר אם טהורין לו יהיו טהורין לאחריים אם ממאיין לאחריים יהיו ממאיין לו רבי יוחנן אמר חמרינן ממאיין בין לו בין לאחריים עם הארץ דתני עם הארץ שנתמנה להיות חבר והיו לו טהרות ואמר בבריא לי שנעשו בטהרה בזמן שנעשו על גב עצמו טהורות לו וממאות לאחריים על גב אחרים ממאות בין לו בין לאחריים רבי עקיבה אומר אם טהורות לו יהיו טהורות לאחריים אם ממאות לאחריים יהיו ממאות לו רבי יוחנן אמר חומרי ממאות בין לו בין לאחריים אמר רבי ינאי הרובין היו אומרים בתרומה שנעשית על גב הקודש הא על גב עצמה לא ואני אומר אפי' נעשית על גב עצמה אתיא דר' יוסי כרבי ינאי ודרבי ירמיה כרובים. אם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית בקודש נאמן מאחר שהוא נאמן על הקודש נאמן על התרומה. כדי יין וכדי שמן המדמעות אמר ר' יוסי בי רבי בון אלו שקודחין בהן את הדמע:

הלכה ה משנה מן המודיעות ולפנים נאמנין על כלי חרש ומן המודיעות ולהוץ אינן נאמנין כיצד הקדר שהוא מוכר את הקדירות נכנס לפנים מן המודיעות הוא הקדר והן הקדירות

[דף כ"א ע"א]

והן הלוקחין נאמן יצא אינו נאמן:

גמרא מתניתא בכלי חרש הדקים מתניתא אמרה כן הוא הקדר והן הקדירות והן הלוקחין וקדירות לא כלי חרש דקין הן נגעו בו טהרות מן המודיעות ולפנים טימא משקה את הכלי היה מלא מים רבי שמעון בן לקיש אמר נאמן על הכלי ואינו נאמן על המשקה רבי יוחנן אמר נאמן על זה ועל זה מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית קודש נאמן א"ר זעירה תיפתר באומר עד שאני חבר הפרשתי רבנן דקיסרין בשם רבי בון בר חייה טעמא דר"ש בן לקיש אין חבירות למים:

הלכה ו משנה הגבאים שנכנסו לתוך הבית וכן הגבאים שהחזירו את הכלים נאמנין לומר לא נגענו ובירושלם נאמנין על הקודש ובשעת הרגל אף על התרומה:

גמרא הגבאים שנכנסו לתוך הבית טמא אם יש עמהן עכו"ם נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו פתר לה תרין פתרינן נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו בשיש עדים יודעין ובירושלם נאמנין על הקודש אפילו יש עדים יודעין פתר לה פתר חורן נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו לכן צריכה בשיש עדים יודעין ובירושלם נאמנין אף על הקודש אע"פ שיש עדים יודעים א"ר יהושע בן לוי

(תהילים קכז) ירושלים הבנויה כעיר שחוכרה לה יהדיו עיר שהיא עושה כל ישראל לחברים מעתה אפי' בשאר ימות השנה א"ר זעירה ובלבד בשעה ששם עלו שבטים:

[דף כ"א ע"ב]

הלכה ז משנה הפותח את חביתו והמתחיל בעיסתו על גב הרגל רבי יהודה אומר יגמור וחכ"א לא יגמור משעבר הרגל היו מעבירין על טהרת עזרה עבר הרגל ביום הששי לא היו מעבירין מפני כבוד השבת ר' יהודה אומר אף לא ביום חמישי שאין הכהנים פנויים:

גמרא רבי הנניה בשם רבי יוחנן התירו סופו מפני תחילתו שאם אומר את לו שלא יגמור אף הוא אינו פותח ולא יפתח אף הוא ממעט בשמחת הרגל רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן מה פליגינן בחבית של יין אבל בחבית של שמן כל עמא מודיי שאינו גומרה כיצד הוא עושה תני ר' חייה שופכה תני בר קפרה שוכרה והא תנא רבי חלפתא בר שאול מניחה לרגל הכא ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי יום טוב שחל להיות בערב שבת אוכל אף תשבות הרגל כרגל א"ר זעירה מתניתא אמרה כן ערב הפסח כפסח ויום טובה כעצרת א"ר הנניה אוף אנן תנינן דרבא ר' יודה אומר אף לא ביום החמישי שאין הכהנים פנויים:

הלכה ח משנה כיצד מעבירין על טהרת עזרה מטבילין את הכלים שהיו במקדש כל הכלים שהיו במקדש היו להן שניים ושלישים שאם ניטמאו הראשונים יביאו שניים תחתיהן כל הכלים שהיו במקדש טעונין טבילה חוץ ממוזבח הזהב ומוזבח הנחשת מפני שהן כקרקע דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים מפני שהן מצופין:

גמרא וכלים טעונין טבילה א"ר בא אני אומר שמא שהיה שם אחד מן הכלים שלא הוזה מעתה נחוש לכולן א"ר בון בר חייה אני אומר שהיה שם א' מן הכהנים שיצא לדבר עם האשה על עיסקי קינה ונתזה צינורה של רוק מתוך פיה על בגדיו וטימתו מעתה נחוש לכולם תיפתר בשניטמא בספק משקין

[דף כ"ב ע"א]

תמן תנינן ספק משקין לטמא טמא ולטמא טהור תמן בתרומה וכאן בקודש חומר הוא בקודש תני שולחן שניטמא מטבילין אותו בזמנו אפי' בשבת דברי ר"מ וחכ"א מיד אשכחת אמר על דעתיה דר"מ מטמא שני לחמים על דעתון דרבנן אינו מטמא אלא לחם אחד בלבד א"ר יעקב בר סימי קומי ר' יוסה ואפי' על דעתיה דר' מאיר אינו מטמא אלא לחם אחד בלבד תיפתר שניטמא בספק משקין פעם אחת הטבילו את המנורה אמרו צדוקים ראו פרושים מטבילין לגלגל המה תמן תנינן נכנסו ללישכת הכלים והוציאו משם תשעים וג' כלי כסף וכלי זהב ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן כנגד

תשעים ושלוש אזכרות שכתוב בפרשת חגי זכריה ומלאכי א"ר חונה הישבתים ואינן אלא שמונים ושלוש כנגד שמונים ושלוש חותמות שכתוב בעזרא שהיה כל א' ואחד מיחד שמו של הקב"ה וחותר אית דבעי מימר כיום מרובה

[דף כ"ב ע"ב]

של תמיד כנגד י"ג פרים וי"ד כבשים ואילים שנים ושעיר אחד ר' שילה דכפר תמרתה בשם ר' יוחנן טעמא דר' ליעזר (שמות כ) וצפית אותו זהב טהור וגו' התורה קראת אותו קרקע עד כדון מזבח הזהב מזבח העולה מניין ודין הוא מה אם מזבח הזהב שהוא אמה על אמה את אמר קרקע מזבח העולה שהוא חמש על חמש לא כ"ש אית דבעי מימר רבוע רבוע מה כאן קרקע אף כאן קרקע א"ר הילא טעמא דרבנן (יהזקאל יא) המזבח עץ ג' אמות גובה וגו' התורה קראת אותו מיטלטל עד כדון מזבח העולה מזבח הזהב מניין ודין הוא מה אם מזבח העולה שהוא ה' על ה' את אמר מיטלטל מזבח הזהב שהוא אמה על אמה לא כ"ש אית דבעי מימר רבוע רבוע מה כאן מיטלטל אף כאן מיטלטל. וחכ"א מפני שהן מצופין. לא ציפוי שהוא עומד מחמתו הוא לא כן אמר ר"ש בן לוי בשם ר' הושעיה כעובי דינר גורדיינין היה בו אמר רבי לא למלכתו אינו עומד מחמתו הוא ואתייתא כיי דאמר רשב"ל (שמות ל) ועשית מזבח מקטרת קטורת אין כתיב כאן אלא מקטרת קטורת המזבח היה מקטרת את הקטורת ויהא כטבלה שהיא עשויה לילך ולהניח לא כן א"ר אמי בשם רשב"ל השלחן למה טמא לא מפני שמוציאין אותו ומראין אותו לעולי רגלים וזה לא במקומו הוא עומד אף זה שימש כלי במקדש ויהא טהור ולמה טמא א"ר מנא כיי דתנינן תמן שלש משפלות הן א"ר זעירה מפני שמושתמשין בה על גב חביליה וכא מפני שמושתמשין בו על גב חביליו:

הדרן עלה מסכת הגיגה, והדרן עלה דעמון עלה מסכת הגיגה, ודעמה עלה. לא נתנשי מנה מסכת הגיגה, ולא נתנשי מנה. לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי: (ג' פעמים)

יהי רצון מלפניו ואלהינו ואלהינו אבותינו, שיהא תורתך אמנותנו בעולם הזה, ויהא עמנו לעולם הבא.

הנינא בר פפא, נחמן בר פפא, אהאי בר פפא, אבא מרי בר פפא, רגום בר פפא, רביש בר פפא, סורקב בר פפא, אדא בר פפא, דרו בר פפא:

הערב נא וי אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפניעות עמך בית ישראל, ונקמה כלנו אנתנו ונאצאנו ונאצאנו עמך בית ישראל כלנו יודעי שמה ולמדוי תורתך:

מאיבי תחבמני מצותך, כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בהקדוה, למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך, כי בם חיייתי: ברוך אתה וי, למדני הקדוה: אמנו אמנו אמנו סלה ועד:

מוזדים אנתנו לפניה וי אלהינו ואלהינו אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משימיים והם משימיים, אנו משימיים לדברי תורה והם משימיים לדברים בטלים, אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר, אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שאנמר ואתה אלהים תורידים לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו ומיהם, ואני אבטח בה.

יהי רצון מלפניו וי אלהינו, ששעורתי לסיים מסכת הגיגה, פן תעזיני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם, ללמוד וללמד לשמוד ולעשות ולקום את כל דברי תלמוד תורתך בהנהגה, וזכות כל התנאים ואמנותאם ותלמידיהם, ועמוד לי ולדעתי, שלא תמוש התורה מפי ומפי ורעי ורעי עד עולם, ותתקום בי בהתמלקה תנהא אתך, בשכבה תשמר עליך, ונקיצות היא תשיחה: כי מי רבו ימיה, ויוסיפו לה שנות חיים: אנך נמים בימינך, בשמאלה עשר וכבוד: וי עז לעמו ותן, וי יברך את עמו בשלום:

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א משנה משקין בית השלחין במועד ובשביעית, בין ממועזן שיוצא בתחלה, בין ממועזן שאינו יוצא בתחלה. אבל לא ממי גשמים ולא ממי קילון. ואין עושין עוגיות לגפנים.

גמרא ניהא מעין שלא יצא בתחלה. מעין שיוצא בתחלה, ולא טריח הוא? אלא כרבי מאיר, דרבי מאיר אמר: משקין ממועזן אפלו שדה בית הבעל. אמר רבי יוסה: דברי הכל, בשתייה אחד ונעשה שנים, או שהיו מימיו מועזין ונתברכו. ותני כן: (תוספתא מועד קטן א.א) "מעין שיוצא בתחלה, משקין ממועזן אפלו שדה בית הבעל. דברי רבי מאיר. והכמים אומרים: אין משקין ממועזן אלא שדה בית השלחין שהרבה". על דעתיה דרבי מאיר, משקין ממועזן דבר שאינו אבד, ודבר שהוא טריח. על דעתיה דרבנן, אין משקין ממועזן אלא דבר שהוא אבד, ובלבד דבר שאינו טריח. אבד וטריח, מה אמרי בה רבנן? נשמענה מן הדא: כל שהיא פסדה והולקת, <מתקלקלת> זו היא בית השלחין.

[דף א' ע"ב]

עמדה מלהכחיש, זו בית הבעל. מתקלקלת דרבי מאיר והכמים. עד כמה תשעה ותעשה בית השלחין? עד כדי שתשעה שנים שלשה ימים קדם לרגל? נשמענה מן הדא: כברייל נגב קמי מועדא תלתא יומין, <שם נהר> חור במועדא. <בחול המועד> אתא עובדא קמי רב הונא, ואמר: אלון דאבןשן, ושתין, <אלה שנבלו, ישתו> אלון דלא אכחשן, לא ושתין. רבי יונה ורבי יוסה חורון בהדה מקרת דצליא, <נווה במקום הנקרא צליא> דתות זריעה סערין, <שחיתה זרועה שעורים> מחצדנן במועדא, <לקצור אותן בחול המועד> דלא ופקען וייבדן. <שלא יבקעו ויאבדו> ניהא מי קילון. מי גשמים? אמר רבי יוחנן: גזרו מי גשמים מפני שהן כמי קילון. רבי ביסנא בשם רבי לא: לא שנו אלא במועד, הא בשביעית, מותר. מה בין שביעית, מה בין מועד? שביעית, על ידי שהיא מתרת במלאכה, התירו בין דבר שהוא טריח, בין דבר שאינו טריח. מועד על ידי שהוא אסור במלאכה, לא התירו אלא דבר שהוא אבד, ובלבד דבר שאינו טריח. ואית דבעי משמענה מן הדא: שביעית, על ידי שזמנה מרבה, התירו; מועד, על ידי שזמנה קצר, אסרו. אותן שבעת ימים האחרונים, לא מסתברא מעבדנן בשבעה ימי תרגל, ויהיו אסורין? רבי ירמיה בעי: מי תמציות שלא פסקו, מה הן? נשמענה מן הדא: (תוספתא מקוואות) "אילו הן מי תמציות? כל זמן שהגשמים יורדין וההרים בוצצין. <מטפטפים> פסקו גשמים, אף על פי שההרים בוצצין, הרי הן כמי תמציות. פסקו מלהיות בוצצין, הרי הן כמי

גְבוּיִים. "עַד אֵיכָּן? הִיָּה כֵר בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹהֲנָן: עַד כְּדֵי שֶׁתִּפְרַח הַבּוֹרִית. רַבִּי לְעֶזְרָא בִּירְכֵי יוֹסֵה, בְּשֵׁם רַבִּי תַנְחוּם בִּירְכֵי הִיָּה: עַד כְּדֵי שֶׁיַּעֲשׂוּ בְּרַגְלֵי הָאָזוּ. רַבִּי יִרְמְיָהּ בְּעֵי: פְּרָחָה הַבּוֹרִית וְלֹא פָּסְקוּ, לְמַפְרְעוֹ הוּא נִעְשָׂה מַעְיָן, אוֹ מִכֵּן וְלִבָּא? לֵינְדָה מִלָּה? <לְאִיזָה דְבַר> הַטְּבִיל בּוֹ מַחְמִים וְצִנּוּרִיּוֹת, אֵן תִּימַר לְמַפְרְעוֹ הוּא נִעְשָׂה מַעְיָן, טְהָרוּ: אֵן תִּימַר מִכָּאֵן וְלִבָּא, לֹא טְהָרוּ. רַבִּי לְעֶזְרָא בִּירְכֵי יוֹסֵה

[דף ב' ע"א]

שָׂאֵל: אֵלֶּיךָ אֲגַמְרָגְמִיָא, <מַפְלֵי מַיִם, קַטְרֶקְטָא. כֹּאן, סַכְרָא> מַה אַתָּה עֹבֵיד לִזְוִן? כְּמִי קִילּוֹן, אוֹ אֵינְךָ כְּמִי קִילּוֹן? בְּרַכָּה שְׁנַתְמַלְאֵת מִזֶּן הַמַּעְיָן, וְהַפְּסִיק הַמַּעְיָן מִתּוֹכָהּ, מַהוּ לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנָּה? נִשְׁמַעְנָה מִן הַדָּא: "אֲבָל אֵינְךָ מוֹשְׁקִין לֹא כְּמִי הַגְּשָׁמִים וְלֹא כְּמִי הַקִּילּוֹן". מַה אֲנִי קִימִין? <כִּמְהָ אֲנִי עוֹסְקִים> אִם בְּשַׁעֲהָ שְׁהַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין, וְהִלָּא כְּמוֹשְׁקִין לִים הַגְּדוּל הֵן? אֵלֶּיךָ כִּי נִן קִימִין, בְּשַׁעֲהָ שֶׁפָּסְקוּ גְשָׁמִים. אִם בְּשַׁעֲהָ שֶׁפָּסְקוּ גְשָׁמִים, לֹא בְּבִרְכָה שְׁנַתְמַלְאֵת מִזֶּן הַמַּעְיָן, וְהַפְּסִיק הַמַּעְיָן מִתּוֹכָהּ הִיא? וְאַתָּה אָמַר "אֵינְךָ מוֹשְׁקִין מִמֶּנָּה"? הַדָּא אָמַרְהָ, בְּרַכָּה שְׁנַתְמַלְאֵת מִזֶּן הַמַּעְיָן, וְהַפְּסִיק הַמַּעְיָן מִתּוֹכָהּ, אֵינְךָ מוֹשְׁקִין מִמֶּנָּה. בְּרַכָּה שְׁנַתְמַלְאֵת מִזֶּן הַקִּילּוֹן, וְהַמְשִׁיךְ לְתוֹכָהּ, מַהוּ לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנָּה? נִשְׁמַעְנָה מִן הַדָּא: שְׂדָה בֵּית הַשְּׁלֵחִין שְׁנִמְטָפָה לְתוֹךְ שְׂדָה בֵּית הַשְּׁלֵחִין אַחֲרָת, מוֹשְׁקִין מִמֶּנָּה. [802] אָמַר רַבִּי יִרְמְיָהּ: וְעוֹדָה מִנְטָפָת. וְכִי מַחְמַת הַנְּטוּף הִיא יִכְלָה לְהַשְׁקוֹת? לֹא מַחְמַת עֲצָמָה, שֶׁהִיא מְלֵאָה? וְאַתָּה אָמַר "מוֹשְׁקִין מִמֶּנָּה". הַדָּא אָמַרְהָ, בְּרַכָּה שְׁנַתְמַלְאֵת מִזֶּן הַקִּילּוֹן, וְהַמְשִׁיךְ הַמַּעְיָן לְתוֹכָהּ, מוֹשְׁקִין מִמֶּנָּה. וְתַנִּי שְׁמוּאֵל בֶּן: הַפּוֹסְקִין וְהַבְּרַכָּה שְׁמִלְאָן קִדְם לְרַגְלֵי, לֹא יִשְׁקָה מִהֶן בְּרַגְלֵי; אִם הִיָּתָה אִמַת הַפּוֹסְקִין עוֹבְרַת בֵּינֵיהֶן, מוֹשְׁקָה מִהֶן וְאֵינֶנּוּ נִמְנָע. "וְאֵינְךָ עוֹשִׂין עוֹגִיּוֹת לְגַפְנִים." אֵילֵי הֵן עוֹגִיּוֹת? אֵילוֹ הֵן הַבְּדִידִין שֶׁבְּעַקְרֵי אֵילָנוֹת, <חַפִּירוֹת> כִּי דִתְנִינִן תַּפּוֹן: (כִּלִּים כַּמֵּז, "יַד הַבְּדִידִי, אֲרַבְעָה".

הַלְבָּה בַּמִּשְׁנָה רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמַר: אֵינְךָ עוֹשִׂין אֵת הָאִמָּה כְּתַחֲלָה בְּמוֹעֵד וּבְשַׁבְעִיעִית. וְהַכְּמִים אוֹמְרִים: עוֹשִׂין אֵת הָאִמָּה כְּתַחֲלָה בְּשַׁבְעִיעִית, וּמִתְקַנִּין אֵת הַמְּקַלְקֵלֵת בְּמוֹעֵד. וּמִתְקַנִּין אֵת קַלְקוּלֵי הַפּוֹסְקִין שֶׁבְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, וְחוֹמְטִין אוֹתָן. וּמִתְקַנִּין אֵת הַדְּרָכִים וְאֵת הַרְחֹבוֹת וְאֵת מְקוּוֹת הַפּוֹסְקִין, וְעוֹשִׂין כָּל צְרָכֵי הַרְבִּים, וּמְצַנִּין עַל הַקְּבֻרוֹת, וְיוֹצִיִין אֶת עַל הַכְּלָאִים.

[דף ב' ע"ב]

גְּמָרָא תַּפּוֹן תְּנִינִן: (שַׁבְעִיעִית גַּג) "רַבִּי לְעֶזְרָא בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמַר, עַד שֶׁיַּעֲמִיק שְׁלֹשָׁה, אוֹ עַד שֶׁיַּגְבִּיהַ שְׁלֹשָׁה, אוֹ עַד שֶׁיִּתֵּן עַל הַפְּלַע." פְּתַר לֵה תְרִין פְּתָרִין: בְּשֶׁהִיָּה לּוֹ דְבָר מְמַעַט בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ מְעַרְב שַׁבְעִיעִית, וְהוּא מְכַקֵּשׁ לְהוֹצִיאָהּ בְּתוֹךְ שְׂדָהּ בְּשַׁבְעִיעִית, חָרִי זֶה מוֹסִיף עָלֶיהָ וְהוֹלֵךְ, מוֹשִׁיפְסוּ עוֹבְדֵי

מִסְכַּת יוֹם-טוֹב (ביצָה) פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. ביבְרִין שֶׁל חֵיהַ וְעוֹפוֹת וְשֶׁל דְּגַיִם - אֵין צְדִין מֵהֶם בְּיוֹם-טוֹב וְאֵין נוֹתְנִין לְפָנֵיהֶן מְזוֹנוֹת. אֲבָל צְדִין מֵהֶן מַעֲרַב יוֹם-טוֹב, וְנוֹתְנִין לְפָנֵיהֶם מְזוֹנוֹת. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא כָּל הַבִּיבְרִין שְׁוִין. זֶה הַכָּלִל: מַחְסֵר צִדָּה - אָסוּר. שְׁאֵין מַחְסֵר צִדָּה - מֵתָר.

ב. שוֹחֲטִין מִן הַנְּגָרִין בְּיוֹם-טוֹב, אֲבָל לֹא מִן הַמְּצוּדוֹת, וְלֹא מִן הַמְּכַמּוּרוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אוֹמֵר: כָּל שֶׁפָּרְסוּהוּ מַעֲרַב יוֹם-טוֹב, וְכֹא וּמִצְאוֹ מְקַלְקֵל, בְּיָדוּעַ שְׁמַעֲרַב יוֹם-טוֹב נְצוּדוֹ, וּמֵתָר. כֹּא וּמִצְאָן כָּמוֹת שֶׁהוּא - הַדְּבָר יָדוּעַ שְׁבִיּוֹם-טוֹב נְצוּדוֹ, אָסוּרִין.

ג. אוֹתוֹ וּבְנוֹ שֶׁנִּפְלוּ לְבוּר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מַעֲלָה אֵת הָרֵאשׁוֹן עַל מִנַּת לְשַׁחֲטוֹ, וְשׁוֹחֲטוֹ, וְהַשְּׁנִי - עוֹשֶׂה לוֹ פְּרִנְסָה בְּמִקְוָמוֹ, כְּדִי שֶׁלֹּא יָמוּת. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מַעֲלָה אֵת הָרֵאשׁוֹן עַל מִנַּת לְשַׁחֲטוֹ, וְאֵין שׁוֹחֲטוֹ, וּמַעֲרִים וּמַעֲלָה אֵת הַשְּׁנִי עַל מִנַּת לְשַׁחֲטוֹ. רְצָה לְשַׁחֲט, רְצָה שֶׁלֹּא לְשַׁחֲט אֶחָד מֵהֶן - הַרְשׁוֹת בְּיָדוֹ.

ד. כְּכוֹר שֶׁנִּפֵּל לְבוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֵף עַל פִּי שְׁמוּמוֹ נִכְרַ מַעֲרַב יוֹם-טוֹב, וְלֹא הִתִּירוֹ מִמָּחָה - אֵין שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ בְּיוֹם-טוֹב, לְפִי שְׁאֵינוֹ מִן הַמוּכָן. עוֹשִׂין פְּרִנְסָה לְנַחִיל שֶׁל דְּבוּרִים, בְּשֶׁבִיל שֶׁלֹּא יִבְרַחוּ. אֲבָל אֵין צְדִין אוֹתָן בַּתְּחִלָּה בְּיוֹם-טוֹב, כִּיצַד? אֵין נִמְנִין עַל הַבְּהֵמָה בַּתְּחִלָּה בְּיוֹם-טוֹב. לֹא יֹאמֵר אָדָם לְחִבְרוֹ: "הֲרִינִי עִמָּךְ בְּסָלַע, הֲרִינִי עִמָּךְ בְּשִׁנַּיִם", אֲלֹא אוֹמֵר לוֹ: "הֲרִינִי עִמָּךְ לְמַחְצָה וְלְשִׁלִּישׁ וְלִרְבִּיעֵ." וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין מְשַׁגִּיחִין בְּכַף מֵאֲזָנִים כָּל עֶקֶר. אֲבָל שׁוֹקֵל בְּיָדוֹ וּמְנִיחַ. וְאִם הָיָה טֹבַח אוֹמֵן, אֵל יִשְׁקַל בְּיָדוֹ, מִפְּנֵי שִׂידוֹ כְּמַשְׁקָל, אֲבָל חוֹתֵף בְּכָלִי וְנוֹתֵן לְזָה וְלָזָה.

ה. הוֹלֵךְ אָדָם אֶצֶל רוּעָה הַרְגִיל אֶצְלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי גְדִי אֶחָד אוֹ טֹלָה אֶחָד'. אֶצֶל טֹבַח הַרְגִיל אֶצְלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי כֶּף אֶחָת אוֹ יָרֵךְ אֶחָת'. אֶצֶל נַחְתוּם הַרְגִיל אֶצְלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי כֶּכֶר אֶחָד אוֹ גְּלוֹסְקָא אֶחָת'. אֶצֶל פֶּטֶם הַרְגִיל אֶצְלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי תוֹר אֶחָד אוֹ גּוֹזֵל אֶחָד, אוֹ תוֹרְנַגְלַת אֶחָת'. אֶצֶל חֲנוּנֵי הַרְגִיל אֶצְלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי עֶשְׂרִים בִּיצִים, אוֹ חֲמִשִּׁים אֲגוּזִין, עֶשְׂרֵה אֶפְרֹסְקִין, חֲמִשָּׁה רְמוּנִים וְאַתְרוּג אֶחָד, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִזְכּוֹר לוֹ שֵׁם מִקַּח'. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אוֹמֵר: וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִזְכּוֹר לוֹ שֵׁם מִנְיָן.

ו. לֹא יֵתֵן אָדָם לְפָנֵי בְּנָיו וּלְפָנֵי בְּהֵמָתוֹ, לֹא בְּמֵדָה וְלֹא בְּמַשְׁקָל, וְלֹא בְּמִנְיָן, אֲבָל קוֹדֵחַ בְּסָאָה אוֹ בְּתַרְקַב, וְנוֹתֵן לְפָנֵי בְּהֵמָתוֹ. קוֹדֵחַ בְּמִנְיָקָתוֹ וְנוֹתֵן לְפָנֵי בְּנָיו, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִתְכּוֹן לְכֶף. אָמְרוּ עֲלָיו עַל רַבִּי אֱלֶעָזָר בַּר צְדוּקָה, וְעַל אַבָּא שְׂאוּל בֶּן בְּטַנְיָה שֶׁהָיוּ חֲנוּנִים בִּירוּשָׁלַיִם כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, וְהָיוּ מְמַלְאִין מְדוּתֵיהֶם מַעֲרַב יוֹם-טוֹב, וְנוֹתְנִין לְלִקְוֹחוֹת בְּיוֹם-טוֹב. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן אֲנְטִיגְנוֹס אוֹמֵר: אֵף בְּחִלוֹ שֶׁל מוֹעֵד עוֹשִׂין כֵּן, מִפְּנֵי בְּטוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵף בְּחוּל עוֹשִׂין כֵּן מִפְּנֵי מִצְוֵי הַמִּדּוֹת. אֵף הוּא כְּנֵס שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת גְּרָבֵי יַיִן מִבְּרוּרֵי הַמִּדּוֹת, וְחֻבְרָיו כְּנֵסוֹ שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת גְּרָבֵי שֶׁמֶן מִמִּצְוֵי הַמִּדּוֹת, וְהֵבִיאוּ לְפָנֵי הַגּוֹזְבְּרִים בִּירוּשָׁלַיִם. אָמְרוּ לָהֶם: אֵי אַתֶּם זְקוּקִין לְכֶף. אָמְרוּ לָהֶם: אֵף אָנוּ אֵין רְצוּנְנוּ בְּכֶף! אָמְרוּ לָהֶן: הוֹאִיל וְהִתְמַתֶּם עַל עֲצַמְכֶם וְשֶׁל רַבִּים הֵם - עֲשׂוּ מֵהֶם צְרָכֵי רַבִּים.

ז. אֵין נוֹטְלִין עֲצִים מִן הַסֶּכֶה, אֶפְלוּ בְּיוֹם-טוֹב הָאֶחָרוֹן שֶׁל חַג. אֲבָל אִם אָמַר: 'לְכַשְׁאֲרָצָה אֶטֵּל' - הָרִי זֶה מֵתָר. אֵין מְבִיאִין עֲצִים, לֹא בְּחֶבֶל, וְלֹא בְּקַפָּה, וְלֹא בְּמַחְצֵלַת. אֲבָל מְבִיא בְּמִטְפַּחַת וּבְחִיקוֹ.

ח. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא נַחֲלֵקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל הַמְּכַנְסִין

שבקֶרפֿ שְׁמַיָאין, ועל הַמְפֻזְרִין שְׁבֻשְׁדָּה שאין מְבִיאין. על מה נחלקו? על הַמְפֻזְרִין שבקֶרפֿ ועל הַמְכַנְסִין שְׁבֻשְׁדָּה, שְׁבִית שְׁמַי אומרים: לא יביאו, ובית הלל אומרים: יביא. אָמַר רַבִּי נֶחֱמָן: לא נחלקו בית שְׁמַי ובית הלל על מְפֻזְרִין שבקֶרפֿ ועל מְכַנְסִין שְׁבֻשְׁדָּה שְׁבִית שְׁמַי נחלקו? על הַמְפֻזְרִין שְׁבֻשְׁדָּה, שְׁבִית שְׁמַי אומרים: לא יביאו, ובית הלל אומרים: יביאו.

שלא יעֲשֶׂן הַבֵּית, או בשביל שלא תקדיח את התבשיל - מִתֵּר. לא יתן אָדָם אֶבֶן על גבי בקעת כְּדֵי לְשׁוּבְרָה, אֲבָל מְכַנְסָה בַחֲזֵר וְשׁוּבְרָה, אין עוֹשִׂין פְּחִמִּין בְּיוֹם-טוֹב, אֲפִלּוּ לְאוֹתוֹ הַיּוֹם. אֲבָל מִמְתִּיקִין אֶת הַחֲרָדֵל בְּגַחֲלַת. אין מְנַפְחִים בַּמַּפּוֹחַ, אֲבָל נּוֹפְחִים בַּשְּׁפּוֹפֶרֶת. אין עוֹשִׂין אֶת הַשְּׁפּוֹד, ואין מְחַדְדִין אוֹתוֹ. אין פּוֹצְעִין אֶת הַקֶּנֶה לְצִלוֹת בּוֹ מְלִיחָה, אֲבָל פּוֹצְעִין אֶת הָאֵגוֹז בַּמִּטְפַּחַת, ואינו חושש שְׁמַא יִקְרַע.

ט. הַמִּטָּה וְהַכֶּסֶא וְהַסְּפֶסֶל וְקַתְדָרָא וְעֵרִיסָה שְׁנַתְפָּרְקָה. וכן קוֹרֵה שְׁנֻשְׁבְּרָה, וכן סוֹאֵר שֶׁל קוֹרוֹת שְׁנֻשְׁבֵּר - אין מְסִיקִין מִהֵן בְּיוֹם-טוֹב, לְפִי שְׁאִינוֹ מִן הַמוֹכֵן. אֲגוּזִין וְשִׁקְדִין שְׁאֲכָלֵן מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב - מְסִיקִין בְּקַלְפִּיהֶן בְּיוֹם-טוֹב. אֲגוּזִין וְשִׁקְדִין עֲצָמָן - אין מְסִיקִין בְּהֵן בְּיוֹם-טוֹב, לְפִי שְׁאִינוֹ מִן הַמוֹכֵן. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר, בַּחוֹתְמוֹת שְׁבִקְרָע, שְׁבֻשְׁבַת מְפַקֶּקֶת ומתיר, אֲבָל לֹא מְפַקֵּעַ וְלֹא חוֹתֵךְ. וּבִיּוֹם-טוֹב מְפַקֶּקֶת ומתיר, מְפַקֵּעַ וְחוֹתֵךְ. וְשֻׁבְּכֵלִים מִתִּיר, בְּשֻׁבְּכַת מִתִּיר וְאִין צְרִיךְ לומר בְּיוֹם-טוֹב. קוֹרֵעַ אָדָם אֶת הָעוֹר שֶׁעַל פִּי הַחֲבִית שֶׁל יֵינ, וְשֶׁל מוֹרִיס, וּבִלְבַד שֶׁלֹא יִתְפַּנֵּן לְעִשׂוֹת זֵינוֹק¹.

יא. הַתְּנוּרָה וְהַכִּירִים הַחֲדָשִׁים - הֵרִי הֵן כֻּכַל הַכֵּלִים וּמִטְלָטְלִין אוֹתָן. אֲבָל אין סִכִּין אוֹתָן שְׁמֹן, ואין עוֹשִׂין אוֹתָן בְּמִטְלִית, ואין מְפִיגִין אוֹתָן בְּצוּנָן כְּדֵי לְחַסְמָן, ואם בשביל לְאַפּוֹת בְּהֵן - מִתֵּר. אין יוֹצֵאִין בְּכֶסֶא, אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים, וְלֹא סוּמָא בְּמַקְלוֹ, וְלֹא רוֹעֵה בְּתַרְמִילוֹ בְּיוֹם-טוֹב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אומר: אִף אין מְנַהֲיגִין אֶת הַבַּהֲמָה בְּמַקֵּל בְּיוֹם-טוֹב.

י. אין פּוֹחֲתִין לְפָסִין סְתוּמִין², וְרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מִתִּיר בְּלִפְסִין חֲרִנִּיּוֹת³. אין מְכַבֵּין אֶת הַבְּקָעַת לְחוּס עָלֶיהָ, אִם בְּשֻׁבִיל

יב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אומר: נוטל אָדָם קִיסָם מְשַׁלְפָּנִיו לְחִצּוֹת בּוֹ שְׁנָיו. וְחֲכָמִים אומרים: לֹא יִטוֹל אֶלָּא מֵאֲבוּס שֶׁל בַּהֲמָה. וְשׁוּיָן, שֶׁלֹא יִקְטַמְנוּ. ואם קָטְמוּ לְחִצּוֹן בּוֹ שְׁנָיו, וְלִפְתַּח בּוֹ הַדְּלַת בְּשֻׁבְּכַת, בְּשׁוּגָג - חֵיב חֲטָאת. בְּמִזֵּיד בְּיוֹם-טוֹב - לוֹקָה אַרְבָּעִים; דְּבַרִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֲכָמִים אומרים: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה, אינו אֶלָּא מִשׁוּם שְׁבוֹת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אומר: מְגַבֵּב מִן הַחֲצֵר וּמִדְּלִיק, שְׁכָל מַה שְּׁבַחְצֵר מוֹכֵן. וּבִלְבַד שֶׁלֹא יַעֲשֶׂה צְבוּרִין צְבוּרִין. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר, שְׁכָל שְׁבַחְצֵר מוֹכֵן.

יג. מוֹלְגִין אֶת הָרֵאשׁ אֶת הַקְּרָעִים, וּמַהֲבֵבִין אוֹתָן בְּאוֹר, אֲבָל אין טוֹפְלִין

¹ פֵּעִיו מְרֻב.

² בִּיצֵי טֵיט שֶׁבִיד הַיּוֹצֵר עִשׂוּיוֹת כְּתַבְנִית קַעֲרָה אֲבָל לֹא נֶחְקַק תּוֹכָה.

³ קַעֲרוֹת שֶׁל הַחֲקֵלָאִים בְּנֵי הַכְּפָרִים שְׁאִינָם מְקַפִּידִים שֶׁתִּהְיֶינָה חֲקוּקוֹת כְּקַעֲרוֹת שְׁלָנוּ, וְאוֹכְלִים מְעַלְיָהֶן כְּשֶׁעוֹדֵן סְתוּמוֹת, וְלִכֵּן אין דְּהִיקַת הָאֲגָרוֹף לְתוֹכָה הַבִּיצַת טֵיט - תִּקּוּן מְנָא.

⁴ לְהַפִּיג אֶת הַחֵם שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי מַיִם צוּנָנִים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם מִתְקַשְּׁשִׁים וּמִתְחַזְקִים, שֶׁהֵחֵם מִתְפַּנֵּם לְתוֹכוֹ, עַל יְדֵי הוֹפְכוֹ הַבָּא לוֹ מִבַּחוּץ וְאִינוֹ מִתְפָּזֵר, וְאִסוּר מִשׁוּם תִּקּוּן מְנָא.

חטאת, וביום-טוב לוקה ארבעים. והאורג חוט אחד, בין בבגדי קדש בין בבגדי הדיוט. והכותב אות אחת, בין בכתבי קדש בין בכתבי הדיוט - בשבת חייב חטאת, ביום-טוב לוקה ארבעים; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: בין בשבת ובין יום-טוב - אינו חייב אלא משום שבות.

ג. אלו הן משום שבות: לא עולין באילן, ולא רוכבין על גבי בהמה, ולא שטין על פני המים, ולא מספקין, ולא מטפחין, ולא מרקדין. ואלו הם משום רשות: לא דנין, ולא מקדשין, ולא חולצין, ולא מיבמין. ואלו הן משום מצוה: לא מקדישין, ולא מעריכין, ולא מחרימין, ולא מגביהין תרומה ומעשרות. וכל אלו ביום-טוב אמרו, קל וחמר בשבת! ואין בין יום-טוב לשבת אלא אכל נפש בלבד. וכלן שעשאן ישראל, בין אנוסין, בין שוגגין, בין מזידין, בין מטעין - מה שעשה עשוי, בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב.

ד. הבהמה והכלים - כרגלי הבעלים. המוסר בהמתו לבנו או לרועה - הרי זה כרגליו. כלים המיוחדים לאחד מן האחים שבבית - הרי אלו כרגליו. ושאינן מיוחדים - למקום שפלגן הולכין, מהלך. בצפון כרגליו של זה בדרום, בדרום כרגליו של זה בצפון, אם מצעו את התחום - לא יזוז ממקומו.

ה. חמור - כרגלי מחמר, פרה - כרגלי האפר. בהמה - כרגלי הרועה. רבי דוסא אומר: הלוקח בהמה מחברו בערב יום-טוב, אף על פי שלא מסרה לו אלא ביום-טוב - הרי היא כרגלי הלוקח. והמוסר בהמה לרועה מן הרועה, אף על פי שלא הודיע עליה לרועה - הרי היא כרגלי הרועה. הלוקח בהמה מחברו מערב יום-טוב - כרגלי הלוקח. ביום-טוב - כרגלי המוכר.

ו. הלוקח בשר מן הטבח מערב יום-טוב - כרגלי הלוקח. וביום-טוב - כרגלי המוכר.

אותם, לא בחרסית, ולא באדמה, ולא בסיד. ואין מספרין את הראש ואת הפרעים. ואין מספרין את הירק בתספרת שלו, אבל מספרין את הקונדס ואת העכביות. ומסיקין ואופין בפורניו, ומחמין חמין באנטיכו⁶, ואין מסיקין את הפורני לאפות בו בתחלה.

יד. ששה דברים נאמרו בפתילה, שלשה להחמיר ושלשה להקל. אלו שלשה להחמיר: אין גודלין אותה בתחלה ביום-טוב, ואין מהבהבין אותה באור. ואין חותכין אותה לשנים או לשלשה. להקל - שורין אותה בשמן, וממעכין אותה ביד, וחותכין אותה באור, כפי שתי גרות.

מִסְכַּת יוֹם-טוֹב (ביצה) פָּרָק רְבִיעִי

א. הִיָּה אוֹכֵל בַּעֲנֻבִים מַעֲרַב יוֹם-טוֹב, וְהוֹתִיר וְהֵעֵלַן לִגַּג לַעֲשׂוֹת מִהֵן צְמוּקִין. בַּתְּאֲנִים, וְהוֹתִיר וְהֵעֵלַן לִגַּג לַעֲשׂוֹת מִהֵן גְּרוּגְרוֹת - לֹא יֵאֱכַל מִהֵן בְּיוֹם-טוֹב עַד שִׁזְמִין מִבְּעוֹד יוֹם, לְפִי שְׂאִינָן מִן הַמוּכָן. סוֹכֵי תְּאֲנִים⁷ וְבֵהן תְּאֲנִים, מְכַבְּדוֹת-תְּמָרִים וְבֵהם תְּמָרִים, הַכְּנִיסֵן לַעֲצִים - אֵין אוֹכְלִים מִהֵן בְּיוֹם-טוֹב. לְמֵאֲכַל בְּהֵמָה - אוֹכֵל מִהֵן בְּיוֹם-טוֹב. וּמִתְחִילִין בְּאוֹצָר בַּתְּחִלָּה, וּמְשִׁילִין פְּרוֹת דֶּרֶךְ אֲרֵבָה בְּיוֹם-טוֹב. אֵין מְשִׁלְשִׁלִין אוֹתָן דֶּרֶךְ חִלּוּנוֹת, אֲבָל מוֹרִידִין אוֹתָן דֶּרֶךְ סְלָמוֹת.

ב. אֲרֵבַע רְשִׁיּוֹת וְאַרְבַּע מְצוּוֹת הֵן, הָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין, בֵּין בְּבִגְדֵי קֹדֶשׁ בֵּין בְּבִגְדֵי הַדְּיוּט. וְהַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, בֵּין בְּכַתְבֵי קֹדֶשׁ בֵּין בְּכַתְבֵי הַדְּיוּט - בְּשַׁבַּת חַיִּב

⁵ תנורים שלנו הגדולים ופיהם בצדם, ולא חיישינו לטריחה אם יש לו אורחים רבים ולא סגי ליה בתנור.

⁶ כלי גדול ונפיש טריחיה.

⁷ ענפי תאנים קצוצים מן האילן.

לא יתן אדם ממנתו לבנו ולבתו של בעל הבית מפני הכבוד.

י. אין חפין⁸ ואין מתגרדין ביום-טוב, ואין שפין כלי כסף בגרתיקין⁹, ואין מדיחין את הכלים בנתר ביום-טוב, אבל מדיחין אותן במלח ובמרסן בשבת. ואין צריך לומר ביום-טוב. אלו הן מדבריות: היוצאות בפסח ונכנסות ברכיעה. ביתות: אלו שלנו בתוך התחום. רבי אומר: אלו ואלו היוצאות חוץ לתחום, אף על פי שלא נכנסו לתוך התחום אלא משחשכה - מתר לשחטן ביום-טוב. אלו הן מדבריות: הרועות באפר לעולם.

מסכת ראש השנה פרק ראשון

א. ניסן - ראש השנה למלכים, ולרגלים, ולחדשים, ולעבורין, ולתרומת שקלים. ויש אומרים: אף לשכירות בתים. כיצד למלכים? מת באדר, ועמד אחר תחתיו באדר - מונין שנה לזה ולזה. מת בניסן, ועמד אחר תחתיו בניסן - מונין שנה לזה ולזה. מת באדר, ועמד אחר תחתיו בניסן - הראשונה נמנית לראשון, והשנייה נמנית לשני.

ב. כיצד לרגלים? אחד הנודר, ואחד המצריך, ואחד המקדיש - אינו עובר משום "בל תאחר" עד שיעברו עליו רגלי השנה כלה. רבי שמעון אומר: שלש רגלים כסדרן, וחג המצות ראשון. וכן היה רבי שמעון אומר: פעמים שהן שלשה, ופעמים שהן ארבעה, פעמים שהן חמשה.

השואל חלוק מחברו מערב יום-טוב - כרגלי השואל. ביום-טוב - כרגלי המשאיל. שנים ששאלו חלוק אחד בשתפות, אחד לילך בו שחרית לבית המדרש, וזה לילך בו ערבית לבית המשתה כרגלי המשאיל. האשה ששאלה מחברתה תבלין, מים ומלח, מערב יום-טוב - כרגלי השואלת. ביום-טוב - כרגלי המשאלת. נתנה לעסתה הרי אלו כרגלי שתייהן. רבי יהודה פוטר במים, מפני שנבלעין בעסה.

ז. הגחלת כרגלי הבעלים, ושלחבתו בכל מקום. חמשה דברים נאמרו בגחלת (א): גחלת של הקדש - מועלין בה. שלחבת - לא נהנין ולא מועלין בה. (ב): גחלת של עבודת כוכבים - אסורה. ושלחבת - מתרת. (ג): המוציא גחלת לרשות הרבים - חיב. שלחבת - פטור. (ד): המודר הנאה מחברו - אסור בגחלתו, ומתר בשלחבתו. (ה): מברכין על השלחבת ואין מברכין על הגחלת.

ח. בור של שני שבטים - משלשל וממלא הימנו בשבת. בור שבין שני תחומין - אין ממלאין ממנו בשבת, אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים. הנהרות ומעינות המושכין - הרי הן כרגלי כל אדם.

ט. מי שהיו פרותיו בעיר אחרת, וערבו בני אנשי אותה העיר לבוא אצלו - לא יביאו לו מפרותיו, אלא אם כן היו רגליו מעורבות לשם. ואם יש שם אפוטרופוס - מביאין על פי אפוטרופוס. מי שזמן אצלו אורחים - לא יוליכו בידיהן מנות, אלא אם כן זכה להם אחר במתנותיהן מערב יום-טוב. מה הן מוציאין מבית המשתה? חתיכה וגלוסקמא ומצה מתבלת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מקום שנהגו לחלק אגוזין וקליות - יוליכו בנו ובתו הקטנים. מוליכין עמו לבית האכל ולבית המשתה ולבית השמחה. במקום שנהגו,

⁸ אין משפּשפים את הגוף בכח בשבת ויום טוב.

⁹ עפר שנגדל בחבית של זון וקורים לו 'אלום, והוא עפר תקון כלי כסף, וגורר אותו, שחכסוף הוא רף ויש בזה משום ממהק שהוא אב מלאכה.

כיצד? נדר לפני הפסח, עד שיֵעברו עליו: הפסח, ועצרת, והחג; נדר לפני עצרת, עד שיֵעברו עליו: עצרת, והחג, והפסח, והעצרת, והחג; נדר לפני החג, עד שיֵעברו עליו: החג, והפסח, ועצרת, והחג.

ג. כיצד לחדשים? זה שנאמר "בחדש הראשון, ובחדש השני", אין מתחילין למנות אלא מראשון, שנאמר (שמות יב): "החדש הזה לכם ראש חדשים". שלומב"ר

ד. כיצד לתרומת שקלים? כל קרבנות צבור קרבין באחד בניסן, אם בא חדש בזמנו - קרבין מן החדשה. ואם לאו - קרבין מן הישנה.

ה. כיצד לשכירות בתים? המשכיר בית לחברו לשנה - מונה שנים עשר חדש מיום ליום. אם אמר: 'לשנה זו', אפלו לא שכר ממנו אלא באחד באדר - אין לו אלא עד אחד בניסן.

ו. באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: באחד בתשרי. אמר רבי שמעון בן עזאי: הואיל ואלו אומרים באחד באלול, ואלו אומרים באחד בתשרי, יהא האלוליים מתעשרין לעצמן. כיצד? נולדו ה' באב, וה' באלול, ה' באלול, וה' בתשרי - אין מצטרפין. ה' בתשרי, וה' באב - הרי אלו מצטרפין.

ז. תשרי - ראש השנה לשנים, ולשמיתין, וליובלות, לנטיעה, ולירקות, ולמעשרות, ולנדרים. כיצד לשנים ולשמיתין וליובלות? אין מתחילין למנות לשנים ולשמיתין וליובלות אלא מתשרי.

כיצד לנטיעה? אחד הנוטע, ואחד המכריח, ואחד המרכיב שלושים יום לפני ראש השנה - עלתה לו שנה, ומתר לקימן בשביעית. פחות מכאן - לא עלתה לו שנה, ואסור לקימן בשביעית. ופרות נטיעה זו

אסורים עד חמשה עשר בשבט, אם ערלה - ערלה, אם רבעי - רבעי.

ח. כיצד לירקות? לקט ירק בערב ראש השנה עד שלא בא השמש, וחזר ולקט אחר משבא השמש - אין תורמין ומעשרין מזה על זה, מפני שזה חדש וזה ישן. היתה שניה ונכנסת שלישית, הראשון מתעשר מעשר שני, והשני מתעשר מעשר עני. לקט אתרוג בערב ט"ו בשבט עד שלא בא השמש, וחזר ולקט אחר משבא השמש - אין תורמין ומעשרין מזה על זה, מפני שזה חדש וזה ישן. היתה שלישית ונכנסה רביעית - הראשון מתעשר מעשר עני, והשני מתעשר מעשר שני.

ט. כיצד לנדרים? המודר הנאה מחברו לשנה - מונה שנים עשר חדש מיום ליום, אם אמר "לשנה זו" - אפלו לא נדר הימנו אלא באחד באלול - אין לו אלא עד א' בתשרי.

י. בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, שנאמר (תהלים לג): "היוצר יחד לבם" וגו'. ואומר (שם פא): "תקעו בחדש שופר", ואומר: "כי חק לישראל הוא" וגו'. קדשוהו בית דין - הדין נכנס לפניו, ואם לאו - אין הדין נכנס לפניו. וכן אתה מוצא בעמר של מן, אם בא חדש בזמנו - היה מתעכב לשלשה ימים, ואם לאו - היה מתעכב יותר.

יא. אמר רבי יהודה משום רבי עקיבא: אמרה תורה - הבא שעורין בפסח שהוא פרק שעורין, כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות. הבא חטים ובפורים בעצרת שהוא פרק אילן, כדי שיתברכו לכם פרות אילן. נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו עליכם מי גשמים, אמרו לפני מלכיות וזכרונות ושופרות, מלכיות - כדי שתמליכוני עליכם. זכרונות - כדי שיבא זכרוכם לפני לטובה, אמרו לפני שופרות - כדי שתעלה תפלתכם בתרועה לפני.

יב. הכל נדונין בראש השנה וגזר דינם נחתם ביום הכפורים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: הכל נדונין בראש השנה, וגזר דינו של כל אחד ואחד נחתם בזמנו. בפסח - על התבואה, בעצרת - על פרות האילן, בחג - על המים; וגזר דינו של אדם נחתם ביום הכפורים. רבי יוסי אומר: אדם נדון בכל יום, שנאמר (איוב ו): "ותפקדנו לבקרים". רבי נתן אומר: אדם נדון בכל שעה, שנאמר: "לרגעים תבחננו".

יג. על ששה חֲדָשִׁים השלוחין יוצאין. רבי התקין שיהו יוצאין אף על אדר שני, מפני הפורים.

יד. בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם. פעם אחת שכרו ביתוסין שני עדים לבא להטעות את החכמים, לפי שאין הביתוסין מודים שתהא עצרת אלא אחד בשבת, בא אחד ואמר עדותו והלך לו, ובא השני ואמר: עולה הייתי במעלה אדמים, וראיתי רבוץ בין שני סלעים, ראשו דומה לעגל, אזניו דומה לגדי, קרניו דומה לצבי, וזנבו מנחת בין ירכותיו, ראיתי ונרתעתי ונפלתי לאחורי, והרי מאתים זוז צרוּרין לי בפונדתי. אמרו לו: מאתים זוז נתונין לך במתנה, והשוכרך ימתח על העמוד; מה ראית לזקק לך? אמר להם: מפני ששמעתי שביתוסין מבקשין להטעות את חכמים, אמרתי: "מוטב אלך אני ואודיע את חכמים".

טו. אם אין מכירין אותו - משלחין עדי עמו, אפלו בשבת. מעשה ברבי נהוראי, שבא עם העד בשבת לאושא והעיד בו. בראשונה היו משיאין משואות בראשי הרים הגבוהים, בהר המשחה, בסרטבא, בגדפינא, בחברון, בבית בלתי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף חרום, וכיר, וגדר וחברותיה.

טז מאימתי משיאין על החדש? לאור עבורו! כיצד? חל להיות ערב שבת ושבת, משיאין עליו למוצאי שבת, ואם בא בזמנו

- משיאין עליו, ואם לאו - אין משיאין עליו. על כל ראשי חֲדָשִׁים היו משיאין משואות. אמר אחד: לפניה ראיתי - לא אמר כלום. לאחריה - דבריו קימין. לצפונה - לא אמר כלום. לדרומה - דבריו קימין. אחד אומר: "ראיתי גבוה שתי מרדעות", ואחד אומר: "שלשה" - עדותן קימת. אחד אומר: "שלשה", ואחד אומר: "חמשה" - אין מצטרפין זה עם זה. אבל מצטרף הוא עם אחרים. אחד אומר: "ראיתי מטה ואחד אומר ראיתי זקוף" - אין מצטרפין זה עם זה, אבל מצטרף הוא עם אחרים. ראיתי חציו בענן לא אמר כלום חציו בעשישה לא אמר כלום חציו במים לא אמר כלום רבי אליעזר בן רבי צדוק אומר: אם לא נראה בזמנו - אין מקדשין אותו, שפבר קדשוהו שמים. וכן היה רבי אליעזר בן רבי צדוק אומר: אין השלוחין יוצאין לסוריא, עד שישמעו מפי בית דין למחר.

יז. למה לא נתפרשו שמותן של זקנים? שלא יהא כל אחד ואחד אומר: 'הריני בא להקיש את רבי פלוני לאלדד ומידד, ואת רבי פלוני לנדב ואביהוא'.

וכן הוא אומר (שמואל א יב): "ה' אשר עשה את משה ואת אהרן", ואומר (שם): "וישלח ה' את ירבעל ואת בדן ואת יפתח ואת שמואל". "ירבעל" - זה גדעון. "בדן" - זה שמשון. "יפתח" - כמשמעו. ואומר (תהלים טז): "משה ואהרן בכהניו" וגו'; שקל הכתוב שלשה קלי עולם בין שלשה גדולי עולם, ללמדך, שבית דינו של ירבעל גדול לפני המקום כבית דינו של משה. ובית דינו של יפתח גדול לפני המקום כבית דינו של שמואל, להודיעך שכל מי שנתמנה פרנס על הצבור, אפלו קל שבקלים, שקול כאביר שבאבירים! וכן הוא אומר (דברים יז): "ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט" - אין לך אלא שופט שבדורך; ואומר (קהלת ז): "אל תאמר מה היה וגו', שהימים הראשונים היו טובים".

מִסְכַּת רֵאשׁ הַשָּׁנָה פָּרָק שְׁנִי

א. קדשו את החדש בזמנו ונמצאו עדים זוממין - הרי זה מקדש. קדשוהו בלילה - אינו מקדש. קדשוהו אנוסין, שוגגין, מזידין ומטעין - הרי זה מקדש. קדשוהו לפני זמנו, או לאחר עבורו - פחות משלשים יום או יותר על שלשים, יכול יהא מקדש - תלמוד לומר (שמות יב): "חדש" - אין חדש פחות משלשים יום, לא נראית לבנה לשני ימים, יכול יקדשוהו לאחר שני ימים? תלמוד לומר: "יום" - אין לו אלא יום אחד בלבד.

ב. בתעניות תוקעין שלש של שלש שלש, ובמסעות שלש של שלש שלש, על כל דגל ודגל; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: שלש על כל מטה ומטה. במה הן תוקעין? בחצוצרות שעשה משה. רבי יהודה אומר: בראש השנה תוקעין בשל זכרים, וביוכל בשל יעלים, נתנו חכמים את המצוי למצוי, ואת שאינו מצוי לשאינו מצוי.

ג. שופר ארוך שקצרו - כשר. גרדו בין מבפנים בין מבחוץ - כשר. צפהו זהב, מבפנים - פסול. מבחוץ - כשר. צפהו במקום הנחת פיו, או שהוסיף עליו כל שהוא - אפלו במינו פסול. נקב וסתמו - אפלו במינו, אם מעכב את התקיעה - פסול. ואם לאו - כשר. נתן שני שופרות זה בתוך זה ותקע, אם קול הפנימי שמע - יצא, אם קול החיצון שמע - לא יצא. כמה הוא שעור שופר? כדי שיאחז בידו אחת ויתקע.

ד. הכל חייבין בתקיעת שופר: כהנים, לויים וישראלים, גרים, ועבדים משחררין, חללים, נתינים, מקזרים, חרש, שוטה וקטן, סריס אדם וסריס חמה, פצוע דכה וכורות שפכה - כלן חייבין, ומוציאין את הרבים ידי חובתן. טומטום ואנדורגיגוס - חייבין, ואין מוציאין את הרבים ידי חובתן. אנדרוגיגוס - מוציא את מינו, ואינו מוציא את שאינו מינו. טומטום - אינו מוציא, לא

את מינו ולא את שאינו מינו. וכן מי שקציו עבד וחציו בן חורין - אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו. נשים ועבדים וקטנים - פטורין, ואין מוציאין את הרבים ידי חובתן.

ה. התוקע ומתעסק, והתוקע ומתלמד, והמלמד את בנו, והמלמד את תלמידו, אם כוון לבו - יצא, ואם לאו - לא יצא. רועה שהרביץ את צאנו אחורי בית הפנסת, וכן חולה שהיה מטל אחורי בית הפנסת, ומי שהיה ביתו סמוך לבית הפנסת, ושמע קול שופר, או קול מגלה, אם כוון לבו - יצא. ואם לאו - לא יצא. אף על פי שזה שמע וזה שמע, זה כוון לבו וזה לא כוון לבו. זה שכוון לבו - יצא, וזה שלא כוון לבו - לא יצא, שאין הכל הולך אלא אחר כוונת הלב, שנאמר (תהלים י'): "תכין לבם תקשיב אונף, ואומר (משלי כג): "תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה" וגו'.

ו. ועוד זאת היתה ירושלים תרה על כנה, שכל עיר שרואה ושומעת וקורבה, ויכולה לבוא, שלשה דברים אלו בתוכה - תוקעין בה. ובכנה - לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבד.

ז. רבי אלעזר בר צדוק אומר: אם לא נראה בזמנו - אין מקדשין אותו, שכבר קדשוהו שמים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם לא נראה בזמנו - אין מקדשין אותו, שכבר חדש שלפניו קדשו. שמעון בן הסגן אומר: אם באו עדים מן המנחה ולמעלה - תוקעין היו, אבל אין מוסיפין קרבן עד שיקדשו החדש. אמר רבי יהושע בן קרחה: דברים אלו התקינן רבן יוחנן בן זכאי משחרב בית המקדש, לכשיבנה הבית במהרה יחזרו דברים אלו ליושנם.

ח. רבי יהודה אומר, רבי אלעזר אומר: כתיב (ויקרא כג): "שבתון זכרון תרועה מקרא קדש"; "שבתון" - זו קדשת היום. "זכרון" - אלו זכרונות. "תרועה" - אלו שופרות. "מקרא קדש" - קדשוהו בעשית

מְלַאכָה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָה: מִפְּנֵי מָה לֹא נֹאמַר "שְׁבִתוֹן" שְׁבוֹת! שְׁבוּ פֶתַח הַפְּתוּב תְּחִלָּה?! אֲלֹא "שְׁבִתוֹן" - קִדְּשׁוּהוּ בַעֲשִׂית מְלַאכָה. "זְכוּרֹן" - אֵלּוּ זְכוּרֹנוֹת. "תְּרוּעָה" - אֵלּוּ שׁוֹפְרוֹת. "מְקַרָּא קִדְּשׁ" - זֶה קִדְּשַׁת הַיּוֹם.

ט. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לומר כְּדַבְּרֵי רַבִּי עֲקִיבָה אומר כְּדַבְּרֵי רַבִּי עֲקִיבָה, כְּדַבְּרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אומר כְּדַבְּרֵי רַבִּי יוֹחָנָן. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אומר: קִדְּשַׁת הַיּוֹם עִם הַזְּכוּרֹנוֹת. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מָה מְצִינוּ בְּכָל מְקוֹם אומְרָה בְּאֲמַצְעָה, אִף כֵּן אומְרָה בְּאֲמַצְעָה. רַבִּי אומר: מָה מְצִינוּ בְּכָל מְקוֹם אומְרָה בְּרַבִּיעִית, אִף כֵּן אומְרָה בְּרַבִּיעִית. וְכִשְׁקִדְּשׁוּ אֶת הַשְּׁנֵה בְּאוֹשָׁא, בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן עֶבֶר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא, וְאָמַר כְּדַבְּרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא הֵינּוּ נוֹהֲגִין בֶּן בִּיבְנָה. בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי עֶבֶר רַבִּי חֲנִינָא בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי, וְאָמַר כְּדַבְּרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: "כִּף הֵינּוּ נוֹהֲגִין בִּיבְנָה"!

י. אֵין פּוֹחֲתִין מַעֲשֶׂרָה מְלַכְיֹת, וּמַעֲשֶׂרָה זְכוּרֹנוֹת, וּמַעֲשֶׂרָה שׁוֹפְרוֹת. וְאֵם אָמַר שֶׁלֶשׁ שֶׁלֶשׁ מִכְּלָם - יֵצָא. אֵין מְזַפְרִין זְכוּרֹן וּמְלַכּוֹת וְשׁוֹפֵר שֶׁל פְּרַעֲנוֹת. מִתְּחִיל בְּתוֹרָה וּמִשְׁלִים בְּנְבִיא. רַבִּי יוֹסִי אומר: אִם הֵיטָה פְּרַעֲנוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי גִלּוּלִים - מְזַכְרִין אוֹתָהּ בְּפִנֵּי עֲצֻמָּה. הַמִּתְחִיל - מִתְּחִיל בְּשֶׁל תּוֹרָה, וּמִסִּים בְּשֶׁל תּוֹרָה. אומר שֶׁל נְבִיאִים וְשֶׁל כְּתוּבִים בְּאֲמַצְעָה. אֵין אומְרִים מְלַכְיֹת עִם זְכוּרֹנוֹת, וְלֹא זְכוּרֹנוֹת עִם הַשׁוֹפְרוֹת, וְאֵם אָמַר - לֹא אָמַר כְּלוֹם, וְצָרִיךְ לְאוֹמְרָה שְׁנֵיהֶם.

יא. פְּקֻדוֹנוֹת כְּזְכוּרֹנוֹת, שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית כ"א): "וְהָ פֶקֶד אֶת שְׂרָה" וְגו'. וְאוֹמַר (שְׁמוֹת ג'): "פֶּקֶד פְּקֻדָּתִי אִתְּכֶם" וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אומר: אומְרֵן עִם הַזְּכוּרֹנוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אומר: לֹא יֹאמְרָה עִמָּהֶן, זְכוּרֹן שֵׁישׁ עִמָּהּ תְּרוּעָה, יֹאמְרָה עִמָּהֶן, וְצָרִיךְ מְקַרָּא קִדְּשׁ". כְּגוֹן (וִיקְרָא כ"ב): "זְכוּרֹן תְּרוּעָה מְקַרָּא קִדְּשׁ".

רַבִּי יוֹסִי אומר: אומְרֵן עִם הַזְּכוּרֹנוֹת וְעִם הַשׁוֹפְרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אומר: לֹא הֵיטָה אומְרֵן אֲלֹא עִם הַזְּכוּרֹנוֹת בְּלִבְד. תְּרוּעָה שְׂאִין עִמָּהּ וְלֹא כְלוֹם, כְּגוֹן (בְּמִדְבָר כ"ט): "יּוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לְכֶם". רַבִּי יוֹסִי אומר: אומְרָה עִם הַשׁוֹפְרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אומר: אֵינּוּ אומְרָה כָּל עֶקֶר. מְלַכּוֹת שֵׁישׁ עִמָּהּ תְּרוּעָה, כְּגוֹן "תְּרוּעַת מְלֶךְ בּוֹ". רַבִּי יוֹסִי אומר: אומְרָה עִם הַמְּלַכְיֹת וְעִם הַשׁוֹפְרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אומר: לֹא הֵיטָה אומְרָה אֲלֹא עִם הַשׁוֹפְרוֹת בְּלִבְד. (דְּבָרִים ו'): "שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד". (דְּבָרִים ד'): "וַיְדַעַת הַיּוֹם וְהִשְׁבוֹתָ אֶל לְבַבְךָ פִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְגו', אִתָּהּ הָרֵאֶת לְדַעַת" וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אומר: אומְרֵן עִם הַמְּלַכְיֹת. רַבִּי יְהוּדָה אומר: לֹא הֵיטָה אומְרֵן כָּל עֶקֶר. (תְּהִלִּים מז'): "זָמְרוּ לְאֱלֹהִים זָמְרוּ וְגו', פִּי מְלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִים" וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אומר: שְׁתִּים. רַבִּי יְהוּדָה אומר: אַחַת. וְשׁוֹיִן בְּ"מְלֶךְ עַל גּוֹיִם אֱלֹהִים יֹשֵׁב עַל כֶּסֶף קִדְּשׁוּ" שֶׁהוּא אַחַת. (תְּהִלִּים כ"ד): "שָׂאוּ שְׁעָרִים רֵאשִׁיכֶם וְגו', מִי זֶה מְלֶךְ הַכְּבוֹד ה' צְבָאוֹת הוּא מְלֶךְ הַכְּבוֹד סֵלָה". רַבִּי יוֹסִי אומר: רֵאשׁוֹנִים - שְׁתִּים. שְׁנֵיהֶם - שְׁלֹשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אומר: רֵאשׁוֹנָה - אַחַת. שְׁנֵיהֶם - שְׁתִּים. זְכוּרֹנוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּעֲנִיָּה וּבִקְשָׁה. רַבִּי יוֹסִי אומר: אומְרֵן בְּלֵן כְּאֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אומר: רֵאשׁוֹנִים בְּפִנֵּי עֲצֻמָּן, וְשְׁנֵיִם בְּפִנֵּי עֲצֻמָּן. שׁוֹפְרוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּעֲנִין גְּדֵעוֹן וּבְעֲנִין יְהוּשָׁע. רַבִּי יוֹסִי אומר: אומְרֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפִנֵּי עֲצֻמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אומר: הָאֲמוּרִין בְּשַׁעַת מַעֲשָׂה - לְעֲצֻמָּן. בְּשַׁעַת פְּקִידָה - לְעֲצֻמָּן.

יב. סֵדֶר תְּקִיעוֹת, שֶׁלֶשׁ שֶׁלֶשׁ שֶׁלֶשׁ שְׁעוֹר תְּקִיעָה - כְּשֶׁלֶשׁ תְּרוּעוֹת. שְׁעוֹר תְּרוּעָה - כְּשֶׁלֶשׁ יְכָבוֹת. שָׁמַע שֵׁשׁ תְּקִיעוֹת וְשֵׁשׁ תְּרוּעוֹת, אֲפִלּוּ בְּסוּרוּגִין, אֲפִלּוּ כָּל הַיּוֹם כְּלוֹ - יֵצָא. שָׁמַע תְּקִיעָה מִזֶּה וּתְקִיעָה מִזֶּה, וּתְרוּעָה מִזֶּה, וּתְרוּעָה מִזֶּה, אֲפִלּוּ בְּסוּרוּגִין, אֲפִלּוּ כָּל הַיּוֹם כְּלוֹ - יֵצָא. שָׁמַע תְּקִיעוֹת וּבְרַכּוֹת, בֵּין שְׁהַקְדִּים תְּקִיעוֹת לְבְרַכּוֹת, וּבֵין שְׁהַקְדִּים בְּרַכּוֹת

בו (יחזקאל מז, יב): "לְחַדְּשׁוּ יְכַבְּרוּ", אף תבואה לחמשה עשר יום, הא למדת, שיורה ומלקוש בראשון.

ב. מאימתי שואלין את הגשמים? משהגיע זמנה של רביעה, אם היתה שנה חסרה - נותנין לה חסרונה, ואם לאו - הולכין אחר סדרן; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לעולם הולכים אחר סדרן, אם היתה שנה מעברת - נותנין לה עבודה.

ג. איזו היא רביעה ראשונה? הפכירה בשלשה, בינונית בשבעה בו, אפלה בשבעה עשר בו; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בשבעה, ובשבעה עשר, ובשבעה ושלושה. רבי יוסי אומר: בשבעה עשר, ובשבעה ושלושה, ובכראש חדש כסליו. וכן היה רבי יוסי אומר: אין היחידים מתעניין עד שיגיע ראש חדש כסליו.

ד. איזו היא רביעה שניה? משהגיע זמנה של רביעה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: משתרד רביעה. רבי יוסי אומר: כל התלוי ברביעה - משתגיע זמנה של רביעה, וכל שאין תלוי ברביעה - משתרד רביעה שניה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: גשמים שירדו שבעה ימים זה אחר זה - אתה מונה בהן רביעה ראשונה. שניה ושלישית ולא פסקו - יש בהן כדי רביעה שניה. כמה גשמים יורדין, ויהא בהן כדי רביעה? מלא כלי של שלשה טפחים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: ראשונה - טפח. שניה - טפחים. ורביעה - שלשה טפחים. אמר רבי שמעון בן אלעזר: אין לך כל טפח וטפח שיורד מלמעלה, שאין הארץ פולטת כנגדו טפחים. וכן הוא אומר (תהלים מב, ח): "תהום אל תהום קורא וגו'", למה נקרא רביעה? שרובעת את הארץ.

ה. כשאמרו 'אסור במלאכה', לא אמרו אלא בעיר, אבל בדרך מתר, כיצד? יוצא לדרך - נועל, נכנס לעיר - חולץ. וכשאמרו: 'אסור ברחיצה' לא אמרו אלא

לתקיעות - יצא. תקע והריע, ותקע וחזר, והריע ותקע - אין בידו אלא אחת. תקע והריע, ותקע בנשימה אחת - לא יצא. מתלמידים לתקוע בשבת, ואין מעכבין את הנשים, ואת הקטנים מלתקע בשבת, ואפילו ביום-טוב.

יג. יום-טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת. בית שמאי אומרים: מתפלל עשר, ובית הלל אומרים: מתפלל תשע. יום-טוב שחל להיות בשבת, בית שמאי אומרים: מתפלל שמונה, ואומר של שבת בפני עצמה ושל יום-טוב בפני עצמה, ומתחיל בשל שבת. ובית הלל אומרים: מתפללים שבע, ומתחיל בשל שבת, ומסיים בשל שבת, ואומרים קדשת היום באמצע. אמרו בית הלל לבית שמאי: והלא במעמד בלכם, זקני בית שמאי, ירד חוני הקטן ואמר שבע, ואמרו לו כל העם: נחת רוח יהיה לך! אמרו להם בית שמאי: מפני שהיתה שעה ראויה לקצר. אמרו להם בית הלל: אילו היתה שעה ראויה לקצר - היה לו לקצר בכלם!

יד. רבן גמליאל אומר: שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן. וחכמים אומרים: כל אחד ואחד מוציא את עצמו. אמרו לו: אם כן, למה מתפללין כל אחד ואחד לעצמו? אמר להן: מפני ששליח צבור מתקן את עצמו. אמר להם: אם כן, למה מורדין אותו לפני התבה? אמרו לו: להוציא את מי שאינו יודע. אמר להם: כשם שהוא מוציא את מי שאינו יודע - כך הוא מוציא את מי שיודע.

מִסְכַּת תְּעֵנִית פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. שואלין את הגשמים עד שיצא ניסן, שנאמר (יואל ב, כג): "ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון"; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: יורה במרחשון ומלקוש בראשון. אמר להם רבי מאיר: הואיל ואילן עושה פרות לשנים עשר, ותבואה לששה חדשים, מה מצינו באילן שנאמר

כָּל גּוֹפוֹ, אֲבָל פָּנָיו דְּיָדוּ וְרַגְלָיו - מִתָּר. וְכֵן אֵתָּה מוֹצֵא בַּמִּנְהָג וְאֲבָל. כָּל שְׂאֵמְרוּ 'אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין מִבְּעוֹד יוֹם' - אֲסוּרִין בַּמְּלָאכָה, בְּרַחֲצָה, וּבִסְיָכָה, בַּנְּעִילת הַסְּנַדְל, בַּתְּשְׁמִישׁ הַמְּטָה, הַיּוֹם אֲסוּר בַּמְּלָאכָה, וְהַלִּילָה מִתָּר. מִנֵּין שְׁהַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחַר הַלִּילָה? שְׂנֵאָמַר (אֲסוּר ד, טו): "לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים" וְגו' ¹⁰, כָּל אֵלוּ שְׂאֵמְרוּ 'אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין מִשְׁחַשְׁכָּה' - מִתְּרִין בַּמְּלָאכָה, בְּרַחֲצָה, וּבִסְיָכָה, וּבַנְּעִילת הַסְּנַדְל, בַּתְּשְׁמִישׁ הַמְּטָה, אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין עַד שִׁיעֲלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: עַד קָרוֹת הַגָּבֵר. יֵשֶׁן וְעָמַד - אֲסוּר מִיָּד. כָּל אֵלוּ שְׂאֵמְרוּ: 'אֲסוּרִין בַּנְּעִילת הַסְּנַדְל' - יֵצֵא מִן הַכֶּרֶךְ - נוֹעֵל. הַגִּיעַ לַכֶּרֶךְ - חוֹלֵץ. וְכֵן אֵתָּה אוֹמֵר בַּמִּנְהָג וּבְאֲבָל.

ו. אֵיזְהוּ יָחִיד? רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לֹא כָּל הַרוֹצֵה לַעֲשׂוֹת עֲצָמוּ יָחִיד - עוֹשֶׂה, עֲצָמוּ תַלְמִיד חֶכֶם - עוֹשֶׂה, אֲלֵא כָּל שְׂמֹנְהוּ בֵּית דִּין פָּרְנָס עַל כֶּךָ, שְׂאָרַע לָהֶם צַעַר וְנִזְקָק לָהֶם. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּדָבָר שֶׁל שְׂבַח, אֲבָל בְּדָבָר שֶׁל צַעַר - עוֹשֶׂה, וְזָכוּר לְטוֹב, שְׂאִין שְׂבַח הוּא לֹא אֲלֵא צַעַר הוּא לוֹ.

ז. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר מְשׁוּם רַבִּי מְאִיר, וְכֵן הָיָה רַבִּי דוֹסָא אוֹמֵר כְּדָבְרָיו: חֲצִי תַשְׂרִי, מְרַחֲשׁוֹן, וְחֲצִי כְּסָלוּ - זָרַע. חֲצִי כְּסָלוּ, וְטַבַּת, וְשָׁבֵט - חֶרֶף. חֲצִי שְׁבֵט, וְאָדָר, וְחֲצִי נִיסָן - קָר. חֲצִי נִיסָן, אִיר, וְחֲצִי סִינָן - קָצִיר. חֲצִי סִינָן, תַּמְזוּז, וְחֲצִי אָב - קִיץ. חֲצִי אָב, אֶלּוּל, וְחֲצִי תַשְׂרִי - חֵם. רַבִּי יְהוּדָה הָיָה מוֹנֵה מִמְּרַחֲשׁוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן מוֹנֵה מִתַּשְׂרִי.

ח. סֵדֵר תַּעֲנִיּוֹת כִּיצַד? מוֹצִיאִין אֶת הַתְּבָה לְרַחֲבֹהָ שֶׁל עִיר, וְנוֹתְנִין עֲלֶיהָ אֶפֶר מִקְלָה, וְלֹא הָיוּ מִתְעַלְפִּין עֲלֶיהָ, אֲלֵא אֶחָד יוֹשֵׁב וּמְשַׁמְרָה כָּל הַיּוֹם. זָקֵן שְׁבָהֶם אוֹמֵר לַפְּנִיָּהֶם דְּבָרֵי כְּבוֹשִׁין: בְּנֵי! יְתַבֵּשׁ אָדָם מִחִבְרוֹ וְאֵל יְתַבֵּשׁ אָדָם מִמַּעֲשָׂיו, מוֹטֵב יְתַבֵּשׁ אָדָם מִחִבְרוֹ וּמִמַּעֲשָׂיו, וְאֵל יְהֵא הוּא וּבְנָיו נַעֲצִבִין בְּרַעֲב, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (ישעיה נח, א): "לָמָּה צָמְנוּ וְלֹא רָאִיתָ, עֲנִינוּ נַפְשָׁנוּ וְלֹא תִדַּע"; מָה הוּא מְשִׁיבוֹ? - "הֵן בַּיּוֹם צָמְכֶם" וְגו'. אָדָם שֵׁישׁ בִּידוֹ עֲבָרָה וּמִתוֹדָה, וְאִינוּ חוֹזֵר בָּהּ, לָמָּה הַדְּבָר דּוֹמָה? לָאָדָם שֶׁתּוֹפֵשׂ שְׂרָץ בִּידוֹ וְטוֹבֵל, שְׂאֵפִילוֹ טוֹבֵל בְּכָל מֵימוֹת שְׁבַעוֹלָם - לֹא עֲלָתָה לוֹ טְבִילָה. זָרְקוּ מִיָּדוֹ, כִּיּוֹן שֶׁטְּבַל בְּאַרְבָּעִים סָאָה - מִיָּד עֲלָתָה לוֹ טְבִילָה, שְׂנֵאָמַר (משלי כח, יג): "וּמוֹדָה וְעֵזֵב יִרְחָם", וְאוֹמֵר (איכה ג, מא): "נִשְׂאָ לְכַבְּנוּ אֵל כַּפָּיִם אֵל אֵל בְּשָׁמַיִם".

ט. אוֹמֵר לַפְּנִיָּהֶם עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע בְּרָכוֹת, שְׁמוֹנֵה עֲשָׂרָה שְׁבָכָל יוֹם, וְשֵׁשׁ הָיוּ מוֹסִיפִין. עַל הַשְּׁבִיעִית הוּא אוֹמֵר: "בְּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ". מְשׁוּם סוּמְכוּס אֲמָרוֹ: "בְּרוּךְ מְשַׁפֵּיל הָרָמִים", וְאוֹתָן שֵׁשׁ הֵיכָן אֲמָרְךָ? בֵּין 'גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל' לְרֹפֵא חוֹלִים'. וּמְאָרִיךְ בְּגָאֵלָה, וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו. עוֹנִין 'אֲמֵן' עַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה, וְכֶךָ הָיוּ נוֹהֲגִין בְּגּוֹבּוּלִין, אֲבָל בַּמִּקְדָּשׁ הָיוּ אוֹמְרִין: "בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם בְּרוּךְ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל", וְלֹא הָיוּ עוֹנִין אַחֲרָיו 'אֲמֵן', וְכָל כֶּךָ לָמָּה? לְפִי שְׂאִין עוֹנִין אֲמֵן בַּמִּקְדָּשׁ! מִנֵּין שְׂאִין עוֹנִין אֲמֵן בַּמִּקְדָּשׁ? שְׂנֵאָמַר (נחמיה ט, ה): "קִיְמוּ בְּרָכוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם, וַיְבָרְכוּ אֶת שֵׁם כְּבוֹדְךָ וּמְרוֹמְךָ עַל כָּל בְּרָכָה וְתַהֲלָה" - 'עַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה תֵּן לוֹ תַהֲלָה'.

י. עַל הָרֵאשׁוֹנוֹת הוּא אוֹמֵר: "בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, בְּרוּךְ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל", וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו: "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלַכּוֹתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד". וְחִזּוֹן

¹⁰ וְשֵׁם כְּתוּב: "וְצִוְנוּ עָלָי וְאֵל תֹּאכְלוּ וְאֵל תִּשְׁמְעוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לִילָה וַיּוֹם" - מִשְׁמַע שְׁהַלִּיקָה בָּא לַפְּנֵי הַיּוֹם.

שְׁנֵי יָמִים. מִשְׁמַר שֵׁישׁ בּוֹ שְׁבָעָה - כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִקְרִיב יוֹמוֹ. מִשְׁמַר שֵׁישׁ בּוֹ שְׁמוֹנֶה - שְׁשֶׁה מִקְרִיבֵין שְׁשֶׁה יָמִים, וְשְׁנַיִם מִקְרִיבֵין יוֹם אֶחָד. מִשְׁמַר שֵׁישׁ בּוֹ תְּשַׁעָה - חֲמִשָּׁה מִקְרִיבֵין חֲמִשָּׁה יָמִים, וְאַרְבָּעָה מִקְרִיבֵין שְׁנֵי יָמִים. יֵשׁ מִהֵן שֶׁקְּבָעוּ עֲצָמָן לְעוֹלָם: הֵבֵא בַשֶּׁבֶת - בָּא בַשֶּׁבֶת לְעוֹלָם. לְאַחַר הַשֶּׁבֶת - לְאַחַר הַשֶּׁבֶת לְעוֹלָם. יֵשׁ מִהֵן שְׁמֻגְרִילִין פַּעַם אַחַת בְּחֹדֶשׁ, יֵשׁ מִהֵן שְׁמֻגְרִילִין פַּעַם אַחַת בַּשֶּׁבֶת, יֵשׁ מִהֵן שְׁמֻגְרִילִין פַּעַם אַחַת בַּשְּׁבֻועָה, וְיֵשׁ מֵהֶם שְׁמֻגְרִילִין בְּכָל שְׁבֻועָה וְשְׁבֻועָה.

ג. כָּל שְׁמֻפִּיר אֵת מִשְׁמַרְתּוֹ וְאֵת בֵּית אָב שְׁלוֹ, וְהוּא מִבְּתֵי אֲבוֹת קְבוּעִין - אֵין אָסוּר אֲלֵא אוֹתוֹ יוֹם בְּלִבְדוֹ. כָּל שְׁמֻפִּיר אֵת מִשְׁמַרְתּוֹ וְאֵין מִפִּיר אֵת בֵּית אָב שְׁלוֹ, וְהוּא מִבְּתֵי אֲבוֹת קְבוּעִין - אָסוּר כָּל אוֹתָהּ שֶׁבֶת. כָּל שְׂאִין מִכִּיר, לֹא אֵת מִשְׁמַרְתּוֹ, וְלֹא אֵת בֵּית אָב שְׁלוֹ, וְהוּא מִבְּתֵי אֲבוֹת קְבוּעִין - אָסוּר כָּל חֹדֶשׁ. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, שִׁיחַ זֶה אָסוּר לְעוֹלָם, אֲלֵא שֶׁתִּקְנָתוֹ קִלְקַלְתּוֹ.

ד. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ אֲנָשֵׁי מִשְׁמַר מִתְרִין לְשִׁתּוֹת יֵין בְּלִילוֹת, אֲבָל לֹא בְּיָמִים? שְׂמַא תִּכְבַּד הַעֲבוּדָה עַל אֲנָשֵׁי בֵית אָב, וְיִבְאוּ וְיִסִּיעוּ לָהֶן. וּמִפְּנֵי מַה אָמְרוּ אֲנָשֵׁי בֵית אָב לֹא בְּיוֹם וְלֹא בְּלִילָה? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עֲסוּקִין תְּמִיד בְּעֲבוּדָה. מִכָּאן אָמְרוּ: כָּל כֵּהֵן שְׁמֻפִּיר מִשְׁמַרְתּוֹ, וּמִשְׁמַרְתּוֹ בֵּית אָב שְׁלוֹ, וְיודֵעַ שֶׁבְּתֵי אֲבוֹתָיו קְבוּעִין שָׁם - אָסוּר לְשִׁתּוֹת יֵין כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. מִכִּיר מִשְׁמַרְתּוֹ, וְאֵינוֹ מִפִּיר מִשְׁמַרְתּוֹ בֵּית אָב שְׁלוֹ, וְיודֵעַ שֶׁבְּתֵי אֲבוֹתָיו קְבוּעִין שָׁם - אָסוּר לְשִׁתּוֹת יֵין כָּל אוֹתָהּ שֶׁבֶת. אֵין מִפִּיר מִשְׁמַרְתּוֹ, וְיודֵעַ שֶׁבְּתֵי אֲבוֹתָיו קְבוּעִין שָׁם - אָסוּר לְשִׁתּוֹת יֵין כָּל הַשָּׁנָה. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, אָסוּר לְשִׁתּוֹת יֵין לְעוֹלָם, אֲבָל מַה אַעֲשֶׂה? שֶׁתִּקְנָתוֹ קִלְקַלְתּוֹ.

הַכִּנְסָת אוֹמֵר לָהֶם: "תִּקְעוּ הַכִּהֲנִים, תִּקְעוּ!" וְחֹזֵר וְאוֹמֵר לָהֶם: "מִי שֶׁעָנָה אֵת אֲבָרְהָם בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם וְיִשְׁמַע בְּקוֹל צַעֲקַתְכֶם הַיּוֹם הַזֶּה." וְהֵן תּוֹקְעִין וּמְרִיעִין וְתוֹקְעִין. וְעַל הַשָּׁנִיָּה הוּא אוֹמֵר: "בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם בְּרוּךְ זוֹכֵר הַנְּשַׁכְּחוֹת." וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו: "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ." וְחֹזֵן הַכִּנְסָת אוֹמֵר לָהֶם: "הֲרִיעוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן, הֲרִיעוּ!"; וְחֹזֵר וְאוֹמֵר לָהֶם: "מִי שֶׁעָנָה אֵת אֲבוֹתֵינוּ עַל יַם סוּף, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם, וְיִשְׁמַע קוֹל צַעֲקַתְכֶם בַּיּוֹם הַזֶּה." תּוֹקְעִין וּמְרִיעִין וְתוֹקְעִין אַחַת. וְכֵן בְּכָל בְּרָכָה וּבְרָכָה, בְּאַחַת אוֹמֵר: 'תִּקְעוּ', וּבְאַחַת אוֹמֵר: 'הֲרִיעוּ', עַד שִׁיגְמַר אֵת הַבְּרָכוֹת בְּלֵן. וְכֵן הִנְהִיג רַבִּי חֵלְפֵתָא בְּצַפּוּרִי, וְרַבִּי חֲנִינָא בֶן תְּרַדְיוֹן בְּסַכְנִי, וְכִשְׁבָּא הַדְּבָר אֲצֵל חַכְמַיִם, אָמְרוּ: לֹא הָיוּ נוֹהֲגִין כֵּן אֲלֵא בַשְּׁעָרֵי מִזְרַח וּבֵהָר הַבַּיִת בְּלִבְדוֹ.

מִסְכַּת תַּעֲנִית פָּרָק שְׁנֵי

א. אַרְבָּעָה מִשְׁמָרוֹת עָלוּ מִן הַגּוּלָּה: יַדְעִיָּה, חָרוֹם, פְּשָׁחוֹר וְאֵימֵר. עָמְדוּ נְבִיאִים שְׁבִירוֹשְׁלַיִם, וְחִלְקוּם וְהַעֲמִידוּם עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה מִשְׁמָרוֹת, וּבְלִלּוֹם, וְהִטִּילוּם לְתוֹךְ הַקַּלְפִּי, וּבָא יַדְעִיָּה וְנָטַל חֲמֵשׁ וְהוּא - הָרִי כָּאֵן שֵׁשׁ. בָּא חָרוֹם וְנָטַל חֲמֵשׁ וְהוּא - הָרִי שֵׁשׁ. בָּא פְּשָׁחוֹר וְנָטַל חֲמֵשׁ וְהוּא - הָרִי שֵׁשׁ. בָּא אֵימֵר וְנָטַל חֲמֵשׁ וְהוּא - הָרִי כָּאֵן שֵׁשׁ. וְכֵן הִתְנוּ עִמָּהֶם הַנְּבִיאִים, שְׂאֵפִילוּ יְהוּדִיב רֵאשׁ מִשְׁמָרוֹת עוֹלָה מִן הַגּוּלָּה - לֹא יִדְחָה יַדְעִיָּה מִמְּקוֹמוֹ, אֲלֵא יַדְעִיָּה עָקַר וְיְהוּדִיב טָפַל לוֹ. עָמְדוּ רֵאשֵׁי מִשְׁמָרוֹת, וְקָבָעוּ אֵת עֲצָמָן בְּבֵתֵי אֲבוֹת.

ב. כָּל מִשְׁמַר שֵׁישׁ בּוֹ אַרְבָּעָה, חֲמִשָּׁה, שְׁשֶׁה, שְׁבָעָה, שְׁמוֹנֶה, תְּשַׁעָה. מִשְׁמַר שֵׁישׁ בּוֹ אַרְבָּעָה - שְׁלֹשָׁה מִקְרִיבֵין שְׁנֵי יָמִים, וְאֶחָד מִקְרִיב יוֹם אֶחָד. מִשְׁמַר שֵׁישׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה - שְׁלֹשָׁה מִקְרִיבֵין שְׁנֵי יָמִים, וְשְׁנַיִם מִקְרִיבֵין יוֹם אֶחָד. מִשְׁמַר שֵׁישׁ בּוֹ שְׁשֶׁה - חֲמִשָּׁה מִקְרִיבֵין חֲמִשָּׁה יָמִים, וְאֶחָד מִקְרִיב

תּוֹרָה, וְדַבְרֵי תּוֹרָה אֵין צְרִיכִים חֲזוּק. וְהִלְלוּ דַבְרֵי סוֹפְרִין, וְדַבְרֵי סוֹפְרִין צְרִיכִין חֲזוּק! אָבֵא יוֹסֵי בֶן דּוּסָאֵי אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי: נִשְׁבַּע שְׂתִיעֲנָה בְּעַרְב שַׁבַּת - הָרִי זֶה שְׁבוּעַת שְׁקָר.

ח. וְתִשְׁעָה בְּאָב שְׁחַל לֵהוּיּוֹת בְּעַרְב שַׁבַּת, אוֹכֵל אָדָם כְּבִיצָה וְשׁוֹתֶה אָדָם כְּבִיצָה, כְּדִי שְׁלֵא יִכְנַס לָהּ כִּשְׁהוּא מְעַנָּה; דַּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הָרִי זֶה מִתְעַנָּה וּמִשְׁלִים. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי: אֵי אַתָּה מוֹדֶה בְּתִשְׁעָה בְּאָב שְׁחַל לֵהוּיּוֹת אַחַר הַשַּׁבַּת, שְׁאוּכְלִין וְשׁוֹתִין מִבְּעוֹד יוֹם, מַה לִּי נִכְנַס לָהּ מְעַנָּה, מַה לִּי יוֹצֵא הֵימְנָה מְעַנָּה? אָמַר לוֹ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּזֶה, שְׁאוּכְלִין וְשׁוֹתִין כָּל הַיּוֹם, תֵּאמַר בְּזֶה, שְׁאֵין אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין אֶלָּא מִשְׁחֻשְׁכָּה?

ט. כִּשְׁם שְׁמַתְרִיעִין עַל הַגְּשָׁמִים בִּשְׁאָר שְׁנֵי שְׁבוּעַ - כִּךְ מִתְרִיעִין עֲלֵיהֶם בְּשִׁבְעֵית מִפְּנֵי פְרֻנְסַת אַחֲרִים. מִתְרִיעִין עַל הָאֵילָנוֹת בְּפֻרְסַת הַפְּסַח, עַל הַבְּוֹרוֹת וְעַל הַשִּׁיחִין וְעַל הַמְּעָרוֹת, אֶפִּילוֹ בְּפֻרְסַת הַחֶגֶג. וְעַל כָּלֵן, אִם אֵין לָהֶם מַיִם לְשִׁתּוֹת - מִתְרִיעִין עֲלֵיהֶן מִיַּד, וְאֵיזְהוּ מִיַּד שְׁלֵהֶן? יוֹם שְׁנֵי וַחֲמִישֵׁי וְשֵׁנִי וְעַל כָּלֵן, אֵין מִתְרִיעִין עֲלֵיהֶן אֶלָּא בְּאַפְרִכָּי שְׁלֵהֶן.

י. אִסְפְּרָה, בְּזִמְנָן שֵׁישׁ בְּהַ מִיתָה - מִתְרִיעִין עֲלֵיהָ, בְּזִמְנָן שְׁאֵין בְּהַ מִיתָה - אֵין מִתְרִיעִין עֲלֵיהָ, מִתְרִיעִין עַל הַגּוֹבָאֵי כְּכֹל שְׁהוּא, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף עַל הַחֲגָב. חָרִב שְׁאֲמַרוּ, אֵין צְרִיךְ לוֹמַר חָרִב שְׁאֵינוֹ שֶׁל שְׁלוֹם, אֶלָּא אֶפִּילוֹ חָרִב שֶׁל שְׁלוֹם, שְׁאֵין לָךְ חָרִב שֶׁל שְׁלוֹם יוֹתֵר מִפְּרַעַה נִכְהָ, וְאַף עַל פִּי כֵן נִכְשַׁל בְּהַ הַמְּלַךְ יֵאשְׁיֵהוּ, שְׁנֵאמַר (דַּבְרֵי הַיָּמִים - ב' ל"ה, כ"א): "וַיִּשְׁלַח אֱלֹהֵי מְלָאָכִים לֵאמֹר, מַה לִּי וְלָךְ מֶלֶךְ יְהוּדָה, לֹא עָלֶיךָ אַתָּה הַיּוֹם כִּי אֶל בֵּית מִלְחָמְתִּי, וְאֵלֵהֶם אָמַר לְבַהֲלֵנִי, חֲדַל לָךְ מֵאֲלֵהֶם אֲשֶׁר עִמִּי וְאֵל יִשְׁחִיתֶךָ, וְלֹא הִסַּב יֵאשְׁיֵהוּ פָּנָיו מִמֶּנּוּ כִּי לֹהֲלַחֵם בּוֹ הִתְחַפֵּשׂ וְגו'. וַיִּרוּ הַיָּרִים לְמַלְךְ יֵאשְׁיֵהוּ וְגו', הָיוּ מִתְאַבְּלִין עַל

ה. אֲנָשֵׁי מִשְׁמֵר וְאֲנָשֵׁי מְעַמָּד - אֲסוּרִין לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס, בֵּין מִשְׁחָרֵב הַבַּיִת וּבֵין עַד שְׁלֵא חָרַב הַבַּיִת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִשְׁחָרֵב הַבַּיִת מִתְרִין, מִפְּנֵי שְׁאֵבֵל הוּא לָהֶם! יוֹם שְׁנֵי וַחֲמִישֵׁי הוּחַדּוֹ לְתַעֲנִית צְבוּר, וּבִהֶן בְּתֵי דִינִים יוֹשְׁבִין בְּעִירוֹת, וּבִהֶן נִכְנְסִין לְבֵתֵי כְּנִסְיוֹת וְקוֹרִין, וּבִהֶן מְקַדְיִמִין לְמַקְרָא מְגַלָּה.

ו. מַה בֵּין תַּעֲנִית צְבוּר לְתַעֲנִית יַחֲדֵי? תַּעֲנִית צְבוּר - אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין מִבְּעוֹד יוֹם, מַה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדֵי. תַּעֲנִית צְבוּר - אֲסוּרִין בְּמִלְאָכָה, בְּרַחֲיָצָה וּבִסִּיכָה, וּבִנְעִילַת הַסַּנְדֵּל וּבְתִשְׁמִישׁ הַמָּטָה, מַה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדֵי. תַּעֲנִית צְבוּר - מַה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדֵי. תַּעֲנִית צְבוּר - מוֹצִיאִין אֶת הַתְּבָה לְרַחוּבָה שֶׁל עִיר, מַה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדֵי. תַּעֲנִית צְבוּר - מִתְפַּלְלִין עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע בְּרֻכּוֹת, מַה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדֵי. תַּעֲנִית צְבוּר - כְּהַנִּים נוֹשָׂאִים כְּפִיהֶם, אַרְבַּע פְּעָמִים בַּיּוֹם, מַה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדֵי. תַּעֲנִית צְבוּר - אֵין מְפַסְקִין לְיָמִים טוֹבִים הַפְּתוּבִים בְּמַגְלָה, מַה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדֵי. מַעֲשֵׂה וְגִזְרוֹ תַּעֲנִית בְּחֻנְכָּה בְּלוּד, וַיִּרְדּוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַחֲמִין, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְסַפֵּר. וְאָמַר לָהֶם: "צֵאוּ וְהִתְעַנּוּ עַל מַה שְׁהַתְעַנִּיתֶם". כָּל זִמְנָן שְׁהֵיָה רַבֵּן גְּמְלִיאֵל קַיָּם - הֵיָתֵה הַלְכָה נוֹהֲגַת כְּדַבְרֵיו, לְאַחַר מִיתָתוֹ שֶׁל רַבֵּן גְּמְלִיאֵל - בְּקֶשׁ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְכַטֵּל אֶת דַּבְרֵיו. עֲמַד רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי עַל רַגְלָיו, וְאָמַר: 'חֲזִי אֲנָא, בְּתֵר רִישָׁא גּוּפָא אֲזִיל, כָּל זִמְנָן שְׁהֵיָה רַבֵּן גְּמְלִיאֵל קַיָּם - הֵיָתֵה הַלְכָה נוֹהֲגַת כְּדַבְרֵיו, עַכְשָׁו שְׁמַת, אַתֶּם מְבַקְשִׁים לְכַטֵּל אֶת דַּבְרֵיו? אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: 'אֲנֹו שׁוּמְעִין לָךְ! נִקְבְּעָה הַלְכָה כְּדַבְרֵי רַבֵּן גְּמְלִיאֵל, וְלֹא עֲרַעַר אָדָם עַל דַּבְרֵיו.

ז. הַיָּמִים הָאֵלֶּה הַפְּתוּבִין בְּמַגְלַת תַּעֲנִית, לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם אֲסוּרִין. בְּשַׁבְּתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים - הֵם אֲסוּרִין, לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם מִתְרִין. וּמַה הִפְרֵשׁ בֵּין זֶה לְזֶה? הִלְלוּ דַבְרֵי

יאשיהו וגו', ויקונן ירמיהו על יאשיהו, היכן פרושו של דבר? (אכה ד, כ): "רוח אפינו משיח ה' וגו'. ועל כלם, אין מתריעין עליהן אלא באותה הפרפרא בלבד, היה בסוריא - אין מתריעין עליהן.

יא. עיר שהקיפה עובדי כוכבים או נהר, ואחד ספינה המטרפת ביים, ואחד יחיד שנדרף מפני עובדי כוכבים, או מפני לסטים ורוח רעה, על כלן - יחיד רשאי לסגף עצמו בתענית - שלא לשבר את כחו. וכן היה רבי יוסי אומר: אין היחיד רשאי לסגף את עצמו בתענית ויצטרך לבריות, ואין הבריות מרחמות עליו. שאלו את רבי אליעזר: עד היכן גשמים יורדין, ויתפללו שלא ירדו? אמר להם: כדי שיעמד אדם בקרן אפל וישכשך רגלו במים. מעשה ואמרו לחסיד אחד: התפלל וירדו גשמים! התפלל וירדו גשמים. אמרו לו: כשם שהתפללת שיירדו גשמים, כך התפלל שילכו להם. אמר להם: צאו וראו, אם עומד אדם בקרן אפל וישכשך רגלו במים. אנו מתפללין שלא ירדו גשמים, אבל בטוחים אנו שאין המקום מביא מבול לעולם, שנאמר (בראשית ט, טו): "ולא יהיה עוד המים למבול" וגו'. (ישעיה נד, ט): "כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי" וגו'. רבי מאיר אומר: מבול של מים אין מביא - אבל מבול של אש ושל גפרית יש, כדרך שהביא על הסדומיים שנאמר (בראשית יט, כד): "וה' המטיר על סדום" וגו'. רבי יהודה אומר: מבול של כל בשר - אין מביא, אבל מבול של יחידים יש. כיצד? נפל לים, טבעה ספינתו ביים, ומת - הרי הוא מבולו. רבי יוסי אומר: מבול של מים - אין מביא, אבל מבול של דבר לעובדי כוכבים לימות המשיח יש, שנאמר (זכריה יא, ט): "ואקח את מקלי את נעם" וגו'. מהו אומר? - ונתפר ביום ההוא.

יב. העברות והמיניקות מתענים בתשעה באב, וביום הכפורים ובשלוש תעניות של צבור, ושאר תעניות - לא היו מתענות, ולא

שיענגו את עצמן בתפנוקין, אלא שאוכלות ושותות כדי קיום הולד. מי שהיה מתענה על הצרה ועברה, על החולה ונתרפא - הרי זה מתענה ומשלים. ההולך ממקום שאין מתענין למקום שמתענין - הרי זה מתענה עמהם. ממקום שמתענין למקום שאין מתענין - הרי זה מתענה ומשלים. שכח ואכל - אל יתראה בפני הצבור, ואל ינהג עדונין בעצמו, שנאמר (בראשית מב, א): "ויאמר יעקב לבניו למה תתראו", אמר להם יעקב לבניו: אל תתראו עצמכם כשאתם שבעי בפני ישמעאל, כדי שלא יתקנאו בכם. איזהו הלל הגדול? (תהלים קלו, ב): "הודו לאלהי האלהים, הודו לאדני האדונים" וגו'.

מסכת תענית פרק שלישי

א. בשלשה פרקים בשנה כהנים נושאין כפיהן, ארבע פעמים ביום: בשחרית, בחצות, במנחה, ובנעילה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: במנחה ובנעילה לא היה שם נשיאת כפים, שנאמר (דברים יח, ה): "לעמד לשרת בשם ה' הוא ובניו", מקיש בניו ל'לו', מה הוא - מעמד ונשיאות כפים בבקר, אף בניו - מעמד ונשיאות כפים בבקר.

ב. שמונה משמרות תקן משה לכהנה, ושמונה ללוים, משעמד דוד ושמואל הרואה - עשאוים עשרים וארבע משמרות כהונה, ועשרים וארבע משמרות ללוים, שנאמר (דברי הימים א ט, כב): "המה יסד דויד ושמואל הרואה באמונתם" - אלו משמרות כהונה ולויה, עמדו נביאים שבירושלים וקבעו שם עשרים וארבעה מעמדות, כנגד עשרים וארבע משמרות כהונה ולויה, שנאמר (במדבר כח, ב): "צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי", אי אפשר לומר 'כל ישראל', אלא מלמד ששלוחו של אדם כמותו.

ג. הגיע זמן המשמר, כהנים ולוים עולים לירושלים, וישראל שבאותו משמר, שאין

יכולים לעלות לירושלים, מתכננים לעריהן, וקורין במעשה בראשית, ובטלים מן המלאכה כל אותה שבת. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כהנים ולוים, וכלי השיר – מעכבין את הקרבן. באחד בניסן אין בו מנחה ונעילה, משום שיש בו קרבן מוסף וקרפן עצים.

ד. פֶּרֶשֶׁה גְדוּלָה קוֹרִין אוֹתָהּ בַּשָּׁנִים, וקטנה ביחיד, בשחרית ובמוסף; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל שיש בו מוסף – קורין בו מוסף. וכל שאין בו מוסף – אין קורין בו מוסף. בשחרית ובמוסף נכנסין לבית הכנסת, וקורין כדרך שקורין כל השנה, ובמנחה – יחיד קורא אותה על פה. אמר רבי יוסי: וכי יחיד יכול לקרות דברי תורה על פה בצבור? אלא כלן נכנסין וקורין אותה על פה כקורין את שמע.

ה. מה ראו זמן עצי כהנים והעם למנות? אמרו: כשעלו בני הגולה, לא מצאו עצים בלשכה, עמדו אלו והתנדבו עצים משל עצמן ומסרו לצבור, וכן התנו עמהן הנביאים, שאפלו לשכה מלאה עצים, ואפלו עצים משל צבור, ועמדו אלו והתנדבו עצים משל עצמן – לא יהא קרבן מתקרב אלא משלהם תחלה! שנאמר (נחמיה י, לה): "והגורלות הפלנו על קרבן עצים הכהנים והלוים והעם, להביא לבית אלהינו לבית אבותינו לעתים מזמנים שנה בשנה, לבער על מזבח ה' אלהינו ככתוב בתורה", ואומר (עזרא ז, ט): "כי עזרא הכין לבבו" וגו'.

ו. אותן ימים אסורים בהספד ותענית, בין עד שלא חרב בית המקדש בין משחרב הבית. רבי יוסי אומר: משחרב הבית – מתרין, מפני שאבל הוא להם. אמר רבי אלעזר בר צדוק: אני הייתי מבני בניו של סנאב בן בנימין, וחל תשעה באב להיות בשבת, ודחינהו לאחר השבת, והיינו מתעניין ולא משלימים, מפני שיום-טוב שלנו הוא.

ז. מה היה בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות? אמרו: פעם אחת גזרו גזרה על ישראל, שלא יביאו עצים למערכה, ושלא יביאו בכורים לירושלים, והושיבו פרוזדות על הדרכים, כדרך שהושיב ירבעם בן נבט – שלא יעלו ישראל לרגל. מה עשו כשרין שבאותו הדור ויראי החטא? הביאו סלי בכורים וחפוסים בקציעות, ונטלום, ועלו על כתפיהם, וכיון שהגיעו אצל פרוזדות. אמרו להם: להיכן אתם הולכים? אומרים להם: לעשות שני עגולי דבלה במכתשת שלפנינו, ובעלי שעל כתפנו, כיון שעברו מהם – עטרונם בסלים והביאום לירושלים.

ח. מה הן בני סלמאי הנטופתי? אמרו, פעם אחת גזרו גזרה על ישראל, שלא יביאו עצים למערכה, והושיבו פרוזדות על הדרכים, כדרך שהושיב ירבעם בן נבט – שלא יעלו ישראל לרגל. מה עשו יראי חטא שבאותו הדור? הביאו גזריהן ועשו סולמות והניחו על כתפיהן והלכו להן. כיון שהגיעו אצלן, אמרו להן: להיכן אתם הולכין? אמרו להן: להביא גוזלות משוכך שלפנינו ובסלמות שעל כתפנו, כיון שעברו מהם – פרקונו והביאום והעלום לירושלים. ולפי שמסרו עצמן על התורה ועל המצוות, לפיכך נמצא להם שם טוב וזכר טוב בעולם, ועליהם נאמר (משלי י, ז): "זכר צדיק לברכה", ועל ירבעם בן נבט וחבריו נאמר (שם): "ושם ורשעים ירקב".

ט. רבי יוסי אומר: מגלגלין זכות ליום זכאי, וחובה ליום חיב. אמרו: כשחרב הבית בראשונה, אותו היום ערב תשעה באב היה, ומוצאי שבת היה, ומוצאי שביעית היה, ומשמרתו של יהויריב היתה. היו אומרים שירה ועומדים על דוכנם. ומה שירה היו אומרים? (תהלים צד, כג): "וישב עליהם את אונם וברעפתם יצמיתם", ולא הספיקו לומר: "יצמיתם ה' אלקינו", עד שבאו עובדי כוכבים וכבשום, למחר כשיבנה הבית, מה הוא אומר? (תהלים קו,

(חח): "בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם", "וּבְרוּךְ ה' אֱלֹקִים אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל עָשָׂה נִפְלְאוֹת לְבָדוֹ וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ" וְגו' (תהלים עב, יח-ט).

יג. אוֹתָן יָמִים עֲתִידִין לִהְיוֹת יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאָמֵר (זכרִיהָ ח, יט): "כֹּה אָמַר ה' צָבָאוֹת צוֹם הָרְבִיעִי" וְגו'. וְכָל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ בְּעוֹלָם הַזֶּה - שְׂמַחִים הֵם עִמָּה לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאָמֵר (ישעיה סו, י): "שְׂמַחוּ אֵת יְרוּשָׁלַיִם וְגִילוּ בָּהּ כָּל אֲהַבֶיהָ" וְגו'.

י. בְּתַשְׁעָה בָּאָב חָרַב הַבַּיִת בְּרֵאשׁוֹנָה, דְּכַתִּיב (מלכים-ב כה, ח): "וּבַחֲדָשׁ הַחֲמִישִׁי בְּשַׁבְּעָה לַחֲדָשׁ הִיא שְׁנַת תְּשַׁע עֶשְׂרֵה לְמֶלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בְּאֵי נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים עָמַד לִפְנֵי מֶלֶךְ בָּבֶל בִּירוּשָׁלַיִם וְגו'. אִי אֶפְשֶׁר לוֹמַר 'בְּשַׁבְּעָה', שֶׁהָרִי כָּבַר נֶאֱמַר 'בְּעֶשְׂוֹר', וְאִי אֶפְשֶׁר לוֹמַר 'בְּעֶשְׂוֹר' שֶׁהָרִי כָּבַר נֶאֱמַר 'בְּשַׁבְּעָה'. הָא כִּי־צַד? בְּשַׁבְּעָה נִכְנָסוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְהִיכָל, וְנִטְלוּ אֶת הָעֲצֻמוֹדִים וְאֶת הַיָּם וְאֶת הַמִּכּוֹנּוֹת, וְאָכְלוּ, וְקִלְקְלוּ בוֹ: שְׂבִיעִי, שְׂמִינִי, וְתַשְׁעִי סָמוּךְ לַחֲשֻׁכָה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (ירמיה ו, ד): "אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עָרֶב"; לַעֲתוֹתַי עָרַב הַצִּיתוּ בוֹ אֶת הָאוֹר, וְנִשְׁרַף עִם שְׂקִיעַת הַחֲמָה בְּעֶשְׂוֹר לַחֲדָשׁ.

יא. כָּל שֶׁהוּא מְשׁוּם תַּשְׁעָה בָּאָב - אָסוּר לֶאֱכֹל בֶּשֶׂר וְלִשְׁתּוֹת יַיִן, וְאָסוּר לֶאֱכֹל שְׂנִי תַבְּשִׁילִים, וְאָסוּר לְרַחֵץ. כָּל שְׂאִינוּ מְשׁוּם תַּשְׁעָה בָּאָב - מִתֵּר לִשְׁתּוֹת יַיִן וְלֶאֱכֹל בֶּשֶׂר, וְאָסוּר לְרַחֵץ וְלִסְוֹף. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשֵּׁם אָבִיו: כָּל שְׁעָה שֶׁמִּתֵּר לֶאֱכֹל בֶּשֶׂר - מִתֵּר לְרַחֵץ פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו, וְאִין שְׂאֵלַת שְׁלוֹם לַחֲבֵרִים בְּתַשְׁעָה בָּאָב. וְלַהֲדִיּוֹט - בְּשִׁפָּה רַפָּה. מִתְקַנֵּין בְּתַשְׁעָה בָּאָב לְמוֹצָאֵי תַּשְׁעָה בָּאָב. עֶבֶר תַּשְׁעָה בָּאָב - מִתֵּר בְּכָלֵם.

יב. תַּשְׁעָה בָּאָב שְׁחַל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, וְכֵן עָרַב תַּשְׁעָה בָּאָב שְׁחַל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת - אוֹכֵל אָדָם כָּל צָרְכוֹ וְשׁוֹתֶה כָּל צָרְכוֹ, וּמַעֲלָה עַל שְׁלַחְנוּ כְּסַעֲדַת שְׁלָמָה בְּשַׁעֲתוֹ, וְאִין מוֹנֵעַ מֵעֲצָמוּ כְּלוּם. וְאָסוּר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס מְרֹאֵשׁ הַחֲדָשׁ וְעַד הַתַּעֲנִית; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל הַחֲדָשׁ כְּלוֹ אָסוּר. רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִינוּ אָסוּר אֶלָּא אוֹתוֹ שַׁבָּת בְּלִבָּד.

וידבר י-הוה אל-משה לאמר:

ומליל יי עם משה למימר:

כי תשא את-ראש בני-ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לי-הוה בפקד אתם ולא-יהיה בהם גגף בפקד אתם:
ארי תקביל ית חושבן בני ישראל למניניהון ויתנו גבר פורקן נפשיה קדם יי פד תמני יתהון ולא יהי בהון מותא פד תמני יתהון:

כי תשא – לשון קבלה, כתרגומו: כשתחפץ לקבל סכום מנינם, לדעת כמה הם, אל תמנם לגלגלת, אלא יתנו כל אחד מחצית השקל, ותמנה את השקלים ותדע מנינם. ולא יהיה בהם גגף – שיהמנון שולט בו עין הרע והדבר בא עליהם, כמו שמצינו בימי דוד.

זהו יתנו פליהעבר עליהפקדים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל תרומה לי-הוה:
דין יתנו פל דעבר על מניניא פלגות סלעא בסלעי קודשא עשרין מעין סלעא פלגות סלעא אפרשותא קדם יי:

זה יתנו – הראה לו כמין מטבע של אש, ומשקלה מחצית השקל, ואומר לו: כזה יתנו. העובר על הפקודים – דרך המונין, מעבירין את הנמנין זה אחר זה. וכן: פל אשר יעבר תחת השבט; וכן: "תעברנה הצאן על ידי מונה". מחצית השקל בשקל הקדש – במשקל השקל שקצבתי לה לשקל בו שקלי הקדש, כגון שקלים האמורין בפרשת ערכין ושהה אהנה. עשרים גרה השקל – עכשו פרש לה כמה הוא. גרה – לשון מעה, וכן: "בא להשתחות לו לאגורת כסף וכפר לחם". עשרים גרה השקל – שהשקל השלם ארבעה זוזים, והזוז מתחלתו חמש מעות; אלא באו והוסיפו עליו שתות, והעלוהו לשיש מעה כסף. ומחצית השקל הזה שאמרתי לה, יתנו תרומה לה.

פל העבר עליהפקדים מכן עשרים שנה ומעלה יתן תרומת י-הוה:
פל דעבר על מניניא מבר עשרין שנין ולעילא יתין אפרשותא קדם יי:

מכן עשרים שנה ומעלה – למדך כאן, שאין פחות מכן עשרים יוצא לצבא ונמנה בכלל אנשים.

העשיר לא-ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל לתת את-תרומת י-הוה לכפר על-נפשתיכם:
דעתיר לא יסגי ודמספין לא יזער מפלגות סלעא למתן ית אפרשותא קדם יי לכפרא על נפשתיכון:

לכפר על נפשתיכם – שלא תגנפו על ידי מנין. דבר אחר: לכפר על נפשתיכם – לפי שרמז להם כאן שילש תרומות, שנקמב כאן "תרומת ה'" שלש פעמים: אחת – תרומת אדנים, שמנאן פשהתחילו בגדבת המשפון, ונתנו כל אחד ואחד מחצית השקל. ועלה למאת הכפר, שנאמר: "וכסף פקודי העדה מאת כפר". ומתקם נעשו האדנים, שנאמר: "ויהי מאת כפר הכסף" וגומר. והשנית – אף היא על ידי מנין, שמנאן משהוקם המשפון; הוא המנין האמור בתחלת חמש הפקודים, "באחד לחדש השני בשנה השנית". ונתנו כל אחד מחצית השקל, והן לקנות מהן קרבנות צבוי של כל שנה ושנה; והשוו בהם עניים ועשירים. ועל אותה תרומה נאמר: "לכפר על נפשתיכם", שהקרבנות לכפרה הם באים. והשלישית – היא תרומת המשפון, כמו שנאמר: "כל מרים תרומת כסף ונחשת". ולא היתה יד פלם שנה בה, אלא איש איש מה שנגדבו לבו.

ולקחת את-כסף הכפורים מאת בני ישראל ונתת אתו על-עבדת אהל מועד והיה לבני ישראל לזכרון לפני י-הוה לכפר על-נפשתיכם:
ותסב ית כסף כפוריא מן בני ישראל ותתין יתיה על פולחן משפון זמנא ויהי לבני ישראל לדוכרנא קדם יי לכפרא על נפשתיכון:

ונתת אתו על עבדת אהל מועד – למדת שנצטווה למנותם בתחלת נדבת המשפון אחר מעשה העגל, מפני שנכנס בהם מגפה, כמו שכתוב: "ויגף ה' את העם". משל לצאן החביבה על בעליה שנפל בה דבר, ומשפסק אמר לו לרועה: בבקשה ממך, מנה את צאני ודע כמה נותרו בהם; להודיע שהיא חביבה עליו. ואי אפשר לומר שהמנין הזה הוא האמור בחמש הפקודים, שהרי נאמר בו "באחד לחדש השני", והמשפון הוקם באחד לחדש הראשון, שנאמר: "ביום החדש הראשון באחד לחדש תקים" וגומר; ומשמע מן הנה נעשו האדנים משקלים שלו, שנאמר: "ויהי מאת כפר הכסף לצקת" וגומר. הא למדת ששתיים היו: אחת בתחלת נדבתו, אחר יום הכפורים בשנה ראשונה, ואחת בשנה השנייה באייר, משהוקם המשפון. ואם תאמר: וכי אפשר שבשניהם היו ישראל שנים שש מאות אלה ושלשת אלפים ותמש מאות ותמשים שהרי בכסף פקודי העדה נאמר פו, ובחמש הפקודים אף בו נאמר פו: "ויהיו כל הפקדים שש מאות אלה ושלשת אלפים ותמש מאות ותמשים". והלא בשתי שנים היו, ואי אפשר שלא היו בשעת מנין הראשון בני תשע עשרה שנה שלא נמנו, ובשניה נעשו בני עשרים תשובה לדבר: אצל שנות אנשים, בשנה אחת נמנו; אבל למנין יציאת מצרים היו שתי שנים, לפי שליציאת מצרים מונין מניסון, כמו שצינו במסכת ראש השנה, ונבנה המשפון בראשונה והוקם בשניה, שנתיחדשה שנה באחד בניסון. אבל שנות האנשים מניינו למנין שנות עולם המתחילין מתשרי, נמצאו שני המנינים בשנה אחת: המנין הראשון היה בתשרי לאחר יום הכפורים, שנתיחדשה המקום לישראל לסלח להם ונצטוו על המשפון, והשני באייר. על עבדת אהל מועד – הן אדנים שנעשו בו.

וידבר י-הוה אל-משה לאמר:

ומליל יי עם משה למימר:

ועשית פיור נחשת וכנו נחשת לרחצה ונתת אתו בין אהל מועד ובין המזבח ונתת שמה מים:
ותעביד פיורא דנחשא ובסיסיה דנחשא לקדוש ותתין יתיה בין משפון זמנא ובין מדבחה ותתין תמן מיא:

פיור – כמין דוד גדולה, ולה דדים המריקים בפיהם מים. וכנו – כתרגומו, "ובסיסיה", מושב מתקן לפיור. לרחצה – מוסב על הפיור. ובין המזבח – מזבח העולה, שכתוב בו שהוא לפני פתח משפון אהל מועד. והנה הפיור משוף קמעה ועומד כנגד אויר שבינו המזבח והמשפון, ואינו מפסיק

קָלַל בְּנֵתִים, מִשׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֵת מִזְבַּח הָעֹלָה שָׁם פָּתַח מִשְׁכַּן אֱהֵל מוֹעֵד", כְּלוּמַר: מִזְבַּח לִפְנֵי אֱהֵל מוֹעֵד וְאֵין פִּיּוֹר לִפְנֵי אֱהֵל מוֹעֵד; הָא כִּי צִד מִשְׁוֹד קִמְעָא כְּלִפֵּי הַדְּרוֹם. כִּד שְׁנוּיָה בּוֹבְחִים.

וְרַחֲצוּ אֶהָרָן וּבְגָדָיו מִמַּגְוֹ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם: **וַיִּקְדְּשׁוּן אֶהָרָן וּבְנוֹהֵי מִנִּיה יַת יְדֵיהוֹן וַיַּת רַגְלֵיהוֹן:**

אֵת יְדֵיהֶם וְאֵת רַגְלֵיהֶם – בְּבַת אַחַת הָיָה מְקַדֵּשׁ יְדָיו וְרַגְלָיו. וְכִד שְׁנִינּוּ בּוֹבְחִים: פִּי צִד קְדוּשׁ יְדִים וְרַגְלִים מִיָּמִין יְדוּ הִימְנִית עַל גְּבִי רַגְלוֹ הִימְנִית, וְיְדוּ הַשְּׂמָאלִית עַל גְּבִי רַגְלוֹ הַשְּׂמָאלִית, וּמְקַדֵּשׁ.

בְּבֹאֵם אֶל־אֱהֵל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא יִמְתּוּ אוֹ בְּגָשְׁתֶּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לַשְּׂרֵת לְהִקְטִיר אִשָּׁה לִי־הוּא: **בְּמִיעֲלֵהוֹן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא יִקְדְּשׁוּן מִיָּא וְלֹא יָמוּתוּן אוֹ בְּמַקְרְבֵהוֹן לְמַדְבַּחָא לְשִׁמְשָׁא לְאַסְקָא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:**

בְּבֹאֵם אֶל אֱהֵל מוֹעֵד – לְהִקְטִיר שְׁחֵרִית וּבֵין הָעֶרְבִים קִטְרַת, אוֹ לְהַזֹּת מִדָּם פֶּהוּן הַמְּשִׁים וְשִׁעִירֵי עֲבוּדָה וְנֶה. וְלֹא יָמוּתוּ – הָא אִם לֹא יִרְחֲצוּ, יָמוּתוּ; שְׁבַתוּרָה נֶאֱמָרוּ כְּלָלוֹת, וּמְקַלְל לֹאוֹ אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן. אֶל הַמִּזְבֵּחַ – הַחִיצוֹן, שְׁאִין כָּאן בִּיאַת אֱהֵל מוֹעֵד, אֶלָּא בְּחִצְרָא.

וְרַחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יִמְתּוּ וְהִיתָה לָהֶם חֻק־עוֹלָם לֹו וְלִזְרָעוֹ לְדֹרֹתָם: **וַיִּקְדְּשׁוּן יְדֵיהוֹן וְרַגְלֵיהוֹן וְלֹא יָמוּתוּן וְהִי לְהוֹן קָדָם עֲלֵם לִיָּה וְלְבְנוֹהֵי לְדֹרֵיהוֹן:**

וְלֹא יָמוּתוּ – לְחִיב מִיתָה עַל הַמְּשַׁמֵּשׁ בַּמִּזְבֵּחַ וְאִינוּ רְחוּץ יְדִים וְרַגְלִים; שְׁהִמִּיתָה הָרֵאשׁוֹנָה לֹא שְׁמַעְנּוּ אֶלָּא עַל הַנִּכְנָס לְהִיכָל.

וַיְדַבֵּר יְיָ־הוֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: **וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:**

וְאִתָּה קִחֲלֶךָ בְּשָׁמַיִם רֵאשׁ מְר־דְּרוֹר חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְקוֹנְמוֹ־בְּשָׁם מִחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם וּקְנֵה־בְּשָׁם חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם: **וְאִתָּ סַב לָךְ בּוֹסְמִין רֵישָׁא מִיָּא דְכִנְיָא מִתְקַל חֲמִישׁ מֵאָה וְקוֹנְמוֹן בְּשָׁם פְּלִגּוּתִיָּה מִתְקַל מֵאֲתוֹן וְחֲמִשִּׁין וּקְנֵי בּוֹסְמָא מִתְקַל מֵאֲתוֹן וְחֲמִשִּׁין:**

בְּשָׁמַיִם רֵאשׁ – חֲשׂוּבִים. וְקוֹנְמוֹ בְּשָׁם – לְפִי שְׁהַקְנָמוֹן קִלְפַת עֵץ הוּא, יֵשׁ שֶׁהוּא טוֹב, וְיֵשׁ בּוֹ רֵיחַ טוֹב וְטַעַם, וְיֵשׁ שְׁאִינוּ אֶלָּא כְּעֵץ, לְכַד הַצֶּרֶף לּוֹמַר קוֹנְמוֹ בְּשָׁם, מִן הַטּוֹב. מִחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם – מִחֲצִית הַבָּאָתוֹ תֵּהֵא חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם; נִמְצָא כְּלוֹ חֲמֵשׁ מֵאוֹת, כְּמוֹ שְׁעוֹר מֶר דְּרוֹר. אִם כּוֹ, לְמָה נֶאֱמַר בּוֹ חֲצָאִין גְּזֵרַת הַכְּתוּב הוּא לְהַבְיָאוֹ לְחֲצָאִין, לְהַרְבּוֹת בּוֹ שְׁמֵי הַכְּרַעוֹת; שְׁאִין שׁוֹקְלִין עֵין כְּעֵין. וְכּוֹ שְׁנוּיָה בְּכַרְתוֹת. קְנֵה בְּשָׁם – קְנֵה שֶׁל בְּשָׁם. לְפִי שְׁיֵשׁ קָנִים שְׁאִינוּ שֶׁל בְּשָׁם, הַצֶּרֶף לּוֹמַר בְּשָׁם. חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם – סָד מִשְׁקָל כְּלוֹ.

וְקִדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשָׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשִׁמּוֹן זֵית הֵיין: **וַיִּקְצִיעַתָּא מִתְקַל חֲמִישׁ מֵאָה בְּסַלְעֵי קוּדְשָׁא וּמִשַׁח זֵיתָא מְלֵי הַיַּנָּא:**

וְקִדָּה – שֵׁם שֶׁרֵשׁ עֲשׂוּב, וּבְלִשׁוֹן חֲכָמִים קְצִיעָה. הֵיין – שְׁנַיִם עֲשָׂר לַגִּין. וְנִחְלְקוּ בּוֹ חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: בּוֹ שְׁלֶקוּ אֵת הָעֶקְרִין. אָמַר לּוֹ רַבִּי הַיּוֹדֵה: וְהֵלֵא לְסוּד אֵת הָעֶקְרִין אִינוּ סַפֵּק אֶלָּא שְׁרָאוּם בְּמַיִם, שְׁלֵא יִבְלְעוּ אֵת הַשִּׁמּוֹן; וְאַחַר כִּד הִצִּיף עֲלֵיהֶם הַשִּׁמּוֹן, עַד שֶׁקָּלַט הַרִיט, וְקִפְחוּ לְשִׁמּוֹן מֵעַל הָעֶקְרִין.

וְעֵשִׂית אֹתוֹ שִׁמּוֹן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ רַקַח מְרַקַחַת מַעֲשֵׂה רַקַח שִׁמּוֹן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה: **וְתַעֲבִיד יִתִּיה מִשַׁח רַבּוֹת קוּדְשָׁא בּוֹסָם מְבוֹסָם עוֹבָד בּוֹסְמָנוּ מִשַׁח רַבּוֹת קוּדְשָׁא יִהְיֶה:**

רַקַח מְרַקַחַת – רַקַח שֵׁם דְּבַר הוּא, וְהַטַּעַם מוֹכִיחַ, שֶׁהוּא לְמַעְלָה, וְהָרִי הוּא כְּמוֹ "רַקַע", "רַגַע"; וְאִינוּ כְּמוֹ "רַגַע הַיָּם" וְכְמוֹ "רַקַע הָאֶרֶץ", שֶׁהַטַּעַם לְמַטָּה. וְכָל דְּבַר הַמְּעַרְבַּב בְּחִבְרוֹ עַד שֶׁנֶּהָ קוֹפֵס מִנָּה אוֹ רֵיחַ אוֹ טַעַם, קְרוּי מְרַקַחַת. רַקַח מְרַקַחַת – רַקַח הָעֲשׂוּי עַל יְדֵי אֲמָנוֹת וְתַעֲרוּבוֹת. מַעֲשֵׂה רַקַח – שֵׁם הָאֲמֹן בְּדַבָּר.

וּמִשְׁחַת בּוֹ אֶת־אֱהֵל מוֹעֵד וְאֵת אֲרוֹן הָעֵדוּת: **וְתַרְבִּי בֵיָה יַת מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיַּת אֲרוֹנָא דְּסִדְהוֹתָא:**

וּמִשְׁחַת בּוֹ – כָּל הַמְּשִׁיחוֹת כְּמִין כ"י וְנִגִּית, חוּץ מִשְׁל מְלָכִים, שֶׁהוּן כְּמִין גִּזְרָא.

וְאֶת־הַשְּׁלֵחָן וְאֶת־כְּלֵי־כִלְיוֹ וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־כְּלֵיָה וְאֵת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת: **וַיַּת פְּתוּרָא וַיַּת כָּל מְנוּהֵי וַיַּת מְנַרְתָּא וַיַּת מְנַהָא וַיַּת מַדְבַּחָא דְּקִטְרַת בּוֹסְמִיָּא:**

וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כְּלֵי־כִלְיוֹ וְאֶת־הַפִּיר וְאֶת־כְּנֹו: **וַיַּת מַדְבַּחָא דְּעֲלֵתָא וַיַּת כָּל מְנוּהֵי וַיַּת פִּיּוּרָא וַיַּת בְּסִיסִיָּה:**

וְקִדְשַׁת אֹתָם וְהִיוּ קֹדֶשׁ הַדְּשִׁים כְּלֵי־הַנִּגְעָה בָהֶם יִקְדָּשׁ: **וַיִּקְדִּישׁ יִתְהוֹן וַיַּתְהוֹן קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין כָּל דְּיִקְרַב בְּהוֹן יִתְקַדֵּשׁ:**

וְקִדְשַׁת אֹתָם – מְשִׁיחָה זֹו מְקַדְּשֶׁתָם לְהִיּוֹת קֹדֶשׁ קְדָשִׁים; וְמָה הִיא קְדָשְׁתָם כָּל הַנִּגְעָה וְגוֹמַר: כָּל הַרְאִוִי לְכֵלֵי שְׂרַת, מִשְׁנַכְנַס לְתוֹכוֹ, קְדוּשׁ קְדָשַׁת הַגּוֹרֵף לְהַפְסֵל בְּיוֹצָא וְלִינָה וְטַבּוּל יוֹם, וְאִינוּ נִפְדָּה לְצִאת לְחֵלּוּן. אֲבָל דְּבַר שְׁאִינוּ רְאוּי לָהֶם אִין מְקַדְּשִׁין, וְשְׁנוּיָה הִיא מִשְׁנָה שְׁלֵמָה אֲצֵל מִזְבַּח; מִתּוֹךְ שֶׁנֶּאֱמַר: "כָּל הַנִּגְעָה בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ", שׁוֹמֵעַ אֲנִי בֵין רְאוּי בֵין שְׁאִינוּ רְאוּי תַלְמוּד לּוֹמַר כְּבָשִׁים; מָה כְּבָשִׁים רְאוּיִים, אַף כָּל רְאוּי. כָּל מְשִׁיחַת מִשְׁכַּן וְכַהֲנָיִם וּמְלָכִים

מתרגם לשון רבוי, לפי שאין צורך משיחתו אלא לגדלה, כי כן יסד המלך שנה חנוכה גדלתו. ושאר משיחות, כגון רקיקין משיחיו, "וראשית שמנים משחו", לשון ארמית בהן פלשון עברית.

וְאֶת־אֶהְרֹן וְאֶת־בְּנָיו תַּמְשִׁיחַ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם לְכַהֵן לִי:
וְיֵת אֶהְרֹן וְיֵת בְּנוֹהֵי תְרַבִּי וְיִתְקַדְּשׁ יִתְהוֹן לְשִׁמְשָׁא
הַדְּמִי:

וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבַּר לֵאמֹר שְׁמֹן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה
זֶה לִי לְדֹרֹתֵיכֶם:
וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּמְלִיל לְמִימַר מִשַׁח רַבּוֹת קוֹדֶשׁא יְהִי
דִּין קְדָמִי לְדַרְיִכוֹן:

לדומים – מפאן למדו רבותינו לומר שכלו קים לעתיד לבא. זה – בגימטריא תריסר לגיו הוו.

עַל־בֶּשֶׂר אָדָם לֹא יִסָּד וּבְמִתְכַנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כְּמַהוּ קֹדֶשׁ
הוּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכֶם:
עַל בֶּשֶׂר אָדָם לֹא יִסָּד – עַל בֶּשֶׂר אָדָם לֹא יִסָּד – מִן הַשְּׁמֹן הַזֶּה עֲצָמוֹ. וּבְמִתְכַנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כְּמַהוּ – בְּסִכּוֹם
סִמְמָנֵיו לֹא תַעֲשׂוּ אַחֵר כְּמַהוּ בְּמִשְׁקַל סִמְמָנָיו הַלְלוּ לְפִי מִדַּת הַיּוֹן שְׁמֹן. אֲבָל אִם פָּחַת אוֹ רִבָּה סִמְמָנָיו לְפִי מִדַּת הַיּוֹן שְׁמֹן, מִתָּר. וְאִם הַעֲשׂוֹי בְּמִתְכַנְתּוֹ שֶׁל
זֶה, אִין הַסֵּף מִמֶּנּוּ סִיב, אֲלֵא הַרוֹקְחוֹ. וּבְמִתְכַנְתּוֹ – לְשׁוֹן חֻשְׁבוֹן, כְּמוֹ "מִתְכַנְתָּ הַלְבָנִים". וְכֵן "בְּמִתְכַנְתָּה" שֶׁל קִטְרֵת.

אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כְּמַהוּ וְאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל־זָר וְנִכְרַת
מַעֲמָיו:
אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כְּמַהוּ וְאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל־זָר וְנִכְרַת – מֵאוֹתוֹ שֶׁל מִשְׁחָה. עַל זָר – שְׁאִינוֹ צָרָה כְּהִנָּה וּמַלְכוּת.

וַיֹּאמֶר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סָמִים נְטָף וּשְׁחַלְתָּ
וְחַלְבֹנָה סָמִים וּלְבֹנָה זָכָה בַד בַּבַּד יִהְיֶה:
וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה סֵב לָךְ בּוֹסְמִין נְטוּפָא וְטוּפְרָא וְחַלְבוֹנָתָא
בּוֹסְמִין וּלְבוֹנָתָא דְכִיתָא מִתְקַל בְּמִתְקַל יְהִי:

נטף – הוא צרי; ועל שאינו אלא שרף הנוטף מעצי הקטף – קרוי נטף, ובלעז גומ"א. והצרי קורין לו תירייק"א. ושחלת – שרש בשם חלק ומצהיר כצפרו, ובלשון המשנה קרוי צפרו; וזהו שתרגם אונקלוס: טופרא. וחלבנה – בשם שריחו רע, וקורין לו גלבנא ומנאה הכתוב בין סממני הקטרת, ללמדנו שלא יקל בעינינו לצרף עמנו באגדת תעניותינו ותפלותינו את פושעי ישראל, שיהיו נמנין עמנו. סמים – אחרים. ולבנה זכה – מפאן למדו רבותינו, אחד עשר סממנין נאמרו לו למשה בסיני: מעוט סמים – שנים; נטף ושחלת וחלבנה – שלשה, הרי חמשה. סמים – לרבות עוד כמו אלו, הרי עשר; ולבנה – הרי אחד עשר. ואלו הן: הצרי והצפרו, החלבנה והלבונה, מר וקציעה, שבלת נרד וכרפס, הרי חמשה; שהשפלת ונרד אחד, שהנרד דומה לשבלת. הקשט והקלופה והקנמון, הרי אחד עשר. בורית פרשינה אינו נקטר, אלא בו שפין את הצפרו, ללבנה שפתה נאה. בד בבד יתנה – אלו הארבעה הנזכרים כאן יהיו שוין, משקל במשקל, כמשקלו של זה כף משקלו של זה; וכן שנינו: הצרי והצפרו, החלבנה והלבונה, משקל שבעים שבעים מנה. ולשון בד – נראה בעיני שהוא לשון "יחיד", אחד באחד, יתנה זה כמו זה.

וַעֲשִׂיתָ אֹתָהּ קִטְרֵת רִקַח מַעֲשֵׂה רִוְקַח מְמַלַח טְהוֹר
קֹדֶשׁ:
וְתַעֲבִיד יִתָּה קִטְרֵת בּוֹסְמִין בּוֹסֵם עוֹבֵד בּוֹסְמָנוּ מְעַרְב
דְּכִי לְקוֹדֶשׁא:

ממלח – כתרוממו, מערב, שיערב שחיקתו יפה יפה עם זה. ואומר אני שדומה לו "וייראו המלחים"; "מלחיה וחובליה", על שם שמהפכין את המים במשוטות פשמנהיגים את הספינה כאדם המהפך בפך ביצים טרופות, לערבן עם המים. וכל דבר שהאדם רוצה לערב יפה יפה, מהפכו באצבע או בכף. ממלח טהור קודש – ממלח יתנה, וטהור יתנה, וקודש יתנה.

וּשְׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הַדָּל וְנִתְתָּה מִמֶּנָּה לְפָנֵי הַעֲדַת בְּאֵהָל
מוֹעֵד אֲשֶׁר אֹנֵעַד לָךְ שְׁמָה קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים תִּהְיֶה לְכֶם:
וְתַשְׁחֹק מִנָּה וְתַדִּיק וְתִתִּין מִנָּה קָדָם סְהַדוּתָא בְּמִשְׁפַּן
זְמָנָא דְאַזְמִין מִימְרֵי לָךְ תַּמָּן קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין תְּהִי לְכוֹן:

ונתתה ממנה וגומר – היא קטרת שבכל יום יום שעל מזבח הפנימי, שהיא באהל מועד. אשר אונעד לך שמה – כל מועדי דבור שאקבע לך, אני קובעם לאותו מקום.

וְהַקִּטְרֵת אֲשֶׁר תַעֲשֶׂה בְּמִתְכַנְתָּה לֹא תַעֲשׂוּ לְכֶם קֹדֶשׁ
תִּהְיֶה לָךְ לִי־הוּא:
וְקִטְרֵת בּוֹסְמִין דְתַעֲבִיד בְּדַמוּתָהּ לֹא תַעֲבִדוּן לְכוֹן
קוֹדֶשׁא תְּהִי לָךְ קָדָם יְיָ:

במתכנתה – במננו סממניה. קודש תהיה לך לה' – שלא מעשנה אלא לשמי.

אִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כְּמוֹהָ לְהַרִיחַ בָּהּ וְנִכְרַת מַעֲמָיו:
לְהַרִיחַ בָּהּ – אֲבָל עוֹשֶׂה אֹתָהּ בְּמִתְכַנְתָּה מִשְׁלַח כְּדֵי לְמַכְרָה לְצַבוּר.

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמְלִיל יְיָ עַם מֹשֶׁה לְמִימַר:

רָאָה קָרָאתִי בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל בְּנ־אוּרִי בְּנ־חֹר לְמַטֵּה
דִּיהוּדָה:
חֲזִי דְרַבִּיתִּי בְּשׁוֹם בְּצַלְאֵל בְּרִי אוּרִי בְרִי חֹר לְשִׁבְטָא
דִּיהוּדָה:

קראתי בשם – לעשות מלאכתי, את בצלאל.

ואמלא אתו רות א-להים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל-מלאכה:
ואשלימית עמיה רות מן קדם יי בחכמה ובסוכלתנו ובמדע ובכל עבידא:

בחכמה – מה שאדם שומע דברים מאחרים ולמד. ובתבונה – מבין דבר מלבו מתוך דברים שלמד. ובדעת – רוח הקדש.

לחשב מחשבת לעשות בזהב ובכסף ובנחשת:
לאלפא אומנון למעבד בדהבא ובכסףא ובנחשא:

לחשב מחשבת – אריגת מעשה חושב.

ובתרשת אבן למלאת ובתרשת עץ לעשות בכל-מלאכה:
ובאומנות אבן טבא לאשלמא ובנגרות אעא למעבד בכל עבידא:

ובתרשת – לשון אומנות, כמו "תרש חכם". ואונקלוס פרש ושה בפרוש, שאמן אבנים קרוי אמן, ותרש עץ קרוי נגר. למלאת – להושיבה במשכבת שלה במלואה, לעשות המשכבת למדת מושב האבן ועבנה.

ואני הגה נתתי אתו את אהליאב בן-אחיסמך למטה-דן ובלב כל-חכם-לב נתתי חכמה ועשו את כל-אשר צויתך:
ואנא הא יהבית עמיה ית אהליאב בר אחיסמך לשבטא דדן ובלב כל חפמי לבא יהבית חכמתא ועבדון ית כל דפקידתך:

ובלב כל חכם לב וגומר – ועוד שאר חכמי לב שבכם, וכל אשר נמתי בו חכמה, ועשו את כל אשר צויתך.

את אהל מועד ואת-הארן לעדת ואת-הכפרת אשר עליו ואת כל-כלי האהל:
ית משפן זמנא וית ארונא לסהדותא וית כפורתא דעלוהי וית כל מני משפנא:

ואת הארון לעדת – לצרף לוחות העדות.

ואת-השלחן ואת-כליו ואת-המנרה ואת-ההרה ואת-כל-כליה ואת מזבח הקטרת:
ות פתורא ות מנוהי ות מנרתא דכיתא ות כל מנהא ות מדבחא דקטרת בוסמיא:

ההרה – על שם "נהב טהור".

ואת-מזבח העלה ואת-כל-כליו ואת-הפיור ואת-כפנו:
ות מדבחא דעלתא ות כל מנוהי ות פיורא ות בסיסיה:

ואת בגדי השרד ואת-בגדי הקדש לאהרן הפהן ואת-בגדי בניו לכהן:
ות לבושי שמושא ות לבושי קודשא לאהרן כהנא ות לבושי בנוהי לשמשא:

ואת בגדי השרד – אומר אני לפי פשוטו של מקרא, שאי אפשר לומר שבבגדי כהנה מדבר, לפי שנאמר אצלם: "ואת בגדי הקדש לאהרן הפהן ואת בגדי בניו לכהן". אלא אלו בגדי השרד הם בגדי התכלת והארגמן ותולעת שני האמורים בפרשת מסעות: ונתנו עליו בגד תכלת, ונתנו עליו בגד ארגמן, ונתנו עליהם בגד תולעת שני. ונראין דברי, שנאמר: "ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי שרד לשרת בקדש" ולא הזכר שש עמהם; ואם בבגדי כהנה מדבר, לא מצינו באחד מהם ארגמן או תולעת שני בלא שש. **בגדי השרד** – יש מפרשים לשון עבודה ושרות, כמרגומו: "לבושי שמושא", ואין לו דמיון במקרא. ואני אומר שהוא לשון ארמי, כמרגום של "קלעים" ומרגום של "מכבר", שהיו ארוגים במחט, עשויים נקבים נקבים, לצידוי"ן בלעז.

ואת שמן המשחה ואת-קטרת הסמים לקדש ככל אשר-צויתך ועשו:
ות משחא דרבותא ות קטרת בוסמיא לקודשא ככל דפקידתך ועבדון:

ואת קטרת הסמים לקדש – לצרף הקטרת הניכל, שהוא קדש.

ויאמר י-הוה אל-משה לאמר:
ואמר יי למשה למימר:

ואתה דבר אל-בני ישראל לאמר אף את-שבתתי תשמרו פי אות הוא ביני וביניכם לדרתכם לדעת פי אני י-הוה מקדשכם:
ואת מליל עם בני ישראל למימר ברום ית יומי שבאי דילי תשרון ארי את היא בין מימרי וביניכון לדריכון למדע ארי אנא יי מקדשכון:

ואתה דבר אל בני ישראל – ואתה, אף על פי שהפקדתיך לצוותם על מלאכת המשכן, אל יקל בעיניך לדחות את השבת מפני אותה מלאכה. אף את שבתתי תשמרו – אף על פי שתהיו רדופין וריוזין בוריוזות המלאכה, שבת אל תדחה מפניה. כל אפיו ורקיו מעוטיו, למעט שבת ממלאכת המשכן. פי אות הוא ביני וביניכם – אות גדולה היא בינינו, שבסמך בכם, בהנחילי לכם את יום מנוחתי למנוחה. לדעת – האמות בה, פי אני ה' מקדשכם.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם מִחֻלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָל־הַעֲשֵׂה בָהּ מְלֹאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמִּיהָ:
וְתִטְרוּן יַת שַׁבְּתָא אַרְי קוּדְשָׁא הִיא לְכוּן דִּיחֻלְלָהּ אַתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל אַרְי כָּל דִּיעֲבִיד בַּה עֲבִידְתָּא וְיִשְׁתִּיבִי אַנְשָׁא הַהוּא מִגּו עַמִּיהָ:

מוֹת יוּמָת – אִם יֵשׁ עֲדִים וְהִתְרַאָּה. וְנִכְרְתָה – בְּלֹא הִתְרַאָּה. מִחֻלְלֶיהָ – הַנּוֹהֵג בָּהּ חֵל בְּקִדְשָׁתָהּ.

שֵׁשֶׁת יָמִים יַעֲשֶׂה מְלֹאכָהּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבְּתוֹן קֹדֶשׁ לִי-הִנֵּה כָל־הַעֲשֵׂה מְלֹאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מוֹת יוּמָת:
שֵׁשֶׁת יוֹמִין תַּתְעַבִּיד עֲבִידְתָּא וּבַיּוֹמָא שְׁבִיעֵאָה שַׁבָּא שַׁבְּתָא קוּדְשָׁא קָדָם יְיָ כָּל דִּיעֲבִיד עֲבִידְתָּא בַיּוֹמָא דְשַׁבְּתָא אַתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל:

שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן – מְנוּחַת מְרֻגָּע, וְלֹא מְנוּחַת עֲרָא. **שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן** – לְכָךְ כָּפְלוּ הַכְּתוּב, לומר שְׁאִסוּר בְּכָל מְלֹאכָה, אֲפִלוּ אֲכָל נֶפֶשׁ. וְכֵן יוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׁנֶאֱמַר בוֹ: "שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֶם", אִסוּר בְּכָל מְלֹאכָה. אֲכָל יוֹם טוֹב לֹא נֶאֱמַר בוֹ כִּי אִם "בַּיּוֹם הַרְּאִשׁוֹן שַׁבְּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבְּתוֹן", אִסוּרִים בְּכָל מְלֹאכָת עֲבוּדָה, וּמִתְרִים בְּמִלְאֲכַת אֲכָל נֶפֶשׁ. **קֹדֶשׁ לֵה'** – שְׁמִירַת קִדְשָׁתָהּ לְשָׁמַי וּבְמִצְוֹתָי.

וְשָׁמְרוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדַרְתָּם בְּרִית עוֹלָם:
וְיִטְרוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת שַׁבְּתָא לְמַעַבְד יַת שַׁבְּתָא לְדַרְיָהוֹן קָדָם עֲלָם:

בְּיַד וּבִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֹת הוּא לְעֲלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה י-הוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת וַיִּנְפָשׁ:
בֵּין מִימְרֵי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת הִיא לְעֲלָם אַרְי שַׁבָּא יוֹמִין עֲבִיד יְיָ יַת שְׁמִיָּא וְיַת אַרְעָא וּבַיּוֹמָא שְׁבִיעֵאָה שַׁבָּת וַיִּנְפָשׁ:

וַיִּנְפָשׁ – כִּתְרֻגוּמוֹ: "וַיִּנַּח". וְכָל לַשׁוֹן נֶפֶשׁ הוּא לַשׁוֹן נֶפֶשׁ, שְׁמִשִּׁיב נֶפֶשׁוֹ וּנְשִׁימָתוֹ בְּהַרְגִיעוֹ מִטְרַח הַמְּלֹאכָה. וְיָמִי שְׁפָתוֹב בוֹ "לֹא יִיעַף וְלֹא יִיגַע" וְכָל פְּעֻלוֹ בְּמִצְוֹתָי, הַכְּתִיב מְנוּחָה לְעַצְמוֹ, לְשׁוֹר הָאֲזָן מֵה שְׁהִיא יְכוּלָה לְשַׁמַּע.

שְׁנֵי פְרָשַׁת הַעֲגֹל

וַיִּתֵּן אֶל־מֹשֶׁה כְּכֹל־אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲתוֹ בְּהָר סִינַי שְׁנֵי לְחֹת הַעֲדֹת לְחֹת אֲבָן כְּתָבִים בְּאֶצְבָּע א-לֵהִים:
וַיְהִי לְמֹשֶׁה כַּד שִׁיבִי לְמַלְלָא עַמִּיהָ בְּטוֹרָא דְסִינַי תַּרְיִן לוחֵי סֵהֲדוּתָא לוחֵי אַבְנָא כְּתִיבִין בְּאֶצְבָּעָא דִּינִי:

וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה וּגְמוֹר – אִין מִקְדָּם וּמֵאַחַר בַּתּוֹרָה: מַעֲשֵׂה הַעֲגֹל קוֹדָם לְצוּוֵי מְלֹאכַת הַמְּשָׁכָן יָמִים רַבִּים הָיָה. שְׁהָרִי בְּשַׁבְּעָה עֶשְׂרִי בְּתַמּוּזֵי נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחֹת, וּבַיּוֹם הַכַּפּוּרִים נִתְרַצָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְלִמְחַרְתֵּי הַתְּחִילוֹ בְּנִדְבַת הַמְּשָׁכָן, וְהִקָּם בְּאֶחָד בְּנִיטָן. **כְּכֹל־אֲשֶׁר** – כְּכֹל־אֲשֶׁר כְּתִיב, חֶסֶד; שְׁנִמְסָרָה לוֹ תּוֹרָה בְּמִתְנָה, כְּכֹל־לְחֹתָן, שְׁלֹא הָיָה יְכוּל לְלַמֵּד כְּלָה בְּזַמַּן מוּעֵט כְּזֶה. דְּבַר אַחַר: מֵה כְּלָה מִתְקַשְׁטֵת בְּעֵשְׂרִים וְאַרְבָּעָה קוֹשׁוּטִין, הֵן הָאֲמוּרִים בְּסִפְרֵי יִשְׁעִיָה, אֶף תַּלְמִיד חֶסֶד צָרִיף לְהִיּוֹת בְּקִי בְּעֵשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סְפָרִים. **לְדַבֵּר אֲתוֹ** – הַחֻקִּים וְהַמְּשָׁפְטִים שֶׁבּוֹאֵלָה הַמְּשָׁפְטִים. **לְדַבֵּר אֲתוֹ** – מִלְּמַד שְׁהָיָה מֹשֶׁה שׁוֹמֵעַ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְחוֹזְרִין וְשׁוֹנִין אֶת הַהֲלָכָה שְׁנִיָּהֵם נִסָּד. **לְחֹת** – לְחֹת כְּתִיב, שְׁהִיוּ שְׁתֵּיהֶן שְׁוֹת.

וַיִּרְא הָעָם כִּי־בָשַׂשׁ מֹשֶׁה לְרַדֵּת מִוַּי־הָהָר וַיִּקְהַל הָעָם עַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם | עֲשֵׂה־לָנוּ אֱ-לֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לְפָנֵינוּ כִּי־יָנֶה | מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הִעֲלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יַדְעֵנוּ מַה־הָיָה לוֹ:
וַחֲזָא עַמָּא אַרְי אוֹחַר מֹשֶׁה לְמִיחַת מִן טוֹרָא וְאֶתְכַנִּישׁ עַמָּא עַל אַהֲרֹן וַאֲמָרוּ לֵיה קוּם עֲבִיד לָנָא דְחֵלָן דִּיהֶכָן קְדַמְנָא אַרְי דִּין מֹשֶׁה גּוּבְרָא דְאֶסְקֵנָא מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם לֹא יַדְעֵנָא מַה הָיָה לֵיה:

כִּי בָשַׂשׁ מֹשֶׁה – כִּתְרֻגוּמוֹ, לַשׁוֹן אַחֲוִר; וְכֵן: "בָּשַׂשׁ רִכְבּוֹ"; "וַיִּנְחִילוֹ עַד בּוֹשׁ". כִּי כְּשֶׁעָלָה מֹשֶׁה לְהָר, אָמַר לָהֶם: לְסוּף אַרְבַּעִים יוֹם אָנִי בָּא, בְּתוֹךְ שֵׁשׁ שָׁעוֹת. כְּסִבּוּרִים הֵם שְׁאוֹתוֹ יוֹם שְׁעָלָה – מִן הַמְּנַנֵּן הוּא; וְהוּא אָמַר לָהֶם שְׁלָמִים, אַרְבַּעִים יוֹם וְלִילוֹ עִמּוֹ, וַיּוֹם עָלִיתוֹ אִין לִילוֹ עִמּוֹ. שְׁהָרִי בְּשַׁבְּעָה בְּסִינַן עָלָה, נִמְצָא יוֹם אַרְבַּעִים בְּשַׁבְּעָה עֶשְׂרִי בְּתַמּוּזֵי. בְּשֵׁשֶׁה עֶשְׂרִי בָּא הַשָּׁטָן וְעַרְבָב אֶת הָעוֹלָם, וְהִרְאָה דְמוּת חֹשֶׁךְ וְאֶפְלָה וְעַרְבּוּבָיָא, לומר: וְדָאִי מֵת מֹשֶׁה, לְכָךְ בָּא עַרְבּוּבָיָא לְעוֹלָם. אָמַר לָהֶם: מֵת מֹשֶׁה, שְׁכַכְרָ בָּאוּ שֵׁשׁ שָׁעוֹת וְלֹא בָּא וְכוּלִיָּה, כְּדָאִיתָּא בְּמִסְכַּת שַׁבָּת. וְאִי אֲפִשֶׁר לומר שְׁלֹא טַעוּ אֵלָּא בַּיּוֹם הַמְּעַנָּן בֵּין קָדָם חֲצוֹת בֵּין אַחַר חֲצוֹת; שְׁהָרִי לֹא יָרַד מֹשֶׁה עַד יוֹם הַמְּחַרְתֵּי, שְׁנֶאֱמַר: "וַיִּשְׁכַּמּוּ מִמְּחַרְתֵּי וַיַּעֲלוּ עֹלֹת". אֲשֶׁר יִלְכוּ לְפָנֵינוּ – אֵלֵהוֹת הַרְבָּה אוֹו לָהֶם. **כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ** – כְּמִין דְמוּת מֹשֶׁה הִרְאָה לָהֶם הַשָּׁטָן, שְׁנוֹשָׂאִים אוֹתוֹ בְּאוֹרֵי רִקִיעַ הַשָּׁמַיִם. אֲשֶׁר הִעֲלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם – וְהָיָה מוֹרָה לָנוּ הַדְּרָף אֲשֶׁר נִעְלָה בָּהּ; עַתָּה צָרִיכִין אֲנִי לְאֵלֵהוֹת אֲשֶׁר יִלְכוּ לְפָנֵינוּ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אַהֲרֹן פָּרְקוּ נַזְמֵי הַזֹּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשִׁיכֶם בְּנִיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְהִבִּיאוּ אֵלָי:
וַאֲמַר לְהוֹן אַהֲרֹן פְּרִיקוּ קֹדְשֵׁי דְדַהֲבָא דְבְּאוּדְנֵי נְשִׁיכוֹן בְּנִיכוֹן וּבְנֹתֵיכוֹן וְאִיתוֹ לְוַתִּי:

בְּאָזְנֵי נְשִׁיכֶם – אָמַר אַהֲרֹן בְּלִבּוֹ: הַנְּשִׁים וְהַיְלָדִים חֲסִים בְּמִכְשִׁיטֵיהוֹן הֵן; שְׁמָא יִתְעַכֵּב הַדְּבַר, וּבְתוֹךְ כֶּף יָבֵא מֹשֶׁה. וְהֵם לֹא הִמְתִּינוּ, וּפְרִיקוּ מֵעַל עַצְמוֹן. פְּרִיקוּ – לַשׁוֹן צְוּוִי, מִגְזַרְת "פְּרִיק" לְיַחֲסִיד, כְּמוֹ "בְּרִכּוֹ" מִגְזַרְת "בְּרַף".

וַיִּתְּפְּרְקוּ כָל־הָעָם אֶת־נַזְמֵי הַזֹּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם וַיָּבִיאוּ אֵלֵי־אַהֲרֹן:
וּפְרִיקוּ כָּל עַמָּא יַת קֹדְשֵׁי דְדַהֲבָא דְבְּאוּדְנֵיהוֹן וְאִיתִיאוּ לְוַת אַהֲרֹן:

וַיִּתְפַּקְרוּ – לְשׁוֹן פְּרִיקַת מִשָּׂא; כְּשֶׁנִּטְלוּם מְאַזְנִיָּהֶם, נִמְצְאוּ הֵם מִפְּקָרִים מִזְמִיָּהֶם, דִּישְׁקָרִי"ר בְּלִעּוֹ. אֵת נִזְמִי – כְּמוֹ מִזְמָמִי; כְּמוֹ "כְּצֵאתִי אֶת הָעִיר", מִן הָעִיר.

וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיַּצַּר אֹתוֹ בַּחֲרֹט וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מִסַּכָּה וַיֵּאמְרוּ אֱלֹהֵי אֶלְהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵעֲלִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:
וַנְּסִיב מִיַּדְהוֹן וַצַּר יְתִיה בְּזִיפָא וְעַבְדִּיה עֵיגֶל מִתְכָּא וַאֲמָרוּ אֵלֵינוּ דְחִלְתָּךְ יִשְׂרָאֵל דְּאֶסְקוּךָ מֵאֶרְעָא דְּמִצְרָיִם:

וַיַּצַּר אוֹתוֹ בַּחֲרֹט – יש לתרגמו בשני פנים: האחד, "ויצר" – לשון קשירה; "בחרט" – לשון סודר, כמו "והמטפחות והחריטים"; "ויצר כפרים כסו בשני חרטים". והשני, ויצר – לשון צורה; בחרט – כלי אמנות הצורפין, שחורצין וחורטין בו צורות בזהב, כעט סופר החורט אותיות בלוחות ופנקסין, כמו "וכתב עליו בחרט אגוש". וזהו שתרגם אונקלוס: "וצר יתיה בזיפא", לשון זיוף; הוא כלי אמנות שחורצין בו בזהב אותיות ושקדים, שקורין בלעז ניא"ל, ומזיפין על ידו חותמות. עגל מסכה – כיון שהשליכו לאור בכור, באו מלשפי ערב רב שעלו עמם ממצרים ועשאוהו בקשפים. ויש אומרים: מיכה הנה שם, שניצא מתוך דמוסי בנגן שנתמעה בו במצרים, והנה בנדו שם וטס שכתב בו משה: "עלה שור, עלה שור", להעלות ארוננו של יוסף מתוך גילוס, והשליכו לתוך הכור ויצא העגל. מסכה – לשון מתכת. דבר אחר: מאה עשרים וחמשה קנטרין זהב היו בו, כגימטריא של מסכה. אלה א-להיה – ולא נאמר "אלה א-להינו", מפאן שערב רב שעלו ממצרים הם שנקהלו על אהרן והם שעשאוהו, ואחר כך הטעו את ישראל אחריו.

וַיִּרְא אֶהָרֹן וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לִפְנָיו וַיִּקְרָא אֶהָרֹן וַיֵּאמֶר תֵּג לִי-הִנֵּה מִתְּחַר:
וַיִּרְא אֶהָרֹן וַיִּבְנֵא מִדְּבַחָא קְדָמוּהִי וַקְרָא אֶהָרֹן וַאֲמַר תְּגָא קְדָם יְיָ מִתְּחַר:

וַיִּרְא אֶהָרֹן – שָׁהֵגָה בו רוח חיים, שנאמר: בתבנית שור אכל עשב. וראה שהעלים מעשה שטן, ולא הנה לו פה לדחותם לגמרי. ויבן מזבח – לדחותם. ויאמר תג לה' מחר – ולא היום, שמא יבא משה קדם שיעבדוהו. והו פשוטו. ומדרשו בניקרא רבה: דברים הרבה ראה אהרן; ראה חור בן אחותו, שָׁהֵגָה מוכיחם ונהרגוהו. וזהו ויבן מזבח לפניו, ויבן מזבח לפניו. ועוד ראה נאמר: מוטב שיתלה בי הסרחון ולא בך. ועוד ראה נאמר: אם הם בונים את המזבח, זה מביא צרור וזה מביא אבן ונמצאת מלאכתן עשויה בכת אחת; מתוך שאני בונה אותו ומתעצל במלאכתו, בין כך ובין כך משה בא. תג לה' – בלבבו הנה לשמים; בטוח הנה שיבא משה ויעבדו את המקום.

וַיִּשְׁפִּימוּ מִמַּחֲרָת וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּגְשׂוּ שְׁלָמִים וַיֵּשֶׁב הָעָם לְאַכֹּל וְשֵׂתוֹ וַיִּקְמוּ לְצַחֵק:
וַאֲקַדִּימוּ בַיּוֹמָא דְּבִתְרוּהִי וַאֲסִיקוּ עֲלֵנוּ וַקְרִיבוּ נִכְסָן וַאֲסַחַר עֲמָא לְמִיכַל וְלְמִשְׁתֵּי וְקָמוּ לְחִיכָא:

וַיִּשְׁפִּימוּ – השטן ורזם כפי שיחטאו. לצחק – יש במשמע הנה גלוי עריות, כמו שנאמר: "לצחק בני"; ופשיוכות דמים, כמו שנאמר: "יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו". אף כאן, נהרג חור.

וַיַּזְבֵּר י-הוָה אֶל-מִנְשָׁה לְדָוִד בְּכִי שַׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הֵעֲלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:
וּמְלִיל יְיָ עִם מִשָּׁה אֵיזִיל חוֹת אַרְי חַבִּיל עִמָּךְ דְּאֶסִּיקְתָּא מֵאֶרְעָא דְּמִצְרָיִם:

וַיַּזְבֵּר – לשון קשי הוא, כמו: "ויזבר אתם קשות". לך רד – רד מגדלתך; לא נמתו לך גדלה אלא בשבילם. באותה שעה נתנדה משה מפי בית דין של מעלה. שחת עמך – "שחת העם" לא נאמר, אלא "עמך", ערב רב שקבלת מעצמך וגנרתם, ולא נמלכת בי, נאמר: טוב שיזדבקו גרים בשכינה; הם שחתו והשחיתו.

סָרוּ מִתֵּר מִן-הַדָּרָךְ אֲשֶׁר צוִיתָם עֲשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסַּכָּה וַיִּשְׁתַּחֲוּ-לוֹ וַיִּזְבְּחוּ-לוֹ וַיֵּאמְרוּ אֱלֹהֵי אֶלְהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵעֲלִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:
סָטוּ בְּפָרִיעַ מִן אוֹרְתָא דְּפַקִּידְתַּנוּן עֲבָדוּ לְהוֹן עֵיגֶל מִתְכָּא וְסָגִידוּ לִיה וַדְּבַחוּ לִיה וַאֲמָרוּ אֵלֵינוּ דְּחִלְתָּךְ יִשְׂרָאֵל דְּאֶסְקוּךָ מֵאֶרְעָא דְּמִצְרָיִם:

וַיֵּאמֶר י-הוָה אֶל-מִנְשָׁה רְאִיתִל אֶת-הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם-קִשְׂה-עֲרַף הוּא:

קשה ערף – מתזירין קשי ערפם לנגד מוכיחיהם וממאנים לשמע.

וַעֲתָה הַגִּיתָה לִי וַיִּחַר-אַפִּי בָּהֶם וְאָכַלְתִּים וְאַעֲשֵׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְּדוֹל:
וַכַּעֲנו אַנְח בְּעוֹתָךְ מִן קְדָמִי וַיִּתְקַף רוּגְזִי בְּהוֹן וַאֲשִׁיצִינוּן וַאֲעַבִּיד יְתָךְ לְעַם סָגִי:

הַגִּיתָה לִי – עדין לא שמענו שהתפלל משה עליהם, והוא אומר: "הגיתָה לי" אלא כאן פתח לו פתח, והודיעו שהדבר תלוי בו, שאם יתפלל עליהם – לא יכלם.

וַיִּחַל מִשָּׁה אֶת-פְּנֵי י-הוָה אֶלְהֵיךָ וַיֵּאמֶר לְמָה י-הוָה יִחַרְה אַפְּךָ בְּעַמָּךְ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בְּכַח גְּדוֹל וַיְבַיַּד חֲזָקָה:
וַצִּלִּי מִשָּׁה קְדָם יְיָ אֶלְהֵיה וַאֲמַר לְמָא יְיָ יִתְקַף רוּגְזָךְ בְּעַמָּךְ דְּאֶסִּיקְתָּא מֵאֶרְעָא דְּמִצְרָיִם בְּחִיל רַב וַיְבַיַּד תְּקִיפָא:

למה ה' וגומר – כלום מתקנא אלא חכם בחכם, גבור בגבור

לְמַה יֵאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרַעַה הוֹצִיאֲכֵם לְהֵרֵג אֹתָם בְּהָרִים וּלְכַלְתֵּם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה שׁוֹב מִחֲרוֹן אַפָּי וְהִנַּחְתֶּם עַל־הָרָעָה לַעֲמִידָה:

וְהִנַּחְתֶּם – הַתְעַשְׂתָּ מִחֲשֵׁבָה אַחֲרַת לְהִיטִיב לָהֶם. עַל הָרָעָה – אֲשֶׁר חֲשַׁבְתָּ לָהֶם.

זָכַר לְאַבְרָהָם לִיצְחָק וְלִישְׂרָאֵל עֲבָדָיָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּיַד יְהוָה וְנִתְדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבָּה אֶת־זַרְעֲכֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲתָן לְזַרְעֲכֶם וְנִחְלוּ לָעָלָם:

זָכַר לְאַבְרָהָם – אִם עָבְרוּ עַל עֲשֻׂרַת הַדְּבָרוֹת, אַבְרָהָם אֲבִיהֶם נִתְּנָה בְּעֶשֶׂר נְסִיווֹת, וְעַד הַיּוֹם לֹא קִבַּל שְׂכָרוֹ; תִּנְהוּ לוֹ, וְיִצְאוּ עִשָׂר בְּעֶשֶׂר. לְאַבְרָהָם לִיצְחָק וְלִישְׂרָאֵל – אִם לְשַׂרְפָּה הֵם, זָכַר לְאַבְרָהָם שֶׁמָּסַר עֲצָמוֹ לְהַשְׂרֵף עֲלֵיָהּ בְּאוֹר כַּש-דִּים; אִם לְהֵרֵגָהּ, זָכַר לִיצְחָק שֶׁפָּשַׁט צָנָאוֹ לְעַקְנָהּ; אִם לְגָלוּת, זָכַר לִיעֲקֹב שֶׁגָּלָה לְחָרוֹן. וְאִם אֵינָן נִצְלוּ בְּזִכְרוֹתָן, מָה אִתָּה אוֹמֵר לִי: "וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גָּדוֹל" וְאִם כִּסָּא שֶׁל שְׁלֹשׁ רְגָלִים אֵינּוּ עוֹמֵד לְפָנָיִךְ בְּשַׁעַת כַּעֲסָךְ, קַל וְחֹמֶר לְכַסֵּא שֶׁל רְגַל אֶחָד. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּיַד יְהוָה – לֹא נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּדָבָר שֶׁהוּא כְּלָה: לֹא בְּשָׁמַיִם וְלֹא בְּאָרֶץ, לֹא בְּהָרִים וְלֹא בְּגִבְעוֹת, אֲלֵא בְּיַד יְהוָה, שֶׁאִתָּה קִנְיָן וְשִׁבְעוּתָךְ קִנְיָת לְעוֹלָם, שְׁנֵאמַר: "בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה', וְלִיצְחָק נְאֻמַּר: "וְהִקְמַתִּי אֶת הַשְּׁבַעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אֲבִיךָ", וְלִיעֲקֹב נְאֻמַּר: "אֲנִי אֶל ש-דִּי כָּרָה וְרָבָה", נִשְׁבַּע לוֹ בְּאֵל ש-דִּי.

וְהִנַּחְתֶּם י-הוָה עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר דָּבַר לַעֲשׂוֹת לַעֲמִידָה: וְתָב יִי מִן בִּשְׁתָּא דְמַלִּיל לְמַעַבְד לַעֲמִידָה:

וַיִּפֹּן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר וַיִּשְׁנֵי לַחַת הַעֲדַת בְּיָדוֹ לַחַת כְּתָבִים מִשְׁנֵי עֲבָרֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתָבִים: מִשְׁנֵי עֲבָרֵיהֶם – הֵיוּ הָאוֹתִיּוֹת נִקְרָאוֹת; וּמַעֲשֵׂה נְסִים הָיָה.

וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה א-לֵהִים הִמָּה וְהַמְכַתֵּב מִכְתָּב א-לֵהִים הוּא חֲרוֹת עַל־הַלַּחַת: וְלֹחֲטָא עוֹבְדָא דִּי אֲנוּן וְכְתָבָא כְּתָבָא דִּי הוּא מְפָרֵשׁ עַל לֹחֲטָא:

מַעֲשֵׂה א-לֵהִים הִמָּה – כְּמִשְׁמַעוֹ: הוּא בְּכַבּוּדוֹ עֲשָׂאוֹ. דָּבָר אַחֵר, כְּאֵדָם הָאוֹמֵר לְחַבְרוֹ: כָּל עֲסָקְיוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי בְּמַלְאכָה פְּלוֹנִית; כִּי כָּל שֶׁעֲשׂוּעֵיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹרָה. חֲרוֹת – לְשׁוֹן חֲרַת וְחֲרַט אֶחָד הוּא, שְׁנֵיהֶם לְשׁוֹן חֲקוּקָא, אֲנִטִּילִי"ר בְּלַעֲזָא.

וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ אֶת־קוֹל הָעָם בְּרַעַה וַיֵּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה קוֹל מַלְחָמָה בְּמַחֲנֶה: בְּרַעַה – בְּהִרְעוּ, שֶׁהֵיוּ מְרִיעִים וְשֹׂמְחִים וְצוֹחֲקִים.

וַיֵּאמֶר אֵין קוֹל עֲנֹת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנֹת חֲלוּשָׁה קוֹל עֲנֹת אֲנָכִי שִׁמְעָה: וַיֵּאמֶר לֹא קוֹל גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל חֲלוּשָׁה וְאֵין קוֹל חֲלוּשָׁה קוֹל דְּמַחֲבָרִין קוֹל דְּמַחֲבָרִין אֲנָא שִׁמְעָה: אֵין קוֹל עֲנֹת גְּבוּרָה – אֵין קוֹל הַזֶּה נִרְאָה קוֹל עֲנִית גְּבוּרִים הַצּוֹעֲקִים נִצְחוֹן, וְלֹא קוֹל חֲלוּשִׁים, שֶׁצּוֹעֲקִים נִי אוֹ נִיסָה. קוֹל עֲנֹת – קוֹל חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, הַמְעַנִּין אֶת נַפְשׁ שׁוֹמְעוֹן כְּשֶׁנִּצְמָרוּ לוֹ.

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיִּרְא אֶת־הָעַגְל וּמַחֲלַת נִיחַר־אָף מִשֶׁה וַיִּשְׁלַף מִיָּדוֹ אֶת־הַלַּחַת וַיִּשְׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר: וַיְהִי כִּי קָרַב לְמִשְׁרִיתָא וַחֲזָא ית עֲגֵלָא וַחֲנַגִּין וַתְּקִיף רוּגְזָא דְּמִשֶׁה וַרְמָא מִיָּדוּהִי ית לֹחֲטָא וַתִּבְרַן יתָהוֹן בְּשַׁפּוּלֵי טוּרָא: בְּשַׁפּוּלֵי טוּרָא: בְּשַׁפּוּלֵי טוּרָא: בְּשַׁפּוּלֵי טוּרָא:

וַיִּשְׁלַף מִיָּדוֹ וַיִּשְׁבֵּר אֹתָם – אֵמַר: מַה פָּסַח, שֶׁהוּא אֶחָד מִן הַמַּצּוֹת, אֲמָרָה תוֹרָה: "כָּל בֶּן נֹכַר לֹא יֹאכַל בּוֹ"; הַתוֹרָה כְּלָה פָּאוֹן, וְכָל יִשְׂרָאֵל מְשֻׁמְדִים, וְאֲתַנְנָה לָהֶם. תַּחַת הָהָר – לְרִגְלֵי הָהָר.

וַיִּלְקַח אֶת־הָעַגְל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרַף בְּאֵשׁ וַיִּטְחֵן עַד אֲשֶׁר־דָּק וַיִּזְרַן עַל־פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשְׁק אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּזְרַן – לְשׁוֹן נִפְוִץ, וְכֹן: "יִזְרַח עַל נְהוּה גְּפָרִית"; וְכֹן: "כִּי חֲנַם מִזְרַח הָרֶשֶׁת", שְׁזוּרוֹ בַּה דְּגָן וְקִטְנִית. וַיִּשְׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – נִתְּנָן לְבָדְקָם פְּסוּטוֹת. שְׁלֹשׁ מִיתוֹת נִדּוּנוֹ שָׁם: אִם יֵשׁ עֲדִים וְהַתְרָאָה – בְּסוּרָא, כְּמִשְׁפָּט אֲנָשִׁי עִיר הַנְּדַחַת שֶׁהֵן מְרַבִּים. עֲדִים בְּלֹא הַתְרָאָה – בְּמַגְפָּה, שְׁנֵאמַר: "וַיִּגַּף ה' אֶת הָעָם". לֹא עֲדִים וְלֹא הַתְרָאָה – בְּהַדְרָאוֹן, שֶׁבְּדָקוּם הַמַּיִם וְצָבּוּ בְּטַנְיָהֶם.

וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן מַה־עָשִׂיתָ לָּךְ הָעָם הַזֶּה כִּי־הִבַּאתָ עָלֶיךָ חַטָּאתָה גְּדוֹלָה: וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן מָה עָבַד לָךְ עֲמָא הָדִין אַרִי אִיתִיתָא עָלוּהִי חוּבָא רַבָּא: וַיִּזְרַן עַל־פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשְׁק אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – נִתְּנָן לְבָדְקָם פְּסוּטוֹת. שְׁלֹשׁ מִיתוֹת נִדּוּנוֹ שָׁם: אִם יֵשׁ עֲדִים וְהַתְרָאָה – בְּסוּרָא, כְּמִשְׁפָּט אֲנָשִׁי עִיר הַנְּדַחַת שֶׁהֵן מְרַבִּים. עֲדִים בְּלֹא הַתְרָאָה – בְּמַגְפָּה, שְׁנֵאמַר: "וַיִּגַּף ה' אֶת הָעָם". לֹא עֲדִים וְלֹא הַתְרָאָה – בְּהַדְרָאוֹן, שֶׁבְּדָקוּם הַמַּיִם וְצָבּוּ בְּטַנְיָהֶם.

מַה עָשִׂיתָ לָּךְ הָעָם הַזֶּה – כְּמָה יִסּוּרִים סְבֻלָּתָא, שֶׁיִּסְרוּךְ עַד שֶׁלֹּא תִבְיָא עֲלֵיהֶם חַטָּא זֶה

וַיֹּאמֶר אֱהָרֹן לֹא יתְקַף רוּגְזָא דְרַבּוּנֵי אֲתָּ יִדְעָתָּ יִתְ עֲמָא אַרִי בְּבִישׁ הוּא:

וַיֹּאמֶר אֱהָרֹן אֲלֵי־חַר אַף אֲדַגִּי אֲתָּה יִדְעָתָּ אֲתֵי־הַעֲלֵם כִּי בָרַע הוּא:

כִּי בָרַע הוּא – בְּדָרְךָ רַע הֵם הוֹלְכִים תְּמִיד, וּבְנִסְיוֹנוֹת לִפְנֵי הַמָּקוֹם.

וַיֹּאמְרוּ לִי עֲבִיד לָנָא דִּחְלוֹ דִּיהֲכֹן קְדַמְנָא אַרִי דִּין מִשָּׁה גּוֹבְרָא דְאַסְקְנָא מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם לֹא יִדְעָנָא מָא הָוָה לִיה:

וַיֹּאמְרוּ לִי עֲשֵׂה־לָנוּ אֱ-לֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי־זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִדְעֵנוּ מִה־הָיָה לוֹ:

וַיֹּאמְרִית לַהוֹן לָמָן דְּהָבָא פָּרִיקוּ וַיִּהְיוּ לִי וַרְמִיתִיה בְּנוֹרָא וַנְּפַק עַגְלָא הַדִּין:

וַיֹּאמֶר לָהֶם לָמִי זֶהְבַּ הַתְּפָרְקוּ וַיִּתְּנוּ־לִי וְאֲשַׁלְכֵהוּ בְּאֵשׁ וַיִּצְא הָעֵגֶל הַזֶּה:

וַיֹּאמֶר לָהֶם – דְּבַר אַחַד: "לָמִי זֶהְבַּ" לְבַד, וְהֵם מִתְּרוּ וְהַתְּפָרְקוּ וַיִּתְּנוּ לִי. וְאֲשַׁלְכֵהוּ בְּאֵשׁ – וְלֹא יִדְעֵתִי שֶׁיִּצְא הָעֵגֶל הַזֶּה, וַיִּצְא.

וַחֲזָא מִשָּׁה יִתְ עֲמָא אַרִי בְּטִיל הוּא אַרִי בְּטִילָנוּן אֱהָרֹן לְאַסְבוּתָהוֹן שׁוּם בִּישׁ לְדַרְיָהוֹן:

וַיִּרְא מֹשֶׁה אֶת־הַעֲלֵם כִּי פָרַע הוּא כִּי־פָרַעַה אֱהָרֹן לְשִׁמְצָה בְּקַמִּיָּהם:

פָּרֹעַ – מַגְלָה, נִתְגַּלָּה שְׁמִצּוֹ וּקְלוּנוֹ, כְּמוֹ: "וּפָרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה". לְשִׁמְצָה בְּקַמִּיָּהם – לְהִיּוֹת לָהֶם הַדְּבָר הַזֶּה לְגִנוּת כְּפִי כָּל הַקָּמִים עֲלֵיהֶם.

וְקָם מִשָּׁה בְּתַרְע מִשְׁרִיתָא וַיֹּאמֶר מִן דְּחִלְיָא דִּינִי יִיתוֹן לְנָתִי וְאֲתַפְנִישׁוּ לְנָתִיה כָּל בְּנֵי לוּי:

וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לִי־הָיָה אֵלָי וַיִּאֲסְפוּ אֵלָיו כָּל־בְּנֵי לוּי:

מִי לִי? אֵלֵי – יָבֹא אֵלַי. כָּל בְּנֵי לוּי – מִכָּאן שְׁכַל הַשְּׂבֻט כְּשֶׁר.

וַיֹּאמֶר לַהוֹן כְּדָנּוּן אָמַר יְיָ אֱלֹהֵא דִּישְׂרָאֵל שׁוּן גְּבַר חַרְבִּיָּה עַל יִרְפִּיָּה עֵיבְרוּ וְתוּבוּ מִתְרַע לְתַרְע בְּמִשְׁרִיתָא וּקְטוּלוּ גְבַר יִתְ אַחוּהִי וְגְבַר יִתְ חַרְבִּיָּה וְאַנְשׁ יִתְ קְרִיבִיָּה:

וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְיָ־הַנְּהִי אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁיִמּוּ אִישׁ־חַרְבּוֹ עַל־יָרְכוֹ עֵבְרוּ וְשׁוּבוּ מִשַּׁעַר לְשַׁעַר בְּמַחֲנֶה וְהִרְגוּ אִישׁ־אֶת־אָחִיו וְאִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת־קָרְבּוֹ:

כֹּה אָמַר וְגוֹמֵר – וְהִכֵּן אָמַר "זֹכֶרֶם לֹא־לֵהִים יִתְרָם". כִּף שְׁנוּיָה בְּמִכְלִתָּא.

וַעֲבָדוּ בְנֵי לוּי כְּפַתְגָּמָא דְּמִשָּׁה וַנְּפַל מִן עֲמָא בְּיוֹמָא הַהוּא כְּתִלְתָּא אֶלְפִין גּוֹבְרָא:

וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־לוּי כְּדְבַר מֹשֶׁה וַיִּפְּל מִן־הַעֲלֵם בַּיּוֹם הַהוּא כַּשְּׁלֹשַׁת אֶלְפֵי אִישׁ:

וַיֹּאמֶר מִשָּׁה קְרִיבוּ יְדִיכוֹן יוֹמָא דִּין קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ אַרִי גְבַר בְּבָרִיָּה וּבְאַחוּהִי וְלֹאִיתָאָה עֲלִיכוֹן יוֹמָא דִּין בְּרָכוֹן:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מִלֹּאֹ יִדְכֶם הַיּוֹם לִי־הָיָה כִּי אִישׁ בְּבָנוּ וּבְאַחִיו וְלָתֵת עֲלֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה:

מִלֹּאֹ יִדְכֶם – אַתֶּם הַהוֹרְגִים אוֹתָם, בְּדְבַר זֶה תִּתְחַנְּכוּ לְהִיּוֹת כְּהֹנִים לְמָקוֹם. כִּי אִישׁ – מִכֶּם יְמַלֵּא יְדוֹ בְּבָנוּ וּבְאַחִיו.

וְהָוָה בְּיוֹמָא דְּבַתְרוּהִי וַיֹּאמֶר מִשָּׁה לְעֲמָא אַתּוֹן חַבְתּוֹן חוּבָא רַבָּא וְכַעַן אָסַק לְקָדָם יְיָ מֵאֵם אַכְפָּר עַל חוּבִיכוֹן:

וַיְהִי מִמְּחִרַת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הַעֲלֵם אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאתָה גְדֹלָה וְעַתָּה אֲעַלֶּה אֶל־יְיָ־הַנְּהִי אוּלַי אַכְפְּרָה בְּעַד חֲטָאתְכֶם:

אַכְפְּרָה בְּעַד חֲטָאתְכֶם – אֲשִׁים כְּפָר וְקָנוּת וּסְתִימָה לְנִגְדַּי חֲטָאתְכֶם, לְהַבְדִּיל בֵּינֵיכֶם וּבֵין חֲטָא.

וְתַב מִשָּׁה לְקָדָם יְיָ וַיֹּאמֶר בְּבָעוּ חַב עֲמָא הַדִּין חוּבָא רַבָּא וַעֲבָדוּ לַהוֹן דִּחְלוֹ דְדַהֲבָ:

וַיִּשָּׁב מִשָּׁה אֶל־יְיָ־הַנְּהִי וַיֹּאמֶר אֲנָא חֲטָא הָעַם הַזֶּה חֲטָאתָה גְדֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱ-לֹהֵי זָהָב:

אֱ-לֹהֵי זָהָב – אֲתָּה הוּא שְׁגַרְמַת לָהֶם, שֶׁהִשְׁפַּעַת לָהֶם זָהָב וְכָל חֲפָצָם; מַה יַּעֲשׂוּ שְׂלֵא יִחְטְאוּ מִשְׁלַל לְמַלְכָּה, שֶׁהִנֵּה מֵאֲכִיל וּמִשְׁקָה אֶת בְּנוֹ וּמִקְשָׁטוֹ, וְתוֹלָה לוֹ כִּיס בְּצַנְאָרוֹ וּמַעֲמִידוֹ בְּסִמַּח בֵּית זֹנוּת; מַה יַּעֲשֶׂה הַבּוֹ שְׂלֵא יִחְטָא.

וַעֲתָה אַם־תִּשָּׂא חֲטָאתְכֶם וְאַם־אֵין מַחְנִי נָא מִסְפָּרָה אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ:

וַעֲתָה אַם תִּשָּׂא חֲטָאתְכֶם – הֲרִי טוֹב, אֵינִי אוֹמֵר לָךְ מַחְנִי; וְאַם אֵין, מַחְנִי. וְזֶה מִקְרָא קָצֵר, וְכֵן חַרְבָּה. מִסְפָּרָה – מִכָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, שְׂלֵא יֹאמְרוּ עָלַי שְׂלֵא הִיִּיתִי כְּדַאי לְבַקֵּשׁ עֲלֵיכֶם רַחֲמִים.

וַיֹּאמֶר יְיָ לְמִשָּׁה מִן דְּחַב קְדָמִי אַמְחִינִיָּה מִסְפָּרִי:

וַיֹּאמֶר יְיָ־הַנְּהִי אֶל־מִשָּׁה מִי אֲשֶׁר חֲטָא־לִי אַמְחִנּוּ מִסְפָּרִי:

וְכַעַן אֵינִיל דְּבַר יִתְ עֲמָא לְאַתְרָא דְּמִלִּילִית לָךְ הָא מִלְּאָכִי יִהְדִּי קְדָמָךְ וּבַיּוֹם אֲסַעְרוּתִי וְאֲסַעַר עֲלִיהוֹן חוּבִיָּהוֹן:

וְעַתָּה לָךְ וְנָתַה אֶת־הַעֲלֵם אֵל אֲשֶׁר־דְּבַרְתִּי לָךְ הַנְּהִי מִלְּאָכִי יִלְךָ לְפָנֶיךָ וּבַיּוֹם פְּקֹדֵי וּפְקֹדֹתַי עֲלֵהֶם חֲטָאתְכֶם:

אל אשר דברתי לך – יש פאן 'לך' אצל דבור במקום 'אליך'; וכן: "לדבר לו על אדניו". הנה מלאכי – ולא אני. וביום פקדי וגומר – עתה שמעתי אליה מלכותם יחד, ותמיד תמיד, כשאפקד עליהם וזונותיהם – "ופקדתי עליהם" מעט מן העון הנה עם שאר העונות. ואין פרענות באה על ישראל, שאין בה קצת מפרעון עון העגל.

ויגף י-הוה את-העם על אשר עשו את-העגל אשר ועמא יי ית עמא על דאשתעבדו לעגלא דעבד אהרו: עשה אהרו:

ויגף ה' את העם – מיתה בידי שמים לעדים בלא התראה.

וידבר י-הוה אל-משה לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים אל-הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק ולישכב לאמר לזרעך אתננה: ומליל יי עם משה איזיל סק מפא את ועמא דאסיקתא מארעא דמצרים לארעא דקנימית לאברהם ליצחק ולישכב למימר לבנד אתננה:

לך עלה מזה – ארץ ישראל גבוהה מכל הארצות, לך נאמר "עלה". דבר אחר: כלפי שאמר לו בשעת הפעס: "לך רד", אמר לו בשעת רצון: "לך עלה". אתה והעם – פאן לא נאמר "ועמך".

ושלחתי לפניך מלאך וגרשתי את-הפנעני האמרי וקחתל והפריזי החוי והיבוסאי: ואשלח קדמך מלאכא ואתריף ית פנענאי אמוראי וחתאי ופרזאי חואי ויבוסאי:

וגרשתי את הפנעני וגומר – ששה אמות הן; והגרשתי עמד ופנה מפניהם מאליו.

אל-ארץ זבת חלב ודבש פי לא אעלה בקרבך פי עם קשה-ערה אתה פן-אכלך בדרך: לארע עבדא חלב ודבש ארי לא אסליק שכינתי מבינך ארי עם קשי קדל את דלמא אשיציןך באורחא:

אל ארץ זבת חלב ודבש – אני אומר לך להעלותם. פי לא אעלה בקרבך – לך אני אומר לך: "ושלחתי לפניך מלאך". פי עם קשה ערה אתה – וכששכינתי בקרבכם ואתם ממרים בי, מרבה אני עליכם ועם. אכלך – לשון כליון.

וישמע העם את-הדבר הרע הזה ויתאבלו ולא-שתו איש עדין עליו: ושמע עמא ית פתגמא בישא הדין ואתאבלו ולא שוין גבר תקון זיניה עלוהי:

הדבר הרע – שאין השכינה שורה ומתהלכת עמם. איש עדין – פתרים שנתנו להם בחורב, כשאמרו: "נעשה ונשמע".

ויאמר י-הוה אל-משה אמר אל-בני-ישראל אתם עם קשה-ערה רגע אחד אעלה בקרבך וכליתיה ועתה הורד עדיך מעליך ואדעה מה אעשה-לך: ואמר יי למשה אימר לבני ישראל אתון עם קשי קדל שעה חדא אסליק שכינתי מבינך ואשיציןך וכען אעד תקון זינך מנף גלי קדמי מא אעביד לך:

רגע אחד אעלה בקרבך וכליתיה – אם אעלה בקרבך, ואתם ממרים בי בקשיות ערפכם, אזעם עליכם רגע אחד, שהוא שעור ועמי, שנאמר: "חבי כמעט רגע עד יעבר ועם", ואכלה אתכם; לפיכך טוב לכם שאשלח מלאך. ועתה – פרענות זו תלקו מיד, שתורידו עדיכם מעליכם. ואדעה מה אעשה לך – בפרענות שאר העון, אני יודע מה שבלבי לעשות לך.

ויתנצלו בני-ישראל את-עדים מהר חורב: את עדים מהר חורב – את העדי שקהי בנדם מהר חורב.

ומשה יקח את-האהל ונטה-לו מתוץ למחנה הרחק מן-המחנה וקרא לו אהל מועד והיה כל-מבקש י-הוה יצא אל-אהל מועד אשר מתוץ למחנה: ומשה נסיב ית משפנא ופרסיה ליה מברא למשריתא ארתיק מן משריתא וקרי ליה משפן בית אולפנא והוי כל דתבע אולפן מן קדם יי נפיק למשפן בית אולפנא דמברא למשריתא:

ומשה – מאותו עון והלאה. יקח את האהל – לשון הונה: הוא לוקח אהל ונוטהו מתוץ למחנה; אמר: מנדה לרב – מנדה לתלמיד. הרחק – אלפים אמה. כענן שנאמר: "אך רחוק יהיה ביניכם ובינו כאלפים אמה במדה". וקרא לו – והנה קורא לו אהל מועד, הוא בית ועד למבקשי תורה. כל מבקש ה' – מן אהל מועד פני זון, כמקבל פני השכינה. יצא אל אהל מועד – כמו יצא. דבר אחר: והיה כל מבקש ה' – אפלו מלאכי השרת, כשהיו שואלים מקום שכינה, סביריהם אומרים להם: הרי הוא באהל של משה.

והיה כצאת משה אל-האהל יקומו פל-העם ונצבו איש פתח אהלו והביטו אחרי משה עד-באו האהלה: והוי כד נפיק משה למשפנא קימין כל עמא ומתעתדין גבר בתרע משפניה ומסתכלין אחורי משה עד דעליל למשפנא:

והיה – לשון הונה. כצאת משה – מן המחנה, ללכת אל האהל. יקומו פל העם – עומדים מפניו, ואין יושבים עד שנתפסה מהם. והביטו אחרי משה – לשוב: אשרי ילוד אשה, שפך מבטח שהשכינה תכנס אחריו לפתח אהליו.

וְהָיָה כְּבֹא מֹשֶׁה הָאֱלֹהִים יִרְדַּע עִמּוֹד הָעֵנָן וְעָמַד פֶּתַח הָאֵהָל וְדַבֵּר עִם־מֹשֶׁה:

וְהָיָה כִּד עֲלִיל מֹשֶׁה לְמִשְׁפָּנָא נְחִית עִמּוּדָא דְעֵנָנָא וְקָאִים בְּתַרְע מִשְׁפָּנָא וּמִתְמַלֵּל עִם מֹשֶׁה:

וְדַבֵּר עִם מֹשֶׁה – כְּמוֹ "וּמְדַבֵּר עִם מֹשֶׁה". תַּרְגוּמוֹ "וּמִתְמַלֵּל עִם מֹשֶׁה", שֶׁהוּא כְבוֹד הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ "וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו", וְאֵינוֹ קוֹרֵא "מְדַבֵּר אֵלָיו". כְּשֶׁהוּא קוֹרֵא "מְדַבֵּר", פְּתוּרָנוֹ: הַקּוֹל מְדַבֵּר בִּינוֹ לְבֵין עִצְמוֹ וְהַקְדִּיט שׁוֹמֵעַ מֵאֵלָיו; וְכִשֶׁהוּא קוֹרֵא "מְדַבֵּר", מִשְׁמַע שְׁהַמְלִיךְ מְדַבֵּר עִם הַקְדִּיט.

וְרָאָה כָּל־הָעַם אֶת־עַמּוּד הָעֵנָן עֹמֵד פֶּתַח הָאֵהָל וְקָם כָּל־הָעַם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ אִישׁ פֶּתַח אֵהָלוֹ:

וְחָזַן כָּל עַמָּא יְתַ עִמּוּדָא דְעֵנָנָא קָאִים בְּתַרְע מִשְׁפָּנָא וְקָיְמִין כָּל עַמָּא וְסִגְדִין גְּבַר בְּתַרְע מִשְׁפָּנָיָה:

וְהִשְׁתַּחֲוּוּ – לְשִׁכְיָה.

וְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה פָּנִים אֶל־פָּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וְשָׁב אֶל־הַמַּחֲנֶה וּמִשְׁרָתוֹ יְהוֹשֵׁעַ בֶּן־נוּן נֹעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֵהָל:

וּמִמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה מִמְלַל עִם מִמְלַל כְּמָא דִּימְלִיל גּוֹבְרָא עִם חֲבֵרִיָּה וְתַאֲיֵב לְמִשְׁרִיתָא וּמִשׁוּמִשְׁנֵיָה יְהוֹשֵׁעַ בֶּן נוּן עוֹלִימָא לֹא עָדִי מִגּוֹ מִשְׁפָּנָא:

וְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים – וּמִתְמַלֵּל ה' עִם מֹשֶׁה. וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה – לְאַחַר שֶׁדַּבֵּר עִמּוֹ, הָיָה מֹשֶׁה שָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה וּמִלְמַד לְתַלְמִידָא מִה שֶׁלְמַד. וְהַדְבָּר הַזֶּה נִהְיָ מֹשֶׁה מִיּוֹם הַכַּפּוּרִים עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁפָּן וְלֹא יוֹמֵר. שֶׁהָרִי בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרִי בְּתַמּוּז וְנִשְׁתַּבְּרוּ הַלְוָחוֹת, וּבִשְׁמֹנֶה עֶשְׂרִי שָׁרַף אֶת הָעֵגֶל וְדָן אֶת הַחוֹטָאִים, וּבִתְשׁוּעָה עֶשְׂרִי עֶלְיָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי מִקְּתָרַת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם" וְגוֹמֵר. וְעֵשָׂה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם וּבִקְשׁ רַחֲמִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֶתְנַפֵּל לְפָנֶי ה'" וְגוֹמֵר. וּבְרֵאשִׁי חֲדָשׁ אֱלוּל נֶאֱמַר לוֹ: "וְעֲלִיתָ בְּבֹקֶר אֶל הַר סִינַי", לְקַבֵּל לוחוֹת הָאֶחָדוֹת. וְעֵשָׂה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם: "וְאֵנֹכִי עֹמְדִתִּי בְּהָר פְּנִימִים הָרְאשׁוֹנִים" וְגוֹמֵר; מַה הָרְאשׁוֹנִים בְּרִצּוֹן, אִף הָאֶחָדוֹתִים בְּרִצּוֹן; אָמַר מִעֲתָה, אֲמַצְעֵיִם הָיוּ בְכַעַס. כַּעֲשָׂרָה בְּתוֹשְׁרֵי נִתְרַצָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לִישְׁרָאֵל בְּשִׁמְחָה וּבְלֵב שָׁלֵם, וְאָמַר לוֹ לְמֹשֶׁה: "סִלְחָתִי כְּדַבְּרָךְ", וּמָסַר לוֹ לוחוֹת הָאֶחָדוֹת, וַיִּרְד, וְהִתְחִיל לְצוּוֹתוֹ עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁפָּן, וְעֵשָׂאוֹהוּ עַד אֶחָד בְּנִיטוֹן. וּמִשְׁהוּקָם, לֹא נִדְבַר עִמּוֹ עוֹד אֶלָּא מֵאֵהָל מוֹעֵד. וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה – תַּרְגוּמוֹ: "וְתָב לְמִשְׁרִיתָא", לְפִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן הוֹנֶה, וְכֵן כָּל הָעֵנָן: "וְרָאָה כָּל הָעָם", "וְחָזַן", "וְנִצְבּוּ", "וְקָיְמִין", "וְהִבִּיטוּ", "וּמִסְתַּפְּלִין", "וְהִשְׁתַּחֲוּוּ", "וְסִגְדִין". וְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה, שֶׁיִּשׁוּב אֶל הַמַּחֲנֶה; אָמַר לוֹ: אֲנִי בְכַעַס וְאַתָּה בְכַעַס, אִם כֵּן מִי יִקְרַב מִי יִקְרַב מִי יִשְׁלַח יָדוֹ לְעוֹלָם".

שְׁלִישִׁי

פְּרִשְׁת בַּקְשַׁת גְּלוּי הַפָּנִים

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְ-הוָה הֲנִה רְאָה אֶתָּה אֲמַר אֵלַי הֲעַל אֶת־הָעָם הַזֶּה וְאֶתָּה לֹא הוֹדַעְתָּנִי אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח עִמִּי וְאַתָּה אֲמַרְתָּ יִדְעֵתִיךָ בְּשֵׁם וְגַם־מִצְאָתָהּ חֹן בְּעֵינָי:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קְדָם יְיָ חֲזִי דְאַתָּה אָמַר לִי אֲסִיק יְתַ עַמָּא קְדִין וְאַתָּה לֹא אוֹדַעְתָּנִי יְתַ דְּתִשְׁלַח עִמִּי וְאַתָּה אֲמַרְתָּ רַבִּיתָךְ בְּשׁוּם וְאַף אֲשַׁפְּחַתָּא רַחֲמִין קְדָמִי:

וְרָאָה אֶתָּה אֲמַר אֵלַי – רָאָה, תֵּן עֵינֶיךָ וּלְבָבְךָ עַל דְּבַרְיָךְ: אֶתָּה אוֹמֵר אֵלַי וְגוֹמֵר, וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתָּנִי וְגוֹמֵר. וְנֶאֱשַׁר אֲמַרְתָּ לִּי: "הִנֵּה אֲנִי שְׁלֵם מְלֶאכֶה", אִין זֹו הוֹדַעְתָּה, שְׂאִין אֲנִי חֲפִיץ בָּהּ. וְאַתָּה אֲמַרְתָּ יִדְעֵתִיךָ בְּשֵׁם – הַפְּרַתִּיךָ מִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם בְּשֵׁם חֲשִׁיבוֹת; שֶׁהָרִי אֲמַרְתָּ לִּי: "הִנֵּה אֲנִי כָּא אֵלֶיךָ כַּעַב הָעֵנָן" וְגוֹמֵר, "וְגַם כָּה אֲמַיְנוּ לְעוֹלָם".

וְעֵתָה אִם־נָא מִצְּאָתִי חֹן בְּעֵינֶיךָ הוֹדַעְנִי נָא אֶת־דְּרָכְךָ וְאִדְעָךָ לְמַעַן אֲמַצְאֶ־חֹן בְּעֵינֶיךָ וְרָאָה כִּי עִמָּךְ הִגּוּי הַזֶּה:

וּכְעַן אִם כְּעַן אֲשַׁפְּחִית רַחֲמִין קְדָמָךְ אוֹדַעְנִי כְּעַן יְתַ אוֹרַח טוֹבָךְ וְאִדַּע רַחֲמָךְ בְּדִיל דְּאֲשַׁכַּח רַחֲמִין קְדָמָךְ וּגְלוּי קְדָמָךְ אֲרִי עִמָּךְ עַמָּא קְדִין:

וְעֵתָה – אִם אֲמַת שְׁמִצְאָתִי חֹן בְּעֵינֶיךָ, הוֹדַעְנִי נָא אֶת דְּרָכְךָ, מַה שְׁכַר אֶתָּה נוֹתֵן לְמוֹצְאֵי חֹן בְּעֵינֶיךָ. וְאִדְעָךָ לְמַעַן אֲמַצְאֶ חֹן בְּעֵינֶיךָ – וְאִדַּע כְּזוֹ מִדַּת תַּגְּמוּלוּךָ, מַה הִיא מְצִיאַת חֹן שְׁמִצְאָתִי בְּעֵינֶיךָ. וּפְתוּרָן "לְמַעַן אֲמַצְאֶ חֹן", לְמַעַן אֲפִיר כְּמָה שְׁכַר מְצִיאַת חֹן. וְרָאָה כִּי עִמָּךְ הִגּוּי הַזֶּה – שְׁלֹא תֹאמַר: "וְאֵעֲשֶׂה אוֹתָךְ לְגוּי גָדוֹל", וְאֶת אֵלֶּה מַעֲזִב; רָאָה כִּי עִמָּךְ הֵם מְקַדְּמִים, וְאִם בָּהֶם תִּמָּסַס, אֵינִי סוֹמֵךְ עַל הַיּוֹצֵאִים מִתְּלַצִּי שְׂחִיתְקִימוֹ. וְאַתָּה תִּשְׁלֹם הַשְּׂכָר שְׁלִי כַּעַם הַזֶּה תוֹדִיעֵנִי. וְרַבּוֹתֵינוּ דְרָשׁוּהוּ בְּמִסְכַּת בְּרַכּוֹת, וְאֵינִי לִישָׁב הַמְקַרְאֹת עַל אֲפֻנְיָהֶם וְעַל סִדְרָם בְּאֵתִי.

וַיֹּאמֶר פָּנֵי יַלְכוּ וְהִנַּחְתִּי לָךְ:

וַיֹּאמֶר שְׂכִינָתִי תִהְיֶה וְאֶנִּיחַ לָךְ:

וַיֹּאמֶר פָּנֵי יַלְכוּ – כְּתַרְגוּמוֹ. לֹא אֲשַׁלַּח עוֹד מְלֶאכֶה, אֲנִי בְּעֵצְמִי אֵלֶיךָ; כְּמוֹ: "וּפְנֵיךָ הַלְכִים בְּקֶרֶב".

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־אֵין פָּנֶיךָ הַלְכִים אֶל־תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה:

וַיֹּאמֶר קְדָמוּהִי אִם לִית שְׂכִינָתָךְ מְהִלְכָא בִּינָנָא לֹא תִסְקוֹנָא מִפָּא:

וַיֹּאמֶר אֵלָיו – כְּזוֹ אֲנִי חֲפִיץ; כִּי עַל יְדֵי מְלֶאכֶה, "אֵל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה".

וּבְמָה יוֹדַע אֲפּוּא כִּי־מִצְּאָתִי חֹן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעִמָּךְ הֲלוֹא בְּלִכְתָּךְ עִמָּנוּ וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעִמָּךְ מִכָּל־הָעָם אֲשֶׁר עַל־פָּנֵי הָאֲדָמָה:

וּבְמָה יוֹדַע אֲפּוּא אֲרִי אֲשַׁפְּחִית רַחֲמִין קְדָמָךְ אֲנָא וְעִמָּךְ הֲלֹא בְּמָהֶךָ שְׂכִינָתָךְ עִמָּנָא וַיִּתְעַבְדְּוֹ לְנָא פְרִישׁוֹן לִי וְלְעִמָּךְ מִשׁוּנֵי מְכַל עַמָּא דְעַל אֲפִי אֲרַעָא:

וּבְמָה יוֹדַע אֲפּוּא – יוֹדַע מְצִיאַת חֹן "הֲלוֹא בְּלִכְתָּךְ עִמָּנוּ". עוֹד דְּבַר אַחַר אֲנִי שׁוֹאֵל מִמָּךְ, שְׁלֹא תִשְׁרַח שְׂכִינָתָךְ עוֹד עַל אַמוֹת הָעוֹלָם. וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעִמָּךְ – וְנִהְיָה מְבַדְּלִים בְּדַבְּרֵי הַזֶּה מִכָּל הָעָם, כְּמוֹ: "וְהִפְלָה ה' בֵּין מִקְנֵה מִצְרַיִם" וְגוֹמֵר.

רְבִיעִי

פְּרִשְׁת י"ג הַמְדוֹת

וַיֹּאמֶר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה גַם אֶת־הַדְבָּר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֲעֲשֶׂה כִּי־מִצְּאָתָהּ חֹן בְּעֵינֵי וְאִדְעָךָ בְּשֵׁם:

וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה אִף יְתַ פְתַגְמָא קְדִין דְּמִלִּילְתָא אַעֲבִיד אֲרִי אֲשַׁפְּחַתָּא רַחֲמִין קְדָמִי וְרַבִּיתָךְ בְּשׁוּם:

ופסל תרין לוחי אבניא פקדמאי ואקדים משה בצפרא וסליק לטורא דסיני פמא דפקיד יי יתיה ונסיב בידיה תרין לוחי אבניא:

ויפסל שגיי־להת אבנים פראשנים וישפם משה בבקר ובעל־אלהר סיני פאשר צנה י-הנה אתו ויקח בידו שגיי־להת אבנים:

ואתגלי יי בעננא ואתעמד עמיה תמן וקרא בשמא דיין:

ויגד י-הנה בענן ויתמצב עמו שם ויקרא בשם י-הנה: ויקרא בשם ה' - מִתְרַגְּמִינוּ "ויקרא בשמא דה'".

ואעבר יי שכינתיה על אפיה וקרא יי יי אלהא רחמנא ותננא מרחיק רגז ומסגי למעבד טבון וקשוט:

ויעבר י-הנה על־פניו ויקרא י-הנה י-הנה אל רחום ותנון ארד אפים ורבי־חסד ואמת:

ה' ה' - מדת רחמים היא, אסת קדם שיחטא, ואסת לאסר שיחטא וישוב. אל - אף זו מדת רחמים, וכן הוא אומר: "אלי אלי למה עזבתני", ואין לומר למדת הדין "למה עזבתני", קד מצאתי במכילתא. ארד אפים - מאריך אפו ואינו ממהר לפרע, שמא יעשה תשובה. ורב חסד - לצריכים חסד, שאין להם זכות כל קד. ואמת - לשלם שכר טוב לעושי רצונו.

נטיר טיבו לאלפי דרין שביק לעונו ולמרוז ולחובין סלח לדתיבין לאורייתיה ולדלא תיבין לא מזפי מסער חובי אבהו על בניו ועל בני בניו מרדיו על דר תליתאי ועל דר רביעאי:

בצר חסד לאלפים נשא עון ופשע ותטאה ונקה לא ונקה פקד ו עון אבות על־בנים ועל־בני בנים על־שלישים ועל־רבעים:

נוצר חסד - שהאדם עושה לפניו. לאלפים - לשני אלפים דורות. - עונות, אלו הודונות. פשעים, אלו המרדים שאדם עושה להכעיס. ונקה לא ונקה - לפי פשוטו, משמע שאינו מותר על העון לגמרי, אלא נפרע ממנו מעט מעט. ורבותינו דרשו, מנקה הוא לשבים, ו"לא ונקה" לשאינו שבים. פקד עון אבות על בנים - כשאותוים מעשה אבותיהם בדיהם; שפכר פרש במקרא אחר: "לשנאי". ועל רבעים - דור רביעי. נמצאת מדה טובה מרבה על מדת פרענות אסת לתמש מאות; שפמדה טובה הוא אומר: "נוצר חסד לאלפים".

ואוחי משה וקרע על ארעא וסגיד:

וימהר משה ויקד ארצה וישתחו: וימהר משה - כשראה משה שכינה עוברת ושמע קול הקריאה, מיד וישתחו.

ואמר אם פען אשפחית רחמין קדמך יי תהדך פען שכינתא דיין ביננא ארי עם קשי קדל הוא ותשבוק לחובנא ולחטאנא ותחסוננא:

ויאמר אם־נא מצאתי חן בעיניך א-דני גלגא א-דני בקרבנו פי עם־קשה־ערה הוא וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונתלתנו:

לך נא ה' בקרבנו - כמו שהבטחתנו, מאחר שאמה נושא עון. ואם עם קשה ערה הוא ונמרו בך, ואמרת על זאת: "פן אכלה בדרך", אמה תסלח לעוננו וגומר. יש "פי" במקום "אם". ונתלתנו - ותתנונו לך לנחלה מיוחדת. זו היא בקשת "ונפלינו אני ועמך", שלא תשרה שכינתך על האמות.

שישי

ואמר הא אנא גזר קים קדם כל עמך אעביד פרישן דלא אתבריאו בכל ארעא ובכל עממא ויחזי כל עמא דאת ביניהון ית עובדא דיין ארי דחיל הוא דאנא עביד עמך:

ויאמר הנה אנכי פרת ברית גגד כל־עמך אעשה נפלאות אשר לא־נבראו בכל־הארץ ובכל־הגוים וראה כל־העם אשר־אתה בקרבו את־מעשה י-הנה פיי־נורא הוא אשר אני עשה עמך:

פרת ברית - על זאת. אעשה נפלאות - לשון "ונפלינו", שתהיו מבדלים בזו מפל האמות, שלא תשרה שכינתי עליהם.

טר לך ית דאנא מפקדך יומא דין האנא מתריד מן קדמך ית אמוראי וכנענאי וחתאי ופרזאי וחוואי ויבוסאי:

שמר־לך את אשר אנכי מצוה היום הנני גרש מפניך את־האמרי והכנעני והחתי והפרזי והחוי והיבוסי: את האמורי וגומר - שש אמות יש כאן, פי הגרגשי עמד ופנה מפניהם.

אסתמר לך דלמא תגזר קים לימיב ארעא דאת עליל עלה דלמא יחי למקלא בינך:

השמר לך פן־תכרת ברית ליושב הארץ אשר אתה בא עליה פן־יהנה למוקש בקרבך:

ארי ית איגוריהון תתרונו וית קמתהון תמרון וית אשיריהון תקצצון:

פי את־מוצבתם תתצון ואת־מצבתם תשברון ואת־אשריו תכרתון:

אשריו - הוא אילן שעובדים אותו.

ארי לא תסגוד לטענות עממא ארי יי קנא שמיה אל קנא הוא:

פי לא תשתתוה לאל אחר פי י-הנה קנא שמו אל קנא הוא:

קנא שמו – מקנא להפרע ואינו מותר. וזהו כל לשון קנאה, אוסו בנצחוננו ופורע מאויביו.

פן-תכרת ברית ליושב הארץ וזנו | אתרי א-להיהם
ונבחו לא-להיהם וקרא לה ואכלת מזבחיו:
דלמא תגזר קים ליתב ארעא ויטעון בטר טענתהון
וידבחו לטענתהון ויקרון לה ותיכול מדבתיהון:

ואכלת מזבחיו – כסבור אתה שאין עגש באכילתו, ואני מעלה עליה כמזבה בעבודתו, שמתוך כך אתה בא ולוקח מבנותיו לבגידו.

את-בגידו אתרי א-להיהם:
את-בגידו אתרי א-להיהם וזנו בנתיו אתרי א-להיהם והזנו
ותסב מבנתהון לבגיד ויטעון בנתהון בטר טענתהון
ויטעון ית בגיד בטר טענתהון:

א-להי מסכה לא תעשה-לה:
דחלו דמתכא לא תעביד לה:

את-תג המצות תשמר שבועת ימים תאכל מצות אשר
צויתך למועד חדש האביב פי בחדש האביב יצאת
ממצרים:
ית חגא דפטיריא תטר שבועא יומין תיכול פטירא
דפקידתך לזמן ירחא דאביבא ארי בירחא דאביבא
נפקתא ממצרים:

חדש האביב – חדש הכפור, שהתבואה מתבכרת בבשולה.

כל-פטור רחם לי וכל-מקנה תזכר פטר שור ושה:
כל פתח ולדא דילי הוא וכל בעירך תקדיש דכרין בכור תור ואמר:

כל פטר רחם לי – באדם. וכל מקנה תזכר וגומר – וכל מקנה אשר תזכר בפטר שור ושה, אשר פטור זכר את רחמה. פטר – לשון פתיחה, וכן: "פטר מים ראשית מדון". ת"י של "תזכר" לשון נקבה היא, מסב על היולדת.

ופטר חמור תפדה בשה ואם-לא תפדה וערפתו כל בכור
בניה תפדה ולא-יראו פני ריקם:
ובוכרא דחמרא תפרוק באמרא ואם לא תפרוק ותקפיה
כל בוכרא דבגיד תפרוק ולא יתחזון קדמי ריקנין:

ופטר חמור – ולא שאר בהמה טמאה. תפדה בשה – נותן שה לפהו, והוא חלין ביד פהו, ופטר חמור מתר בעבודה לבעלים. וערפתו – עורפו בקופיץ. הוא הפסיד ממון פהו, לפיכך יסד ממונו. כל בכור בניה תפדה – חמשה סלעים פדיונו קצוב, שנאמר: "ופדיון מן חדש תפדה" וגומר. ולא יראו פני ריקם – לפי פשוטו של מקרא – דבר בפני עצמו הוא, ואינו מסב על הבכור, שאין במצות בכור ראית פנים. אלא אזכרה אחרת היא: וכשתעלו לרגל לראות – "לא יראו פני ריקם", מצנה עליכם להביא עולת ראית פנים. ולפי מדרש בריתא, מקרא יתר הוא ומפנה לגזרה שנה: ללמד על הענקתו של עבד עברי, שהוא חמשה סלעים מפל מין ומין, כפדיון בכור. במסכת קדושין.

וששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת בחריש
ובקציר תשבת:
ששתא יומין תפליח וביומא שביעאה תנוח בזרועא
ובתצדא תנוח:

בחריש ובקציר תשבת – למה נזכר חריש וקציר יש מרבותינו אומרים: על חריש של ערב שביעית הנכנס לשביעית, וקציר של שביעית היוצא למוצאי שביעית; ללמדך שמוסיפין מחל על הקדש. וכן משמעו: "וששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת"; ועבודת ששת הימים שהתתתי לה, יש שנה שהחריש והקציר אסור; ואין צריך לומר חריש וקציר של שביעית, שהרי כבר נאמר: "שדה לא תזרע" וגומר. ויש אומרים, שאינו מדבר אלא בשבת; וחריש וקציר שהזכר בו, לומר לה: מה חריש רשות, אף קציר רשות; יצא קציר העמר, שהוא מצנה ודושה את השבת.

ותג שבעת תעשה לה בכורי קציר חטים ותג האסיף
תקופת השנה:
ותגא דשבוועיא תעביד לה בכורי חטין ותגא
דכנשא במפקה דשתא:

בכורי קציר חטים – שאתה מביא בו שתי הלחם מן החטים. בכורי – שהיא מנחה ראשונה הבאה מן הקדש של חטים למקדש; כי מנחת העמר הבאה בפסח, מן השעורים היא. ותג האסיף – בזמן שאתה אוסף תבואתך מן השדה לבית. אסיפה זו – לשון הכנסה לבית, כמו: "ואספתו אל תוך ביתך". תקופת השנה – שהיא בתזרת השנה, בתחלת השנה הבאה. תקופת – לשון מסבה והקפה.

שלוש פעמים בשנה יראה פל-זכורה את-פני האדון
י-הנה א-להי ישראל:
תלת זמנין בשתא יתחזון כל דכורה קדם רבון עלמא יי
אלהא דישראל:

פל זכורה – כל הזכרים שבה. הרבה מצוות בתורה נאמרו ונגפלו, ויש מהם שלש פעמים וארבע, לחיוב ולענש על מנו לאוין שבהם ועל מנו עשה שבהם.

כי-אוריז גוים מפניה ותרבתתי את-גבלה ולא-יחמד
איש את-ארצה בעלתה לראות את-פני י-הנה א-להיה
שלוש פעמים בשנה:
אריז – פתרגומו, "אתריד". וכן: "החל רש", וכן: "ניורש את האמורי", לשון גרושין ותרבתתי את גבלה – ואתה רחוק מבית הבחירה, ואינך יכול לראות לפני תמיד, לכך אני קובע לה שלשה רגלים הללו.

לא-תשתט על-חמץ דם-זבחי ולא-ילין לבקר זבח תג
הפסח:

לא תכוס על חמיע דם פסחי ולא יביתון לצפרא תרבי
נכסת חגא דפסחא:

לא תשחט וגומר – לא תשחט את הפסח ועדיו קמץ קנים; אזהרה לשוחט, או לזורק, או לאחד מבני חבורה. ולא יליו – פתגומו. אין לינה מועלת בראש המזבח, ואין לינה אלא בעמוד השחר. זבח חג הפסח – אמריו. ומכאן אתה למד לכל הקטר חלבים ואבירים.

ראשית בכורי אדמתך תביא בית י-הוה א-להיך לא- תבשל גדי בחלב אמו:
ריש בכורי ארעך תיתי לבית מקדשא די אלהיך לא תיכלון בשר בחלב:

ראשית בכורי אדמתך – משבעת המינין האמורים בשבח ארצה, "ארץ חטה ושעורה וגפן וגומר ודבש", הוא דבש תמרים. לא תבשל גדי – אזהרה לבשר בחלב. ושלשה פעמים כתוב בתורה: אחד לאכילה, ואחד להנאה, ואחד לאסור בשול. גדי – כל גלד רח במשמע, ואף עגל וכבש. ממה שהצריך לפרש בכמה מקומות: "גדי עזים", למדת שאדי סתם, כל יונקים במשמע. בחלב אמו – פרט לעוף שאין לו חלב אם, שאין אסורו מן התורה אלא מדברי סופרים.

שביעי פרישת המסנה

ויאמר י-הוה אל-משה כתב-לך את-הדברים האלה פי על-פי ה הדברים האלה פתי אתה ברית ואת-ישראל:
ואמר יי למשה כתוב לך ית פתגמיא האליו ארי על מימר פתגמיא האליו גזרית עמד קים ועם ישראל:

את הדברים האלה – ולא אתה רשאי לכתב תורה שבעל פה.

ויהי-שם עם-י-הוה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה ויכתב על-הלח את דברי הברית עשרת הדברים:
והוה תמן קדם יי ארבעיו ימיו וארבעיו ליליו לחמא לא אכל ומיא לא שתי וכתב על לוחיא ית פתגמי קימא עשרא פתגמיו:

ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לחת העדת ביד-משה ברדתו מו-ההר ומשה לא-ידע פי קרו עור פגיו בדברו אתו:
והוה פד נחת משה מטורא דסיני ותרין לוחי דסהדותא בידיא דמשה במיחתיה מן טורא ומשה לא ידע ארי סגי זיו יקרא דאפוהי במללותיה עמיה:

ויהי ברדת משה – כשהביא לוחות אחרונים ביום הכפורים. פי קרו – לשון קרנים, שהאור מבהיק וכולט פמין קרו. ומהיכן זכה משה לקרני ההוד רבותינו אמרו: מן המערה, שגמון הקדוש ברוך הוא ידו על פניו, שנאמר: "ושפתי כפיו".

ויקרא אהרן וכל-בני ישראל את-משה והנה קרו עור פגיו וייראו מגששת אליו:
ותזא אהרן וכל בני ישראל ית משה והא סגי זיו יקרא דאפוהי ודחילו מלאתקרבא לנתיה:

וייראו מגששת אליו – בא וראה כמה גדול כחה של עברה, שעד שלא פשטו ידיהם בעברה מהו אומר "וימראה כבוד ה' פאש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל", ולא יראים ולא מודעועים; ומשעשו את העגל, אף מקרני הודו של משה היו מרתיעים ומודעועים.

ויקרא אלהם משה וישבו אליו אהרן וכל-הנשאים בעדה וידבר משה אלהם:
ויקרא להון משה ותבו לנתיה אהרן וכל רברביא בכושפתא ומליל משה עמהון:

הנשאים בעדה – כמו נשיאי העדה. וידבר משה אליהם – שליוחתו של מקום. ולשון הנה הוא כל הענין הנה.

ואתרי-כן נגשו כל-בני ישראל ויצום את פל-אשר דבר י-הוה אתו בהר סיני:
ובתר בן אתקרו ב כל בני ישראל ופקידנון ית כל דמליל יי עמיה בטורא דסיני:

ואתרי כן נגשו – אחר שלמד לזקנים, חוזר ומלמד הפרשה או ההלכה לישראל. תנו רבנן: כיצד סדר המשנה משה הנה לומד מפי הגבורה. נכנס אהרן, שנה לו משה פרקו. נסתלק אהרן וישב לו לשמאל משה. נכנסו בניו, שנה להם משה פרקם. נסתלקו הם, ישב אלעזר לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן וכוליה. נכנסו זקנים, שנה להם משה פרקם. נסתלקו זקנים, ישבו לצדדיו. נכנסו כל העם, שנה להם משה פרקם. נמצא ביד כל העם אחד, ביד הזקנים שנים, ביד בני אהרן שלשה, ביד אהרן ארבעה וכוליה, כדאיתא בערובין.

ויכל משה מדבר אתם ויתן על-פגיו מסנה:
וישיצי משה מלמלא עמהון ויהב על אפוהי בית אפי:

ויתן על פגיו מסנה – פתגומו: "בית אפי". לשון ארמי הוא בגמרא: "סוי לבא"; ועוד בכתבות: "הנה קא מסני לאפה", לשון הבטה, הנה מסתכל בה. אף כאן "מסנה", בגד הנתן כנגד הפרצוף ובית העינים. ולכבוד קרני ההוד, שלא יזנו הכל מהם, הנה נותן המסנה כנגדו. ונוטלו בשעה שהנה מדבר עם ישראל, ובשעה שהמקום נדבר עמו, עד צאתו; ובצאתו יצא בלא מסנה.

ובבא משה לפני י-הוה לדבר אתו יסיר את-המסנה עד- צאתו ויצא ודבר אל-בני ישראל את אשר יצוה:
וכד עליל משה לקדם יי למלא עמיה מעדי ית בית אפי עד מפקיה ונפיק ומליל עם בני ישראל ית דמתפקד:

ודבר אל בני ישראל – וראו קרני ההוד בפניו. וכשהוא מסתלק מהם, והשיב משה את המסנה על פניו עד בואו לדבר אתו. וכשבא לדבר אתו, נוטלו מעל פניו.

וראו בני-ישראל את-פגיו משה פי קרו עור פגיו משה והשיב משה את-המסנה על-פגיו עד-באו לדבר אתו:
ותזו בני ישראל ית אפי משה ארי סגי זיו יקרא דאפי משה ומתיב משה ית בית אפי על אפוהי עד דעליל למלא עמיה:

יֵאָמֵר מֶלֶךְ שְׁלֹמֹה אֶהְיֶה נְכָרִיּוֹת רַבּוֹת וְאֶת־בַּת־
פְּרָעָה מוֹאָבִיּוֹת עַמּוֹנִיּוֹת אֲדַמִּיּוֹת צְדֻנִית חַתִּיּוֹת: מִן־
הַגּוֹלִים אֲשֶׁר אָמַרְנָה הוּא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־תִבְאוּ
בָהֶם וְהֵם לֹא־יָבֹאוּ בָכֶם אֲכֹל יִטּוּ אֶת־לִבְכֶם אַחֲרַי
אֶ־לִהְיֶה בָהֶם דְּבַק שְׁלֹמֹה לְאַהֲבָה: וַיְהִי־לּוֹ נָשִׁים
שָׂרוֹת שִׁבְעַת מְאוֹת וּפְלִגְשִׁים שֵׁשׁ מְאוֹת וַיִּטּוּ נָשָׁיו
אֶת־לְבָבוֹ: וַיְהִי לְעַת וְזָקֵנָת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הִטּוּ אֶת־לְבָבוֹ
אַחֲרַי אֶ־לִהְיִים אַחֲרַי וְלֹא־הָיָה לְבָבוֹ שֶׁלֹם עִם־
יְהוָה אֶ־לִהְיוּ פִלְבָב דָּוִד אָבִיו: וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה אַחֲרַי
עֲשֵׂתֶרֶת אֶ־לִהְי צְדָנִים וְאַחֲרַי מִלְכָם שִׁקְיָן עַמּוֹנִים:
וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הִרַע בְּעֵינָיו יְהוָה וְלֹא מִלֵּא אַחֲרַי
יְהוָה כְּדָוִד אָבִיו: אִזּוֹ יִבְנֶה שְׁלֹמֹה בַּמָּה לְכַמּוֹשׁ
שִׁקְיָן מוֹאָב בְּהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלַם וּלְמִלְכֵךְ שִׁקְיָן
בְּנֵי עַמּוֹן: וְכֹן עָשָׂה לְכָל־נָשָׁיו הַנְּכָרִיּוֹת מִקִּטְיָרוֹת
וּמִזְבָּחוֹת לֹא־לִהְיָהוּ: וַיִּתְאַנֶּף יְהוָה בְּשְׁלֹמֹה כִּי־
נָטָה לְבָבוֹ מֵעַם יְהוָה אֶ־לִהְי יִשְׂרָאֵל הַנִּרְאָה אֵלָיו
פְּעַמִּים: וַצָּוָה אֵלָיו עַל־הַדָּבָר הַזֶּה לְבַלְתִּי־לָכַת
אַחֲרַי אֶ־לִהְיִים אַחֲרַי וְלֹא שָׁמַר אֶת אֲשֶׁר־צָוָה
יְהוָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה לְשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הִיתִתָּה־זֹאת
עִמָּךְ וְלֹא שָׁמַרְתָּ בְּרִיתִי וַחֲקֹתַי אֲשֶׁר צִוִּיתִי עֲלֶיךָ
קִרַע אֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה מֵעֲלֶיךָ וְנִתְתִּיָה לְעַבְדֶּךָ:
אֲדָ־בְיָמֶיךָ לֹא אֶעֱשֶׂנָה לְמַעַן דָּוִד אָבִיךָ מִיַּד בְּנֶךָ
אֶקְרַעְנָה: וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַמַּמְלָכָה לֹא אֶקְרַע שִׁבְט אַחַד
אִתּוֹ לְבָנָךְ לְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר
בְּחַרְתִּי: וַיִּקָּם יְהוָה שֵׁטָן לְשְׁלֹמֹה אֶת הַדָּד הָאֲדָמִי
מִזְרַע הַמֶּלֶךְ הוּא בְּאָדָם: וַיְהִי בַהֲזוֹת דָּוִד אֶת־
אָדָם בַּעֲלוֹת יוֹאָב שֶׁר הַצָּבָא לְקַבֵּר אֶת־הַחֲלָלִים וַיִּרְ
כָל־זָכָר בְּאָדָם: כִּי שָׁשֶׁת חֲדָשִׁים יָשַׁב־שָׁם יוֹאָב
וְכָל־יִשְׂרָאֵל עַד־הַכְּרִית כָּל־זָכָר בְּאָדָם: וַיִּבְרַח
אֲדָד הוּא וְאַנְשֵׁי אֲדָמִיִּם מֵעַבְדֵי אָבִיו אִתּוֹ לָבוֹא
מִצְרַיִם וְהָדָד גַּעַר קָטָן: וַיִּקָּמוּ מִמִּדְבָר וַיָּבֹאוּ פָּאָרֹן
וַיִּקְחוּ אַנְשֵׁי עַמָּם מִפָּאָרֹן וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם אֶל־פְּרָעֹה
מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיִּתֵּן־לוֹ בַּיִת וְלֶחֶם אָמַר לוֹ וְאַרְצוֹ גִּתּוֹ
לוֹ: וַיִּמְצָא הַדָּד חֹן בְּעֵינָיו פְּרָעֹה מֵאֵד וַיִּתֵּן־לוֹ אִשָּׁה
אֶת־אֲחֹת אִשְׁתּוֹ אֲחֹת תַּחְפָּנִיס הַגְּבִירָה: וַתֵּלֶד לוֹ
אֲחֹת תַּחְפָּנִיס אֶת גְּבַת בָּנוֹ וַתִּגְמְלֶהוּ תַחְפָּנִיס בְּתוֹךְ
בַּיִת פְּרָעֹה וַיְהִי גְבַת בַּיִת פְּרָעֹה בְּתוֹךְ בְּנֵי פְרָעֹה:
וַהֲדָד שָׁמַע בְּמִצְרַיִם כִּי־שָׁכַב דָּוִד עִם־אִבְתּוֹ וְכִי־
מֵת יוֹאָב שֶׁר־הַצָּבָא וַיֹּאמֶר הַדָּד אֶל־פְּרָעֹה שְׁלַחְנִי
וְאַלְךָ אֶל־אַרְצִי: וַיֹּאמֶר לוֹ פְּרָעֹה כִּי מֵה־אַתָּה חָסַר
עַמִּי וְהִנֵּה מִבְּקָשׁ לָלַכְתָּ אֶל־אַרְצֶךָ וַיֹּאמֶר לֹא כִּי

שְׁלַחְתָּ שְׁלַחְנִי: וַיִּקָּם אֶ־לִהְי לוֹ שֵׁטָן אֶת־רִזּוֹן בָּר־
אֲלִיָּדַע אֲשֶׁר בָּרַח מֵאֵת הַדָּד עֲזָר מֶלֶךְ־צוּבָה אֲדָנָיו:
וַיִּקְבֹּץ עָלָיו אַנְשֵׁי וַיְהִי שֶׁר־גָּדוֹד בְּהָרַג דָּוִד אִתָּם
וַיִּלְכוּ דַמְשִׁק וַיָּשֻׁבוּ בָּה וַיִּמְלְכוּ בְּדַמְשִׁק: וַיְהִי שֵׁטָן
לְיִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵי שְׁלֹמֹה וְאֶת־הַרְעָה אֲשֶׁר הָדָד וַיִּקְרַן
בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ עַל־אַרְם: וַיִּרְבְּעַם בְּוִי־נִבְט אֶפְרָתִי
מִן־הַצְּרֻזָּה וְשָׁם אָמוֹ צְרוּעָה אִשָּׁה אֶלְמָנָה עַבְד
לְשְׁלֹמֹה וַיָּרַם הָדָד בְּמֶלֶךְ: וַזֶּה הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָרַם הָדָד
בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בָנָה אֶת־הַמְּלוֹא סָגַר אֶת־פְּרָיִץ עֵיר דָּוִד
אָבִיו: וְהָאִישׁ יִרְבְּעָם גְּבוּר חָיִל וַיִּרְא שְׁלֹמֹה אֶת־
הַנְּעָר כִּי־עָשָׂה מְלָאכָה הוּא וַיִּפְקֹד אִתּוֹ לְכָל־סָבֵל
בַּיִת יוֹסֵף: וַיְהִי בַעֲת הַהִיא וַיִּרְבְּעַם יָצָא מִירוּשָׁלַם
וַיִּמְצָא אִתּוֹ אַחִיָּה הַשִּׁילֹנִי הַנְּבִיא בְּדָרֶךְ וְהוּא
מִתְכַּסֶּה בְּשְׁלֹמֹה חֲדָשָׁה וּשְׁנִיָּהֶם לְבָדָם בַּשָּׂדֶה:
וַיִּתְפָּשׂ אַחִיָּה בְּשְׁלֹמֹה הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּקְרָעָהּ
שְׁנַיִם עָשָׂר קָרְעִים: וַיֹּאמֶר לְיִרְבְּעָם קַח־לְךָ עֲשָׂרָה
קָרְעִים כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֶ־לִהְי יִשְׂרָאֵל הַגָּנִי קִרַע
אֶת־הַמַּמְלָכָה מִיַּד שְׁלֹמֹה וְנִתְתִי לְךָ אֶת עֲשָׂרָה
הַשְּׁבָטִים: וְהַשְּׁבָט הָאֶחָד יִהְיֶה־לוֹ לְמַעַן עַבְדֵי
דָּוִד וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם הָעֵיר אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי בָּה מִכָּל
שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל: גַּעַן אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיִּשְׁתַּחֲוּ
לְעֲשֵׂתֶרֶת אֶ־לִהְי צְדָנִין לְכַמּוֹשׁ אֶ־לִהְי מוֹאָב
וּלְמִלְכָם אֶ־לִהְי בְּנֵי־עַמּוֹן וְלֹא־הִלְכוּ בְּדַרְכֵי לַעֲשׂוֹת
הַיָּשָׁר בְּעֵינָי וַחֲקֹתַי וּמִשְׁפָּטֵי כְּדָוִד אָבִיו: וְלֹא־אֶקַּח
אֶת־כָּל־הַמַּמְלָכָה מִיָּדוֹ כִּי וַנְּשִׂיא אֲשַׁתּוֹנוּ כָּל יְמֵי
חַיָּיו לְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי אִתּוֹ אֲשֶׁר שָׁמַר
מִצְוֹתַי וַחֲקֹתַי: וְלִקְחֹתִי הַמְּלוּכָה מִיַּד בָּנוֹ וְנִתְתִיָה
לְךָ אֶת עֲשָׂרַת הַשְּׁבָטִים: וְלָבָנוֹ אִתּוֹ שְׁבָט־אֶחָד
לְמַעַן הִיוֹת־נִיר לְדָוִד־עַבְדִּי כָּל־הַיָּמִים לְפָנַי
בְּיְרוּשָׁלַם הָעֵיר אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לִי לְשׁוֹם שְׁמִי שָׁם:
וְאַתָּה אֶקַּח וּמְלָכְתָּ בְּכָל אֲשֶׁר־תֵּאָוֶה נַפְשֶׁךָ וְהִנִּיתָ
מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: וְהָיָה אִם־תִּשְׁמַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר
אֲצַוְּךָ וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכֵי וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר בְּעֵינָי לְשִׁמּוֹר
חֻקוֹתַי וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִד עַבְדִּי וְהִנִּיתִי עִמָּךְ
וּבְנִיתִי לְךָ בֵּית־גֹּאֲמֹן כַּאֲשֶׁר בְּנִיתִי לְדָוִד וְנִתְתִי לְךָ
אֶת־יִשְׂרָאֵל: וְאֶעֱנֶה אֶת־גִּרְע דָּוִד לְמַעַן זֹאת אֲךָ לֹא
כָּל־הַיָּמִים: וַיִּבְקֹשׁ שְׁלֹמֹה לְהִמִּית אֶת־יִרְבְּעָם וַיִּקָּם
יִרְבְּעָם וַיִּבְרַח מִצְרַיִם אֶל־שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיְהִי
בְּמִצְרַיִם עַד־מוֹת שְׁלֹמֹה: וַיִּלְתֵּר דְּבָרֵי שְׁלֹמֹה וְכָל־
אֲשֶׁר עָשָׂה וַחֲכָמָתוֹ הַלּוֹא־הֶם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי
שְׁלֹמֹה: וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בִירוּשָׁלַם עַל־

כְּלִי־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה: וַיִּשְׁכַּב שְׁלֹמֹה עִם־
אֲבֹתָיו וַיִּקְבֹּר בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ רְחַבְעָם בְּנוֹ
תַּחְתָּיו:

יב וַיִּלְךְ רְחַבְעָם שָׁכָם כִּי שָׁכַם בָּא כְּלִי־יִשְׂרָאֵל
לְהַמְלִיךְ אֹתוֹ: וַיְהִי כִשְׁמַעוֹ יְרַבְעָם בֶּן־נֹבֶט וְהוּא
עוֹדְנוּ בַּמִּצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיָּשָׁב
יְרַבְעָם בַּמִּצְרַיִם: וַיִּשְׁלַחוּ וַיִּקְרְאוּ־לוֹ וַיָּבֹא יְרַבְעָם
וְכִלְקֵהָל יִשְׂרָאֵל וַיִּדְבְּרוּ אֶל־רְחַבְעָם לֵאמֹר: אֲבִיךָ
הִקְשָׁה אֶת־עַלְנוּ וְאִתָּה עָתָה הִקְלָה מֵעֲבֹדֶת אֲבִיךָ
הַקָּשָׁה וּמַעַלּוֹ הַכְּבֹד אֲשֶׁר־נָתַן עָלֵינוּ וְנַעֲבֹדְךָ:
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְכוּ־עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים וְשׁוּבוּ אֵלַי
וַיֵּלְכוּ הָעָם: וַיִּוָּעֵץ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־הַזִּקְנִים אֲשֶׁר־
הָיוּ עֹמְדִים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה אָבִיו בְּהִיתוֹ חַי לֵאמֹר
אִיךָ אַתֶּם נוֹעֲצִים לְהַשִּׁיב אֶת־הָעַם־הַזֶּה דְבַר:
וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו לֵאמֹר אִם־הַיּוֹם תִּהְיֶה־שֹׁבֵד לְעַם הַזֶּה
וְעַבַּדְתֶּם וְנַעֲבִיתֶם וּדְבַרְתָּ אֲלֵיהֶם דְּבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ
לְךָ עֲבָדִים כְּלִי־הַיָּמִים: וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזִּקְנִים
אֲשֶׁר יַעֲזֹאוּ וַיִּוָּעֵץ אֶת־הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ
אֲשֶׁר הָעֹמְדִים לִפְנָיו: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מָה אַתֶּם
נוֹעֲצִים וְנָשִׁיב דְבַר אֶת־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַי
לֵאמֹר הִקְלָה מִן־הָעֹל אֲשֶׁר־נָתַן אֲבִיךָ עָלֵינוּ: וַיִּדְבְּרוּ
אֵלָיו הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ לֵאמֹר כֹּה־תֹאמַר לְעַם
הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלָיךָ לֵאמֹר אֲבִיךָ הַכְּבִיד אֶת־עַלְנוּ
וְאִתָּה הִקְלָה מֵעָלֵינוּ כֹּה תִדְבַר אֲלֵיהֶם קִטְגִי עֲבָה
מִמֵּתַגִּי אָבִי: וְעַתָּה אֲבִי הָעַמִּים עֲלֵיכֶם עַל כְּבֹד וְאֲנִי
אוֹסִיף עַל־עַלְכֶם אָבִי יִסֹּר אֶתְכֶם בְּשׁוֹטִיִּים וְאֲנִי אֲיַסֵּר
אֶתְכֶם בְּעַקְרָבִים: וַיָּבֹאוּ יְרַבְעָם וְכָל־הָעָם אֶל־רְחַבְעָם
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פֶּאֶשֶׁר דִּבְּרַת הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ אֶת־הָעָם קָשָׁה וַיַּעֲזֹב
אֶת־עֲצַת הַזִּקְנִים אֲשֶׁר יַעֲזֹאוּ: וַיִּדְבַר אֲלֵיהֶם
כַּעֲצַת הַיְלָדִים לֵאמֹר אֲבִי הַכְּבִיד אֶת־עַלְכֶם וְאֲנִי
אוֹסִיף עַל־עַלְכֶם אָבִי יִסֹּר אֶתְכֶם בְּשׁוֹטִיִּים וְאֲנִי אֲיַסֵּר
אֶתְכֶם בְּעַקְרָבִים: וְלֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם כִּי־
הָיְתָה סִבָּה מֵעַם יִהְיֶה לְמַעַן הִקְיָם אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר
דִּבְּרָה־יְהוָה בְּיַד אֶחְזִיָּה הַשִּׁילֹנִי אֶל־יְרַבְעָם בֶּן־נֹבֶט:
וַיָּבֹא כְּלִי־יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל־הֶם וַיָּשָׁבוּ
הָעָם אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר מִה־לָּנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא־
נַחֲלָה בְּבִן־יִשְׁי לְאֶחְזִיָּה יִשְׂרָאֵל עָתָה רְאֵה בֵּיתְךָ דָּוִד
וַיִּלְךְ יִשְׂרָאֵל לְאֶחְזִיָּה: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי
יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ

רְחַבְעָם אֶת־אֲדָרָם אֲשֶׁר עַל־הַמִּסְּ וַיִּרְגְּמוּ כְּלִי־יִשְׂרָאֵל
כּוֹ אָבִו וַיָּמָת וְהַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת
בַּמֶּרְכָּבָה לְנוֹס יְרוּשָׁלַם: וַיִּפְּשְׁעוּ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית דָּוִד
עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וַיְהִי כִשְׁמַעוֹ כְּלִי־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׁב
יְרַבְעָם וַיִּשְׁלַחוּ וַיִּקְרְאוּ אֹתוֹ אֶל־הָעֵדָה וַיִּמְלִיכוּ אֹתוֹ
עַל־כְּלִי־יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה אֶתְרֵי בֵּית־דָּוִד זֹולָתִי שְׁבֹט־
יְהוּדָה לְבָדוֹ: וַיָּבֹאוּ רְחַבְעָם יְרוּשָׁלַם וַיִּקְהַל אֶת־כָּל־
בֵּית יְהוּדָה וְאֶת־שְׁבֹט בְּנֵימִן מֵאָה וּשְׁמֹנִים אֲלֶף
בְּחֹר עֲשָׂה מִלְחָמָה לְהַלְחֵם עִם־בֵּית יִשְׂרָאֵל לְהַשִּׁיב
אֶת־הַמְּלוּכָה לְרְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה: וַיְהִי דְבַר
הָאֱלֹהִים אֶל־שְׁמַעְיָה אִישׁ־הָאֱלֹהִים לֵאמֹר: אֲמַר
אֶל־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶל־כָּל־בֵּית
יְהוּדָה וּבְנֵימִן וַיִּתֵּר הָעָם לֵאמֹר: כֹּה אָמַר יְהוָה
לֹא־תַעֲלֹו וְלֹא־תִלְחָמוּן עִם־אֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
שׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ כִּי מֵאִתִּי נִהְיָה הַדְּבַר הַזֶּה וַיִּשְׁמְעוּ
אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיָּשָׁבוּ לְלַכֵּת כְּדָבַר יְהוָה: וַיֵּלְכוּ
יְרַבְעָם אֶת־שָׁכָם בְּהַר אֶפְרַיִם וַיָּשָׁב בָּהּ וַיֵּצֵא מִשָּׁם
וַיָּבֹאוּ אֶת־פְּנוּאֵל: וַיֹּאמֶר יְרַבְעָם בְּלָבוּ עָתָה תָּשׁוּב
הַמֶּמְלָכָה לְבֵית דָּוִד: אִם־יַעֲלֶה הָעָם הַזֶּה לַעֲשׂוֹת
זִבְחִים בְּבֵית־יְהוָה בִּירוּשָׁלַם וְשָׁב לֵב הָעָם הַזֶּה אֶל־
אֲדֹנֵיהֶם אֶל־רְחַבְעָם מֶלֶךְ יְהוּדָה וְהִרְגָנִי וְשָׁבוּ אֶל־
רְחַבְעָם מֶלֶךְ־יְהוּדָה: וַיִּוָּעֵץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֲגָלֵי
זָהָב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רַב־לְכֶם מֵעֲלוֹת יְרוּשָׁלַם הִגָּה
אֶל־לְהִיךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָעֲלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּגְשָׁם
אֶת־הָאֲחֻזָּה בְּבֵית־אֵל וְאֶת־הָאֲחֻזָּה נָתַן בְּדָוִ: וַיְהִי
הַדְּבַר הַזֶּה לְחֻטָּאת וַיֵּלְכוּ הָעָם לִפְנֵי הָאֲחֻזָּה עַד־דָּוִ:
וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית בְּמֹות וַיַּעַשׂ כְּהֵנִים מִקְצֹות הָעָם
אֲשֶׁר לֹא־הָיוּ מִבְּנֵי לֹוִי: וַיַּעַשׂ יְרַבְעָם חָג בַּחֲדָשׁ
הַשְּׁמִינִי בַחֲמִשָּׁה־עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ כַּחֲגוֹ אֲשֶׁר
בִּיהוּדָה וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ כֹּן עָשָׂה בְּבֵית־אֵל לְזַבַּח
לְעֲגָלִים אֲשֶׁר־עָשָׂה וְהָעֲמִיד בְּבֵית אֵל אֶת־כְּהֵנִי
הַבְּמֹות אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־עָשָׂה
בְּבֵית־אֵל בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם בַּחֲדָשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֲדָשׁ
אֲשֶׁר־בָּדָא מִלָּבוּ וַיַּעַשׂ חָג לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעַל עַל־
הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר:

יג וְהָיָה אִישׁ אֶל־הָהִים בָּא מִיהוּדָה בְּדָבַר יְהוָה
אֶל־בֵּית־אֵל וַיְרַבְעָם עֲמַד עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר:
וַיִּקְרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ בְּדָבַר יְהוָה וַיֹּאמֶר מִזְבֵּחַ מִזְבֵּחַ
כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה־בָּו נֹלָד לְבֵית־דָּוִד יֹאשִׁיָּהוּ שְׁמוֹ
וְזָבַח עָלֶיךָ אֶת־כְּהֵנִי הַבְּמֹות הַמִּקְטָרִים עָלֶיךָ

ועצמות אדם ישרפו עליה: ונתן ביום ההוא מופת
לאמר זה המופת אשר דבר י-הוה הגה המזבח נקרע
ונשפך הדשן אשר-עליו: ויהי כשמע המלך את-
דבר איש-הא-להים אשר קרא על-המזבח בבית-אל
וישלח רבבעם את-ידו מעל המזבח לאמר תפשהו
ותיבש ידו אשר שלח עליו ולא יכל להשיבה אליו:
והמזבח נקרע וישפך הדשן מן-המזבח כמופת
אשר נתן איש הא-להים בדבר י-הוה: וישען המלך
ויאמר ו אל-איש הא-להים חל-נא את-פני י-הוה
א-להיך והתפלל בעדי ותשב ידי אלי ויחל איש-
הא-להים את-פני י-הוה ותשב יד-המלך אליו ותהי
כבראשנה: וינדבר המלך אל-איש הא-להים באה-
אתי הביתה וסעדה ואתנה לך מתת: ויאמר איש-
הא-להים אל-המלך אם-תתן-לי את-חצי ביתך לא
אבא עמך ולא-אכל לחם ולא אשתה-מים במקום
הזה: כפי-כן ו צנה אתי בדבר י-הוה לאמר לא-
תאכל לחם ולא תשתה-מים ולא תשוב בדבר אשר
הלכת: וילך בדבר אחר ולא-שב בדבר אשר בא בה
אל-בית-אל: ונביא אחד זמן ישב בבית-אל ויבוא
בנו ויספר-לו את-כל-המעשה אשר-עשה איש-
הא-להים היום בבית-אל את-הדברים אשר דבר
אל-המלך ויספרום לאביהם: וינדבר אלהם אביהם
אי-נה הדרך הלך ויראו בנו את-הדרך אשר הלך
איש הא-להים אשר-בא מיהודה: ויאמר אל-בנו
חבשו-לי התמור ויחבשו-לו התמור וירכב עליו:
וילך אתרי איש הא-להים וימצאהו ישב תחת
האלה ויאמר אליו האתה איש-הא-להים אשר-
באת מיהודה ויאמר אני: ויאמר אליו לך אתי
הביתה ואכל לחם: ויאמר לא אוכל לשוב אתך
ולבוא אתך ולא-אכל לחם ולא-אשתה אתך מים
במקום הזה: כפי-דבר אלי בדבר י-הוה לא-תאכל
לחם ולא-תשתה שם מים לא-תשוב ללכת בדבר
אשר-הלכת בה: ויאמר לו גם-אני נביא כמותך
ומלאך דבר אלי בדבר י-הוה לאמר השבהו אתך
אל-ביתך ויאכל לחם וישתה מים פחש לו: וישב
אתו ויאכל לחם בביתו וישתה מים: ויהי הם יושבים
אל-השלחן ויהי דבר-י-הוה אל-הנביא אשר
השיבו: ויקרא אל-איש הא-להים אשר-בא
מיהודה לאמר פה אמר י-הוה ישן פי מרית פי
י-הוה ולא שמרת את-המצוה אשר צוה י-הוה
א-להיך: ונתשב ותאכל לחם ותשתה מים במקום

אשר דבר אליך אל-תאכל לחם ואל-תשתה מים לא-
תבוא נבלתך אל-קבר אבתך: ויהי אחרי אכלו
לחם ואחרי שתותו ויחבשו-לו התמור לנביא אשר
השיבו: וילך וימצאהו אריה בדרך וימיתהו ותהי
נבלתו משלכת בדרך והתמור עמד אצלה והאריה
עמד אצל הנבלה: והנה אנשים עברים ויראו את-
הנבלה משלכת בדרך ואת-האריה עמד אצל הנבלה
ויבאו וינדברו בעיר אשר הנביא הזקן ישב בה:
וישמע הנביא אשר השיבו מן-הדרך ויאמר איש
הא-להים הוא אשר מרה את-פי י-הוה וימתהו
י-הוה לאריה וישברהו וימתהו פדבר י-הוה אשר
דבר-לו: וינדבר אל-בנו לאמר חבשו-לי את-
התמור ויחבשו: וילך וימצא את-נבלתו משלכת
בדרך ותמור והאריה עמדים אצל הנבלה לא-אכל
האריה את-הנבלה ולא שבר את-התמור: וישא
הנביא את-נבלת איש-הא-להים וינתהו אל-התמור
וישיבהו ויבא אל-עיר הנביא הזקן לספד ולקברו:
וינח את-נבלתו בקברו ויספדו עליו הוי אחי: ויהי
אחרי קברו אתו ויאמר אל-בנו לאמר במותי
וקברתם אתי בקבר אשר איש הא-להים קבור בו
אצל עצמותי הניחו את-עצמותי: כפי הנה יהיה
הדבר אשר קרא בדבר י-הוה על-המזבח אשר
בבית-אל ועל כל-בתי הבמות אשר בערי שמרון:
אחר הדבר הזה לא-שב רבבעם מדרך הרעה וישב
ויעש מקצות העם פהגי במות החפץ ימלא את-ידו
ויהי פהגי במות: ויהי בדבר הזה לחטאת בית
רבבעם ולהכחיד ולהשמיד מעל פני האדמה:

יד בפעת הריא חלה אביה בו-רבבעם: ויאמר רבבעם
לאשתו קומי נא והשתנית ולא נדעו פי-את אשת
רבבעם והלכת שילה הנה-שם אתנה הנביא הוא-דבר
עלי למלך על-העם הזה: ולקחת בידך עשרה לחם
ונקדים ונקבק דבש ובאת אליו הוא יגיד לך מה-
יהנה לנער: ותעש פן אשת רבבעם ותקם ותלך
שילה ותבא בית אחיה ואחיהו לא-יכל לראות פי
קמו עיניו משיבו: וי-הנה אמר אל-אחיהו הגה
אשת רבבעם באה לדרש דבר מעמך אל-בנה פי-
חלה הוא פנה וכזה תדבר אליה ויהי כבאה והיא
מתנפרה: ויהי כשמע אחיהו את-קול רגליה באה
בפתח ויאמר באי אשת רבבעם למה זה את מתנפרה
ואנכי שלוח אליך קשה: לכי אמרי לרבבעם פה-

אמר י-הוה א-להי ישראל יען אשר הרמתיד מתוך העם ואתננה נגיד על עמי ישראל: ונאקרע את-הממלכה מבית דוד ואתננה לך ולא-היית פעבדי דוד אשר שמר מצותי ואשר-הלך אחרי בכל-לבבו לעשות רק הישר בעיני: ונתרע לעשות מפל אשר-הני לפניה ותלך ותעשה-לך א-להים אחרים ומסכות להכעיסני ואתי השלכת אחרי גוף: לכן הנני מביא רעה אל-בית ירבעם והכרתי לירבעם משתין בקיר עצור ועזוב בישראל ובערתלי אחרי בית-ירבעם כאשר יבער הגלל עד-תמו: והמת לירבעם בעיר יאכלו הפלבים והמת בשדה יאכלו עוף השמים פי-הנה דבר: ואת קומי לני לביתך בבאה רגלך העירה ומת היילד: וספדו-לו כל-ישראל וקברו אתו כיינה לבדו יבא לירבעם אל-קבר יען נמצא-בו דבר טוב אל-י-הוה א-להי ישראל בבית ירבעם: והקים י-הוה לו מלך על-ישראל אשר יכרית את-בית ירבעם זה היום ומה גם-עתה: והפה י-הוה את-ישראל כאשר יגוד הקנה במים ונתש את-ישראל מעל האדמה הטובה הזאת אשר נתן לאבותיהם וזרם מעבר לנהר יען אשר עשו את-אשריהם מכעיסים את-י-הוה: ויתן את-ישראל בגלל חטאות ירבעם אשר חטא ואשר החטיא את-ישראל: ונתקם אשת ירבעם ותלך ותבא תרצתה היא באה בסף-הבית והנער מת: וניקברו אתו ויספדו-לו פל-ישראל כדבר י-הוה אשר דבר ביד-עבדו אתיהו הנביא: וילתר דברי ירבעם אשר נלקח ואשר מלך הנם כתובים על-ספר דברי הימים למלכי ישראל: והימים אשר מלך ירבעם עשרים ושתים שנה וישפכ עם-אבתיו וימלך נדב בנו תחתיו: וירבעם בן-שלמה מלך ביהודה בן-ארבעים ואחת שנה רחבעם במלכו ושבוע עשרה שנה ו מלך בירושלם העיר אשר-בחר י-הוה לשום את-שמו שם מפל שבטי ישראל ושם אמו נעמה העמנית: ויעש יהודה הרע בעיני י-הוה ויקנאו אתו מפל אשר עשו אבתם בחטאתם אשר חטאו: וניבנו גם-המה להם במות ומצבות ואשרים על כל-גבעה גבלה ותחת כל-עץ רענו: וגם-קדש הנה בארץ עשו ככל התועבת הגוים אשר הוריש י-הוה מפני בני ישראל: ויהי בשנה התמישית למלך רחבעם עלה שישק מלך-מצרים על-ירושלם: וילקח את-אצרות בית-י-הוה ואת-אצרות בית

המלך ואת-הפל לקח ויקח את-כל-מגני הזהב אשר עשה שלמה: ויעש המלך רחבעם תחתם מגני נחשת והפקיד על-יד שרי הרצים השמרים פתח בית המלך: ויהי מדי-בא המלך בית י-הוה ישאום הרצים והשיבום אל-תא הרצים: ונתר דברי רחבעם וכל-אשר עשה הלא-המה כתובים על-ספר דברי הימים למלכי יהודה: ומלחמה היתה בין-רחבעם ובין ירבעם פל-הימים: וישפכ רחבעם עם-אבתיו ויקבר עם-אבתיו בעיר דוד ושם אמו נעמה העמנית וימלך אבים בנו תחתיו:

טו ויבשנת שמנה עשרה למלך ירבעם בן-נבט מלך אבים על-יהודה: שלש שנים מלך בירושלם ושם אמו מעכה בת-אבישלום: וילך בכל-חטאות אביו אשר-עשה לפניו ולא-הלה לבבו שלם עם-י-הוה א-להיו פלכב דוד אביו: פי למען דוד נתן י-הוה א-להיו לו ניר בירושלם להקים את-בנו אחריו ולהעמיד את-ירושלם: אשר עשה דוד את-הישר בעיני י-הוה ולא-סר מפל אשר-צוהו פל ימי חיו רק בדבר אוריה החתי: ומלחמה היתה בין-רחבעם ובין ירבעם פל-ימי חיו: וילתר דברי אבים וכל-אשר עשה הלא-הם כתובים על-ספר דברי הימים למלכי יהודה ומלחמה היתה בין אבים ובין ירבעם: וישפכ אבים עם-אבתיו ויקברו אתו בעיר דוד וימלך אסא בנו תחתיו: ויבשנת עשרים לירבעם מלך ישראל מלך אסא מלך יהודה: וארבעים ואחת שנה מלך בירושלם ושם אמו מעכה בת-אבישלום: ויעש אסא הישר בעיני י-הוה כדוד אביו: ויעבר הקדשים מן-הארץ ויסר את-כל-הגללים אשר עשו אבתיו: וגם ו את-מעכה אמו ויסרה מגבירה אשר-עשתה מפלצת לאשרה ויכרת אסא את-מפלצתה וישרף בגחל קדרון: והבמות לא-סרו רק לבב-אסא הנה שלם עם-י-הוה פל-ימי: ויבא את-קדשי אביו וקדשי בית י-הוה בסף וזהב וכלים: ומלחמה היתה בין אסא ובין בעשא מלך-ישראל פל-ימי: ויעל בעשא מלך-ישראל על-יהודה ויבן את-הרמה לבלתי תת יצא ובא לאסא מלך יהודה: וינקח אסא את-פל-הפסך והזהב הנותרים ו באוצרות בית-י-הוה ואת-אוצרות בית המלך ויתגם ביד-עבדיו וישלחם המלך אסא אל-בן-הדד בן-טברמן בן-חזיון מלך ארם הישב בדמשק לאמר: בריית

ביני ובינך בין אבי ובין אביך הנה שלחתי לך שחד
כסף וזהב לך הפרה את-בריתך את-בעשא מלך-
ישראל ויעלה מעלי: וישמע בן-הדד אל-המלך
אסא וישלח את-שרי החילים אשר-לו על-ערי
ישראל ויך את-עיון ואת-דן ואת אבל בית-מעכה
ואת כל-כנרות על כל-ארץ נפתלי: ויהי כשמע
בעשא ויחלל מבנות את-הרמה וישב בתרצה:
והמלך אסא השמיע את-פלי-יהודה אין נקי וישאו
את-אבני הרמה ואת-עציה אשר בנה בעשא ויבן
בם המלך אסא את-גבע בנימן ואת-המצפה: וינתר
כל-דברי-אסא וכל-גבורתו וכל-אשר עשה והערים
אשר בנה הלא-המה כתובים על-ספר דברי הימים
למלכי יהודה רק לעת זקנתו חלה את-רגליו:
וישכב אסא עם-אבתיו ויקבר עם-אבתיו בעיר דוד
אביו וימלך יהושפט בנו תחתיו: ונדב בן-ירבעם
מלך על-ישראל בשנת שתים לאסא מלך יהודה
וימלך על-ישראל שנתים: וינעש הרע בעיני-י-הוה
וילך בדרך אביו ובחטאתו אשר החטיא את-
ישראל: ויקשר עליו בעשא בן-אחיה לבית
יששכר ויכהו בעשא בגבתון אשר לפלשתים ונדב
וכל-ישראל צרים על-גבתון: ונימתהו בעשא
בשנת שלש לאסא מלך יהודה וימלך תחתיו: ויהי
כמלכו הפה את-כל-בית ירבעם לא-השאיר כל-
נשמה לירבעם עד-השמדו כדבר י-הוה אשר דבר
ביד-עבדו אחיה השילוני: על-חטאות ירבעם אשר
חטא ואשר החטיא את-ישראל בכעסו אשר הכעיס
את-י-הוה א-להי ישראל: וינתר דברי נדב וכל-
אשר עשה הלא-הם כתובים על-ספר דברי הימים
למלכי ישראל: ומלחמה היתה בין אסא ובין
בעשא מלך-ישראל פלי-ימיהם: בשנת שלש לאסא
מלך יהודה מלך בעשא בן-אחיה על-פלי-ישראל
בתרצה עשרים וארבע שנה: וינעש הרע בעיני
י-הוה וילך בדרך ירבעם ובחטאתו אשר החטיא
את-ישראל:

טז ויהי דבר-י-הוה אל-יהוא בן-חנני על-בעשא
לאמר: לנען אשר הרימתך מן-העפר ואתנה נגיד
על עמי ישראל ותלך | בדרך ירבעם ותחטא את-
עמי ישראל להכעיסני בחטאתם: והנני מבטח
את-ישראל בעשא ואת-ישראל ונתת את-ביתך כבית
ירבעם בן-נבט: המת לבעשא בעיר יאכלו הכלבים

והמת לו בשדה יאכלו עוף השמים: וינתר דברי
בעשא ואשר עשה וגבורתו הלא-הם כתובים על-
ספר דברי הימים למלכי ישראל: וישכב בעשא
עם-אבתיו ויקבר בתרצה וימלך אלה בנו תחתיו:
וגם בידי-יהוא בן-חנני הנביא דבר-י-הוה היה אל-
בעשא ואל-ביתו ועל כל-הרעה | אשר-עשה |
בעיני י-הוה להכעיסו במעשה ידיו להיות כבית
ירבעם ועל אשר-הפה אתו: בשנת עשרים ושש
שנה לאסא מלך יהודה מלך אלה בן-בעשא על-
ישראל בתרצה שנתים: ויקשר עליו עבדו זמרי
שר מחצית הרקב והוא בתרצה שתה שפור בית
ארצא אשר על-הבית בתרצה: ויבא זמרי ויכהו
וימיתהו בשנת עשרים ושבע לאסא מלך יהודה
וימלך תחתיו: ויהי כמלכו כשבתו על-פסאו הפה
את-כל-בית בעשא לא-השאיר לו משתין בקיר
וגאליו ורעהו: וישמד זמרי את כל-בית בעשא
כדבר י-הוה אשר דבר אל-בעשא בידי יהוא הנביא:
אל כל-חטאות בעשא וחטאות אלה בנו אשר חטאו
ואשר החטיאו את-ישראל להכעיס את-י-הוה
א-להי ישראל בהבליהם: וינתר דברי אלה וכל-
אשר עשה הלא-הם כתובים על-ספר דברי הימים
למלכי ישראל: בשנת עשרים ושבע שנה לאסא
מלך יהודה מלך זמרי שבעת ימים בתרצה והעם
הנים על-גבתון אשר לפלשתים: וישמע העם
החנים לאמר קשר זמרי וגם הפה את-המלך וימלכו
כל-ישראל את-עמרי שר-צבא על-ישראל ביום
ההוא במחנה: ויעלה עמרי וכל-ישראל עמו
מגבתון ויצאו על-תרצה: ויהי פראות זמרי כפי
נלפדה העיר ויבא אל-ארמון בית-המלך וישורף
עליו את-בית-המלך באש וימת: על-חטאתו אשר
חטא לעשות הרע בעיני י-הוה ללכת בדרך ירבעם
ובחטאתו אשר עשה להחטיא את-ישראל: וינתר
דברי זמרי וקשרו אשר קשר הלא-הם כתובים על-
ספר דברי הימים למלכי ישראל: אז יחלק העם
ישראל לחצי וחצי העם היה אחרי תבני בן-גינת
להמליכו והחצי אחרי עמרי: ויחזק העם אשר
אחרי עמרי את-העם אשר אחרי תבני בן-גינת
וימת תבני וימלך עמרי: בשנת שלשים ואחת שנה
לאסא מלך יהודה מלך עמרי על-ישראל שתים
עשרה שנה בתרצה מלך שש-שנים: ויבן את-
התר שמרון מאת שמו בכפרים כסף ויבן את-התר

ויקרא את-שם העיר אשר בנה על שם-שומר אדני
ההר שומרון: ויעשה עמרי הרע בעיני י-הוה וירע
מכל אשר לפניו: וילך בכל-דרך ירבעם בן-נבט
ובחטאתו אשר החטיא את-ישראל להכעיס את-
י-הוה א-להי ישראל בהבליהם: וילתך דברי עמרי
אשר עשה וגבורתו אשר עשה הלא-הם פתובים
על-ספר דברי הימים למלכי ישראל: וישכב עמרי
עם-אבותיו ויקבר בשמרון וימלך אחאב בנו תחתיו:
וואחאב בן-עמרי מלך על-ישראל בשנת שלשים
ושמנה שנה לאסא מלך יהודה וימלך אחאב בן-
עמרי על-ישראל בשמרון עשרים ושתים שנה:
ויעש אחאב בן-עמרי הרע בעיני י-הוה מפל אשר
לפניו: ויהי הנקל לבתו בחטאות ירבעם בן-נבט
ויקח אשה את-איזבל בת-אתבעל מלך צידונים וילך
ויעבד את-הבעל וישתחו לו: וינקם מזבח לבעל
בית הבעל אשר בנה בשמרון: ויעש אחאב את-
האשרה ויוסף אחאב לעשות להכעיס את-י-הוה
א-להי ישראל מפל מלכי ישראל אשר היו לפניו:
בנימיו בנה חיאל בית האלי את-יריחה באבירים
בכרו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלתיה כדבר י-הוה
אשר דבר בנד יהושע בן-נון:

יז ויאמר אליהו התשבי מתשבי גלעד אל-אחאב
חיי-הוה א-להי ישראל אשר עמדתי לפניו אם-
יהנה השנים האלה טל ומטר פי אם-לפי דברי:
ויהי דברי-הוה אליו לאמר: לך מזנה ופגית לך
קדמה וגסתרת בגחל פריית אשר על-פני הירדן:
והנה מהנחל תשתה ואת-הערבים צויתי לכלפולך
שם: וילך ויעש כדבר י-הוה וילך וישב בגחל פריית
אשר על-פני הירדן: והערבים מבאים לו לחם
ובשר בבקר ולחם ובשר בערב ומן-הנחל ישתה:
ויהי מקץ ימים וייבש הנחל פי לא-הנה גשם
בארץ: ויהי דברי-הוה אליו לאמר: קום לך
צרפתה אשר לצידון וישבת שם הנה צניתי שם
אשה אלמנה לכלפולך: וינקם וילך צרפתה ויבא
אל-פתח העיר והנה-שם אשה אלמנה מקוששת
עצים ויקרא אליה ויאמר קחי-נא לי מעט-מים
בפלי ואשתה: ונתלך לקחת ויקרא אליה ויאמר
לקחי-נא לי פת-לחם בנדך: ונתאמר חיי-הוה
א-להיך אם-יש-לי מעוג פי אם-מלא כף-קמח בנד
ומעט-שמן בצפחת והנני מקוששת שנים עצים

ובאתי ועשיתיהו לי ולבני ואכלנהו ומתנו: ויאמר
אליה אליהו אל-תיראי באי עשי כדברך אך עשי-
לי-משם ענה קטנה בראשנה והוצאת לי ולך ולבנך
תעשי באחרונה: פי כה אמר י-הוה א-להי ישראל
כד הקמח לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר עד יום
תתי-הנה גשם על-פני האדמה: ונתלך ותעשה
כדבר אליהו ונתאכל היא-והוא וביתה ימים: כד
הקמח לא כלתה וצפחת השמן לא חסר כדבר י-הוה
אשר דבר בנד אליהו: ויהי אחר הדברים האלה
חלה בן-האשה בעלת הבית ויהי חליו חזק מאד עד
אשר לא-נותרה-בו נשמה: ונתאמר אל-אליהו מה-
לי ולך איש הא-להים באת אלי להזכיר את-עוני
ולהמית את-בני: ויאמר אליה תני-לי את-בנך
ויקחהו מחיקה ויעלהו אל-העליה אשר-הוא ישב
שם וישכבהו על-מטתו: ויקרא אלי-הוה ויאמר
י-הוה א-להי הגם על-האלמנה אשר-אני מתגורר
עמה הרעות להמית את-בנה: וניתמדד על-הילד
שקלש פעמים ויקרא אלי-הוה ויאמר י-הוה א-להי
תשב נא נפש-הילד הזה על-קרבו: וישמע י-הוה
בקול אליהו ותשב נפש-הילד על-קרבו ויחי: ויקח
אליהו את-הילד וירדהו מן-העליה הפיתה ויתנהו
לאמו ויאמר אליהו ראי חיי בנך: ונתאמר האשה
אל-אליהו עתה זה ידעתי פי איש א-להים אתה
ודברי-הוה בפיך אמת:

יח ויהי ימים רבים ודברי-הוה הנה אל-אליהו
בשנה השלישית לאמר לך הראה אל-אחאב ואתנה
מטר על-פני האדמה: וילך אליהו להראות אל-
אחאב והרעב חזק בשמרון: ויקרא אחאב אל-
עבדנהו אשר על-הבית ועבדנהו הנה נרא את-
י-הוה מאד: ויהי בהכרית איזבל את נביאי י-הוה
ויקח עבדנהו מאה נביאים ויחביאם תמישים איש
במערה וכלכלם לחם ומים: ויאמר אחאב אל-
עבדנהו לך בארץ אל-פל-מעוני המים ואל פל-
הנחלים אולי נמצא חציר ונחיה סוס ופרד ולוא
נכרית מהבהמה: ויחלקו להם את-הארץ לעבר-בה
אחאב הלך בדרך אחד לבדו ועבדנהו הלך בדרך-
אחד לבדו: ויהי עבדנהו בדרך והנה אליהו לקראתו
ויכרהו ויפל על-פניו ויאמר האתה זה אדני אליהו:
ויאמר לו אני לך אמר לאדניך הנה אליהו: ויאמר
מה חטאתי פיי-אתה נתן את-עבדך בנד-אחאב

להמיתני: חי | י-הנה א-להיך אם-יש-גוי וממלכה
אשר לא-שלח אדני שם לבקשך ואמרו אין
והשביע את-הממלכה ואת-הגוי כי לא ימצאפה:
ועתה אתה אמר לך אמר לאדניך הנה אליהו:
והלה אגני | אלה מאתך ורוח י-הנה ישאף על אשר
לא-אדע ובאתי להגיד לאחאב ולא ימצאך והרגני
ועבדך נרא אתי-הנה מנערי: הלא-הגד לאדני את
אשר-עשיתי בהרג איזבל את נביאי י-הנה ואחאב
מנביאי י-הנה מאה איש חמשים חמשים איש
במערה ואכלכלם לחם ומים: ועתה אתה אמר לך
אמר לאדניך הנה אליהו והרגני: ויאמר אליהו חי
י-הנה צ-באות אשר עמדתי לפניו כי היום אראה
אליו: ויילך עבדיהו לקראת אחאב ויגדלו וילך
אחאב לקראת אליהו: ויהי כראות אחאב את-
אליהו ויאמר אחאב אליו האתה זה עכר ישראל:
ויאמר לא עכרתל את-ישראל כי אם-אתה ובית
אביך בעזבכם את-מצות י-הנה ותלך אחרי
הבעלים: ועתה שלח קבץ אלי את-פלי-ישראל אל-
הר הפרמל ואת-נביאי הפעל ארבע מאות וחמשים
ונביאי האשרה ארבע מאות אכלי שלתן איזבל:
וישלח אחאב בכל-בני ישראל ויקבץ את-הנביאים
אל-הר הפרמל: ויגש אליהו אל-פלי-העם ויאמר
עד-מתי אתם פסחים על-שתי הסעפים אם-י-הנה
הא-להים לכו אחריו ואם-הפעל לכו אחריו ולא-ענו
העם אתו דבר: ויאמר אליהו אל-העם אנני בותרתי
נביא לי-הנה לבדי ונביאי הפעל ארבע-מאות
וחמשים איש: וניתנו-לנו שנים פרים ויבחרו להם
הפר האחד וינתחהו וישימו על-העצים ואש לא
ישימו ואני אעשה | את-הפר האחד ונתתל על-
העצים ואש לא אשים: וקראתם בשם א-להיכם
ואני אקרא בשם-י-הנה והנה הא-להים אשר-יענה
באש הוא הא-להים ויען פלי-העם ויאמרו טוב
הדבר: ויאמר אליהו לנביאי הפעל בחרו לכם הפר
האחד ועשו ראשנה כי אתם הרבים וקראו בשם
א-להיכם ואש לא תשימו: ויקחו את-הפר אשר-
נתו להם ויעשו ויקראו בשם-הפעל מהבקר ועד-
הצהרים לאמר הפעל עננו ואין קול ואין ענה
ויפסחו על-המזבח אשר עשה: ויהי בצהרים
ויהתל בהם אליהו ויאמר קראו בקול-גדול כי-
א-להים הוא פי שיח וכי-שיג לו וכי-דרך לו אולי
ישו הוא ויקז: ויקראו בקול גדול ויתגדרו

כמשפטם בתרבות וברמחים עד-שפוד-דם עליהם:
ויהי פעבר הצהרים ויתנבאו עד לעלות המנחה
ואין-קול ואין-ענה ואין קשב: ויאמר אליהו לכל-
העם גשו אלי ויגשו כל-העם אליו וירפא את-מזבח
י-הנה החרוס: וינקח אליהו שתיים עשרה אבנים
כמספר שבטי בני-ישראל אשר הנה דברי-הנה אליו
לאמר ישראל יהיה שמך: ויבנה את-האבנים
מזבח בשם י-הנה ויעש תעלה כבית סאתים זרע
סביב למזבח: ויערף את-העצים וינתח את-הפר
וישם על-העצים: ויאמר מלאו ארבעה כדים מים
ויצקו על-העלה ועל-העצים ויאמר שנו וישנו
ויאמר שלשו וישלשו: וילכו המים סביב למזבח
וגם את-התעלה מלא-מים: ויהי | בעלות המנחה
ויגש אליהו הנביא ויאמר י-הנה א-להי אברהם
יצחק וישראל היום יודע כי-אתה א-להים בישראל
ואני עבדך ובדברך עשיתי את פלי-הדברים האלה:
וענני י-הנה ענני וידעו העם הנה כי-אתה י-הנה
הא-להים ואתה הסבת את-לבם אתרגית: ונתפל
אש-י-הנה ותאכל את-העלה ואת-העצים ואת-
האבנים ואת-העפר ואת-המים אשר-בתעלה
לחכה: וינרא פלי-העם ויפלו על-פניהם ויאמרו
י-הנה הוא הא-להים י-הנה הוא הא-להים: ויאמר
אליהו להם תפשו | את-נביאי הפעל איש אל-ימלט
מהם ויתפשו ויורדם אליהו אל-גחל קישון
וישחטם שם: ויאמר אליהו לאחאב עלה אכל
ושטה פי-קול המון הגשם: ויעלה אחאב לאכל
ולשתות ואלהו עלה אל-ראש הפרמל ויגהר ארצה
וישם פניו בין ברפו: ויאמר אל-נערו עלה-נא הבט
דרך-ים ויעל ויבט ויאמר אין מאומה ויאמר שב
שבע פעמים: ויהי בשבועית ויאמר הנה-עב קטנה
פכה-איש עלה מים ויאמר עלה אמר אל-אחאב
אסר ורד ולא יעצרכה הגשם: ויהי | עד-פה ועד-
פה והשמים התקדרו עבים ורוח ויהי גשם גדול
וירפב אחאב וילך יזרעאלה: וינדי-הנה היתה אל-
אליהו וישנס מתניו וירץ לפני אחאב עד-באכה
יזרעאלה:

יט ויגד אחאב לאיזבל את פלי-אשר עשה אליהו
ואת פלי-אשר הרג את-פלי-הנביאים בתרב: ונתשלח
איזבל מלאך אל-אליהו לאמר פה-יעשו א-להים
וכה יוספון פי-כעת מחר אשים את-נפשך כנפש

אחד מהם: וַיֵּרָא וַיִּקְרָא וַיִּלְךָ אֶל־נַפְשׁוֹ וַיָּבֵא בְּאֵר
שֶׁבַע אֲשֶׁר לַיהוּדָה וַיַּנַּח אֶת־נַעֲרֵוֹ שָׁם: וְהוּא־הֵלֵךְ
בַּמִּדְבָּר דְּרָךְ יוֹם וַיָּבֵא וַיֵּשֶׁב תַּחַת רְתֵם אֶחָד וַיִּשְׁאַל
אֶת־נַפְשׁוֹ לְמוֹת וַיֹּאמֶר ו רַב עֲתָה י־הִנֵּה קַח נַפְשִׁי
כִּי־לֹא־טוֹב אֲנֹכִי מֵאַבְתָּי: וַיִּשְׁכַּב וַיִּישָׁן תַּחַת רְתֵם
אֶחָד וְהִגְהִיגָה מִלֶּאֱדָה נִגַּע בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם אֲכוּל:
וַיִּכְבֹּט וְהִגָּה מִרְאֲשֵׁתוֹ עֲגַת רִצְפִים וְצַפְתַּת מַיִם
וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתַּ וַיֵּשֶׁב וַיִּשְׁכַּב: וַיֵּשֶׁב מִלֶּאֱדָה
י־הִנֵּה שְׁנִית וַיִּגַּע־בּוֹ וַיֹּאמֶר קוּם אֲכַל כִּי רַב מִמֶּנּוּ
הַדְּרָךְ: וַיִּקְרָא וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתָּה וַיִּלְךָ בְּכַח הַאֲכִילָה
הַהִיא אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה עַד הָרַ הַאֲ־לֵהִים
חָרָב: וַיָּבֵא־שָׁם אֶל־הַמַּעֲרָה וַיִּלֶן שָׁם וְהִגָּה דְבַר־
י־הִנֵּה אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־לְךָ פֶּה אֲלֵיָהוּ: וַיֹּאמֶר קָנָא
קָנָאתִי לִי־הִנֵּה ו אֶ־לֵהִי צ־בְּאוֹת כִּי־עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֵיךָ הָרְסוּ וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בַחֲרָב
וְאוֹתָר אֲנִי לְבָדִי וַיִּבְקֶשׁוּ אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ: וַיֹּאמֶר
צָא וְעַמְדָתָ בְּהָרָ לִפְנֵי י־הִנֵּה וְהִגָּה י־הִנֵּה עֹבֵר וְרוּחַ
גְּדוּלָה וְחֲזֵק מִפָּרֶקַ הָרִים וּמִשַּׁבַּר סְלַעִים לִפְנֵי י־הִנֵּה
לֹא בְרוּחַ י־הִנֵּה וְאוֹתָר הָרוּחַ רָעַשׁ לֹא בְרַעַשׁ י־הִנֵּה:
וְאוֹתָר הָרַעַשׁ אֲשֶׁר לֹא בְּאֵשׁ י־הִנֵּה וְאוֹתָר הָאֵשׁ קוּל
דְּמָמָה זָקָה: וַיְהִי ו כַּשְׁמַע אֲלֵיָהוּ וַיִּלְט פָּנָיו
בְּאֲדָרְתוֹ וַיָּצֵא וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הַמַּעֲרָה וְהִגָּה אֵלָיו קוּל
וַיֹּאמֶר מַה־לְךָ פֶּה אֲלֵיָהוּ: וַיֹּאמֶר קָנָא קָנָאתִי
לִי־הִנֵּה ו אֶ־לֵהִי צ־בְּאוֹת כִּי־עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת־מִזְבְּחֵיךָ הָרְסוּ וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בַחֲרָב וְאוֹתָר
אֲנִי לְבָדִי וַיִּבְקֶשׁוּ אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ: וַיֹּאמֶר י־הִנֵּה
אֵלָיו לָךְ שׁוֹב לְדַרְכְּךָ מִדְּבָרָה דְּמָשֶׁק וּבָאת וּמִשְׁתַּתָּ
אֶת־חֲזָאֵל לְמֶלֶךְ עַל־אַרְם: וְאוֹתָר יִהְיֶה בְּנִגְמֵשִׁי
תַּמְשַׁח לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־אַלִישַׁע בְּנ־שַׁפְטָ
מֵאַבְל מְחוּלָה תַּמְשַׁח לְנָבִיא תַחֲתֶיךָ: וְהִלְיָה הַנְּמַלֵּט
מִחֲרָב חֲזָאֵל יָמִית יִהְיֶה וְהַנְּמַלֵּט מִחֲרָב יִהְיֶה יָמִית
אַלִישַׁע: וְהַשְׂאֲרָתִי בְיִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל־
הַבְּרָפִים אֲשֶׁר לֹא־כָרְעוּ לְבַעַל וְכָל־הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא־
נָשַׁק לוֹ: וַיִּלְךָ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת־אַלִישַׁע בְּנ־שַׁפְטָ
וְהוּא חָרַשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר צַמְדִים לִפְנָיו וְהוּא בִשְׁנַיִם
הָעָשָׂר וַיַּעֲבֵר אֲלֵיָהוּ אֵלָיו וַיִּשְׁלַח אֲדָרְתוֹ אֵלָיו:
וַיַּעֲזֹב אֶת־הַבְּקָר וַיֵּרֶץ אַחֲרָי אֲלֵיָהוּ וַיֹּאמֶר אֲשַׁקֶּה־
נָא לְאַבְי וּלְאַמִּי וְאֶלְכָה אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר לוֹ לָךְ שׁוֹב כִּי
מַה־עֲשִׂיתִי לָךְ: וַיֵּשֶׁב מֵאַחֲרָיו וַיִּקַּח אֶת־אַמְד
הַבְּקָר וַיִּזְבַּחַהוּ וַיִּכְלֵי הַבְּקָר בְּשֶׁלֶם הַבָּשָׂר וַיִּתֵּן לְעַם
וַיֹּאכְלוּ וַיִּקְרָא וַיִּלְךָ אַחֲרָי אֲלֵיָהוּ וַיִּשְׁרַתְהוּ:

כ וַיִּבְרַח־הֵדָד מִלֶּךְ־אַרְם קָבַץ אֶת־כָּל־חִילוֹ וּשְׁלֹשִׁים
וּשְׁנַיִם מֶלֶךְ אֲתוֹ וְסוֹס וּרְכָב וַיַּעַל וַיַּצַּר עַל־שִׁמְרוֹן
וַיִּלְחַם בָּהּ: וַיִּשְׁלַח מִלְּאָכִים אֶל־אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
הָעִירָה: וַיֹּאמֶר לוֹ פֶּה אָמַר בְּרַח־הֵדָד כִּסְפֶךָ וַיִּזְהַבְךָ לִי־
הוּא וּנְשִׁיךָ וּבָנֶיךָ הַטּוֹבִים לִי־הֵם: וַיַּעַן מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כַּדְּבָרֶךָ אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ לָךְ אֲנִי וְכָל־
אֲשֶׁר־לִי: וַיִּשְׁבּוּ הַמִּלְּאָכִים וַיֹּאמְרוּ פֶּה־אָמַר בְּרַח־
הֵדָד לְאָמַר כִּי־שִׁלַּחְתִּי אֵלֶיךָ לְאָמַר כִּסְפֶךָ וַיִּזְהַבְךָ
וּנְשִׁיךָ וּבָנֶיךָ לִי תַתֵּן: וְכִי ו אִם־כָּפַעַת מִחֶר אֲשַׁלַּח אֶת־
עַבְדִּי אֵלֶיךָ וְחִפְשׁוּ אֶת־בֵּיתְךָ וְאוֹת בְּתֵי עַבְדֶּיךָ וְהִיָּה
כָּל־מַחֲמַד עֵינֶיךָ יִשְׁימוּ בְיָדָם וְלָקַחוּ: וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל לְכָל־זִקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר דְּעוּ־נָא וּרְאוּ כִּי
רָעָה זֶה מִבְּקֶשׁ כִּי־שִׁלַּח אֵלָי לְנָשִׁי וּלְבָנִי וּלְכִסְפִּי
וְלִזְהַבִּי וְלֹא מִנְעַתִּי מִמֶּנּוּ: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל־הַזִּקְנִים
וְכָל־הַעַם אֶל־תִּשְׁמַע וְלֹא תֵאבְהָ: וַיֹּאמֶר לְמִלְּאָכִי
בְּרַח־הֵדָד אֲמָרוּ לְאֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ כָּל־אֲשֶׁר־שִׁלַּחְתָּ אֵל־
עַבְדְּךָ בְּרֵאשִׁינָה אֲעִשֶׂה וְהַדְּבָר הַזֶּה לֹא אוֹכַל לַעֲשׂוֹת
וַיִּלְכוּ הַמִּלְּאָכִים וַיִּשְׁבְּהוּ דְבַר: וַיִּשְׁלַח אֵלָיו בְּרַח־הֵדָד
וַיֹּאמֶר פֶּה־יַעֲשׂוּן לִי אֶ־לֵהִים וְכֶה יוֹסְפוּ אִם־יִשְׁפַק
עָפָר שִׁמְרוֹן לְשַׁעֲלִים לְכָל־הַעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵי: וַיַּעַן
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר דַּבְּרוּ אֶל־יְהוָה לְחַגַּר כַּמִּפְתָּח:
וַיְהִי כַּשְׁמַע אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה וְהוּא שָׁתָה הוּא
וְהַמִּלְּכִים בְּסָפּוֹת וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדָּיו שִׁימוּ וַיִּשְׁימוּ
עַל־הָעִיר: וְהִגָּה ו נָבִיא אֶחָד נָגַשׁ אֶל־אַחְאָב מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר פֶּה אָמַר י־הִנֵּה הִרְאִיתָ אֶת כָּל־הַקְּמוֹן
הַגְּדוּל הַגָּה הַגָּנִי נִתְּנוּ בְיָדְךָ הַיּוֹם וַיִּדְעַת כִּי־אֲנִי
י־הִנֵּה: וַיֹּאמֶר אַחְאָב בְּמִי וַיֹּאמֶר פֶּה־אָמַר י־הִנֵּה
בְּנַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינּוֹת וַיֹּאמֶר מִי־יֵאָסֵר הַמִּלְחָמָה
וַיֹּאמֶר אָתָּה: וַיִּפְקֹד אֶת־נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינּוֹת וַיְהִיוּ
מֵאַתִּים שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים וְאַחֲרֵיהֶם פָּקֵד אֶת־כָּל־הַעַם
כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים: וַיִּצְאוּ בְּצַהֲרִים וּבְרַח־
הֵדָד שָׁתָה שְׁפֹר בְּסָפּוֹת הוּא וְהַמִּלְּכִים שְׁלֹשִׁים־
וּשְׁנַיִם מֶלֶךְ עֲנַר אֲתוֹ: וַיִּצְאוּ נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינּוֹת
בְּרֵאשִׁינָה וַיִּשְׁלַח בְּרַח־הֵדָד וַיַּגִּידוּ לוֹ לֵאמֹר אֲנַשִּׁים
יָצְאוּ מִשִּׁמְרוֹן: וַיֹּאמֶר אִם־לְשָׁלוֹם יָצְאוּ תִפְשׁוּם
חַיִּים וְאִם לְמִלְחָמָה יָצְאוּ חַיִּים תִּפְשׁוּם: וְאוֹלָה יָצְאוּ
מִן־הָעִיר נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינּוֹת וְהַחִיל אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם:
וַיַּכּוּ אִישׁ אִישׁוֹ וַיִּגְסוּ אֹרֶם וַיִּרְדְּפֵם יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹט
בְּרַח־הֵדָד מֶלֶךְ אֹרֶם עַל־סוֹס וּפָרָשִׁים: וַיִּצְאֵל מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל וַיֵּךְ אֶת־הַסּוֹס וְאֶת־הָרְכָב וְהִפָּה בְּאַרְם מִפָּה
גְּדוּלָה: וַיִּגַּשׁ הַנְּבִיא אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לוֹ לָךְ

התחזק ודע וראה את אשר-תעשה פי לתשובת השנה מלך ארם עלה עליך: ובעבדי מלך-ארם אמרו אליו א-להי הרים א-להיהם על-כן חזקו ממנו ואולם נלחם אתם במישור אם-לא נחזק מהם: ואת-הדבר הזה עשה הסר המלכים איש ממקמו ושים פחות תחתיהם: ואתה תמנה-לך תיל כחיל הנפל מאותך וסוס פסוס ורכב כרכב ונלחמה אותם במישור אם-לא נחזק מהם וישמע לקלם ויעש כן: ויהי לתשובת השנה ויפקד בן-הדד את-ארם ויעל אפקה למלחמה עם-ישראל: ובגוי ישראל התפקדו וכלפלו וילכו לקראתם ויחנו בני-ישראל נגדם פשני חשפי עזים וארם מלאו את-הארץ: ויגש איש הא-להים ויאמר אל-מלך ישראל ויאמר פה-אמר ו-הנה יען אשר אמרו ארם א-להי הרים ו-הנה ו-לא א-להי עמקים הוא ונתתי את-פלהמון הגדול הזה בידי וידעתם כ-אני ו-הנה: ויחנו אלה נכח-אלה שבעת ימים ויהי ו ביום השביעי ותקרב המלחמה ויפו בני-ישראל את-ארם מאה-אלף רגלי ביום אחד: וינסו הנותרים אפקה אל-העיר ותפל החומה על-עשרים ושבעה אלף איש הנותרים ובן-הדד נס ויבא אל-העיר חדר בחדר: ויאמרו אליו עבדיו הנה-נא שמענו פי מלכי בית ישראל פי-מלכי חסד הם נשימה נא שלקים במתנינו וחבלים בראשנו ונצא אל-מלך ישראל אולי יחנה את-נפשך: ויחגרו שלקים במתניהם וחבלים בראשיהם ויבאו אל-מלך ישראל ויאמרו עבדך בן-הדד אמר תח-נא נפשי ויאמר העודנו חי אחי הוא: והאנשים ינחשו וימהרו ויחלטו הממנו ויאמרו אחיה בן-הדד ויאמר באו קחהו ויצא אליו בן-הדד ויעלהו על-המרפבה: ויאמר אליו הערים אשר-לקח-אבי מאת אביך אשיב ויחצות תשים לך בדמשק באשר-שם אבי בשמרון ואני בבגדית אשלחך ויכרת-לו ברית וישלחהו: ויאיש אחד מבני הנביאים אמר אל-רעהו בדבר ו-הנה הפניני נא וימאן האיש להכתי: ויאמר לו יען אשר לא-שמעת בקול ו-הנה הנך הולך מאתי והפך הארצה וילך מאצלו וימצאהו הארצה ויפיהו: וימצא איש אחר ויאמר הפניני נא ויפיהו האיש הפה ופצע: וילך הנביא ויעמד למלך על-הדרך ויתחפש באפר על-עיניו: ויהי המלך עבר והוא צעק אל-המלך ויאמר עבדך ויצא בקרב-המלחמה והנה איש סר ויבא אלי איש

ויאמר שמר את-האיש הזה אם-הפקד יפקד והיתה נפשך תחת נפשו או כפר-כסף תשקול: ויהי עבדך עשה הנה והנה והוא איגו ויאמר אליו מלך-ישראל כן משפטך אתה תרצת: וימהר ויסר את-האפר מעלי עיניו ויכר אתו מלך ישראל פי מהנביאים הוא: ויאמר אליו פה אמר ו-הנה יען שלחת את-איש-חרמי מייד והיתה נפשך תחת נפשו ועמך תחת עמו: וילך מלך-ישראל על-ביתו סר וזעף ויבא שמרונה:

כא ויהי אחר הדברים האלה כרם הנה לנבות היזרעאלי אשר ביזרעאל אצל היכל אחאב מלך שמרון: ויזכר אחאב אל-נבות לאמר תנה-לי את-פרמך ויהי-לי לגור-יך פי הוא קרוב אצל ביתי ואתנה לך תחתיו כרם טוב ממנו אם טוב בעיניך אתנה-לך כסף מתיר זה: ויאמר נבות אל-אחאב חלילה לי מי-הנה מתתי את-נחלת אבתי לך: ויבא אחאב אל-ביתו סר וזעף על-הדבר אשר-דבר אליו נבות היזרעאלי ויאמר לא-אתנו לך את-נחלת אבותי וישכב על-מטו ויפסב את-פניו ולא-אכל לחם: וימבא אליו איזבל אשתו ותדבר אליו מה-זה רותך סרה ואינך אכל לחם: ויזכר אליה פי-אזכר אל-נבות היזרעאלי ואמר לו תנה-לי את-פרמך בכסף או אם-תפץ אתה אתנה-לך כרם תחתיו ויאמר לא-אתנו לך את-פרמי: ותאמר אליו איזבל אשתו אתה עתה תעשה מלוכה על-ישראל קום אכל-לחם ויטב לך אני אתנו לך את-כרם נבות היזרעאלי: ונתכתב ספרים בשם אחאב וכתתם בחתמו ותשלח ספרים אל-הזקנים ואל-החורים אשר בעירו הישבים את-נבות: ונתכתב בספרים לאמר קראו-צום והשיבו את-נבות בראש העם: והושיבו שנים אנשים בני-בליעל נגדו ויעדהו לאמר ברכת א-להים ומלך והוציאהו וסקלהו וימת: ויעשו אנשי עירו הזקנים והחורים אשר הישבים בעירו כאשר שלחה אליהם איזבל כאשר כתוב בספרים אשר שלחה אליהם: קראו צום והשיבו את-נבות בראש העם: ויבאו שני האנשים בני-בליעל וישבו נגדו ויעדהו אנשי הבליעל את-נבות נגד העם לאמר ברוך נבות א-להים ומלך ויצאהו מתוץ לעיר ויסקלהו באבנים וימת: וישלחו אל-איזבל לאמר סקל נבות וימת: ויהי כשמע איזבל פי-סקל נבות וימת ותאמר

אֵינְכֶם אֱלֹהִים אֲחֵיכֶם קוֹם רִשׁ אֶת־כְּרֹם | נְבוֹת
הַיְזְרַעֲאֵלִי אֲשֶׁר מֵאֵן לַת־תְּלֹךְ בְּכֹסֶף כִּי אֵין נְבוֹת חַי
כִּי־מֹת: ׀ וַיְהִי כַשְׁמֵעַ אֶחָאָב כִּי מֵת נְבוֹת וַיִּקָּם אֶחָאָב
לְרַדֹּת אֶל־כְּרֹם נְבוֹת הַיְזְרַעֲאֵלִי לְרִשְׁתּוֹ: ׀ וַיְהִי דְבַר־
יְהוָה אֶל־אֱלֹהֵיהוּ הַתְּשֻׁבִי לֵאמֹר: ׀ קוֹם רִד לְקַרְאֵת
אֶחָאָב מִלְךְ־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן הִנֵּה בְּכֹרֶם נְבוֹת
אֲשֶׁר־יָרַד שָׁם לְרִשְׁתּוֹ: ׀ וּדְבַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר
יְהוָה הַרְצַחְתָּ וְגַם־יָרַשְׁתָּ וּדְבַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה
אָמַר יְהוָה בְּמִקוֹם אֲשֶׁר לָקְחוּ הַכְּלָבִים אֶת־דָּם נְבוֹת
יִלְקוּ הַכְּלָבִים אֶת־דַּמְךָ גַּם־אֶתָּה: ׀ וַיֹּאמֶר אֶחָאָב אֶל־
אֱלֹהֵיהוּ הַמְצַאֲתַנִּי אִיבִי וַיֹּאמֶר מִצְּאֵתִי יַעֲזֹן הַתְּמַרְרֹךְ
לַעֲשׂוֹת הֲרַע בְּעֵינַי יְהוָה: ׀ הִנְנִי מִבֵּי אֱלֹהֵי רַעְיָה
וּבְעַרְתִּי אֶתְרִיךָ וְהִכְרַתִּי לְאֶחָאָב מִשְׁתִּין בְּקִיר וְעַצוֹר
וְעִזּוֹב בְּיִשְׂרָאֵל: ׀ וַנִּתְמַתִּי אֶת־בֵּיתְךָ כְּבֵית יָרֵבֶעָם בְּיָ־
נְבֻט וּכְבֵית בַּעֲשָׂא בְיָ־אֲחִיָּה אֶל־הַכַּעֲסֵס אֲשֶׁר הִכְעִסְתָּ
וַתַּחַטֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל: ׀ וְגַם־לֵאֵינְכֶם דְּבַר יְהוָה לֵאמֹר
הַכְּלָבִים יֵאָכְלוּ אֶת־אֵינְכֶם בְּחַל יְזַרְעָאֵל: ׀ הֵמֶת
לְאֶחָאָב בְּעִיר יֵאָכְלוּ הַכְּלָבִים וְהֵמֶת בַּשָּׂדֶה יֵאָכְלוּ
עוֹף הַשָּׁמַיִם: ׀ הֲרַק לֹא־הָיָה כְּאֶחָאָב אֲשֶׁר הִתְמַכֵּר
לַעֲשׂוֹת הֲרַע בְּעֵינַי יְהוָה אֲשֶׁר־הִסְתָּה אִתּוֹ אֵינְכֶם
אֲשַׁמּוּ: ׀ וַיִּתְעַב מְאֹד לְלַכַּת אַחֲרַי הַגִּלְגָּלִים כֹּכֵל אֲשֶׁר
עָשׂוּ הָאֹמְרֵי אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:
׀ וַיְהִי כַשְׁמֵעַ אֶחָאָב אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּקְרַע בְּגָדָיו
וַיִּשְׁמֹךְ שֵׁק עַל־בְּשָׂרוֹ וַיִּצְוֶם וַיִּשְׁכַּב בַּשָּׂק וַיִּתְלַךְ אֵט:
׀ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־אֱלֹהֵיהוּ הַתְּשֻׁבִי לֵאמֹר:
׀ הֲרֵאִיתָ כִּי־נִכְנַע אֶחָאָב מִלְּפָנַי יַעֲזֹן כִּי־נִכְנַע מִפְּנֵי
לֹא־אָבִי הֲרַעַה בְּיָמָיו בְּיָמֵי בְנוֹ אָבִיא הֲרַעַה עַל־
בֵּיתוֹ:

כֹּב ׀ וַיִּשְׁבּוּ שְׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין מִלְחָמָה בֵּין אַרְם וּבֵין
יִשְׂרָאֵל: ׀ וַיְהִי בַשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית וַיָּרַד יְהוֹשָׁפָט מִלְךְ־
יְהוּדָה אֶל־מִלְךְ־יִשְׂרָאֵל: ׀ וַיֹּאמֶר מִלְךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־
עַבְדָּיו הַיְזְרַעֲתָם כִּי־לָנוּ רַמַּת גִּלְעָד וְאֶנְחָנוּ מִחַשְׁמִים
מִקַּחְתָּ אֹתָהּ מִיַּד מִלְךְ־אַרְם: ׀ וַיֹּאמֶר אֶל־יְהוֹשָׁפָט
הַתְּלַךְ אֹתִי לְמִלְחָמָה רַמַּת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־
מִלְךְ־יִשְׂרָאֵל כְּמוֹנִי כְמוֹךָ כְּעַמִּי כְּעַמְךָ כְּסוּסֵי
כְּסוּסֵיךָ: ׀ וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־מִלְךְ־יִשְׂרָאֵל דְּרַשְׁנָא
כִּיֹּם אֶת־דְּבַר יְהוָה: ׀ וַיִּקְבֹּץ מִלְךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־
הַנְּבִיאִים פְּאָרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הֲאֵלֶּךְ
עַל־רַמַּת גִּלְעָד לְמִלְחָמָה אִם־אֶתְּדַל וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה
וַיִּתֵּן אֶ־דָּגִי בְּיַד מִלְךְ־יִשְׂרָאֵל: ׀ וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הֲאֵין כֹּה

נְבִיא לִי־הוּא עוֹד וְנִדְרָשָׁה מֵאֲתוֹ: ׀ וַיֹּאמֶר מִלְךְ־
יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט עוֹד אִישׁ־אֶחָד לְדָרֵשׁ אֶת־
יְהוָה מֵאֲתוֹ וְאֲנִי שֹׁנְאֵתִיו כִּי לֹא־יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי
אִם־רָע מִיִּכְיָהוּ בְּיָ־מִלְּהָ וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־יֹאמֶר
הַמִּלְךְ־כּוֹ: ׀ וַיִּקְרָא מִלְךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר
מִתְרָה מִיִּכְיָהוּ בְּיָ־מִלְּהָ: ׀ וּמִלְךְ־יִשְׂרָאֵל וַיְהוֹשָׁפָט
מִלְךְ־יְהוּדָה יֹשְׁבִים אִישׁ עַל־כֶּסֶאֹ מִלְּבָשִׁים בְּגָדִים
בְּגָרוֹן פֶּתַח שַׁעַר שֹׁמְרוֹן וְכָל־הַנְּבִיאִים מִתְנַבְּאִים
לְפָנֵיהֶם: ׀ וַיַּעַשׂ לוֹ צְדָקְיָה בְּיָ־כְּנַעֲנָה קָרְנֵי בְרוֹזַל
וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה בְּאֵלֶּה תִּנְגַח אֶת־אַרְם עַד־
פְּלֹתָם: ׀ וְכָל־הַנְּבִיאִים נִבְּאִים כּוֹן לֵאמֹר עֲלֵה רַמַּת
גִּלְעָד וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה בְּיַד מִלְךְ־יִשְׂרָאֵל: ׀ וְהַמִּלְלָךְ
אֲשֶׁר־הִלְךְ | לְקַרְאֵת מִיִּכְיָהוּ דְבַר אֵלָיו לֵאמֹר הִנֵּה־נָא
דְּבָרֵי הַנְּבִיאִים כֹּה־אֶחָד טוֹב אֶל־הַמִּלְךְ־יְהִי־נָא
דְּבָרְךָ כְּדְבַר אֶחָד מֵהֶם וּדְבַרְתָּ טוֹב: ׀ וַיֹּאמֶר מִיִּכְיָהוּ
חַי־יְהוָה כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֹאמֶר יְהוָה אֵלַי אֲתוֹ אֲדַבֵּר:
׀ וַיִּבְוֹא אֶל־הַמִּלְךְ־יֹאמֶר הַמִּלְךְ־אֵלָיו מִיִּכְיָהוּ הַנְּבִלְךְ
אֶל־רַמַּת גִּלְעָד לְמִלְחָמָה אִם־נִתְדַל וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֲלֵה
וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה בְּיַד מִלְךְ־יִשְׂרָאֵל: ׀ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמִּלְךְ־
עַד־כַּמָּה כְּעַמִּים אֲנִי מִשְׁבִּיעֶךָ אֲשֶׁר לֹא־תִדְבַר אֵלַי
רַק־אֶמֶת בְּשֵׁם יְהוָה: ׀ וַיֹּאמֶר רְאִיתִי אֶת־כָּל־
יִשְׂרָאֵל נִפְצָים אֶל־הַהָרִים כַּצֵּאֵן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רַעְיָה
וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־אֲדַנִּים לְאֵלֶּה יָשׁוּבוּ אִישׁ־לְבֵיתוֹ
בְּשָׁלוֹם: ׀ וַיֹּאמֶר מִלְךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲלוֹא
אֶמְרָתִי אֱלִיךָ לֹא־יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי אִם־רָע:
׀ וַיֹּאמֶר לָכֵן שָׁמַע דְּבַר־יְהוָה רְאִיתִי אֶת־יְהוָה יֹשֵׁב
עַל־כֶּסֶאֹ וְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמְדֵי עָלָיו מִיָּמִינוֹ
וּמִשְׂמָאלוֹ: ׀ וַיֹּאמֶר יְהוָה מִי יִפְתָּה אֶת־אֶחָאָב וַיַּעַל
וַיִּסַּל בְּרַמַּת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בְּכָה וְזֶה אָמַר בְּכָה:
׀ וַיִּצָּא הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לְפָנַי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶפְתְּנוּ
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו בְּמָה: ׀ וַיֹּאמֶר אֲצַא וְהִלִּיתִי רוּחַ
שָׁקַר בְּפִי כָל־נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תִּפְתָּה וְגַם־תוֹכַל צַא
וַעֲשֵׂה־כּוֹ: ׀ וַעֲתָה הִנֵּה נָתַן יְהוָה רוּחַ שָׁקַר בְּפִי כָל־
נְבִיאָיִךְ אֵלֶּה וַיְהוָה דְּבַר עֲלִיךָ רַעְיָה: ׀ וַיִּגַּשׁ צְדָקְיָהוּ
בְּיָ־כְּנַעֲנָה וַיִּכָּה אֶת־מִיִּכְיָהוּ עַל־הַלְּחִי וַיֹּאמֶר אֵי־יָהּ
עָבַר רוּחַ־יְהוָה מֵאֲתִי לְדְבַר אוֹתְךָ: ׀ וַיֹּאמֶר מִיִּכְיָהוּ
הִנֵּה רָאָה בְּיוֹם הַהוּא אֲשֶׁר תִּבְּא תָדַר בְּחִדְרָה לְהַתְּבָה:
׀ וַיֹּאמֶר מִלְךְ־יִשְׂרָאֵל קַח אֶת־מִיִּכְיָהוּ וְהַשִּׁיבְהוּ אֶל־
אֲמֹן שַׁר־הָעִיר וְאֶל־יֹאשׁ בְּיָ־הַמִּלְךְ־יִשְׂרָאֵל: ׀ וַאֲמַרְתָּ כֹּה
אָמַר הַמִּלְךְ־שִׁימוּ אֶת־יָהּ בֵּית הַפְּלֵא וְהֵאֲכִלְהוּ לָחֶם
לְחֵץ וּמִים לְחֵץ עַד בָּאֵי בְּשָׁלוֹם: ׀ וַיֹּאמֶר מִיִּכְיָהוּ

אם-שוב תשוב בשלום לא-דבר י-הנה בי ויאמר
שמעו עמים כלם: ויניעל מלך-ישראל ויהושפט
מלך-יהודה רמת גלעד: ויאמר מלך ישראל אל-
יהושפט התחפש ונבא במלחמה ואתה לבש בגדי
ויתחפש מלך ישראל ויבוא במלחמה: ומלך ארם
צוה את-שרי הרקב אשר-לו שלשים ושנים לאמר
לא תלחמו את-קטן ואת-גדול כי אם-את-מלך
ישראל לבדו: ויהי פראות שרי הרקב את-יהושפט
והמה אמרו אך מלך-ישראל הוא ויסרו עליו
להלחם ויזעק יהושפט: ויהי פראות שרי הרקב כי-
לא-מלך ישראל הוא וישובו מאחוריו: ואיש משד
בקשת לתמו ויפה את-מלך ישראל בין הדבקים
ובין השרין ויאמר לרקבו הקפו ידך והוציאני מן-
המחנה כי החליתי: ונתעלה המלחמה ביום ההוא
והמלך הנה מעמד במרפבה נכח ארם וימת בערב
ויצק דם-המפה אל-תיק הרקב: וייעבר הרנה
במחנה כבא השמש לאמר איש אל-עירו ואיש אל-
ארצו: וימת המלך ויבוא שמרון ויקברו את-המלך
בשמרון: וישטף את-הרקב על | ברכת שמרון
וילקו הפלבים את-דמו והזנות רחצו כדבר י-הנה
אשר דבר: וילתר דברי אחאב וכל-אשר עשה ובית
השן אשר בנה וכל-הערים אשר בנה הלוא-הם
פתובים על-ספר דברי הימים למלכי ישראל:
וישכב אחאב עם-אבתיו וימלך אחזיהו בנו פחתיו:
ויהושפט בן-אסא מלך על-יהודה בשנת ארבע
לאחאב מלך ישראל: ויהושפט בן-שלשים וחמש
שנה במלכו ועשרים וחמש שנה מלך בירושלם
ושם אמו עזובה בת-שלתי: וילך בכל-דרך אסא
אביו לאסר ממנו לעשות הישר בעיני י-הוה: אך
הבמות לא-סרו עוד העם מזבחים ומקטרים בבמות:
וישלם יהושפט עם-מלך ישראל: וילתר דברי
יהושפט וגבורתו אשר-עשה ואשר נלחם הלא-הם
פתובים על-ספר דברי הימים למלכי יהודה: וילתר
הקדש אשר נשאר בימי אסא אביו בער מן-הארץ:
ומלך אין באדום נצב מלך: ויהושפט עשה אניות
תרשים ללכת אפירה לזהב ולא הלך פי-גשברו
אניות בעציון גבר: אז אמר אחזיהו בן-אחאב אל-
יהושפט ילכו עבדי עם-עבדיך באניות ולא אבה
יהושפט: וישכב יהושפט עם-אבתיו ויקבר עם-
אבתיו בעיר דוד אביו וימלך יהורם בנו פחתיו:
אחזיהו בן-אחאב מלך על-ישראל בשמרון בשנת

שבע עשרה ליהושפט מלך יהודה וימלך על-
ישראל שנתים: ויעש הרע בעיני י-הוה וילך בדרך
אביו ובדרך אמו ובדרך ירבעם בן-נבט אשר
החטיא את-ישראל: ויעבד את-הבעל וישתחוה לו
ויכעס את-י-הוה א-לתי ישראל ככל אשר-עשה
אביו:

א ויפגע מואב בישראל אתרי מות אחאב: ויפל
אחזיה בעד השבכה בעלינו אשר בשמרון ויחל
וישלח מלאכים ויאמר אליהם לכו דרשו בבעל זבוב
א-לתי עקרון אם-אחזה מחלי זה: ומלאך י-הנה
דבר אל-אליה התשבי קום עלה לקראת מלאכי
מלך-שמרון ודבר אליהם המבלי אין-א-להים
בישראל אתם הלכים לדרש בבעל זבוב א-לתי
עקרון: ולכן פה-אמר י-הוה המטה אשר-עלית שם
לא-תרג ממנה כי מות תמות וילך אליה: וישובו
המלאכים אליו ויאמר אליהם מה-זה שבתם:
ויאמרו אליו איש | עלה לקראתנו ויאמר אלינו לכו
שובו אל-המלך אשר-שלח אתכם ודברתם אליו פה
אמר י-הוה המבלי אין-א-להים בישראל אתה שלח
לדרש בבעל זבוב א-לתי עקרון לכן המטה אשר-
עלית שם לא-תרג ממנה פי-מות תמות: ויזכר
אליהם מה משפט האיש אשר עלה לקראתכם ויזכר
אליכם את-הדברים האלה: ויאמרו אליו איש בעל
שער ואזור עור אזור במתגיו ויאמר אליה התשבי
הוא: וישלח אליו שר-תמשים ותמשינו ויניעל אליו
והנה ישב על-ראש החר ויזכר אליו איש הא-להים
המלך דבר רדה: ויענה אליהו ויזכר אל-שן
התמשים ואם-איש א-להים אני תרג אש מן-
השמים ותאכל אתך ואת-תמשיך ותרג אש מן-
השמים ותאכל אתו ואת-תמשינו: וישב וישלח
אליו שר-תמשים אחר ותמשינו ויען ויזכר אליו
איש הא-להים פה-אמר המלך מהרה רדה: ויען
אליה ויזכר אליהם אם-איש הא-להים אני תרג
אש מן-השמים ותאכל אתך ואת-תמשיך ותרג
אש-א-להים מן-השמים ותאכל אתו ואת-תמשינו:
וישב וישלח שר-תמשים שלשים ותמשינו ויעל
ויבא שר-התמשים השלישי ויכרע על-ברכיו |
לגד אליהו ויתחנן אליו ויזכר אליו איש הא-להים
תיקר-נא נפשי ונפש עבדיך אלה תמשים בעיניך:
הנה רדה אש מן-השמים ותאכל את-שני שרי

החמשים הראשנים ואת חמשיהם ועמה תיקר
נפשי בעיניך: וינדבר מלאך י-הוה אל אליהו רד
אותו אל תירא מפניו ויקם וירד אותו אל המלך:
וינדבר אליו כה אמר י-הוה יען אשר שלחת
מלאכים לדרש בבצל זבוב א-להי עקרון המבלי
אין א-להים בישראל לדרש בדברו לכן המטה
אשר עלית שם לא תרד ממנה פירות תמות:
וימת כדבר י-הוה ו אשר דבר אליהו וימלך יהורם
תחתיו בשנת שתים ליהורם בן יהושפט מלך
יהודה פי לא היה לו בן: וינתר דברי אחזיהו אשר
עשה הלואהמה כתובים על ספר דברי הימים
למלכי ישראל:

ב ויהי בהעלות י-הוה את אליהו בסערה השמים
וימלך אליהו ואלישע מן הגלגל: ויאמר אליהו אל
אלישע שב נא פה פי י-הוה שלחני עד בית אל
ויאמר אלישע חיי-הנה וחי נפשך אם אעזבך
וירדו בית אל: ויצאו בני הנביאים אשר בית אל
אל אלישע ויאמרו אליו הנידעת פי היום י-הוה לקח
את אדניך מעל ראשך ויאמר גם אני ידעתי החשו:
ויאמר לו אליהו אלישע ו שב נא פה פי י-הוה
שלחני יריחו ויאמר חיי-הנה וחי נפשך אם
אעזבך ויבאו יריחו: ויגשו בני הנביאים אשר
ביריחו אל אלישע ויאמרו אליו הנידעת פי היום
י-הוה לקח את אדניך מעל ראשך ויאמר גם אני
ידעתי החשו: ויאמר לו אליהו שב נא פה פי י-הוה
שלחני הירדנה ויאמר חיי-הנה וחי נפשך אם
אעזבך וילכו שניהם: וחמשים איש מבני הנביאים
הלכו ויעמדו מנגד מרחוק ושניהם עמדו על
הירדן: וניקח אליהו את אדרתו ויגלם ויכה את
המים ויחצו הנה והנה ויעברו שניהם בחרבה: ויהי
כעברם ואלהו אמר אל אלישע שאל מה אעשה
לך בטחם אלקח מעמך ויאמר אלישע ויהי נא פי
שנים ברוחך אלי: ויאמר הקשית לשאל אם
תראה אתי לקח מאתך יהי לך כן ואם אין לא
יהיה: ויהי המה הלכים הלוח ודבר והנה רכב אש
וסוסי אש ויפרדו בין שניהם ויעל אליהו בסערה
השמים: ואלישע ראה והוא מצעק אבי אבי רכב
ישראל ופרשיו ולא ראה עוד ויחזק בבגדיו
ויקרעם לשנים קרעים: וינרם את אדרת אליהו
אשר נפלה מעליו וישב ויעמד על שפת הירדן:

ויקח את אדרת אליהו אשר נפלה מעליו ויכה
את המים ויאמר אלה י-הוה א-להי אליהו אף
הוא ויכה את המים ויחצו הנה והנה ויעברו
אלישע: כ וינראהו בני הנביאים אשר ביריחו מנגד
ויאמרו גחה רוח אליהו על אלישע ויבאו לקראתו
וישתחו לו ארצה: ויאמרו אליו הנה נא יש את
עבדיך חמשים אנשים בני חיל ילכו נא ויבקשו
את אדניך פו נשא רוח י-הוה וישלכהו באתד
ההרים או באתת הגיאיות ויאמר לא תשלחו:
ויפצרו בו עד פש ויאמר שלחו וישלחו חמשים
איש ויבקשו שלשה ימים ולא מצאוהו: וישבו
אליו והוא ישב ביריחו ויאמר אלהם הלא אמרתי
אליכם אל תלכו: ויאמרו אנשי העיר אל אלישע
הנה נא מושב העיר טוב כאשר אדני ראה והמים
רעים והארץ משפלת: ויאמר קחו לי צלחית
חדשה ושימו שם מלח ויקחו אליו: ויניצא אל
מוצא המים וישלך שם מלח ויאמר פה אמר י-הוה
רפאתי למים האלה לא יהנה משם עוד מנת
ומשפלת: ויירפו המים עד היום הנה כדבר אלישע
אשר דבר: ויעל משם בית אל והוא עלה בדרך
ונערים קטנים יצאו מן העיר ויתקלו בו ויאמרו
לו עלה גרת עלה גרת: ויפן אחריו ויראם ויקללם
בשם י-הוה ותצאנה שתים דבים מן היער
ותבקענה מהם ארבעים ושני ילדים: וימלך משם
אלהר הפרמל ומשם שב שמרון:

הלכות פלים פרק ב

ב,א העושה פלי קבול מפל מקום חרי זה מקבל טמאה בכל שהוא, מן התורה; ואין לבלי קבול שעור: והוא שיעשה דבר שלקנימה, שאפשר שיעמוד.

ב,ב פיצר: העושה פים מן העור המצח שלא נתעבד בלל, או מן הניר, אף על פי שהניר אינו מקבל טמאה, או מקלפת הרמון והאגוז והאלון, אפלו חקקום התינוקות למד בהן את העפר, או שחתקינום לבס מאזנים חרי אלו מקבלין טמאה: שתינוק חרש שוטח וקטן יש להן מעשה, אף על פי שאין להן מחשבה.

ב,ג אבל העושה פלים מן הלפת והאתרוג והדלעת היבשים שחקקום למד בהן, וכל פיוצא בהן חרי הן טהורין, לפי שאי אפשר שיעמדו אלא זמן מועט.

ב,ד קנה מאזנים והמוחק שיש בהן בית קבול מתכת, והאסל שיש בו בית קבול מעות, וקנה שלעני שיש בו בית קבול מים, ומקל שיש בו בית קבול מזוזה או מקום מרגלית, ומשחזת שלעין שיש בה בית קבול שמן, ולוח פנקס שיש בו בית קבול שעודה כל אלו וכיוצא בהן, אף על פי שפשוטי פלי עין הן הזאיל ויש בהן בית קבול כל שהוא, מקבלין טמאה דין תורה.

ב,ה ואין טמא מן התורה אלא בית הקבול לברז שיש בהן, והמשמש את בית הקבול משאר הכלי שפית הקבול צריף לו. אבל היתר על הצרף משאר הכלי הפשוט, טהור מן התורה; וטמא מדבריהם, כמו שבארנו.

ב,ו בית קבול העשוי למלאותו, אינו בית קבול. פיצר: בקעת שלעין שחוקקין בה בית קבול, ותוקעין בו הסדן שלברזל אם שלנפחים היא, אינה מקבלת טמאה: שאף על פי שיש בה בית קבול, לא נעשה אלא למלאותו. וכן כל פיוצא בזה.

ב,ז ואם היתה שלצורפים, חרי זו מקבלת טמאה: מפני שהן מוגביהין את הברזל בכל עת, ומקבלין את שפית הזהב והכסף, המתקבצת שם תחת הסדן, וחרי נעשה לקבלת. וכן כל פיוצא בו.

ב,ח חפץ החקוק שתחת רגלי המטות והמגדלות וכיוצא בהן אף על פי שהוא מקבל טהור ואין בו משום פלי קבול, לפי שאינו עשוי לקבלת אלא לסמך בו בלבד.

ב,ט שפופרת הקש מקבלת טמאה בכל פלי עין שמקבלין, אפלו אינה יכולה לקבל אלא טפה אחת. ושפופרת הקנה שחתכה לקבלת, אינה מקבלת טמאה עד שיוציא את כל הפרי הלכן שבתוכה; ואם לא נחתכה לקבלת, חרי היא מפשוטי פלי עין. אבל שפופרת שלפפועות וכיוצא בהן אינן פלים, אלא פאכלין הן חשובין.

ב,י שפופרת שחתכה, ונתן בה את המזוזה, ואחר כך נתנה בפותל אפלו נתנה שלא בדרך קבלתה, מקבלת טמאה. קבעה בפותל אם קבעה בדרך קבלתה, טמאה; שלא בדרך קבלתה, טהורה.

ב,יא נתן את השפופרת בפותל, ואחר כך נתן בה את המזוזה אם היתה בדרך קבלתה, חרי זו מקבלת טמאה; ושלא בדרך קבלתה, טהורה. קבעה בפותל אפלו בדרך קבלתה, טהורה.

ב,יב פלי שאורגין אותו מן הנסרים או מן השעם, פדי שנייהו עליו את הפגדים והמגמר מלמטה פדי שיתפסמו אם היה עשוי בכורת שאין לה קרקע, טהור; ואם היה בו בית קבלת פסות, חרי זה מקבל טמאה. סנדל שלבהמה שלמתכת, טמא; ושלשעם, טהור, שאין זה חשוב מפלי הקבלת.

ב,יג הצורר מרגלית פעור, והוציאה, ונשאר מקומה עמוק חרי זה מקבל טמאה עד שיפשוט: שכל פלי קבול מקבלין בכל שהוא, וחרי מקומה כמו פים קטן. אבל צרור המעות אינו מקבל טמאה, שאין עליו צורת פלי.

הלכות פלים פרק ג

ג,א כל כלי עין העשוי לנחת אפלו אינו מקבל
אלא דבר מועט אינו מקבל טמאה, לא מדברי
תורה ולא מדברי סופרים. וכל כלי עין שהוא
עשוי להטלטל מלא וריקן כשק אפלו היה מחזיק
מאה סאה, ואף על פי שיש לו שוליים הואיל ואינו
עשוי לנחת, הרי זה מקבל טמאה דין תורה כשאר
כלי קבול.

ג,ב וכל כלי עין שהוא סתם אם היו לו שוליים
לישב בהן על הקרקע כדי שלא יהא נוח להתגלגל,
והיה מחזיק ארבעים סאה בלח שהן פורים ביבש
אינו מקבל טמאה כלל, לא מדברי תורה ולא
מדברי סופרים: מפני שהזקתו שהוא עשוי לנחת.
ג,ג ודברים אלו, דברי קבלה הן; ומפי השמועה
למדו מה שק שהוא מטלטל מלא וריקן, אף כלי
עין לא יטמא אלא אם כן היה מטלטל מלא וריקן
להוציא כלי עין העשוי לנחת.

ג,ד הכלים שהזקתן שהן עשויין לנחת, כגון שדה
תבה ומגדל וכורת הקוש וכורת הקנים ובור
ספינה גדולה וכיוצא באלו אם היו מחזיקין
ארבעים סאה, אין מקבלין טמאה.

ג,ה ואלו הן הכלים שלעין שהן עשויין להטלטל
במלואן: רדור שמניחין אותו על העגלה, וקסטת
המלכים, וערבת העבדן, ובור ספינה קטנה והיא
הספינה הקטנה שאינה יכולה לחלף באמצע הים
הגדול, והארון. כל אחד מחמשת הכלים שלעין
אלו אף על פי שהן מקבלין יותר מארבעים סאה
הרי אלו מקבלין טמאה, שלא נעשו מתחלתן אלא
להטלטל מלאין.

ג,ו ושאר כלי עין אם היו מקבלין ארבעים סאה,
ויש להן שוליים חזקתן שאינן עשויין להטלטל
במלואן, ולפיכך אין מקבלין טמאה. וכן כלי עצם
וכלי העור המקבלין ארבעים סאה בלח אין
מקבלין טמאה, אלא אם נעשו מתחלתן להטלטל
כשהן מלאין.

ג,ז השדה והתבה והמגדל שלזכוכית הפאים
במדה, טהורין. ושאר כלי זכוכית אף על פי

שמקבלין ארבעים סאה, הרי הן מקבלין טמאה;
וזה הומר בכלי זכוכית, מפלי עין.

ג,ח כל כלי שיש בשבורו אמה על אמה ברום
שלוש, הרי הוא מחזיק ארבעים סאה בלח;
וכשמודדין את הכלי, מודדין אותו מבחוץ. אם
היה בו אמה על אמה ברום שלוש אף על פי שאין
תוכו אלא פחות מזה הרי הוא טהור, שאין עבי
הדפנות ממועט. אבל עבי הרגלים, ועבי הזר אם
היה לו זר אין נמדדין עמו.

ג,ט היה בתוך הכלי תבה קטנה, כגון מכני
שבתוך השדה בזמן שהיא נשמטת אינה נמדדת
עמה, ואינה חפור לה, ואינה מצלת עמה באהל
המת. ואם אינה נשמטת נמדדת עמה, והרי הן
ככלי אחד. היה לכלי פסוי קמור בזמן שהוא
קבוע, נמדד עמו; ואם אינו קבוע, אינו נמדד
עמו. היו בו מנורות מבפנים, נמדדות עמו; ואם
היו בו המנורות מבחוץ, אינן נמדדות עמו.

ג,י כלי עין שאינו מקבל ארבעים סאה בדרבנן,
אלא אם כן הטהו על צדו, או אם סמכו בדבר
אחר הואיל ומקבל ארבעים סאה מכל מקום,
טהור. השדה והתבה והמגדל שנפלה אחת
מרגליהן אף על פי שלא נקבו, אלא הרי הן
מקבלין הרי אלו טהורין, ועדין שוליים יש להם
וחזקתן שהן לנחת כשהיו.

הלכות כלים פרק ד

ד,א שלוש מדות בכלי עין שאינן עשויין לקבלה:
כל כלי עין שהוא עשוי לתשמיש אדם בלבד,
כגון הסלם טהור, ואינו מקבל טמאה כלל, ולא
רבו אותו חכמים לטמאה.

ד,ב וכל כלי עין העשוי לתשמיש הכלים והאדם,
כגון השלחן והטבלה והמטה וכיוצא בהן מקבלין
טמאה. ומנין שהן לתשמיש אדם ותשמיש
משמשו שהרי מניח הקערות על השלחן,
והכוסות על הטבלה, והמצעות על המטה.

ד,ג וכל כלי עין העשוי לתשמיש הכלים בלבד,

שְׁחָרֵי הוּא מְשַׁמֵּשׁ מְשַׁמְשֵׁי אָדָם אִם לֹא הִיָּה
מְשַׁמֵּשׁ אֵת הַפְּלִים אֵלֶּא בְּשַׁעַת מְלֹאכָה בְּלִבְדֵּי הָרִי
זֶה טָהוֹר מִפְּלוּם: כְּגוֹן מְנוּרָה שְׁלֹעֵץ שֶׁהִיא
מְשַׁמֶּשֶׁת אֵת הַנֵּר בְּשַׁעַת הַדְּלָקָה, וְכֵן שְׁמֵנִיחִין
תַּחַת הַפְּלִים בְּשַׁעַת מְלֹאכָה, וְהַדְּפוּסִין כְּלָן.

ד, וְאִם הִיָּה מְשַׁמֵּשׁ אֵת הַפְּלִים בְּשַׁעַת מְלֹאכָה,
וְשֵׁלֶא בְּשַׁעַת מְלֹאכָה הָרִי זֶה מְקַבֵּל טְמֵאָה: כְּגוֹן
כְּסוּי הַקִּפְצָה וְכִיּוּצָא בּוֹ, וְכְגוֹן תֵּיק הַסִּיף וְהַסְּפִין
וְהַרְמַח וְהַמִּסְפָּרִים וְהַתַּעַר, וְתֵיק מִכְחֹל וּבֵית
הַכַּחַל, וְתֵיק הַמְּכַתֵּב, וְתֵיק טַבֵּלָה וְסַקְרָטִיָּה וּבֵית
הַחֲצִים וּבֵית הַפְּגוּזוֹת, וְתֵיק חֲלִילִין. כָּל אֵלֹו
וְכִיּוּצָא בְּהֵן אֵף עַל פִּי שְׂאִינָן אֵלֶּא מְשַׁמְשֵׁי כְּלִים,
מְקַבְּלִין טְמֵאָה: שְׁחָרֵי הַפְּלִי צְרִידָה לְהֵן בְּשַׁעַת
מְלֹאכָה, וְשֵׁלֶא בְּשַׁעַת מְלֹאכָה.

ד, הָ אֲבָל כְּסוּי קַמְטָרָה, וְכְסוּי תַבָּה, וְכְסוּי טָנִי,
וְהַמְּכַבֵּשׁ שְׁלֹחַרְשׁ, וְהַכֶּסֶף שֶׁתַּחַת הַתַּבָּה וְהַקְּמָרוֹן
שְׁלָה, וְהַקֶּלֶב שְׁבוּנִין עָלָיו תֵּיק הַסֶּפֶר, וּבֵית הַנְּגָר,
וּבֵית הַמְּנַעֵוֶל, וּבֵית הַמְּזוּזָה, וְתֵיק נְבָלִים, וְתֵיק
כְּנֹרוֹת, וְהַקֶּלֶב שְׁלַגוּדְלִי מְצַנְפֶת, וְדְפוּסִים
שְׁלַתְּפִלִין, וְסוּם שְׁלֹעֵץ שְׁלֹזְמֵר שְׁמֵשְׁחָקִין בּוֹ,
וְרַבִּיעִית הַמְּקוֹנְנוֹת, וְגִנְנַת הָעֵנִי, וְסַמּוּכּוֹת
הַמְּטָה, וְנִקְלִיטֵי הַמְּטָה, וְחַמּוּר שֶׁתַּחַת הַמְּטָה כָּל
אֵלֹו וְכִיּוּצָא בְּהֵן טָהוֹרִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְשַׁמְשֵׁי
הַפְּלִים בְּשַׁעַת מְלֹאכָה בְּלִבְדֵּי.

ד, וּ מְלִבְן הַמְּטָה אִם הִיָּה מְלַבֵּשׁ בְּפִיקוֹת, וַיֵּשׁ לוֹ
רְגָלִים שְׁמֵת־חֶבֶר בְּהֵן עִם הַמְּטָה הָרִי זֶה מְטַמֵּא עִם
הַמְּטָה: שְׁחָרֵי נוֹתַנִין אוֹתוֹ בְּפְנֵי הַמְּטָה, וְהָרִי הוּא
כְּאַחַד מֵאַבְרִיָּה. נִתְּנוּ עַל שְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת, וְהָרִי הוּא
גְבוּהָה עַל הַמְּטָה אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא מְסַרְגַּ בְּחַבְלִים
הוֹאִיל וְאִין לוֹ רְגָלִים, טָהוֹר: מִפְּנֵי שֶׁהוּא
מִמְשַׁמְשֵׁי הַפְּלִים בְּשַׁעַת מְלֹאכָה בְּלִבְדֵּי, כְּמִלְבְּנֵי
בְּנֵי לָוִי שֶׁתּוֹלִין בְּהֵן הַכְּנֹרוֹת שְׁלֵהֵן וּכְלֵי הַשִּׁיר,
שֶׁהֵן טָהוֹרִין.

ד, וּ מְכַבֵּשׁ שְׁלֹא־שָׁפָה שֶׁהוּא מוֹתַח עָלָיו אֵת הָעוֹר
טָהוֹר, מִפְּנֵי שְׁמֵנִיחַ עָלָיו אֵת הָאָבֶן בְּמָקוֹם הַחֻקִּים
שֵׁישׁ בּוֹ וּמְשַׁמֵּשׁ עָלֶיהָ: וְנִמְצָא עָשׂוּי לְשַׁמֵּשׁ אֵת

הַפְּלִים בְּשַׁעַת מְלֹאכָה; וְאִינוּ מְטַמֵּא מְשׁוּם כְּלֵי
קְבוּל, שְׁחָרֵי הַחֻקִּים שָׁבוּ עָשׂוּי לְהַתְּמַלְאוֹת כְּאַבֶּן.
ד, הַ חֲפֻזֵי הַמְּטָה טָהוֹרִין. וְכֵן כָּל הַחֲפֻזִין בֵּין
שְׁחָרֵי שְׁלֹעֵץ אוֹ שְׁלֹעֶצֶם אוֹ שְׁלֹעוֹר אוֹ שְׁלִמְתַּכַּת,
טָהוֹרִין: שֶׁנֶּאֱמַר "אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה בָהֶם",
כְּרַט לְחֲפֻזֵי הַפְּלִים.

ד, ט וְכֵן כְּלֵי עֵץ אוֹ עֶצֶם שֵׁישׁ בְּהֵן בֵּית קְבוּל
שְׁצַפָּה אוֹתָן בְּמַתְּכַת טָהוֹרִין, וְאִינוּ מְקַבְּלִין
טְמֵאָה: מֵאַחַר שְׁצַפָּה, כְּטָלָן; וְהַצְּפוּי עֶצְמוֹ טָהוֹר
כְּמוֹ שְׁבַאֲרָנוּ.

ד, י הָעוֹשֶׂה כְּלֵי מְקַצְתוֹ מִן הָעֵץ, וּמְקַצְתוֹ מִן
הַמַּתְּכַת אִם הִיָּה עֵץ מְשַׁמֵּשׁ אֵת הַמַּתְּכַת, מְקַבֵּל
טְמֵאָה; וְאִם הִיָּה הַמַּתְּכַת מְשַׁמֶּשֶׁת אֵת הָעֵץ,
הַכֵּל טָהוֹר.

ד, יא כִּי צָד: מִפְּתַח שְׁלֹעֵץ, וְהַשְּׁנִים שֶׁלֹו שְׁלִמְתַּכַּת,
אֲפִלּוּ שֵׁן אַחַת הָרִי זֶה מְקַבֵּל טְמֵאָה; הִיָּה הַמְּפַתַּח
שְׁלִמְתַּכַּת, וְהַשְּׁנִים שֶׁלֹו שְׁלֹעֵץ הַכֵּל טָהוֹר.

ד, יב טַבַּעַת שְׁלִמְתַּכַּת, וְחוֹתְמָה שְׁלֹא־לְמוֹג טְמֵאָה;
הִיָּה שְׁלֹא־לְמוֹג, וְחוֹתְמָה שְׁלִמְתַּכַּת הָרִי זֶה אֵינָה
מְקַבֵּלֶת טְמֵאָה. וְהַשֵּׁן שְׁלִמְתַּכַּת, אוֹ הַחוֹתֶם מְקַבֵּל
טְמֵאָה כְּפְנֵי עֶצְמוֹ, אִם לֹא הִיָּה מִחֶבֶר לְעֵץ.

ד, יג וְכֵן הַמְּעַבֵּד וְהַמְּזוֹרָה וְהַמְּגוּב וְהַמְּסַרְק
שְׁלֹרֵאשׁ שְׁנַטְלָה אַחַת מוֹשְׁנִיחֵן, וְעָשִׂיָּה שְׁלִמְתַּכַּת
הָרִי אֵלֹו מְקַבְּלִין טְמֵאָה.

ד, יד מְקַל שֶׁעָשָׂה בְּרֵאשׁוֹ מְסַמֵּר כְּמִין רְמוֹן כְּדִי
שִׁיחִיָּה אוֹחוֹ בּוֹ, אִינוּ מְקַבֵּל טְמֵאָה; עָשָׂהוּ כְּדִי
שְׁלֹא תִהְיֶה הָאָרֶץ אוֹכֵלֶת אֵת הָעֵץ, מְקַבֵּל טְמֵאָה.
ד, טו וְכֵן מְקַל שֶׁטַּבַּע בּוֹ מְסַמְרִים כְּדִי לְחַפּוֹת בּוֹ
מְקַבֵּל טְמֵאָה, שֶׁנִּמְצָא הָעֵץ מְשַׁמֵּשׁ אֵת הַמַּתְּכַת;
עָשִׂין לְנוֹאֵי אִינוּ מְקַבֵּל טְמֵאָה, שְׁחָרֵי הַמַּתְּכַת
מְשַׁמֶּשֶׁת אֵת הָעֵץ. וְכֵן מְנִיקִיוֹת שְׁלִמְתַּכַּת שֶׁקְּבָעַן
בְּמִקַּל אוֹ בְּדִלֶת לְנוֹאֵי, טָהוֹרוֹת. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא
בְּהֵן מִשְׁאֵר הַפְּלִים.

הַלְּבוֹת כְּלִים פָּרָק ה

ה, א כָּל הַפְּלִים אִין מְקַבְּלִין טְמֵאָה, עַד שֶׁתִּגְמַר

מלאכתו. וכלי עין, מאימתי הן מקבלין טמאה:
המטה והעריסה, משישופם בעור הדג; גמר שלא
לשוף, מקבלין טמאה.

הגב הסלים שלעין משייחסם שפתותיהן, ויכרת
עקצי השריגים והעצים הקטנים היוצאין על גב
הסלים. היו הסלים שלתמרה אף על פי שלא כרת
החוצין מבפנים מקבלין טמאה, שכן מקימין
אותן.

הגב הפלפלה משייחסם פיה, ויכרת היוצאין, ויגמר
את התלויות. בית הכוסות ובית הלגינין אף על
פי שלא כרת מבפנים מקבלין טמאה, שכן
מקימין אותן.

הגד הקטנים והקלתות משייחסם שפתותיהן,
ויכרת החוצין היוצאין. הקנונים הגדולים והסוגין
הגדולים, משייעשה שני דורים לרחב שלהן. ים
נפה וכברה, וכף שלמאזנים משייעשה דור אחד
לרחב שלהן. הקפה, משייעשה שתי צפירות לרחב
שלה. והערק, משייעשה בו צפירה אחת. אף על
פי שלא גמר גביהן, מקבלין טמאה שחרי נראה
למה שנעשו, וחרי צורת הפלי עליהן; למה זה
דומה, לבגד שנארג מקצתו.

הה המחצלת משייכרת החוצין, וזה הוא גמר
מלאכתה. וכל כלי הנסרים אינן מקבלין טמאה,
עד שיתחממו שפתותיהן.

הגו גלמי כלי עין מקבלין טמאה, משנעשה הפלי
עין בצורתו: אף על פי שהוא עומד לתארז בשרד
או להשוותו במחונה או ליפותו במעצד וכיוצא
במעשים אלו, ועדין הוא גלם, הואיל ואינו מחסר
חקיקה וחרי השלים חפירתו, חרי זה מקבל טמאה.
וכל גלמי כלי עין מקבלין טמאה, חוץ
משלא שברוע, שאין הפלי במנו חשוב כלי, עד
שיתיפה. וקרוב בעיני שפלי עצם ככלי
שלא שברוע, ואין גלמיהן מקבלין טמאה.

הז כל עין שאין עליו צורת כלי אף על פי
שמשמשין בו, אינו מקבל טמאה. ארוכות
שלנחתומין שסודרין עליהן החלות בשחן בצק

מטמאות, שחרי צורת הפלי עליהן. ושלבעלי
בתיב, אינן מקבלין טמאה; ואם צבע אותן
בסקרה או בכרפם וכיוצא בהן מטמאות, שחרי
נעשת להן צורת פלי.

הח סרוד שלנחתומין שנחתנון בו המים
שמקטפין בו, טמא. ושלבעלי בתיב, טהור; ואם
גפפו מארבע רוחותיו, מטמא. נפרץ מרוח אחת,
טהור. והלוח שעורכין עליו, מטמא.

הט כלי שלעין שהסלתים מרקדין עליו את הסלת,
מטמא; ושלבעלי בתיב, טהור. רחת הגרוסות,
מטמאה; ושלואצרות, טהורה. שלגתות, מטמאה;
ושלגרות, טהורה. זה הפלל העשוי לקבלה, מקבל
טמאה; והעשוי לכנס בו, טהור.

הי כל התלויין טהורין חוץ מתלויי נפה
שלסלתין, ותלוי כברה שלגרות, ותלוי מגל יד,
ותלוי מקל הפלשין, מפני שהן מסייעין בשעת
מלאכה. זה הפלל העשוי לסייע בשעת מלאכה,
מטמא; והעשוי לתלות בו הפלי בלבד, טהור.

היא נכלי המשוררים, מטמאין; ונכלי בני לוי
שמזמרין בהן במקדש, טהורין. הפטנין והנקטמון
והאירוס, מטמאין. מצודת החלדה, מטמאה;
ושלעכברים טהורה, לפי שאין בה בית קבול ואין
עליה צורת כלי. חוצין שאורגין מהן כמז קפיפה
שמניחין בה התאנים וכיוצא בהן, מטמאה;
ושאורגין מהן פתבנית מגורה גדולה שאורגין
בה החטים טהורה, שאין תורת כלי עליה.

היב עליון שמסרגין אותן כמז סיג סביב לפרות,
טהור; ואם עשו סיג שלנסרין, מטמא. חותל
שלחוצין שמניחין בו הרטב וכיוצא בו אם הוא
נותן לתוכו, ונוטל מתוכו מטמא; ואם אינו יכול
לטל מה שבתוכו עד שיקרענו או עד שיתירנו,
או שחשב לאכל מה שבתוכו ולזרקו טהור.

היג וכן הקרן שהוא משתמש בה ומשליכה,
אינה מקבלת טמאה; ואם חשב עליה, מקבלת
טמאה. השופר, אינו מקבל טמאה; חתכו להיות
קרן תשמיש, מקבל טמאה.

היך קערה שקבעה בשדה תכה ומגדל אם היא
בדרך קבלתה, חרי זו מקבלת טמאה; ואם קבעה
בדפן, שחרי אינה מקבלת עד שמטין השדה על
צדה חרי זו מקבלת השדה, וטהורה.

הטו האקון והרטוב והלוב שלעין, טהורין.
המדרג והפלצור ומצודת ספרין מטמאין, שחרי
צורת פלי עליהן.

הטו הספסלין שבפנדקיות, ושלמלמדי תינוקות
אף על פי שהן נקובין, ומכניסין בהן את הרגלים
חרי אלו טהורין; קבע בהן רגלים במסמר, מקבלין
טמאה. זה הכלל כל שנטל ואין רגליו נטלות עמו,
טהור. וכל שנטל ורגליו נטלות עמו אם היו פלן
שלעין או עצם, מקבל טמאה; היתה אחת מרגליו
שלאבן, אינו מקבל טמאה.

הלכות פלים פרק ו

וא כל פלי שנטמא, ונשבר אחר שננטמא,
ונפסדה צורתו ותשמישו טהר בשבירתו; וכן
פלים שנשברו בשחן טהורין, שבריהן אין
מקבלין טמאה.

וב פמה שעור השבר שישבר פלי עין או פלי
עצם, ויחיה טהור כל פלי בעלי בתים, שעורן
ברמונים. פיצד: משינגב הפלי במוציא רמון,
טהור; והרמון שאמרו בינוני, לא גדול ולא קטן
לפי דעתו שלרואה. ויחיו בפלי שלוששה רמונים
אחוזים זה בזה.

וג נקב הפלי במוציא זית וסתמו, וחרז ונקב
במוציא זית וסתמו, עד שהשלימו למוציא רמון
אף על פי שהוא סתום טהור, שחרי נעשו לו פנים
חדשים.

וד פלים שעשוין מתחלה נקובין במוציא רמון
בגון הסל, והפחלין שלגמלים, ואפיפירות חרי אלו
מקבלין טמאה, עד שיפרע רבן.

וה אפיפירות שעשה להן קנים מלמעלן ומלמטן
לחוק, טהורה. עשה לה גפים כל שחן אף על פי
שהיא פלה נקובה במוציא רמון, חרי זו מקבלת

טמאה.

וה כל הפלים שאינן יכולין לקבל רמונים, כגון
חרבע, וחצי חרבע, והקנונים הקטנים שעורן
במוציא זית. נגממו שפתותיהן אם נשאר בהן
פדי לקבל כל שהוא, טמאין.

וה הפלים שלפת, שעורן בכפרות שלפת. קפת
הקננים מושתוציא אגדות שלירק, טהורה.
ושלבעלי בתים, במוציא תבן. ושלפלנין,
בגבכה.

וה בית קערות שאינו מקבל קערות הואיל
ומקבל התמחויין, חרי זה מקבל טמאה. וכן בית
הראי שאינו מקבל משקין הואיל ומקבל את
הראי, חרי זה מקבל טמאה.

וט כל פלי עין שנחלק לשנים טהור, ואף על פי
שהן מקבלין על דפנותיהן בלפסין; חוץ מפלים
שלעין שחצין או מקצתן פלי בפני עצמו מתחלת
עשייתן כגון השלחן הכפול שמתחלה הוא נעשה
שני חלקים וחריו הוא נכפל ונפשט, וכגון התמחוי
המזנון שהוא פלו קערות קערות וחריו בכל חלק
מתלקיו קערות שלמות, וכגון פסא הכפול, וכל
פיוצא באלו.

וי וכן בית הלגנין, ובית הפוסות שלעין,
שנפחת אחד מהן זה שנפחת טהור, ואינו חבור
לשאר הבתים. נפחת השני חרי זה טהור, ואינו
חבור לו. נפחתו שלשתן, פלו טהור. וכן כל
פיוצא בפלים אלו.

ויא משפלת שאמצעיתה גבוהה וזויותיה
יורדות, ונפחתה מצד אחד טמאה, מפני שהיא
מקבלת מצד השני; נפחתה מצד השני, טהורה.

ויב השלחן והדלפקי שנפחתו מקבלין טמאה, עד
שיחלקו ויבדל כל חלק מחברו. נטלה אחת
מרגליהן, טהורין; וכן אם נטלה השנייה. נטלה
הרגל השלישית אם חשב עליהן שיאכל על שלחן
זה או דלפקי זו כמו אוכל בטבלה, חרי אלו
מקבלין טמאה; ואם לא חשב עליהן, טהורין.

ויג פלי נסרים שנשרו שפתותיהן, טהורין. ואם

נשאר מחסום שפתותיהן כל שהוא, הרי אלו מקבלין טמאה. טבלה שמלאה עצים, ותקעה טהורה; חפה בנסרים, מקבלת טמאה. ספסל שנתפרק, טהור; סרגו במשיחות או בחבלים, מקבל טמאה. הסלים שלגמלים שהתירן, טהורין; חזר וקשרן, מקבלין טמאה. נמצאו מטמאין ומטהרין, אפלו עשרה פעמים ביום.

ויד השלחן או הדלפקי שחפן בשיש, ושיר בהן מקום הנחת הכוסות מקבלין טמאה. ואם חפה הכל, טהורין: בין בצפוי עומד, בין בצפוי שאינו עומד, בין שחפה את לזביביו, בין שלא חפה את לזביביו, בין שהיו שלעצים חשובין כגון אשפרוע וכיוצא בו, בין שהיו שלשאר עצים הואיל וחפן בלח, טהורין כמו שבארנו.

הלכות פלים פרק ז

זא פלי עור, מאימתי מקבלין טמאה: התרמל וכיוצא בו משיחם שפתותיו, ויכרת הקופין הקטנים היוצאין על גב העור, ויעשה את קיחותיו. סקרטיה, משיחם ויכרת ויעשה ציציתה. קטבליה, משיחם ויכרת. חבר והפסת, משיחם שפתותיהן ויכרת הקופין היוצאין. וכן כל כיוצא בהן.

זב התפלין, משיגמר הקציצה; אף על פי שהוא עתיד לתן בה את הרצועה, הרי זו מקבלת טמאה. עור העריסה שהוא עתיד לעשות לו טבור, עד שיעשה לו טבור.

זג הסנדל, משיקמזיע. המנעל, משיגב על האמזם. ואם עתיד לברכם ולשרטט, עד שיברכם ועד שישרטט; וכן כל כיוצא בזה.

זד עור שאין עליו צורת פלי, אינו מקבל טמאה; לפיכך כף שלעור שקושרין לוקמי קוצים על פפותיהן, כדי שלא יבם הקוץ אינו מקבל טמאה, מפני שהוא עור פשוט ואין עליו צורת פלי.

זה וכן העור שמלקטין בו גללי הפקר, ועור שחוסמין בו פי הבחמה, ועור שמשיבין בו את

הדבורים בעת שלוקחין הדבש, ועור שמניפין בו את הרוח מפני החם הרי הן טהורין, ואין מקבלין טמאה.

זו כל בית האצבעות שלעור, טהורות: חוץ משלקניצין, מפני שהיא מקבלת את האוג; נקרעה אם אינה מקבלת את רב האוג, טהורה.

זז האבנט שלעור, ועורות שתופרין הקטעין על ארפבותיהן כדי שיתגלגלו בהן על הקרקע מקבלין טמאה, שהרי צורת פלי עליהן. וכן העורות העשויות כמו טבעות שמכניסין אותן האמנין בזרועותיהן, כדי להגביה בגדיהן מעל ידן בשעת מלאכה מטמאין בשאר פלי עור הפשוטין.

זח עור שתופרין ממונו פסוי ליד ולזרוע שלזורי גרנות, ושלחולכי דרכים, ושלעושי פשתן מקבלין טמאה; ואם היה שלצבעים, ושלנפחים אינו מקבל טמאה. זה הכלל: כל העשוי לקבלה, כדי שלא יבחו קוץ וכדי שיאחז יפה יפה מקבל טמאה; והעשוי מפני הזיעה, כדי שלא יפסד הדבר שמתעסק בו בזיעת ידיו הרי זה אינו מקבל טמאה.

זט פמה שעור הנקב שינקב פלי העור, ויטחרי: החמת, משתנקב במוציא פקעיות שלשתי; אם אינה יכולה לקבל שלשתי, הואיל ומקבלת שלערב, מקבלת טמאה, עד שתנקב רפה.

זי התרמל שנפחת הפים שבתוכו עדין התרמל מקבל טמאה, ואינו חפור לו. החמת שהפיצים שלה מקבלות עמה, ונפחתו טהורות, שאינן מקבלות כדרפן.

זיא פלי עור שיש לו לולאות ושנצות, כגון סנדל עמקי וכים שלשנצות אף על פי שפשהן מתרין, אין עליהן צורת פלי הרי אלו מקבלין טמאה פשהן מתרין, הואיל וההדיוט יכול במחרה להכניס השנצות בלולאות ויחזר פלי קבול פשהיה. וכן אם נטמאו, והסיר השנצות מהן, ונפסדה צורתן הרי הן טהורין, אף על פי שאפשר להחזירן שלא באמן.

ז, יב פים שלשנצות שנשלו שנציו עדין הוא מקבל טמאה, שהרי הוא מקבל. נפשט, וחזר עזר פשוט טהור. טלה עליו את המטלית מלמטן מקבל טמאה, אף על פי שהוא פשוט: שהרי עליו צורת פלי.

ז, יג עזר שברך בו הקמיע, מקבל טמאה; פשוט, טהור; חזר וברך בו, מקבל טמאה: מטמא ומטהר, אפלו עשרה פעמים ביום. ועזר שכתב עליו הקמיע, טהור; ואם פרת ממונו, ועשה חליה לתכשיט מקבלת טמאה.

ז, יד תפלין שפלאש, ארבעה פלים. הרי שנשמאת במת, והתיר קציצה הראשונה, ותקנה הרי היא אב טמאה בשחיתה; וכן אם התיר השניה, ותקנה; ואם התיר אף השלישית, ותקנה. התיר אף הרביעית, ותקנה נעשת פלה ראשון לטמאה: שהרי התיר כל אחת ואחת וחזר ותקנה פלה, וכאלו זו תפלין אחרות שנגעו בראשונות.

ז, טו חזר והתיר את הראשונה פעם שניה, ותקנה הרי היא ראשון פמות שחיתה; וכן אם התיר את השניה, ואת השלישית. חזר והתיר אף את הרביעית, ותקנה הרי פלה טהורה: שאין הראשון מטמא פלים, מפני שהוא ולד פמו שפארנו.

ז, טז וכן סנדל שהוא טמא מדרם, ונפסקה אחת מאזניו, ותקנה הרי הוא מדרם בשחיה. נפסקה שניה, ותקנה טהור מן המדרם, שהרי נעשו לו אזנים חדשות; אבל טמא מנגע מדרם. לא הספיק לתקן את הראשונה עד שנפסקה השניה, או שנפסק עקבו, או נטל הטמו, או נחלק לשנים טהור. מנגעל שנפחת אם אינו מקבל רב חרנל, טהור.

ז, יז תפלין שנשמאת, מאימתי טהרתה: שליד, משיתיר אותה משלוש רוחות; ושלראש משיתיר משלוש רוחות, ובין קציצה לחברתה. ז, יח הבהיר והאמום והקמיע והתפלין שנקרעו אחר שנשמאו הנוגע בהן, טמא; ובמה שבתוכן, טהור. האפוף שנקרע הנוגע במה שבתוכו, טמא:

מפני שהתפר מחברו, ונעשה פלו פגוף אחר.

הלכות פלים פרק ח

הא כל פלי מתכות אינן מקבלין טמאה עד שתגמר מלאכתן פלה, ולא יהיה הפלי מחסר מעשה פלי; אבל גלמי פלי מתכות, אינן מקבלות טמאה. ואלו הן גלמי פלי מתכות: כל שעתידי לשוף אותו, או לשפך, או לגרד, או לכרנב, או להקיש בקרנם, או שהיה מחסר און או אגן הרי זה אינו מקבל טמאה, עד שיתקנהו, וייפחו, ולא תשאר בו מלאכה פלי.

הב פיצד: פגון הסוף שאינו מקבל טמאה עד שישופנו, והספין עד שישחיונה, וכן כל פיוצא במעשים אלו. לפיכך העושה פלים מן העשת שלברזל, או מן החררה שלמתכת, ומן הסוכב שלגלגל, ומן הטפין, ומן הצפוניין, ומפני הפלים, ומאזני הפלים, ומאזני הפלים, ומן השחלת, ומן הגרדת הרי אלו טהורין: מפני שכל אלו שנעשו גלמי פלי מתכות הן.

הג אבל העושה פלי משרי פלי מתכות, ומן הפלים שנשחקו מרב הזמן, ומן המסמרות שידוע שנעשו מן הפלים הרי אלו מקבלין טמאה, לפי שאינן גלמים. אבל מסמרות שאין ידוע אם נעשו מן הפלים, או מן העשת הרי הן טהורין: אפלו התקין אותן לפלי, אינן מקבלין טמאה.

הד פלי מתכות שאינו מחסר אלא פסוי מקבל טמאה, שאין הפסוי חשוב מגוף הפלי. מחט שלא נקבה, אלא שפה ותקנה לפי מתחלתה מקבלת טמאה, מפני שמוציאין בה את הקוץ. אבל אם היה עתיד לנקבה הרי היא פשאר גלמי פלי מתכות, ואינה מקבלת טמאה.

הה ומאחר שפארנו שגלמי פלי מתכות טהורין, וגלמי פלי עץ טמאין, ופשוטי פלי מתכות טמאין, ופשוטי פלי עץ טהורין, דין תורה נמצא הטמא בפלי עץ, טהור בפלי מתכות, והטמא בפלי מתכות, טהור בפלי עץ.

הוּ כֵּל כְּלֵי הַמִּלְחָמָה, כַּגֹּזֵן הַסִּיף וְהַרְמָח וְהַכּוֹבֵעַ
וְהַשְּׂרִיזִים וְהַמִּגְנָפִים וְכִיּוֹצֵא בָהֶן מִקְבְּלֵי טַמְאָה.
הַזֹּכֵל וְכָל תְּכֵשִׁיטֵי הָאָדָם, כַּגֹּזֵן הַקְטָלָה וְהַנְזֻמִּים
וְהַטְּבָעוֹת, בֵּין שֵׁישׁ עֲלִיהֶן חוֹתֵם בֵּין שֵׁאִין עֲלִיהֶן
חוֹתֵם, וְכִיּוֹצֵא בָהֶן מִקְבְּלֵי טַמְאָה. אִפְלוּ דִינָר
שֶׁנִּפְסַל, וְהַתְּקִינוֹ לְתִלּוֹתוֹ בְּצוּאָר קְטָנָה מִקְבֵּל
טַמְאָה. וְכֵן קְמוּעַ שְׁלֵמֶתְכֵת, מִטַּמְאָה כִּכֵּל תְּכֵשִׁיטֵי
אָדָם.

הַחַ כֵּל תְּכֵשִׁיטֵי הַבְּהֵמָה וְהַפְּלִים, כַּגֹּזֵן הַטְּבָעוֹת
שֶׁעוֹשִׂין לְצוּאָרֵי הַבְּהֵמָה וְלֵאֲזֵנֵי הַפְּלִים טְהוֹרִין,
וְאֵינֶן מִקְבְּלֵי טַמְאָה בְּפָנֵי עֲצָמוֹן: חוּץ מִזֶּה
שְׁלֵבֶתְהָ, וְכֵלִים הַמְּשֻׁמְעִין קוֹל לְאָדָם.

הַטַּ פִּיּוּצָד: הַעוֹשֶׂה זִוְגִין לְמִבְּתֵשֶׁת, וְלַעֲרִיסָה,
וְלַמְּטַפְּחוֹת סַפְרִים, וְלַמְּטַפְּחוֹת תִּינוּקוֹת הַרִי הֵן
טְהוֹרִין. עֹשֶׂה לְהֵן עֲנָבּוּלִין, מִקְבְּלֵי טַמְאָה: הַזֹּאִיל
וְנִעְשׂוּ לְהַשְׁמִיעַ קוֹל לְאָדָם, הַרִי הֵן כֶּתֶכְשִׁיטֵי
אָדָם. וְאִפְלוּ נָטְלוּ עֲנָבּוּלִיהֶן מִקְבְּלֵי טַמְאָה, שְׁחָרֵי
הוּא רָאוּי לְהַקְיִשׁוּ עַל הַחֶרֶם.

הַי זֶה הַעֲשׂוּי לְאָדָם אִם נִעְשֶׂה לְקָטָן אֵינֶנּוּ מִקְבֵּל
טַמְאָה אֲלֵא בְּעֲנָבּוּל שְׁלוֹ, שְׁחָרֵי לְקוֹל נִעְשֶׂה; וְאִם
נִעְשֶׂה לְגִדּוֹל הַרִי זֶה תְּכֵשִׁיטֵי וּמִקְבֵּל טַמְאָה, אִם
עַל פִּי שֵׁאִין לוֹ עֲנָבּוּל.

הַיָּא כֵּל הַפְּרָצוּפוֹת, מִקְבְּלוֹת טַמְאָה. וְכֵל
הַחוֹתְמוֹת, טְהוֹרִין חוּץ מִחוֹתֵם שְׁלֵמֶתְכֵת
שְׁחוֹתְמִין בּוֹ בְּלִבָּד. וְכֵל הַטְּבָעוֹת, טְהוֹרוֹת חוּץ
מִטְּבָעוֹת אֲצָבָע; אֲבָל טְבָעַת שְׁחוֹזָר בָּהּ אֶת
מִתְנָיו, אוֹ שֶׁקּוֹשֵׁר אוֹתָהּ בֵּין כִּתְפוֹ טְהוֹרָה.
טְבָעַת הַשִּׁיר שְׁלֵבֶתְהָ הַזֹּאִיל וְהָאָדָם מוֹשֵׁף בָּהּ
אֶת הַבְּהֵמָה, מִקְבְּלֵי טַמְאָה. וְכֵן מִקְלֵ שְׁלֵבֶתְהָ
שְׁלֵמֶתְכֵת הַזֹּאִיל וְאָדָם רוֹדָה אוֹתָהּ בּוֹ, מִקְבְּלֵי
טַמְאָה.

הַיֵּב כֵּל הַפְּלִים יוֹרְדִין לְטַמְאָה בְּמַחְשָׁבָה, וְאֵין
עוֹלִין מִיַּד טַמְאָה אֲלֵא בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה; וְהַמַּעֲשֶׂה
מִבְּטֵל מִיַּד הַמַּעֲשֶׂה וּמִיַּד הַמַּחְשָׁבָה, וְהַמַּחְשָׁבָה
אֵינָה מִבְּטֵלֶת לֹא מִיַּד הַמַּעֲשֶׂה וְלֹא מִיַּד הַמַּחְשָׁבָה.
הַיֵּג פִּיּוּצָד: טְבָעַת בְּהֵמָה אוֹ פְּלִים שְׁחָשֵׁב עָלֶיהָ

לְהַחְזִירָהּ לְטְבָעַת אָדָם הַרִי זֶה מִקְבְּלֵי טַמְאָה
בְּמַחְשָׁבָה זֶה, וְכֵאלֹז נִעְשֶׂה לְאָדָם מִתְּחִלָּת עֲשִׂיתָה.
חֹזֵר וְחָשֵׁב עָלֶיהָ לְהַנִּיחָה טְבָעַת בְּהֵמָה כְּשֶׁחִיתָה
אִם עַל פִּי שְׁלֹא נִתְקַשְׁטָה בַּהָאָדָם, הַרִי זֶה מִקְבְּלֵי
טַמְאָה: שֵׁאִין הַמַּחְשָׁבָה מִבְּטֵלֶת מִיַּד הַמַּחְשָׁבָה,
עַד שִׁיעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה כַּגֹּזֵן שִׁישׁוֹף אוֹתָהּ אוֹ יִתְקַנֶּה
בְּמַעֲשֶׂה שְׁלֵבֶתְהָ.

הַיֵּד הִיתָה הַטְּבָעַת לְאָדָם, וְחָשֵׁב עָלֶיהָ לְבַהֲמָה
עֲדוּן הוּא מִקְבְּלֵי טַמְאָה כְּשֶׁחִיתָה, שֵׁאִין הַפְּלִים
עוֹלִין מִיַּד טַמְאָתָן בְּמַחְשָׁבָה. עֹשֶׂה בָּהּ מַעֲשֶׂה,
וְשָׁנָה לְבַהֲמָה אֵינָה מִקְבְּלֵי טַמְאָה, שְׁחַמַּעֲשֶׂה
מִבְּטֵל מִיַּד הַמַּעֲשֶׂה. וְכֵן כֵּל פִּיּוּצָא בָּזָה.

הַטַּו חֶרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן יֵשׁ לְהֵן מַעֲשֶׂה וְאֵין לְהֵן
מַחְשָׁבָה, כִּמּוֹ שְׁבִאֲרָנוּ בְּעֵינֵי הַכֶּשֶׁר אֲכֻלִין.

הַטַּז זֶה שְׁלֹדֶלֶת שְׁחָשֵׁב עָלֶיהָ לְבַהֲמָה, מִקְבְּלֵי
טַמְאָה; וְשְׁלֵבֶתְהָ שֶׁנִּעְשֶׂה שְׁלֹדֶלֶת אִפְלוּ חֶבְרוּ
בְּקָרְקַע, וְאִפְלוּ קָבָעוּ בְּמִסְמַר הַרִי זֶה מִקְבֵּל טַמְאָה
כְּשֶׁחִתָּהּ, עַד שִׁישָׁנָה בּוֹ מַעֲשֶׂה כַּגּוֹפּוֹ.

הַיֵּז אֲמֵן שְׁחוֹזָ עוֹשֶׂה, וּמְנִיחַ זִוְגִין לְדִלְתוֹת
וְלִבְהֵמָה אִם רַב הַעֲשׂוּי לְדַבֵּר שְׁמִקְבֵּל טַמְאָה הַרִי
הַכֵּל מִקְבֵּל טַמְאָה, עַד שִׁיפְרִישׁ מִקְצָתָן לְדַבֵּר
שֵׁאֵינֶנּוּ מִקְבֵּל טַמְאָה; וְאִם רַב הַעֲשׂוּי לְדַבֵּר שֵׁאֵינֶנּוּ
מִקְבֵּל טַמְאָה הַרִי הַכֵּל טְהוֹר, עַד שִׁיפְרִישׁ מִקְצָתָן
לְדַבֵּר הַמִּקְבֵּל טַמְאָה. וְכֵן כֵּל פִּיּוּצָא בָּזָה. וְזוּגִין
הַנְּמַצָּאִין בְּכָל מְקוֹם, מִקְבְּלֵי טַמְאָה חוּץ מִן
הַנְּמַצָּאִין בַּכְּרִים, מִפְּנֵי שְׂרָבָן לְדִלְתוֹת.

הַיֵּח אָמַר לְאֲמֵן עֹשֶׂה לִי שְׁנֵי זִוְגִין, אֶחָד לְדִלְתָהּ
וְאֶחָד לְבַהֲמָה, עֹשֶׂה לִי שְׁתֵּי מַחְצָלָאוֹת, אֶחָת
לְשִׁכִּיבָה וְאֶחָת לְאֶהֱלִים, עֹשֶׂה לִי שְׁנֵי סְדִינִים,
אֶחָת לְצוּרוֹת וְאֶחָת לְאֶהֱלִים הַרִי שְׁנִיחֵן מִקְבְּלֵי
טַמְאָה, עַד שִׁיפְרִישׁ וַיֹּאמֶר זֶה לְכָדָ וְזֶה לְכָדָ.

<p>9 Mar</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ט 9</p>	<p>בבלי: סנהדרין פב ירושלמי: חגיגה יז תוספתא: יום טוב (ביצה) ג נ"ך: מלכים א יא-יב רמב"ם: כלים ב</p>	<p>☀ Daylight Savings Time</p> <p>נץ החמה..... 7:17 סו"ז קר"ש - גר"א.. 10:11 סו"ז תפלה - גר"א.. 11:09 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:09</p>	<p>עלות השחר..... 6:04 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:35 סו"ז תפלה - מג"א... 10:45 שקיעה..... 6:56</p>
<p>10 Mar</p>	<p>שני Monday</p>	<p>י 10</p>	<p>בבלי: סנהדרין פג ירושלמי: חגיגה יח תוספתא: יום טוב (ביצה) ד נ"ך: מלכים א יג-יד רמב"ם: כלים ג</p>	<p>נץ החמה..... 7:16 סו"ז קר"ש - גר"א.. 10:10 סו"ז תפלה - גר"א.. 11:09 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:10</p>	<p>עלות השחר..... 6:03 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:34 סו"ז תפלה - מג"א... 10:45 שקיעה..... 6:57</p>
<p>11 Mar</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>יא 11</p>	<p>בבלי: סנהדרין פד ירושלמי: חגיגה יט תוספתא: ראש השנה א נ"ך: מלכים א טו-טז רמב"ם: כלים ד</p>	<p>נץ החמה..... 7:14 סו"ז קר"ש - גר"א.. 10:09 סו"ז תפלה - גר"א.. 11:08 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:11</p>	<p>עלות השחר..... 6:01 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:33 סו"ז תפלה - מג"א... 10:44 שקיעה..... 6:58</p>
<p>12 Mar</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>יב 12</p>	<p>בבלי: סנהדרין פה ירושלמי: חגיגה כ תוספתא: ראש השנה ב נ"ך: מלכים א יז-יח רמב"ם: כלים ה</p>	<p>נץ החמה..... 7:12 סו"ז קר"ש - גר"א.. 10:08 סו"ז תפלה - גר"א.. 11:07 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:12</p>	<p>עלות השחר..... 5:59 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:32 סו"ז תפלה - מג"א... 10:43 שקיעה..... 6:59</p>
<p>13 Mar</p>	<p>הגישני Thursday</p>	<p>יג 13</p>	<p>בבלי: סנהדרין פו ירושלמי: חגיגה כא תוספתא: תענית א נ"ך: מלכים א יט-כ רמב"ם: כלים ו</p>	<p>Fast of Esther</p> <p>נץ החמה..... 7:11 סו"ז קר"ש - גר"א.. 10:07 סו"ז תפלה - גר"א.. 11:07 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:13</p>	<p>תענית אסתר</p> <p>עלות השחר..... 5:58 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:31 סו"ז תפלה - מג"א... 10:43 שקיעה..... 7:00</p>
<p>14 Mar</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>יד 14</p>	<p>בבלי: סנהדרין פז ירושלמי: חגיגה כב תוספתא: תענית ב נ"ך: מלכים א כא-כב רמב"ם: כלים ז</p>	<p>Purim</p> <p>נץ החמה..... 7:09 סו"ז קר"ש - גר"א.. 10:06 סו"ז תפלה - גר"א.. 11:06 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:14</p>	<p>פורים</p> <p>עלות השחר..... 5:56 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:30 סו"ז תפלה - מג"א... 10:42 שקיעה..... 7:01</p>
<p>15 Mar</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>טו 15</p>	<p>בבלי: סנהדרין פח ירושלמי: חגיגה כג תוספתא: תענית ג נ"ך: מלכים ב א-ב רמב"ם: כלים ח</p>	<p>Shushan Purim</p> <p>נץ החמה..... 7:08 סו"ז קר"ש - גר"א.. 10:06 סו"ז תפלה - גר"א.. 11:05 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:15</p>	<p>כי תשא, שושן פורים</p> <p>עלות השחר..... 5:55 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:30 סו"ז תפלה - מג"א... 10:41 שקיעה..... 7:02</p>

Candle Lighting 6:43 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 8:15 זמן מוציא ש"ק

ווען מען געבט צדקה מיט א גאנצע הארץ, ווערט מען פרייליך.

(ספר המדות אות שמחה סימן ד')